16 PROZATORI DE AZI

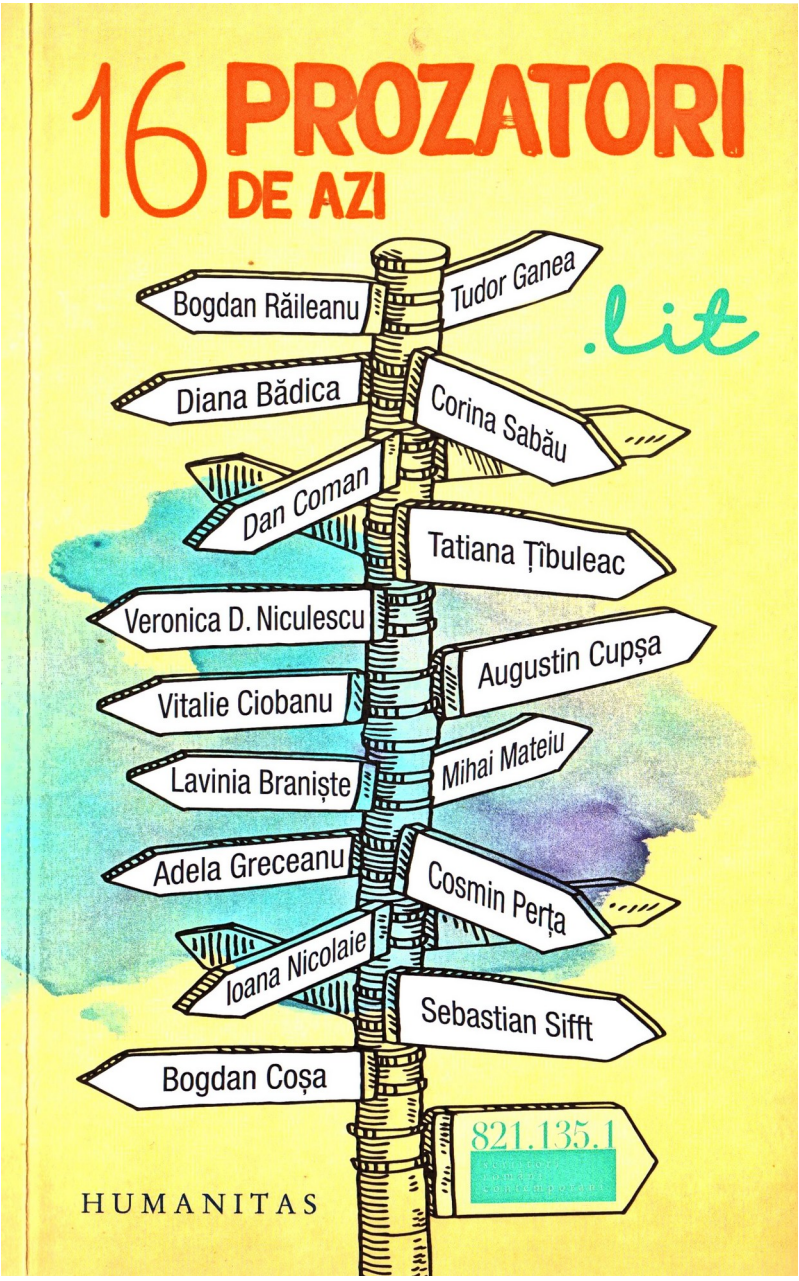

821.135.1

HUMANITAS

16 PROZATORI DE AZI

DIANA BĂDICA
LAVINIA BRANIŞTE
VITALIE CIOBANU
DAN COMAN
BOGDAN COŞA
AUGUSTIN CUPŞA
TUDOR GANEA
ADELA GRECEANU
MIHAI MATEIU
IOANA NICOLAIE
VERONICA D. NICULESCU
COSMIN PERŢA
BOGDAN RĂILEANU
CORINA SABĂU
SEBASTIAN SIFFT
TATIANA ŢÎBULEAC

Volum coordonat de Andreea Răsuceanu

HUMANITAS
BUCUREŞTI

Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Florina Vasiliu, Carmen Petrescu
Prelucrări digitale: Dan Dulgheru

Tipărit la Real

© HUMANITAS, 2018

ISBN 978 – 973 – 50 – 6290 – 3
Descrierea CIP este disponibilă la
Biblioteca Naţională a României.

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013 701 Bucureşti, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro
Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e mail: vânzări@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30

Cuvânt înainte

Am gândit antologia de faţă ca pe una în care cititorul de astăzi să regăsească, în acelaşi loc, o serie din cei mai buni prozatori contemporani, să poată lua contact cu scrisul lor şi să decidă dacă vrea să le caute mai departe romanele, volumele de proză scurtă etc. Am ales fie autori care au publicat recent cărţi cu ecouri bune din partea criticii, dar şi a publicului, fie prozatori care au scris la un moment dat o carte valoroasă, s-au afirmat, apoi s-au retras din prim-planul vieţii literare – pe aceştia i-am provocat să răscolească prin sertarele lor cu literatură şi să scoată la iveală fragmente din textele la care lucrează. Câteva voci sunt deja consacrate, confirmate prin apariţia mai multor volume care au avut parte de o bună receptare în presa culturală, de premii şi distincţii. Alţi autori simt la început de drum, proaspăt debutaţi cu romane sau volume de povestiri, care au avut de asemenea parte de o bună primire. Textele lor sunt diferite şi ca formulă, şi ca tematică, şi rezervă nu de puţine ori adevărate surprize. Scopul a fost de a oferi un eşantion reprezentativ din proza care se scrie astăzi, cu principalele ei tendinţe, o proză din ce în ce mai diversă şi mai plină de provocări. De altfel, un criteriu important al selecţiei textelor din antologia de faţă a fost diversitatea. Dacă cineva ar trage linie la sfârşitul lecturii şi ar încerca să distribuie tematic textele, ar descoperi probabil temele principale care îi preocupă astăzi pe prozatorii români, precum şi o serie din principalele semnalmente ale literaturii recente: printre acestea, o reevaluare a poveştii, opţiunea pentru naraţiuni elaborate, a căror acţiune e situată în spaţii dintre cele mai diverse, de la cele rurale sau aparţinând micilor oraşe de provincie, cu aerul lor patriarhal, la mediile creatoare de angoasă ale firmelor sau corporaţiilor, exprimate în moduri foarte personale, de voci distincte, cu o amprentă inconfundabilă. Unele dintre texte sunt incursiuni în comunismul românesc, în atmosfera claustrantă a unei fabrici, sau în universul violenţei arbitrare din şcolile

româneşti, ori al privaţiunilor de tot felul dinainte de ’89. Altele se concentrează exclusiv asupra unor trăiri interioare, sunt sondări ale unor conştiinţe alienate, rupte de exterior din pricina bolii, a însingurării, a nebuniei, poveşti de dragoste sau despre relaţiile complicate din interiorul unei familii, care uneori frizează patologicul. Aproape toate prozele din carte sunt inedite, unele sunt scrise special pentru acest volum, motiv pentru care le mulţumesc autorilor şi sper, totodată, să fi fost şi pentru ei un bun prilej de a se reactiva, de a se întoarce la scris. Unele simt fragmente de roman, din cărţi cărora le prevăd un viitor promiţător, alese astfel încât să alcătuiască poveşti coerente, cu început şi sfârşit, din care cititorul să-şi poată forma o imagine despre cum se scrie astăzi, lăsându-se cucerit de literatura recentă, cea care, aşa cum o spune şi motto-ul colecţiei „Scriitori români contemporani”, dă pulsul lumii în care trăim.

Volumul de faţă aduce înaintea cititorilor prozatori ale căror merite literare sunt evidente. Pentru a da doar câteva exemple: *Mutele*, textul Adelei Greceanu, e un decupaj – fin, făcut cu precizie chirurgicală, cu amănunte de mare subtilitate – din existenţa unei familii asupra căreia planează suspiciunea unui incest; odată instalat hybrisul, lucrurile nu pot evolua decât spre dezastru – nu unul brusc şi definitiv, ci unul care se insinuează, treptat şi inevitabil, şi cu atât mai dramatic, în existenţa tuturor. Cele două povestiri ale Ioanei Nicolaie, cu ecouri din recentul ei roman *Pelinul negru*, sondează universul copilăriei în mediul ostil, cu legi aberante, din comunism. Corina Sabău semnează şi ea un text puternic, parte dintr-un viitor roman, cu titlul provizoriu *şi se auzeau greierii*, despre viaţa femeilor în comunism şi lumea decreţeilor. Fragmentul dintr-un roman în lucru al lui Tudor Ganea anunţă o schimbare de registru – textul acestuia, intitulat *Iod*, cred că va arăta şi alte valenţe ale scriiturii unuia dintre prozatorii tineri cu un traseu al afirmării fulminant – iar schimbarea nu poate fi decât benefică. O autoare care a publicat, la scurtă distanţă unul de altul, două romane a

căror formulă plină de originalitate şi forţă i-au adus aprecierea criticilor este Tatiana Ţâbuleac, prezentă aici cu un text care dă seamă de aceste calităţi. Un alt autor care a avut un debut remarcabil e Bogdan Răileanu, inclus în antologia de faţă cu două proze scurte ilustrative pentru talentul literar pe care criticii l-au remarcat încă de la prima lui carte, un volum de povestiri. Ulterior, Bogdan a dovedit că poate crea şi naraţiuni mai ample, cu construcţii elaborate, publicând şi un roman, *Dinţii ascuţiţi ai binelui* Augustin Cupşa, autor al unui roman recent apărut (*Aşa să crească iarba pe noi*), diferit ca tematică, dar şi ca detentă de celelalte cărţi ale lui, aici propune cititorului o proză atent lucrată, despre lumea artificială, înşelătoare care se creează în jurul unei scene filmate.

Prozatorii din această carte fac parte, fără îndoială, dintre vocile cele mai convingătoare ale momentului, chiar ţinând cont de doza de subiectivitate inerentă alcătuirii unei astfel de antologii Vă invit să îl citiţi, să îi descoperiţi şi să le urmăriţi traiectoria viitoare, fie şi pentru că de multe ori literatura rămâne cel mai onest şi mai adevărat martor al timpului care ne-a fost dat tuturor să-l trăim.

Andreea Răsuceanu

Fotografie din arhiva personală

DIANA BĂDICA (n. 1985, Slatina) a absolvit Psihologie şi Asistenţă socială în cadrul Universităţii Bucureşti. În 2012 a participat la primul curs de creative writing ţinut de Florin Iaru şi Marius Chivu. A colaborat la romanul colectiv *Moş Crăciun* & Co. (Editura ART, 2012) şi a debutat cu volumul de poezie *Enşpe mii de dimineţi* (Casa de pariuri literare, 2014). A publicat proză scurtă în revistele *locan*, *Familia* şi *Observator cultural* precum şi articole în *Dilema veche* şi *Decât o Revistă*.

Unfriend

Mama e pe Facebook de puţin timp. Când am primit *friend request*, am sunat-o să aflu ce s-a întâmplat.

— Nimic, ce să se întâmple? mi-a spus. Eram singura care nu avea cont, mă simţeam şi prost când ieşeam cu fetele, stăteau cu telefoanele pe masă, vorbeau despre ce-a postat aia, ce-a făcut ailaltă. Eu nici nu-mi scoteam telefonul din geantă – cine mă caută pe mine?

— Eu, am zis.

— Tu eşti tu, ce treabă am eu cu tine?

Deşi face pe independenta, mama e altfel. Locuieşte în apartamentul în care am crescut, în Slatina, un oraş pe care îl traversezi în juma' de oră, dacă nu te opreşti să bei bragă în centru. Braga e cea mai proastă băutură răcoritoare pe care am băut-o vreodată, dar cofetăria la care se vinde e singura de dinainte de Revoluţie, aşa că lumea merge acolo din obişnuinţă. Braga, alviţele şi torturile de îngheţată simt făcute după reţeta unui albanez de pe vremea comuniştilor. Mai văd pe internet, din când în când, câte un articol despre cum a ajuns el în România, dar nu le citesc. Mama zice că mai bine să se scrie de albanez decât de Darius Vâlcov, fostul primar al oraşului care a făcut închisoare pentru luare de mită şi care, într-un sat fără canalizare şi gaze de la noi din judeţ, ascundea în podul unei case tablouri de Monet şi Picasso. Când s-au descoperit toate astea, era ministrul Economiei, ceea ce a făcut-o pe mama să spună că întotdeauna ajungi rău când nu eşti pregătit să faci o schimbare.

Slatina pare o staţiune balneari Piatra cubică de pe trotuare, panseluţele plantate în centru, băncile de pe marginea drumului şi esplanada te fac să te simţi într-un oraş de pe Valea Oltului. Când iese cu prietenele ei, mama merge la unul dintre localurile de pe esplanadă, mereu la o masă cu vedere spre Olt. De acolo, mama postează cel puţin o dată pe săptămână o poză cu apusul, cu podul ori cu fântânile arteziene. La început am certat-o. Unele cadre

nu erau bine făcute – voia să arate amurgul, dar în poză apărea şi un pachet de ţigări, un pahar de bere sau mâna cuiva. Am pierdut o seară întreagă analizându-i profilul şi am observat că avea în listă mai mulţi prieteni decât ar fi putut avea o femeie simplă din provincie. I-am dat un reportaj despre pericolele de pe internet, am inventat o poveste despre o cunoştinţă căreia îi spărseseră apartamentul după ce anunţase pe Facebook că e plecată de acasă pentru două săptămâni. Am ameninţat-o că-i dau *unfriend* după ce-mi comentase *eşti un geniu* la o poză banală cu o carte în mână. S-a supărat:

— Ţie nu-ţi convine nimic, mi-a spus. Nu-ţi place cum mă îmbrac, cum mă tund – ce ai cu ochelarii mei de soare?

— Sunt prea mari, atâta tot. Ochelarii nu trebuie să fie cât jumătate din faţa ta, i-am spus calm.

— Dacă aşa se poartă, aşa am găsit în magazin! Oftalmoloaga mi-a zis că ochelarii de soare sunt la fel de importanţi ca aceia de vedere.

— Ştiu că sunt.

— Eşti ca taică-tău, îţi place să comentezi.

M-am făcut că nu aud.

— Când vin pe la tine, mergem împreună să-ţi cauţi alţii mai micuţi, ţi-i plătesc eu.

— N-am nevoie de banii tăi, mergem, dar nu mă pui tu pe mine să-mi iau din ăia rotunzi că ai lui John Lennon, că eu nu simt proastă.

Eu eram proasta aici. Aveam pe Facebook o poză cu nişte ochelari rotunzi la care mama dăduse *Iove*. Ne-am certat câteva săptămâni pe acest subiect, apoi am lăsat-o în pace. A şters câţiva oameni din lista de prieteni şi am încheiat discuţia.

Mama e mulţumită cu viaţa ei – e la pensie, dar mai câştigă câte un ban atunci când e chemată la cineva să facă o injecţie sau să schimbe un pansament. În tinereţe, a lucrat ca asistentă. De fapt, a terminat pe timpul lui Ceauşescu un liceu tehnic şi a lucrat la fabrica de rulmenţi până după Revoluţie, când naşa mea a băgat-o la o postliceală particulară şi a angajat-o cu pile la secţia de

nou-născuţi a spitalului judeţean. De asta locuim într-un cartier de muncitori, unde toată lumea se cunoaşte cu toată lumea. Înainte să se dea blocul în folosinţă, cei cărora le fuseseră repartizate apartamente pe Strada Gladiolei ajutaseră la terminarea lor – blocurile fuseseră construite, dar oamenii veniseră să ajute la curăţenie, la strângerea molozului şi a nisipului, la spălarea scărilor. Aşa le-a cunoscut mama pe cele patru femei cu care e prietenă şi astăzi. Toate simt văduve sau divorţate. Iese cu ele în oraş şi la Clubul pensionarilor, pleacă la tratamente balneare vara – mama chiar pare independentă.

I-am sugerat de câteva ori să vină la mine, în Bucureşti, dar nu vrea să audă. Mai ales acum, când nu mai ştim nimic de tata. Sunt divorţaţi, dar câţiva ani au păstrat legătura, în sensul că tata o mai vizita atunci când avea chef de ceartă. Zice că e prea mare agitaţia în Bucureşti, nu-şi poate imagina ce înseamnă două milioane de oameni adunaţi în acelaşi loc şi că nu schimbă pe nimic liniştea oraşului ei. Aşa e, dacă mergi prin Slatina ziua în amiaza mare, e linişte. Vara sunt 43 de grade la umbră, viaţa e paralizată, nimeni nu iese din casă, străzile sunt tăcute ca mormintele.

La capătul străzii noastre începe un cartier de case. În copilărie, prietenii mei şi cu mine îi consideram ţărani pe cei care locuiau acolo. Din *ţărani proşti* nu-i scoteam. Când mergeam spre casele lor, simţeam că intrăm într-un film de groază, ne speriam unii pe alţii, o luam la fugă imaginându-ne că ne urmăreşte cineva. Oricum, zona aia ne era interzisă. Cum ne vedea vreun vecin pe acolo, cum striga după noi să ne întoarcem la scară, nu conta dacă copilul lui era cu noi sau nu.

Spre deosebire de mama, tata recunoştea că oraşul nu era aşa liniştit cum părea. Tata nu e mort, folosesc trecutul pentru că nu mai ştiu ce părere are azi despre asta. A dispărut din oraş acum cinci ani. Am crezut că e plecat pe la vreo rudă, undeva mai departe într-o localitate cu semnal telefonic slab. Mai fusese acolo şi mă sunase de pe acoperişul casei. Eu am plecat din Slatina după ce-am

terminat liceul, anul în care se împlineau zece ani de la ultima crimă care rupsese liniştea oraşului. O dată la zece, cincisprezece ani, o crimă zguduia liniştea oraşului, dar mama zicea că sunt cazuri izolate, conjuncturi nefericite care se întâmplă oriunde în lume, doar că par mai tragice la noi în oraş, din lipsă de subiecte. La noi în casă nu trebuia să se discute despre asta – *C'est la vie*, zicea mama, folosind singura expresie pe care o ştia în franceză.

Aş fi crezut că dispariţia tatii avea legătură cu crimele, dacă în acea perioadă n-ar fi murit profesoara mea de franceză din liceu. Era o tipă de 40 de ani, necăsătorită, micuţă şi slabă, purtând fuste până în pământ. N-aş numi-o habotnică, dar trecea zilnic pe la biserică. În dimineaţa în care era planificată proba de franceză oral de la BAC, luase taxiul ca să ajungă la liceul la care fusese repartizată. Altul decât al meu. Nimeni n-a mai ştiut nimic de ea de atunci, taximetristul declarase că o lăsase la două sute de metri de liceu, la cererea ei, şi o văzuse îndreptându-se spre poarta liceului. A fost găsită după o lună, în pădurea de lângă liceu, dezbrăcată, rasă în cap şi cu ochii scoşi, mâncau ciorile din ea. Nu s-a găsit criminalul. Era o persoană extrem de liniştită, ce duşmani să fi avut?

Nici tata nu avea duşmani. Era mecanic auto şi, dacă nu se afla la vulcanizare, îl găseai pe sub maşina vreunui vecin, încercând să repare ceva. Tata era un tip glumeţ, săritor şi politicos. Uneori mă ruşinam din cauza glumelor lui. La ultimul Paşte pe care-l petrecuserăm împreună, la miezul nopţii, două vecine intrau în scară cu lumânările aprinse, iar tata le-a strigat de pe balcon:

— Aveţi două şanse: ori daţi foc la casă, ori la banca din faţa scării, că şi aşa Primăria nu aprinde becurile.

Glumă de mitocan. E drept că îl deranjau foarte mult becurile arse de la stâlpii de iluminat care nu se schimbau cu lunile. Lumina slabă, credea tata, era aliatul infractorilor de la noi din oraş. De unde începeau casele, stâlpii se răreau, aşa că oamenii erau obligaţi să lase câte un bec aprins în curte. Lângă una dintre acele case

avusese loc prima crimă după ’90, la a treia pe dreapta, pe linia blocului nostru.

Aveam vreo zece ani. Tata îmi amenajase pe balcon o reşedinţă de vară, legând un cearşaf pe verticala balconului, de culmea de rufe şi de un dulap. Stăteam acolo când mă plictiseam în casă. La un moment dat, s-au auzit sirenele de salvare şi poliţie. M-am uitat pe geam, ca toţi oamenii care erau acasă în acel moment, şi am văzut cum strada se umplea de lume. Am coborât şi eu, deşi eram singură acasă şi nu aveam voie să fac asta. Am mers spre case împreună cu alţi copii, alături de o vecină. Maşinile opriseră lângă o casă dărăpănată în care locuia un copil cam de vârsta mea, un copil despre care nu ştiam dacă avea părinţi, nu vorbisem niciodată cu el. Când treceam prin faţa porţii lui, ne opream să ne uităm, iar el apărea brusc şi arunca după noi cu pietre, îi ziceam Ţiganul doar pentru că era nespălat şi îl văzusem la cerşit la piaţa agroalimentară. Nu ştiu de unde a apărut tata, dar mi-a dat o palmă şi m-a certat de faţă cu toată lumea. M-a întrebat de ce plecasem de acasă şi de ce mă băgam în treburile oamenilor. I-am spus că am coborât şi eu, cum a coborât toată scara, şi că am stat deoparte, nici măcar nu ştiam dacă Ţiganul e viu sau mort.

Era mort, a aflat mama de la spital toate detaliile. Stătuse mort în casă vreo săptămână, până când vecinii se plânseseră de miros şi chemaseră poliţia. S-a dovedit că avea părinţi, doi alcoolici care plecaseră fiecare cu altcineva prin satele vecine, iar copilul rămăsese singur într-o casă netencuită şi cu ferestrele scoase din tocuri. La cum arătau casa şi curtea invadată de buruieni şi fier vechi, nu jaful era motivul crimei. Copilul avea capul zdrobit, corpul ciopârţit şi tălpile arse. În acea vară, n-am avut voie să stau în faţa blocului nesupravegheată. Vecinii vorbeau între ei şi întotdeauna era cel puţin un adult la scară sau pe geam, uitându-se după noi. Cum se înnopta, tot cartierul intra în casă. De atunci am început să stau pe afară cu program, ceea ce mă deranja destul de puţin. Dacă mama şi tata erau acasă, acolo trebuia să fiu şi eu.

Mama a fost o femeie nefericită. De asta m-am şi decis să nu o mai cert pentru ce postează pe Facebook. Tata a suportat greu ideea ca ea să facă postliceala şi să plece din uzină. I se părea că se emancipează, iar mama se deştepta pe zi ce trecea şi prindea curaj să-l înfrunte. Dacă tatii nu-i plăcea mâncarea gătită de mama, n-avea decât să-şi facă singur alta. Mama stătea cu mine în cameră când îmi făceam temele şi citea pentru ea. Nu participa la toate orele pentru că mergea şi la fabrică, avea şi grijă de casă, dar xeroxa cursurile de la fetele mai tinerele. Tata zicea că aruncă banii pe geam, însă mama îşi vedea de treburile ei. L-a lăsat să vorbească singur de câteva ori. Stăteam, eu la birou, mama în pat şi ne vedeam de lecţii.

Într-o zi în care tata o certase mai rău decât de obicei, a intrat peste noi în cameră şi a aruncat în ea cu fierul de călcat Mama s-a ferit, dar talpa fierului a atins-o, i s-au înroşit degetele şi podul palmei. Cât timp vorbise singur, tata băgase fierul în priză. Mama l-a făcut criminal şi a sărit să se bată cu el. Erau amândoi cam de aceeaşi înălţime. S-au luat de păr, s-au împins, s-au muşcat. Tot ce am făcut atunci a fost să rămân pe scaun, cu faţa întoarsă spre ei, şi să plâng. Plângeam fără să pot articula un singur cuvânt. N-am putut să ţip, să strig să înceteze, pur şi simplu plângeam, întrebându-mă dacă tata era criminalul pe care îl căuta toată lumea. Aşa a început.

Nu-mi amintesc cât de dese erau certurile, dar ştiu că le-am trăit pe toate alături de ei. După ce mama s-a angajat la spital, se certau din cauza relaţiilor pe care mama le-ar fi avut cu doctorii, asistenţii, cu brancardierii sau cu paznicii. Orice bărbat era un pericol pentru tata, iar pentru mine un motiv să aştept să văd dacă tata o va omorî pe mama când se vor împlini anii.

Odată, mama a zis într-o doară că i-ar plăcea să aibă şi ea permis auto şi să conducă maşina. Tata a glumit spunând că ea nu învăţase până atunci nici să meargă în două picioare, făcând aluzie la faptul că mama se mai împiedica uneori. La asta s-a rezumat toată discuţia atunci, dar la următoarea ceartă, a aruncat pe ea cu nişte lichid

de frână pe care-l avea pe balcon şi a pus-o să lingă capacul. După fiecare ceartă de-a lor îmi era rău fizic. Îmi venea să vomit, mă durea capul şi ameţeam. Mama mi-a spus că am leşinat de câteva ori. Nu-mi puteam da seama ce se întâmplase cu tata, ce îl transformase. Nu fusese niciodată un părinte sau un soţ model, dintotdeauna avusese ceva de comentat la ce spunea mama, dar până atunci nu îi văzusem latura violentă. Îmi imaginam că se va întâmpla ceva rău, iar eu voi fi de faţă. Când tata întârzia de la lucru, iar mama nu era acasă, mă gândeam că o urmăreşte şi o va omorî pe stradă. Pentru mine, a fi în siguranţă însemna să fim toţi acasă.

Au divorţat când aveam vreo 14 ani Mama zice că a făcut-o mai mult pentru mine. Până la urmă, ea învăţase să se apere, dar înţelesese cât de mult rău putea să-mi facă mie relaţia lor. Odată, când tata urla fără motiv, am ieşit din camera mea şi m-am dus direct la el. Era în hol şi o privea pe mama, care era în bucătărie, îi spunea că e o curvă proastă, că lucrează noaptea ca la videochat. Oricine ştie că în spital se lucrează în schimburi, iar mama acolo lucra. I-am văzut faţa din profil şi pur şi simplu l-am îmbrâncit. A alunecat pe gresie şi a căzut cu capul de uşa de la intrare. Purta o pereche de papuci de pânză. Mama a venit speriată, pipăindu-i capul să vadă dacă era spart. I-am zis:

— M-am săturat de tine, şi am plecat în camera mea, trântind uşa.

Tremuram. îl auzeam comentând, certând-o pe mama pentru cum m-a educat, spunându-i că o curvă proastă nu putea să crească decât altă curvă proastă. Nu vorbisem niciodată cu tata despre viaţa mea amoroasă şi nici curvă nu eram. O singură dată mă pupase pe buze un băiat de vârsta mea, într-o excursie cu clasa la Mănăstirea Dintr-un Lemn. Atunci am ştiut că-l urăsc. Îmi venea să mă întorc şi-mi doream să fie tot întins pe gresie, să-l pot lovi cu piciorul în faţă, dar mama a intrat peste mine.

— Cearta mea cu taică-tău e cearta mea, să nu te mai bagi, mi-a zis.

Am crezut c-o să mă plesnească.

— Dacă se lovea la cap?

— Murea şi ne lăsa în pace, i-am spus plângând, iar ea a tăcut.

A ieşit din cameră, iar eu am mers la baie unde am început să vomit. Nu mă puteam opri, aveam gura deschisă, iar sunetul vomei lovind apa mă învrăjbea şi mai mult. Dacă atunci ar fi murit vreunul dintre noi, poate mama ar fi înţeles că unele crime nu sunt ca-n filme, nu mergi pe strada slab luminată şi te loveşte cineva în cap, apoi te tranşează ca să scape de cadavru. La noi în familie o crimă ar fi fost mai mult decât o conjunctură nefericită, dar ea nu poate să creadă asta nici măcar acum.

În ultimul an au murit de cancer trei vecine, iar mama îşi bate prietenele la cap să-şi facă mamografii şi testul Papanicolau. Ea e cu toate analizele la zi.

— Măcar n-a fost niciuna omorâtă, spun zâmbind.

Mă face nesimţiţi Le urmăreşte copiii pe Facebook, i se pare normal că au avut postări lungi de iubire faţă de mamele lor. A verificat mai multe zile la rând cine a dat *like* şi a citit toate comentariile. Când o să moară mama, eu nu voi posta nimic despre ea. Încă nu mi-am dat seama dacă o iubesc cu adevărat. Tata era agresiv şi absurd, dar cumva îi semăn.

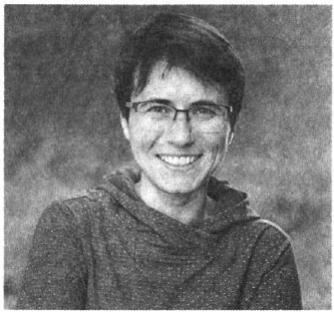

LAVINIA BRANIŞTE s-a născut în 1983, la Brăila. A studiat limbi străine la Cluj-Napoca şi Bucureşti. A debutat în 2006 cu volumul de poezii *Poveşti cu mine* (Paralela 45), după care au urmat volumele de proză scurtă *Cinci minute*

pe zi (Casa de Pariuri Literare, 2011) şi *Escapada* (Polirom, 2014). Primul său roman, *Interior zero*, a apărut în 2016 la editura Polirom şi a fost tradus în limba germană de către Manuela Klenke, la editura Mikrotext din Berlin (2018). A mai scris cărţi pentru copii: *Rostogol merge acasă* (Arthur, 2016), *Rostogol păzeşte pepenii* (Arthur, 2017), *Rostogol şi vulcanii noroioşi* (Arthur, 2018), *Jungla lui Toco* (Cartier, 2017) şi *Melcuşorul* (Cartier, 2018). În vara anului 2017 a participat la un program de rezidenţă pe scriere dramatică organizat de Reactor de creaţie şi experiment la Cluj-Napoca, iar în cadrul rezidenţei a scris prima ei piesă de teatru. Locuieşte în Bucureşti şi lucrează ca traducătoare.

Cuiburi

Poarta era întredeschisă, după cum îi spusese femeia la telefon. O aştepta de mai bine de jumătate de oră, de când vorbiseră, dar între timp Doru a ajuns acasă, beat mort, s-a împiedicat de furtunul de grădină şi a început să urle ca nebunul, s-o strige, s-o pedepsească. Celălalt băiat, Marius, stătea pe canapea şi se legăna cu buzele rânjite, cu capul în sus, scoţând din gât un piuit bizar, ca o pasăre care a înghiţit o albină şi se chinuie. De cinşpe ani de când l-a făcut, tot se chinuie.

Când Dom a părut că se potoleşte, Nuţa a deschis fereastra şi a sărit pe geam, şi-a luat trusa de pedichiură, adică punga de plastic în care erau toate de-a valma, scurse şi amestecate, şi s-a dus la vecina ei de peste drum, care o aştepta în curte, pe o băncuţă, cu picioarele înmuiate în apă cu săpun.

Vecina, pe nume Maria, era plecată în Italia de zece ani şi venea acasă o dată pe an, de Paşti, în curtea rămasă goală. Nuţa îi răzuia bătăturile, îi tăia pielea moartă şi-i dădea unghiile cu ojă, iar femeia, uşor jenată că-şi cheamă o mică slugă să-i îngrijească picioarele, se scuza că nu poate sta aplecată multă vreme. Avea şi ea o vârstă.

Şi acolo, în Italia, îngrijea de altă femeie şi mai în

vârstă.

Nuţa a împins poarta cu grijă, era obişnuită să dea de câini când intra în curţile vecinilor, dar Maria nu mai avea animale. Când murise taică-su, îl chemase chiar pe Doru să rezolve cu câinele.

— Ia-l şi du-l de aici, i-a zis.

Pe Doru îl chemau când voiau să se debaraseze de orice, îşi pusese un carton în gardul curţii părăginte cu „Centru de colectare”. Aduna plastice şi hârtie pe care le vindea mai departe, dar cu celelalte obiecte nu era foarte clar ce face. Unde puteau intra în curtea lor atâtea vechituri? Cine înghiţea atâtea?

Costa zece lei să-ţi ia de acasă orice şi venea cu un cărucior de tablă, pe care-l umplea cu vârf, apoi îl lua de mâner şi se apuca să tragă, iar frate-său ăla bleg împingea de la spate.

Nuţa ştia să facă unghii şi mai mergea şi la curăţenie.

Ăştia erau, ei trei.

A închis poarta şi a înaintat pe cărarea îngustă de ciment, paralelă cu casa vagon. În spate, într-o grrădină plină de buruieni, Maria pusese pătura pe băncuţa de lemn şi stătea cu picioarele în apa sleită, într-un lighean roşu.

— Hai, că voiam să te sun iar, credeam că nu mai vii.

— Ei, cum să nu vin, n-am zis că vin? Dar s-a îmbătat ăsta şi am stat ascunsă până a adormit.

Era bucuroasă că l-a păcălit.

Avea faţa roşie şi umflată şi ochii injectaţi, că nu ştiai dacă e beată sau bătută sau tocmai s-a sculat dintr-un somn cu zvârcoliri.

Afară era foarte cald pentru un final de aprilie, o căldură care te punea pe gânduri.

Maria purta un capot fără mâneci, cu care venise în bagajul de mână. Nu şi-a mai luat cu ea valiză de mulţi ani. Ce să ia şi pentru cine?

În buzunarul capotului îşi pusese o bancnotă de zece lei pentru Nuţa. Sigur îi ajunge, ce-i trebuie ei mai mult?

Doi euro.

Avea tot ce-i trebuie, forfecuţe, răzătoarea de călcâie,

trusa ei dintotdeauna, şi o ojă roşie cumpărată în ziua aia de la o tarabă din piaţă.

N-a vrut nimic din pungă de la Nuţa.

I-a pus piciorul în braţe, iar Nuţa i l-a primit într-un prosop pe care şi-l întinsese în poală. Stătea chircită pe un scăunel mic şi a început să răzuieşte şi să pilească veselă, vorbind întruna despre toţi de pe stradă, mai ales despre cei care-şi ridicau case noi, uriaşe ca nişte temple. Şi despre toţi acei copii foarte mici, apăruţi de nicăieri, cu numele cele mai bizare: Denis, Luigi, Milena.

— Ce să-ţi dau eu, Nuţa? a întrebat Maria când au terminat, un pic dezamăgită de cum ieşiseră unghiile, fie pentru că oja era proastă, fie pentru că Nuţa pur şi simplu nu învăţase după atâta timp s-o aplice cum trebuie, într-un strat subţire şi uniform, şi nu ca şi când ar fi dat cu bidineaua de zece ori.

Nuţa s-a fâstâcit şi n-a zis nimic, ea lua mereu ce i se dădea, nu făcea preţuri.

— Am nişte covoare, vrei?

Covoarele erau pline de molii şi i-a stat pe limbă să-i zică, dar nu i-a zis.

Când Maria a venit acasă şi a deschis uşa, fluturii au zburat în toate părţile. Tavanul era plin, în lucruri a găsit numai coconi din fire textile în care se înveleau larvele înainte să-şi ia zborul. Văzuse de anul trecut semnele unei invazii, pusese pliculeţe de soluţie antimolii, dăduse trei tuburi de spray, umpluse casa de frunze de dafin luate de la raionul de condimente, pe care moliile le devoraseră cu poftă, din ele mai erau doar rămăşiţe de nervuri. Şi acum dezastrul.

Pentru că în această casă era întuneric tot anul, pentru că nimeni nu deschidea uşa şi nici ferestrele, din aerul stătut se putea naşte orice, tot ce plutea în aerul ăla vechi putea să genereze dezastru.

A căutat prin casă cu un băţ în mână, pregătită să lovească. Pregătită s-o apuce greaţa şi să dea cu ciudă în orice mişcă, înfundat în lucrurile ei. S-a simţit mai bine cu băţul în mână, o creangă de prin curte. A dat la o parte

totul, alertă, plină de adrenalină de parcă şi-ar fi deschis drum cu maceta în junglă. Răsturna obiecte, gata să dea cu băţul în orice ar fi colcăit pe sub ele.

În prima seară a dormit în bucătărie, pe cuptorul dezafectat, pe care taică-su pusese o saltea şi pe care-l transformase în pat. îi plăcea să doarmă acolo, ca pisica.

Tot acolo l-au şi găsit vecinii mort de câteva zile, încolăcit pe saltea şi senin, îngheţat bocnă, cu beculeţul centralei clipocind a avarie la doi metri de el.

A doua zi Maria a luat-o de la capăt, s-a luptat cu casă, a scos tot afară pe sârmă, în curte, a început să mişte mobilele.

Şi le-a găsit cuibul sub un fotoliu lipit de covor, erau zeci de coconi goi şi zeci de fluturi tineri care *mergeau*. Chiar aşa, mergeau, se învârteau în cerc dezorientaţi, descoperiţi, străpunşi de lumină. Maria a dat cu băţul în cuib, a dat cu băţul în fotoliu, a ţinut degetul apăsat pe butonul sprayului până s-a dus tot tubul şi ea a simţit cum o arde pe gât mirosul industrial de levănţică şi a trebuit să iasă.

Şi doar covorul era nou.

În fine, de zece ani, luat chiar înainte să plece, dar nu fusese folosit deloc, deci nou.

Pe sub el, un alt covor, ca să ţină cald fiindcă urca frigul şi umezeala din pământ, casa era făcută direct pe pământ. Şi între covoare alte cuiburi şi în camera alăturată la fel, două covoare groase de lână, unul peste altul, roase cu o poftă şi o putere de distrugere care au făcut-o pe Maria să-i dea lacrimile.

— Vreau! a zis Nuţa veselă, cu faţa ei buhăită.

Numai ea ştie ce viaţă are şi-şi ţine curajul, s-a gândit Maria.

Covoarele erau rulate şi puse unul peste altul afară, pe o cărare pietruită din grădina sălbăticită. O sălbăticie nu luxuriantă şi încântătoare, ci zdrenţăroasă şi amărâtă, fiindcă omul sfinţeşte locul şi acolo nu mai era niciun om.

Şi totuşi, în buletin, aia era adresa ei dintotdeauna, numele ei apărea periodic pe listele secţiei de votare de la

grădiniţa din colţ şi ea se gândea cu ciudă mereu: iar îmi fură ăştia votul! Nu că ar fi ştiut de partea cui să fie dacă ar fi fost acasă… Şi medicul de familie la care nu fusese niciodată tot acolo era, chiar în staţia de tramvai de la pod.

Şi-a vânturat un pic picioarele în aer să se asigure că e uscată oja şi apoi a intrat în papucii de plastic. Banca de lemn era incomodă, când s-a ridicat a simţit pe fund urmele scândurilor înguste care îi intraseră în grăsimea şezutului. Genunchii îi scârţâiau. Şi venele alea ieşite de pe picioare încă îi mai zvâcneau de dimineaţă, de când trăsese singură de covoare să le scoată din casă.

A dus-o pe Nuţa în grădină să le vadă.

Până nu mă întorc de tot să stau aici, nu mai cumpăr nimic care poate fi mâncat, s-a gândit. Ce frumoase erau covoarele! A vrut a doua oară să spună că simt compromise, dar tot n-a zis.

— Da’ ce mari simt! a zis Nuţa. Tre’ să-l chem p-ăsta cu căruţul să le ia.

Şi faţa i-a devenit dintr-odată gravă, acoperită de spaimă.

— Vrei să mă duc eu să-l chem? a zis Maria. Ce poate să-mi facă?

— Lasă, că mă duc eu. Poate încă mai doarme şi tre’ să-l scol.

Nuţa a plecat distrată, fluturând sacoşa de plastic în care-i zăngăneau sticluţele de ojă, iar Maria s-a întors să verse ligheanul cu apă cu săpun. N-a vrut să-l arunce în grădină şi nici înapoi în casă cu el n-a vrut să intre, cărase mult prea multe greutăţi pentru genunchii ei. S-a gândit să-l arunce într-una din scurgerile montate pe rigola care însoţea cărarea de ciment de-a lungul casei. Dar sita era înfundată de frunze vechi şi putrezite, pământ şi resturi de tot felul, aşa că a deşurubat-o cu greu şi s-a apucat să scoată mizeria cu mâinile goale. Mirosea îngrozitor. S-a clătit în ligheanul în care pluteau resturile de piele moartă pe care Nuţa le tăiase din degetele ei de la picioare.

Ce dezastru.

Şi totuşi.

Toate astea se pot rezolva într-o primăvară, şi-a zis. Când o să mă întorc, o să mă întorc într-o primăvară.

Ce-o fi cu alde Doru de nu mai vin? Trecuse aproape o oră.

A ieşit în poartă şi s-a uitat înspre curtea lor, care era mai încolo, peste drum, la capătul şirului de case. După străduţa ce ducea înspre biserică începea imediat teritoriul enorm al fostei fabrici de lapte, acum părăsită, cu o curte plină de haite de câini pe care-i hrăneau cine ştie ce mâini şi de ce.

Vedea din poartă şi acum inscripţia uriaşă cu vopsea albă pe zidul cenuşiu al fabricii: *Fumatul interzis*! *şi* semnul exclamării un pic strâmb, dar nu greşeală, ca şi când acela care scrisese era el însuşi fumător şi ridica din umeri neputincios, dar fără a face din asta o tragedie. Era în clasa I când s-a dat în folosinţă fabrica. Inscripţia a apărut acolo pur şi simplu, într-o zi când pleca spre şcoală, s-a oprit şi a silabisit acea stranie alăturare de cuvinte – probabil că nici nu ştia pe atunci ce înseamnă „fumatul”, la ei în casă nu fuma nimeni – foarte serioasă, căci era scrisă cu litere enorme. Toată viaţa ei de şcolăriţă avea să treacă zilnic, în drum spre şcoală, pe lângă fabrica de lapte. Unde stai? o întrebau. Şi ea zicea: lângă fabrica de lapte.

Dar paragina asta doar nu e de azi, de ieri. Fabrica a dat faliment de mai bine de zece ani, era terminată dinainte să plece ea.

La scurt timp după ce s-a deschis, taică-su a reuşit să se transfere acolo, mecanic. Era cel mai fericit Aproape de casă, intra pe poartă la cinci minute după ce sima sirena la ora 3. Şi a furat de-a lungul vieţii atâta lapte din fabrică, încât avea magazia plină de sute de sticle cu gura largă, pe care nu le-a returnat şi nu le-a reciclat niciodată, oare ce spera c-ar putea face cu ele? Dar în magazie nu le-a mai văzut, unde or fi? Le-o fi luat Doru? Să nu uite să întrebe. Sau noaptea sar gardul vecinii şi le fură lucruri de prin curte, ştiind că aici nu stă nimeni?

Avea şi grija asta, dar acum nu mai era cine ştie ce prin casă, chiar dacă ar fi spart-o, n-aveau ce să ia.

Avusese un televizor nou, care s-a stricat stând, şi un frigider nou, care s-a stricat stând, şi după ce i l-a luat Doru şi l-a înghiţit pământul în curtea aia a lor, Maria a decis că nu mai cumpără nimic până în anul acela în care se va decide să se întoarcă definitiv aici.

Acum mai merge doar centrala, poate centrala nu i-or smulge-o din perete.

S-a dus către casa Nuţei, a traversat strada peticită şi s-a apropiat precaută să vadă dacă se aude ceva de la ei dinăuntru. Nimic. A dat târcoale casei, apoi s-a dus mai aproape de gardul fabricii, de-a lungul căruia crescuseră foarte mulţi nuci. Mai demult venise într-un an în toamnă şi a văzut oameni necunoscuţi care aruncau cu pietre mari în sus, către copaci, ca să scuture fructe. Picau multe frunze, care-şi lăsau zeama verde pe asfalt, şi când şi când câte o nucă trosnea pe marginea străzii ca un bob de grindină, iar oamenii se repezeau s-o culeagă şi s-o pună în sacoşă. În curte curgeau singure de la sine când le venea timpul, trunchiurile pomilor erau înăuntru. Probabil că ploua cu nuci, iar câinii ca nişte sfincşi stăteau pe lângă pomi şi ascultau *cum* cad fructele lemnoase.

Da, şi-ar pune un nuc în curte, ca să nu mai vină atâţia ţânţari. Şi muşte. Erau prea multe muşte şi n-aveau la ce să vină.

Toate se rezolvă într-o primăvară, şi-a zis din nou. Nu-i grav. Nu-i nimic grav.

Acasă la Nuţa era prea linişte. Nici copilul ăla bleg nu se auzea, şi ăla se aude mereu, pentru că urlă încontinuu şi mai scoate şi sunetele alea ale lui. A luat o pietricică de pe jos şi a bătut în poarta de tablă. Apoi a împins-o încet şi când a băgat capul înăuntru să se uite, l-a văzut pe Doru care stătea în curte, cu faţa spre poartă, parcă aşteptând, pe o banchetă jerpelită de automobil, crăcit şi cu braţele întinse pe spătar de o parte şi de alta. A întâmpinat-o cu o privire veselă.

— Ce faci, Doru? Nu vii după covoarele alea?

— Ce covoare?

— Aveam nişte covoare… a început. Unde e Nuţa?

— În casă.

— Nu ţi-a zis să treci pe la mine cu căruciorul?

El şi-a dat ochii peste cap, n-avea chef să se urnească cu căruciorul.

— Vai, ce beat am fost, a zis. Bine că m-am mai trezit…

— Dacă nu poţi azi… a spus Maria şi s-a dus înspre fereastra cu un geam lipsă, curioasă să vadă în casă. Nu mai fusese la ei în curte niciodată.

A izbit-o mirosul de mucegai şi urină. În patul soios, Nuţa dormea cu faţa în pernă şi băiatul celălalt se legăna lângă ea şi o mângâia foarte fin pe vârfurile arse ale părului permanent, pe firele rare şi negre care ieşeau din pielea capului ca nişte sârme.

— Bine, hai că vin, a zis Doru şi s-a ridicat de pe canapeaua cu ţesătura ruptă.

S-a dus către un morman de fiare vechi, lângă care fusese pus căruciorul, ridicat pe verticală. Se agăţase în ceva, aşa că a trebuit să tragă de el, iar când a tras cu forţă, mormanul s-a zguduit şi a scârţâit şi dintre fiarele ruginite, de la baza edificiului înâlcit, au ieşit trei pui de pisică mici, cu ochii lipiţi de somn, care au început imediat să miaune după mâncare.

— Zât, boalelor, a făcut Doru şi a vrut să dea cu piciorul întruna, dar n-a nimerit-o.

— Auzi, tu mai ştii cumva ce-a făcut taică-meu cu sticlele alea de lapte?

El s-a uitat la ea încurcat.

— Îl mai ştii pe taică-meu, nu? Avea el în magazie multe sticle de lapte… Din alea de pe vremuri…

— Tanti, la cât sunt eu de beat… a zis Doru şi a început să râdă.

Veselia asta şi hazul de necaz, care ei îi lipseau cu totul. Oamenii veseli i se păreau ciudaţi, nu erau de încredere, n-aveai ce să discuţi cu ei.

I-a ţinut poarta să scoată căruciorul.

— Bogdane! a strigat el la frate-su. Bă Bogdane! Hai, bă, să luăm ceva.

Erau doar câţiva paşi, numai cât să treacă strada în diagonală, dar chiar şi aşa căruciorul s-a hurduicăit pe asfaltul degradat şi a scos un zgomot oribil. Cu siguranţă tanti Jenica s-a pus după perdea şi a stat să aştepte, să vadă ce iese din curtea ei pe căruciorul ăla.

Ce frumos era covorul nou, totuşi. Nu se mai găsesc acum aşa covoare, de unde o să-şi ia altul când o să se decidă să se întoarcă de tot?

— Auzi, Doru, dacă o să le folosiţi… începe ea mărturisirea.

— Da, tanti, cum să nu le folosim, le punem în casă. Da’ ăsta se pişă pe tot şi eu le dau foc după aia în curte. Că cine stă la noi să spele, nu spală nimeni. Nu mi-a dat cumătrul şi saltea nouă şi i-am dat foc după ce-a pişat-o ăsta? a spus el râzând.

Frate-su se apucase să împingă de cărucior.

S-au hurducăit înapoi către casă, cu cele patru covoare atârnând pe asfalt.

Maria a rămas în poartă până când au intrat la ei şi apoi a intrat şi ea, a încuiat şi a tras zăvorul şi când a băgat cheile în buzunar a găsit acolo bancnota de zece lei cu care nu mai apucase să-i plătească Nuţei.

Fotografie din arhiva personală

VITALIE CIOBANU s-a născut în 1964, or. Floreşti, jud. Soroca, Republica Moldova. Este scriitor, jurnalist, redactor-şef al revistei *Contrafort* (fondată în 1994) şi preşedinte al Fundaţiei Culturale Contrafort. Comentator la postul Radio Europa Liberă şi editorialist la ziarul *Adevărul* (Chişinău). Preşedinte al PEN Centru Moldova – Filiala Organizaţiei Mondiale a Scriitorilor (International PEN).

A publicat volumele:

Schimbarea din strajă (roman), Chişinău, Editura Hyperion, 1991; *Frica de diferenţă* (articole, eseuri, cronici literare), Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 1999; *Valsul pe Eşafod* (*30 de pretexte literare şi un Jurnal la Fraga*), Cartier, Chişinău, 2001; *Anatomia unui faliment geopolitic*: *Republica Moldova* (eseuri), Polirom, 2005; *Literatür Express*. *Europa de la fereastra vagonului Jurnal pe două voci* (în colaborare cu Vasile Gârneţ), Cartea Românească, 2007; *Scribul în grădina fermecată*. *Jurnal de lectură*, ARC, 2014; *Vin ruşii*! 5 *perspective asupra unei vecinătăţi primejdioase* (împreună cu Sabina Fati, Ion Stanomir, Marian Voicu şi Valentin Naumescu), Humanitas, 2018.

Premii: pentru Debut al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1991); pentru Eseu al Uniunii Scriitorilor din România (1999), pentru Jurnal/ Memorii al Filialei Chişinău a Uniunii Scriitorilor din România (2007); pentru Eseu şi Critică literară al Uniunii Scriitorilor din Moldova

(2014). Afiliaţii: Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova din 1992; Membru al Uniunii Scriitorilor din România din 1993; Membru al PEN Centrului International din 1995 ŞI preşedinte al filialei Chişinău (din 2004).

Zilele după Oreste

În fiecare dimineaţă, la 8, Oreste obişnuia să deschidă ghereta sa cu lucruri vechi, adunate din te miri ce cotloane ale orăşelului în care locuia: clondire, patefoane, lămpi de gaz, porţelanuri recondiţionate, obiecte de veselă argintată ieşite din modă, rame de tablouri încrustate, păstrând încă amintirea pânzelor dispărute, oglinzi cu înfăţişări înşelătoare şi alte relicve ale timpului. Şi nu uita să agaţe în geamul murdar al ferestrei de la intrare acelaşi anunţ, scris cu litere de tipar, uşor aplecate spre stânga: „Azi nu avem lămâiw. Anunţul, evident, nu etala nicio legătură cu „specializarea" dughenarului, şi în plus, nici nu voia să sugereze o posibilă, latentă schimbare a ofertei, dar asta nu-l deranja câtuşi de puţin. Era în mod al său de a sfida bunul-simţ şi o frustrare nemărturisită, pe care încerca să o învingă, dându-i un nume: lămâile – mai greu de găsit în lumea în care trăia – reprezentau un semn de prosperitate şi belşug, pe care era bine să-l sugerezi, chiar şi printr-o negare. Făcea bine la imagine. Altfel, trecuseră mai mulţi ani de când Oreste renunţase să-şi bată capul cu relaţii de strictă cauzalitate între fenomene şi întâmplări. De vină fusese poate şi acea „fractură abruptă de destin" – cum îi plăcea lui să spună în discuţiile cu foştii colegi sau rarii muşterii care-i treceau pragul, drapându-se pentru o clipă c-un aer de solemnitate convenţională – intervenită în viaţa lui de cuminte şi laborios profesor de estetică la liceul din localitate. Zăpăceala care cuprinsese în scurtă vreme orăşelul său de la marginea imperiului, după anunţarea unor importante schimbări politice „la Centru", atrăsese întreaga comunitate şi pe fiecare membru al ei luat

separat într-o aventură demenţială. Existau zvonuri că *Centrul* însuşi şi-ar fi încetat existenţa, fragmentându-se într-o puzderie de feude „suverane”, cu propriile edicte şi blazoane scoase de la naftalină – fapt ce îl determinase pe Oreste, ca frenetic pasionat al goticului ce era, să proclame „intrarea într-un nou Ev Mediu!”. În scurt timp, cursurile de estetică de la liceu deveniseră o amintire şi, după vreo trei ani în care încercase fără succes să-şi găsească o slujbă cât de cât remunerată, Oreste se trezise într-un compartiment de tren, puţind de trupurile năduşite ale altor „refugiaţi economici” ca el, aşteptând cu nervii chirciţi rondul grănicerilor germani, la intrarea în ţara lui Goethe.

*

Oreste era un om al dialogului. Descoperise cu fervoare politicul, ca pe o dimensiune existenţială care îi fusese multă vreme refuzată, precum majorităţii concetăţenilor săi. Dar ceea ce îl deosebea fundamental de ei era faptul că omul chiar se confunda până la uitare de sine cu sloganurile generoase ale zilei – libertate, toleranţă, justiţie, civism, ecologie, drepturile minoritarilor ş.a.m.d. – şi era gata să peroreze interminabil despre aceste lucruri, ca despre o cauză personală a sa, care-i solicita, aparent fără rest, întreg timpul disponibil. Obişnuia să stea de vorbă îndelung, la gheretă, unde-l vizitau foştii colegi pentru a-şi mai scărpina limbile, „la Oreste”, cum spuneau ei. O făcea şi pe stradă, oprind intempestiv cunoştinţe, salutându-le de la distanţă cu voce tare şi gesturi largi, stârnind atenţia trecătorilor şi jena celui interpelat, care se vedea obligat să reacţioneze fără voia lui, de cele mai multe ori stângaci, neştiind ce atitudine să adopte. Putea să se oprească, dacă avea chef, să asculte pledoariile fierbinţi ale vânzătorului de lucruri vechi şi de idei de ultimă oră, sau să grăbească pasul, pretextând lipsa de timp, un necaz sau o întâlnire urgentă. Important era să se decidă repede, pentru a evita penibilul. Oreste îi observa ezitările şi, de regulă, nu-şi rata prada: traversa rapid carosabilul, dacă omul său se

afla pe celălalt trotuar, şi-l lua în primire, atacându-l cu o noutate care avea darul să-i paralizeze „victimei” puseurile de nervozitate. „Cred că ştii de ultimele propuneri ale creştin-democraţilor, care vor să introducă pragul de 5 la sută pentru partide în alegerile generale, faţă de trei cât prevede legea acum, pentru că aşa este în Vest. Dar e ca şi cum şi-ar semna singuri sentinţa, căci numai foştii comunişti pot întruni baremul de 5 la sută la nivel naţional!” exclama Oreste, prinzându-şi de cot conlocutorul, ca să adauge imediat o frază, reţinută din cine ştie ce articol de presă sau emisiune radio, pe care şi-a însuşit-o automat – „Atomizarea politică de la noi se datorează numai ambiţiilor unor lideri care se consideră singurii chemaţi să salveze Patria. De aceea nu se pot aduna într-o alianţă de centru-dreapta! Ar trebui ca noi, cetăţenii care i-am votat, să le cerem să o facă, chiar noi doi putem semna o declaraţie!” Furia sa discursivă nu se domolea cu una, cu două: „De fapt, trăim în Balcani. Să nu te miri de nimic. Ştii cum văd eu Balcanii? Ca pe o zonă care adună puţin fascism, puţin comunism, puţin populism şi puţin clericalism. Dar peste toate acestea stăruie o mare doză de iraţional!” Oreste îşi formula sentinţele antitetic, era un fel de raport din care nu lipsea niciodată celălalt termen: „Asta nu înseamnă că occidentalii sunt mai omogeni! Nici vorbă. Ascultă ce-ţi zic, eu i-am cunoscut bine. Atitudinea lor faţă de noi e un amestec de pragmatism şi naivitate, de intoleranţă şi filantropie. Au descoperit nişte rude sărace, care le dau prilejul să-şi demonstreze cât de buni sunt. Mi-e greaţă, mi-e greaţă! Nu-i poţi crede decât pe jumătate. Mâine se vor înţelege iarăşi cu ruşii şi se vor scutura de noi ca de nişte ploşniţe!
* Monologul său zigzagat sfârşea la fel cum începuse, fără niciun avertisment. Sedus de elocinţa fostului profesor de estetică, devenit un tribun politic *sui generis*, cetăţeanul nu băga de seamă când se trezea abandonat. Arunca priviri contrariate în jurul său – fusese acostat prea abrupt, pentru a suporta umilinţa altei incertitudini. Oreste însă era deja departe, vânând o nouă cunoştinţă sau doar

fâlfâitul unei fantasme, de care nu se despărţea niciodată.

*

Deşi o fire sociabilă, chiar în exces, Oreste, cum se putea presupune, nu era membru în vreun partid politic şi nici sindicalist. îi repugna orice fel de aliniere, şi adevărul este că nimeni nu s-ar fi gândit să-l atragă în vreo activitate de acest gen. Omul, hotărât lucru, nu putea fi înregimentat, înscris într-o categorie a „normalităţii. El reprezenta mai degrabă emblema unor timpuri ieşite din ţâţâni. De altfel, pe cât de ciudat amesteca noţiunile elementare, eroul nostru ştia să delimiteze categoric pasiunea sa de negustor (deşi era vorba totuşi de un mercantilism… estetic) şi gustul pentru politică de grija pentru maică-sa bolnavă. Locuiau amândoi într-un mic apartament, la etajul doi al blocului într-o anexă a căruia îşi deschisese, cu îngăduinţa administratorului, ghereta atemporală. Bătrâna, pe jumătate paralizată, nu mai ieşise din casă de nouă ani. Legătura ei cu lumea exterioară universului său populat cu amintiri era mediată exclusiv de Oreste – un *conductor cu* totul special, mai degrabă un „cenzor* al realităţii decât un fidel mesager al acesteia. Oreste era convins că îşi protejează mama ţinând-o departe de zbuciumul lumesc, şi făcea o mare risipă de energie pentru a-i preveni încercările de a străpunge obstacolul imponderabil al geamului aflat de partea opusă ungherului unde-şi avea patul. Femeia nu era la curent cu schimbarea vremurilor, dar avea reflexele încă vii şi evoca din când în când numele unor demnitari din vechiul regim, căzuţi azi într-o totală desuetudine, potenţiale exponate în colecţia lui Oreste. „Dar S. mai trăieşte?”, îşi amintea ea de ultimul conducător pe care mai apucase să-l audă, la începutul ultimului deceniu, promiţând că va schimba radical cursul vieţii, că va introduce reforme şi liberalizări. Nevolnică, infirmă cum era, femeia îşi închipuia că şi fostul preşedinte degradase, ceea ce nu era cazul. Comparaţia cu ei, ştabii imperiului dispărut – indivizi hieratici, austeri, asemeni unor figuri de basorelief, a căror individualitate fusese complet obturată de mecanismul impersonal al

partidului unic – le era flagrant defavorabilă „lupilor tineri” din fostele servicii secrete, deveniţi peste noapte bancheri prosperi şi şefi de partide, străini de orice fel de scrupule. Din fericire, uita repede întrebarea. „Nu merită să priveşti pe geam, anotimpurile au aceeaşi succesiune”, îi spunea Oreste, străduindu-se să-i astâmpere angoasele cunoaşterii. Şi avea dreptate, într-un fel. Ce-ar fi văzut ea diferit faţă de ultima dată când ieşise în stradă? Nişte tarabe cu mărunţişuri turceşti, cerşetori zdrenţăroşi murdărind peisajul, câteva panouri publicitare care luaseră locul îndemnurilor la entuziasm în numele unor scopuri măreţe, niciodată atinse, de dinaintea *marii schimbări*? Natura umană rămânea fundamental imuabilă, o probase şi preşedintele ce-şi bătuse joc de speranţele lor: Oreste încerca să o facă pe maică-sa să priceapă acest adevăr, dar, se pare, nu reuşea să o consoleze prea mult.

Bătrâna, lipsită de relaţii cu exteriorul, trebuia să-şi construiască mental un ambient convenabil. Din păcate, nu avea prea multe elemente la dispoziţie. Se obişnuise cu gâlgâitul apei din ţevile blocului, ştia să identifice exact, după nuanţe numai ei perceptibile, apartamentul în care cineva folosise WC-ul. În absenţa fiului său, bătrâna moţăia în pat, tresărind periodic la urletul câinelui-lup – proprietatea vecinului de deasupra, un rus pe care Oreste îl vedea mereu îmbrăcat doar în trening. Maică-sa recunoştea stările de spirit ale javrei după variaţiunile de tonalitate ce-i ieşeau din gâtlej, şi zgomotele specifice, de două ori pe zi, când individul ieşea să-şi plimbe pocitania în curtea din spatele clădirii: scrâşnetul zăvoarelor de la uşa grea, ca de cazemată, zvârcolirea bezmetică a labelor puternice zgâriind metalul cu ghearele, anticipând scăparea din strâmtoare. În imaginaţia femeii câinele rusului, pe care nu-l văzuse niciodată dar căruia îi cunoştea atât de bine capriciile, lua proporţiile unui monstru temut, ascuns de ochii lumii într-un banal apartament de bloc. Când Oreste era acasă, bătrâna putea să asculte muzică populară, la un aparat de radio cu care nu prindea decât un singur post, cel local. „Hai, Oreste, dă

drumul la aparat, au început *melodiile la cerere*”, zicea bătrâna şi îşi frângea mâinile în patul ei. „Da, da, îndată, mamă, liniştește-te”. Oreste o învăţase cu acest drog ritualic, pentru a uşura zilele amândurora – era, într-un alt limbaj, ilustrarea conceptului său despre caracterul structurii umane. Concertele unor aşa-zişi „rapsozi” care, indiferent de regimul politic, turuiau aceleaşi dulcegării stupide, înşurubaţi într-o eternă şi radioasă ruralitate de carton, îi dădeau suferindei o stare de graţie, făcând-o să plângă liniştit, împăcată cu sine însăşi, de parcă ar fi regăsit ecourile unei existenţe de mult apuse. Când pleca de acasă, Oreste, prevăzător, scotea încărcăturile din aparat, pentru a nu tulbura fragilul echilibru al mamei sale. Era de ajuns o clipă de neatenţie şi bătrâna putea să recepţioneze, la alte ore decât cele rezervate obligatoriu muzicii populare, un buletin de ştiri care să o bulverseze, să-i spargă calmul leşios, întreţinut cu atâta grijă de fiul ei.

*

„Ultimul gest pe care să-l faci, care mai are un sens în lumea asta bezmetică, este să omori pe cineva sau să te sinucizi.

Numai aşa mai poţi ieşi din anonimat, mai poţi tulbura ceva în mizeria care ne copleşeşte!” – Oreste avea uneori clipe de luciditate crudă, în raport cu care divagaţiile sale politice păreau o joacă de copil. Era greu să le suporţi, pentru că te lăsau fără replică. Cei care îl cunoşteau mai bine le puneau pe seama necazurilor lui de acasă, a cicălelilor mamei sale care nu mai conteneau. Traiul de abandonaţi, căci asta erau în deplinul sens al cuvântului, agravase sănătatea şubrezită – fizică şi mentală – a celor doi. Părăsind profesoratul, Oreste nu-şi încropise un alt venit decât iluzoria afacere cu vechituri. Maică-sa primea o mică pensie de invaliditate, care în ultimele luni îi era adusă cu mari întârzieri. Nu mai aveau cu ce să-şi plătească facturile la întreţinere şi, în fapt, se menţineau în micul lor apartament graţie administratorului, un veteran de război, care nutrea o sinceră compasiune pentru ei şi nu pregeta să o exprime în rarele ocazii când se întâlneau

pe palier sau la gheretă. Această atitudine caritabilă îl irita pe Oreste. Un rest de mândrie se mai zvârcolea în el, împingându-l de multe ori până la violenţă în discuţiile cu oamenii care nu doreau decât să-şi arate, poate prea insistent, simpatia. Dar nu putea evita lamentaţiile de acasă. Bătrâna îl tachina pe Oreste pentru ipostaza lui de profesor „căzut”, femeia tânjea după mediocritatea îndestulată a anilor de liceu, agrementată cu livreşti după-amiezi de duminică, consumate în aşteptarea potolită, imperturbabilă a zilei de luni. Bărbatul suporta din ce în ce mai greu reproşurile mamei sale şi o întrerupea numaidecât: „Mamă, să nu mai vorbeşti de ce-a fost. Gata, s-a terminat cu asta!” – şi apoi, parcă înfricoşat el însuşi de posibilitatea de a o fi lăsat să înţeleagă prea multe, luat de valul furiei, adăuga cu glas aproape şoptit, fără să clipească: „Trebuie să mai aştepţi puţin, pun eu ceva la cale, ai să vezi, ai să fii mulţumită. Viaţa noastră se va schimba. În curând totul va fi altfel! îţi jur”. Şi nu uită să adauge, ca ultim argument care închidea controversa: pentru că în Germania, acolo unde fusese, el „văzuse lumina”. Sintagma aceasta finală revenea ca un *motto*, ca o sentinţă magică în ciondănelile lor, făcând-o pe bătrână să amuţească, intimidată de privirea halucinată a bărbatului, ca în faţa unui aprod al necunoscutului. Ea nu ştia la ce se referă Oreste, el se oprea aici, lăsând în suspensie un întreg eşafodaj de presupuneri nerisipite, însă tonul său pătruns de convingere îi insufla un sentiment de încredere şi nelinişte totodată: era o zonă din partea căreia primise întotdeauna semnale zgârcite, cu toate acestea haloul lor sibilinic avea o forţă terapeutică pentru nervii epuizaţi ai femeii.

Nimeni nu ştia cu siguranţă ce făcuse Oreste în străinătate. Secvenţele acelei călătorii răsăreau, în istorisirile lui precum resturile unei epave la suprafaţa valurilor, pentru că la întoarcere era alt om. Ce i se putuse întâmpla în Germania?… Nu s-a înscris în categoria celor care „dăduseră lovitura” şi, odată sosiţi acasă, îşi materializaseră vanitatea într-o vilă cu turnuleţe şi bazin,

de parcă şi-ar fi descoperitei, progenituri ale utopiei egalitariste – o subită ascendenţă burgheză. Nu venise nici măcar cu un BMW luat la mâna a doua, ca atâţia alţii. Singura lui „achiziţie" era afacerea cu lucruri vechi, spunea Oreste, pentru că esticii de condiţie joasă, ajunşi *acolo*, intră numai în magazine ieftine. Obiectele pe care le aduna, căutându-le pe la pieţe, în locuinţe abandonate sau la mica publicitate, nu costau doi bani ca utilitate imediată, dar păstrau demnitatea fostei lor valori, de care nu puteau fi deposedate, cum nu poţi şterge din alcătuirea ta de acum memoria a ceea ce te-a marcat, etapă de etapă. Oreste ilustra cât se poate de semnificativ această presupoziţie artistică: el nu mai era decât imaginea cariată a profesorului de altă dată, cunoscut şi apreciat de concitadini, dar însăşi gratuitatea ocupaţiei sale, alura de personaj anacronic şi bizar îi dădeau o nobleţe pe care afaceri mai prospere nu i-ar fi putut-o oferi, pentru că ar fi ştirbit ceva din strălucirea inefabilă a vocaţiei abandonate. Structura delicată a lui Oreste, obişnuită să opereze cu imponderabile, cu lumea ideilor pure şi a categoriilor abstracte, suferise în cele şase luni petrecute în Vest un adevărat seism. Asta se vedea şi din faptul că nu reuşea niciodată să-şi ducă relatările până la capăt, adică până în pragul acelei dezvăluiri care ar fi spulberat misterul tristei sale metamorfoze. Oreste suferea de o formă rară de schizofrenie, mintea lui amesteca mereu planurile temporale, era de parcă ar fi trăit simultan pe diferite dimensiuni. Înalt, supt în obraji, cu fire rare de păr năpădindu-i bărbia ascuţită, ca de viezure, negustorul de vechituri îşi fixa interlocutorul, la gheretă sau în mijlocul străzii, pe deasupra ochelarilor de miop pe care-i purta, şi pupilele lui nu reflectau imaginea celui privit, ci o lume cu contururile spălăcite.

*

„În Germania el şi-a confruntat valoarea personală, nu cea formată de-a lungul anilor de studiu, cum ar fi fost firesc, ci rolul atribuit de lumea în care trăia cu o realitate ce-l depăşea. Toate cunoştinţele sale de estetică şi

experienţa de belfer nu rentau într-o ţară primitivă, în care moravurile proaste, instinctele animalice, resentimentele plebei, prea îndelung ţinute în frâu, gâlgâiau, dădeau peste margini, ca apa menajeră în rigole. Acolo a văzut o civilizaţie care l-a strivit, pe el, intelectualul cu lecturi din Goethe şi Rudolf Otto, prin ipostaza pe care i-o rezerva, de muncitor ilegal, la o fermă unde fusese angajat cu ziua, sau la un cimitir de automobile, sau pe un şantier, în bătaia vânturilor reci ale Mării Nordului… Fără contract, fără asigurare medicală, ca mulţi alţii, care trebuiau să-şi ascundă originea pentru a nu fi prinşi şi expulzaţi, iar patronul să nu plătească amenzi grele. În plus, a fost bătut şi jefuit de tovarăşii lui, în ultima zi de lucru în Germania, şi s-a întors răvăşit de gândul că i s-a făcut o mare nedreptate, că ar fi putut avea un alt destin”.

Tânărul care spunea aceste lucruri, pe un ton afectat şi cu volute arborescente – de parcă ar fi citat dintr-un tratat de retorică şi nu ar fi transmis informaţii într-o discuţie purtată între egali trebuia crezut pe cuvânt. Susţinea că fusese elevul preferat al lui Oreste şi că rămăsese singurul lui confesor după întoarcerea acestuia din Germania, deşi nimeni nu-l văzuse până atunci. îi şi semăna: chip palid, ochi adânciţi în orbite, protejaţi de o ramă de ochelari groasă, cumva anacronică faţă de cei 18 – 20 de ani, câţi va fi avut. Părea ieşit dintr-o hrubă ticsită cu terfeloage şi cărţi vechi. Alte elemente de decor puteau fi de asemenea uşor de intuit: o lampă de masă pâlpâind anemic, pereţi mâncaţi de igrasie, lighene înşirate pe podea, ca să adune apa picurând din tavan…

De fapt, nici nu aveau de ales decât să asculte ciudata arătare, dacă voiau să construiască o explicaţie pentru cele întâmplate. Ghereta lui Oreste arsese într-o noapte, cu toate exponatele ei preistorice. Poliţia s-a înfăţişat a doua zi, pe la amiază: a luat amprente, i-a interogat pe vecini, a încercat să stabilească identitatea persoanelor care obişnuiau să-l viziteze pe dughenar. L-au descusut şi pe „discipolul” acestuia, dar după ce i-au pus câteva întrebări, şi-au dat seama că nu pot scoate nimic de

la tânăr, în afara discursului acela aiuristic despre „revelaţiile” şi „suferinţele sufleteşti” ale fostului profesor de estetică, şi nu i-au mai dat nicio atenţie.

Apartamentul unde locuia Oreste cu bătrâna a fost găsit gol. Adică patul bolnavei mai era acolo, poliţele cu cărţi, aparatul de radio, ustensilele de bucătărie şi ce se mai putea imagina într-un loc umil ca acela, dar femeia şi fiul ei dispăruseră fără urmă. Scotocirea resturilor fumegânde ale gheretei se dovedise irelevantă – nu s-au găsit fragmente umane: ipoteza, terifiantă, a sinuciderii, intrase de la bun început în calculele poliţiei, după ce fusese constatată inexplicabila dispariţie a celor doi chiriaşi, mai ales că bătrâna era netransportabilă! Cine pusese foc gheretei? în ce scop?

A fost o reglare de conturi, cu un fost profesor trecut la rebut? Puteai să-i doreşti un mai mare rău decât viaţa pe care-o ducea? Şi dacă fusese un accident, unde se mistuiseră victimele?… Nimeni n-a putut răspunde acestor întrebări. După câteva zile, cazul fusese clasat din lipsă de informaţii utile anchetei. În realitate, nu exista o motivaţie pentru continuarea cercetărilor. Dispăruţii nu făceau parte din *high-life-ul* oraşului, nu erau nici măcar nişte infractori demni de vigilenţa „organelor de ordine”. Treptat, episodul s-a şters şi din memoria cartierului, chiar dacă mulţi au resimţit o lungă perioadă de timp lipsa vecinului lor rebel. Ei îşi trăiau zilele după Oreste, care, cel puţin într-un segment din viaţa lor, fusese o prezenţă plină de umanitate şi optimism, în pofida condiţiei sale nu tocmai încurajatoare. Le era dor de monologurile lui agitate, îşi aminteau cu nostalgie de silueta-i familiară pendulând pe străzi, ca o pasăre rănită, ca o idee întrupată, care-i reprezenta pe toţi fără să-i expună. Puţini însă erau dispuşi să-şi recunoască această slăbiciune. Ar fi fost şi greu să se gândească mereu la incidentul rămas nedezlegat: un val de dispariţii, evadări, spargeri, crime, jafuri, violuri erupea zilnic pe toate canalele media. Doar rămăşiţele incendiului au mai persistat o vreme – mormane de scrum şi bucăţi de scândură carbonizată – pe care, înainte de-a fi fost

înlăturate definitiv de gunoieri, la o săptămână de la obscurul eveniment, le-a tot scormonit, cuprins de o ciudată tulburare, câinele rusului din apartamentul de deasupra locuinţei lui Oreste. Mai tare decât moartea, postul de radio local a continuat să transmită, la aceleaşi ore, concerte de muzică populară.

Fotografie din arhiva personală

DAN COMAN s-a născut pe 27 iulie 1975 la Gersa, România.

A debutat cu *Anul cârtiţei galbene*, Editura Timpul, Iaşi, 2003 (Premiul de debut al USR, Premiul Mihai Eminescu – Opera Prima). Au urmat volumele: *ghinga*, Editura Vinea, Bucureşti, 2005, *Dicţionarul Mara* (Cartier, Chişinău, 2009; Premiul Radio România Cultural) şi *Insectarul Coman* (Charmides, 2017; Premiul Cartea de poezie a anului 2017 – Gala Tinerilor Scriitori, Premiul Radio România Cultural, Premiul *Observator Cultural*) şi două antologii de autor: *d great coman* (Vinea, 2007) şi *Erg* (Charmides, 2012).

A publicat de asemenea volumele de proză *Irezistibil* (Cartea Românească, 2010), *Parohia*, (Cartea Românească, 2012) şi *Căsnicie* (Polirom, 2015).

Caolinul Rebrişoara
(prima jumătate a sezonului)

ploaie

Găsise bucata de pâine uscată în dulap, în spatele celor două farfurii de tablă unsuroase, cu smalţul sărit. A învârtit-o de câteva ori în apa de pe fundul găleţii apoi a presărat pe deasupra ei ultimele fire de zahăr găsite în pungă. A ieşit şi s-a aşezat pe trepte, a alungat vrăbiile cu o bătaie scurtă din picior şi a muşcat cu poftă – nici nu se putea gândi la un mic dejun mai potrivit în vale, spre fabrică, cerul era negru ca smoala. A auzit tunetele, dar nu şi-a ridicat ochii de la furnicile care-i ocoleau în grabă picioarele, ieşind şi intrând prin crăpătura din perete. Acolo sus, pe colină, nu se simţea niciun pic de răcoare – doar căldura, căzând de foarte aproape peste lucruri, ca o pătură groasă, ridicând vârtejuri de aer uscat şi praf. Niciodată nu plouă când e înnorat spre fabrică, zicea taică-său, în puţinele momente când era acasă sau m şi mai rarele momente când era treaz – ploaia vine doar dinspre Căprărişti sau de dincolo, dinspre Valea Babei.

Şi-a lins degetele apoi şi-a sprijinit palmele de trepte, aşteptând. Erau furnici negre şi mari, mult mai mari decât cele obişnuite – când a numărat zece (două cu aripi, una cu o firimitură de pâine în spate), a strâns pumnul şi le-a strivit.

Şi-a şters mâna de cimentul fierbinte apoi, auzind vuietul, a ridicat capul. Ploaia se apropia cu o viteză incredibilă: o bucată de tablă neagră acoperise toată valea, bubuind. Valul de aer rece a trecut brusc înaintea ploii şi dintr-o singură mişcare i-a acoperit faţa, făcându-l să închidă, pentru o secundă, ochii, lovindu-se mai apoi de perete, izbind geamul deschis, împrăştiind sticla murdară în mii de bucăţi. Apoi s-a retras şi a redevenit una cu ploaia torenţială care se apropiase la câţiva paşi de locul în care băiatul, nemişcat, deschisese iar ochii şi o privea. Doi, cel mult trei metri în faţa treptelor – ploaia nu mai înaintase deloc, oprindu-se brusc acolo, în faţa lui, continuând să cadă aşa, în valuri, rapidă şi zgomotoasă, vreme de câteva minute bune, cât s-o poată el privi nestingherit, aproape fără să respire – apoi a început să se retragă uşor, lent, cu sunetele scăzând în intensitate, cu răcoarea absorbită înapoi, între margini, revenind deasupra fabricii, tot mai departe, dincolo de râu, rămânând acolo doar încă câteva secunde, dispărând cu totul în zare.

tată

Se trezea cu puţin timp înaintea zorilor şi cobora după apă.

Taică-său nu suporta lumina – o simţea direct în moalele capului, zicea, de parcă cineva i-ar fi înfipt un cui în creier – ăsta era motivul pentru care se trezea urlând – chiar dacă îşi acoperea geamurile cu pături, chiar dacă în camera lui era întuneric complet, el tot sărea din pat imediat ce se iveau zorii, de parcă lumina dimineţii ar fi sunat, de parcă ar fi scos mereu, la apariţie, zgomote insuportabile, de parcă ar fi pornit cineva din senin o drujbă în mijlocul patului – se trezea şi urla. Băiatul ştia ce

are de făcut: aştepta cu găleata în mâini şi, imediat ce începeau urletele, turna apa rece peste taică-său şi-i trăgea repede câteva palme, până ce bărbatul acela înalt şi slab, cu mustaţa îngălbenită de tutun, reuşea să deschidă ochii – apoi, aşezat pe scăunelul de lemn, îl privea văitându-se, clătinându-se mai bine de o jumătate de oră printre pereţi de parcă ar fi încercat să se plimbe printr-o betonieră.

Dispărea imediat ce reuşea să se trezească şi apărea noaptea târziu sau abia după câteva zile – băiatul n-a ştiut niciodată pe unde umblă taică-său, ce face, cu ce îşi ocupă timpul Ajungea acasă beat, dar cu buzunarele pline de dulciuri: ba o pungă de bomboane tari ca piatra, ba câteva eugenii, ba napolitane vărsate, pe jumătate turtite, mirosind a tutun. Dintotdeauna fusese aşa. Maică-sa murise la puţin timp după ce el împlinise doi ani, dar nu avea nicio amintire cu ea.

Aşa că, înainte să se lumineze, cobora cu găleata de tablă la izvor, o aşeza pe grătarul de la mijlocul hârdăului şi aştepta, întinzându-se pe banca de piatră năpădită de bălării, închizând ochii, încercând să ţină cât mai mult în piept aerul acela incredibil de proaspăt. Şi bucuria. Senzaţia curată şi uşoară care-i umplea corpul, aşezându-se în straturi moi şi delicate sub pielea lui neagră şi murdară – rezerva sa de bucurie pentru întreaga zi.

Prin ţeava de metal ieşită din pământ, firicelul de apă se scurgea lent – dura minute bune până ce se umplea găleata – însă ajungea acasă întotdeauna la timp, înainte ca lumina să înceapă să scârţâie şi să huruie, lovind aerul din toate părţile, speriind cu zgomotele sale liniştea care-şi făcea cuib deasupra tatălui său, alungând-o ca pe o pasăre mare şi stângace, incapabilă să-şi ia zborul.

vară

După ce pleca taică-său, cobora şi umplea din nou găleata, să fie pentru restul zilei – vara o ţineau la umbră, pe taburet, în holul îngust, acoperită cu o bucată de scândură, să nu intre muştele – apoi punea mătura în uşă

şi o lua spre râu.

Erau singurii ţigani rămaşi în sat.

Alerga aproape tot drumul, speriind găinile tolănite în praf, obligând câinii să se ascundă în spatele porţilor, enervându-i cu un băţ sau aruncând pietricele care-i opreau pentru câteva clipe din lătrat, nedumerindu-i – erau atât de flămânzi că încetau brusc, aplecându-şi capetele şi amuşinând bucăţile de piatră – şi el era deja departe când câinii se întorceau la poartă şi reîncepeau să latre. După ce trecea de moară, la podul lui Bodiu, se ascundea: îl vedea din depărtare pe Hadăr, înaintând în căruţa sa cu coviltir (semn că era deja trecut de 8), urcând până în Valea Babei ca să adune laptele pentru stat – dar Hadăr îi găsea de fiecare dată ascunzişul – cobora din căruţă şi pocnea din bici, făcând câţiva paşi înspre el, râzând. Ţiganeee, zicea, ţiganeee! şi băiatul ţâşnea din ascunzătoare şi fugea mâncând pământul şi nu se oprea până ce râsul lui Hadăr se auzea tot mai departe, tot mai slab, un bâzâit de albină în spatele perdelei, o albină izbindu-se de geam, umbra unei albine dincolo de fereastra închisă.

În mai puţin de o oră ajungea în sat. În dreptul bisericii îşi dădea jos tenişii jerpeliţi şi umbla aşa, desculţ, pe asfaltul fierbinte. La ora aceea satul era pustiu. Oamenii ieşiseră deja pe câmpuri sau în grădini, prăşind straturile de roşii şi castraveţi. La 9 şi-un sfert, imediat ce trecea linia ferată, dincolo de fabrică, se oprea şi făcea cu mâna: coberul lui Costan tocmai lăsase oamenii la fabrică şi se întorcea, claxonând.

Apoi intra în apă. Când se plictisea de înotat, se urca pe bolovanul ieşit pe jumătate din râu şi făcea salturi: cap, bombă, lateral, învârtita-n aer.

La 12 trecea acceleratul. Căldura devenea insuportabilă iar singurătatea îi strângea stomacul mai mult decât foamea. Era însă prea devreme ca să mai apară cineva la râu, aşa că o lua din loc. Cobora înspre puntea de lemn de la gară, unde râul pierdea din adâncime şi devenea mai limpede şi mai iute – acolo, sub pod, era locul

unde se oprea şi prindea peşti. Aştepta nemişcat zeci de minute, cu corpul aplecat deasupra apei, cu privirea reglându-i-se automat, urmărind în perfectă linişte modificările umbrelor. Ştia exact când trebuia să acţioneze: îşi strecura rapid mâinile sub lespezile de piatră şi înşfăca ba un clean, ba o mreană, ba câţiva grindei. Îşi pregătea apoi creanga de salcie cu cârlig: strecura băţul prin branhie şi-l scotea prin gură, un peşte după altul, încă zbătându-se, strălucind din când în când în lumina amiezii. Se întorcea cu prada acasă.

Când ajungea în dreptul morii încetinea pasul. Ocolea drumul principal, o lua prin spatele pârâului şi se furişa până în dreptul bucătărioarei de vară aflate în curtea mare a morii lui Dumitru, acoperită aproape în întregime de crengile unui nuc bătrân. Dacă urca pe prima creangă putea să se uite pe fereastră. O singură dată reuşise s-o vadă pe femeia aceea grasă, nevasta morarului, dezbrăcată până la brâu, spălându-se într-un lighean – şi ceea ce a simţit atunci a fost atât de puternic încât, zile în şir, neştiind cum să reacţioneze la golul din piept, se ascundea în iarba înaltă, se întindea pe burtă şi imita aşa, pe uscat, mişcările peştilor până ce plăcerea-i inunda mintea, până ce erecţia i se domolea. Nu goliciunea femeii îi provoca starea aceea intensă, nici grămezile de pistrui de pe pielea ei mai albă ca laptele, nici sânii imenşi atârnând deasupra ligheanului, ci părul de sub braţ. Părul acela imens, negru şi cârlionţat, mai erotic decât tot ce văzuse vreodată – închidea ochii şi râdea.

De atunci îşi încerca zi de zi norocul. Ultima dată o zărise prin geamul întredeschis, aşezată în fotoliu, cu o bucată de material negru în poală, cu acele de croşetat pe genunchi, cu bărbia lăsată în piept. Sforăia.

Nu-i plăceau peştii. Nu mâncase niciodată şi n-ar fi mâncat în viaţa lui aşa ceva, dar ştia că se va bucura pisica – o mâţă neagră şi slabă care stătea mereu ascunsă, nu scotea niciun sunet, nu vâna şi, deşi era, exact ca el, a nimănui, reuşise, exact ca el, să supravieţuiască.

La 4 şi-un sfert, când auzea coberul lui Costan

trecând înspre Căprărişti, cobora la izvor. Uneori, pe banca de piatră îl aştepta taică-său: beat şi murdar, cu ţigara stinsă în colţul gurii, cu buzunarele doldora de bunătăţi.

De cele mai multe ori, nu era nimeni.

fotbal

Duminica o lua direct peste câmp, alergând fără oprire, lovind cu vârful papucului fiecare bulgăre întărit de pământ care-i apărea în cale, driblând copacii din livezi, rostogolindu-se prin iarba înaltă, izbind din semivoleu cosaşii bătrâni care supravieţuiseră arşiţei şi încercau acum ultimele salturi. Ajungea la Wembley, în cimitirul evreilor, acolo unde, vara, duminică de duminică, după prânz, jucau fotbal cei de vârsta lui. Vreun an jumate, doi a pândit din spatele gardului înalt de sârmă, bucurându-se pe ascuns şi în tăcere de jocul celorlalţi. Când mingea sărea peste gard, alerga imediat şi, după ce făcea câteva duble (*dă*, *mă*, *mingea aia odată*!), le-o arunca înapoi, revenind în spatele tufei de măceş, la locul lui.

Norocul băiatului a fost că, într-una din duminici, de Paşti, nu au avut jucători suficienţi şi Alexa, şeful grupului (un vlăjgan înalt şi solid, mult mai în vârstă decât restul), l-a strigat, fără să se întoarcă spre locul unde stătea pitit. *Joci*, *ţigane*? Dintr-un salt a fost în cimitir.

Locul era perfect pentru fotbal: pietrele de mormânt aşezate exact ca nişte porţi, de-o parte şi de alta, iarba moale, terenul drept. Alexa l-a luat în echipa lui – *te omor*, *ţigane*, *dacă nu joci cum trebuie*, *ai înţeles*? Alerga mult mai repede decât ceilalţi. Controla excelent mingea. Dribla cu mare uşurinţă – ar fi putut face asta toată ziua, fără niciun efort. De câteva ori nu s-a oprit decât în poarta cealaltă. Ţigane, eşti dat dracului, i-a spus Alexa, bătându-l cu putere pe umăr.

fiu

Cel mai bun tată din lume, s-a gândit.

Împlinise 13 ani când a jucat prima dată fotbal cu

ceilalţi copii.

Tot în vara aceea şi tot pentru prima dată, bătrânul l-a dus într-un bar. Ţigara a reuşit s-o refuze, dar de băut, l-a obligat să bea: la început bere, i-a spus chelnerului, bere la halbă. Taică-său a luat Gaviota: rom alb amestecat cu lichior de vişine. N-au vorbit nimic. Nici nu era nevoie. Băiatul a băut jumătate de halbă, bătrânul a dat pe gât încă o Gaviotă. Apoi, stingând ţigara, i-a făcut un semn scurt, cu capul: s-au ridicat amândoi deodată şi au părăsit în fugă terasa aceea pustie de la marginea drumului spre Năsăud, fără să plătească, luând-o la vale, direct peste bolovani, rostogolindu-se printre scaieţii care lui i-au zgâriat pielea, acoperind într-o clipă urmele făcute de pisica aia idioată – şi nu s-au oprit decât în râu, lăsând hainele unele după altele în urma lor, direct în cascadă, înotând în grabă spre stânci, căţărându-se cu greutate până pe mica platformă înfierbântată de soare, ghemuindu-se unul lângă altul cât să adune nişte umbră, umbra aceea fragilă pe care corpurile îmbrăţişate reuşeau s-o facă pentru o parte din ei – şi chiar dacă în doar câteva minute soarele le-a ars umerii, învineţindu-i, ei tot n-au făcut nicio mişcare până ce nu li s-au domolit respiraţiile, până ce nu s-a oprit bucuria, până când tatăl s-a ridicat brusc şi a coborât cu grijă în apă, înotând lent înapoi, spre ţărm şi când a ieşit din râu băiatul era deja acolo, pe malul pustiu, mirosindu-i ţigările, privindu-i mişcările de aligator nepăsător, înaintând pe burtă, cu greutate, prin nisipul fierbinte, fără nicio ţintă.

pantă

Kempes, de-acum te prezinţi în fiecare miercuri şi sâmbătă la antrenamente, ne-am înţeles?

Alexa a fost cel care i-a zis prima dată Kempes, acolo, pe Wembley, şi tot Alexa a fost cel care l-a dus, la începutul toamnei, la nea Mitică. Zagalo, aşa-l ştia toată lumea pe directorul şcolii din comună, mare fan al Braziliei, singurul care luptase cu adevărat ca Rebrişoara să aibă echipă de fotbal. Umblase multă vreme pe la judeţ,

dar avea suficiente cunoştinţe şi relaţii pentru ca terenul, deşi mult mai mic decât prevedeau normele, aflat în spatele şcolii, în pantă, să fie omologat. Reuşise să introducă o disciplină de fier în pregătirea echipei şi-i aducea pe jucători, la 4, după serviciu, de două ori pe săptămână, la antrenamente. Cine nu se prezenta, era automat citat la postul de miliţie. În plus, Zagalo îi şantajase pe cei care mergeau la biserică – dacă vreţi să nu vă fac raport, după slujbă veniţi la meci. Crease şi o galerie, elevi de gimnaziu ameninţaţi de corigenţe care se adunau duminica pe pârleaz, în spatele porţii de sus, scandând 90 de minute, fără încetare: *Ca-o-li-nul*! *Ca-o-li-nul*! În niciun an de la înfiinţare, Rebrişoara avea, de departe, cei mai mulţi spectatori la meciurile de acasă din divizia judeţeană.

În toamna-n care băiatul a debutat la Caolinul, mulţi dintre tinerii din sat plecaseră la cules de struguri în sud, aşa că Zagalo avea mare nevoie de jucători ca să nu desfiinţeze echipa. Deşi avea doar 13 ani, Nea Mitică l-a titularizat pe Kempes de la primul meci: atacant central, alături de Buzilă (extremă dreapta) şi Podobea (stânga). La 5-O, după ce marcase primul său gol şi alergase până lângă tribună, căţărându-se pe gard ca să se bucure alături de public, băiatul l-a zărit pe Hadăr. Se ridicase în picioare şi, râzând, şi-a împins brusc capul spre el, şuierând: *ţiganeee!*

general

La sfârşitul toamnei l-au înmormântat pe General. Generalul Onişor locuia la Bucureşti, nu-l mai văzuse nimeni de zeci de ani, dar vestea că îşi dorise să fie înmormântat acasă i-a impresionat pe toţi. Cu atât mai mult cu cât armata avea să se implice: două obuziere, trei tancuri, trei camioane, fanfara de la Năsăud – plus două rânduri de militari în uniformele lor impecabile, cu armele strălucind, străbătând satul în pas cadenţat. Niciodată nu se adunase atâta lume: cu siguranţă veniseră oameni şi din satele vecine şi stăteau cu toţii înşiraţi de-o parte şi de alta

a drumului, nerăbdători.

Convoiul începea cu copiii – doi câte doi duceau coroanele din flori naturale, cu panglici negre pe care mesajele de condoleanţe erau scrise caligrafic, cu auriu – câţiva copii le citiseră râzând înainte de a primi semnalul şi de a porni înspre cimitir. Kempes a nimerit cu Alexa – îi era atât de foame încât nu a aşteptat să ajungă la mormânt: a mâncat imediat colăcelul de pâine legat cu sfoară de marginea coroanei.

Nu au avut de urcat în cimitir: mormântul Generalului era la loc de cinste, chiar în faţa bisericii, lângă drum. De-o parte şi de alta a gropii lumea începuse să se îmbrâncească – câteva femei leşinaseră, câţiva copii plângeau, bărbaţii se luaseră la bătaie – a fost nevoie ca soldaţii să tragă în aer de trei ori ca să facă loc, să-l poată băga acolo, în siguranţă, pe General.

cober

Când aveau meci în deplasare, se întâlneau în faţa bisericii şi-l aşteptau pe Costan să coboare cu coberul din Căprărişti. Un camion acoperit, care-n restul săptămânii ducea muncitorii la fabrica de caolin, de-a lungul căruia erau aşezate două rânduri de bănci. Ilovan, portarul, întârzia de fiecare dată şi asta îl scotea din minţi pe Zagalo – care urca în cabină, alături de şofer, înjurând.

În duminica aceea ploua. Aveau meci greu, departe, tocmai la Uriu şi trebuiau să plece foarte devreme – încă nu se luminase de ziuă – dacă pierdeau şi cu ăia, cădeau aproape sigur pe ultimul loc. Kempes a ajuns în faţa bisericii şi s-a aşezat pe banca unde ceilalţi, încă somnoroşi, fumau în tăcere. Sunetul ploii scăzuse puţin în intensitate când, deodată, s-au auzit nişte zgomote ciudate, în spate, în curtea bisericii. Coroanele cu care era acoperit proaspătul mormânt al Generalului au început să mişte – Buhai şi Cârceie au sărit de pe bancă, speriaţi. Ce pula mea e-acolo? a zis Bodiu, tras câţiva paşi mai în spate. Apoi s-a auzit urletul. Urletul cumplit al cuiva acoperit de viu cu pământ – au luat-o cu toţii la goană, fără să mai stea

pe gânduri. Kempes s-a oprit după numai câţiva paşi: a întors capul şi i-a văzut picioarele. Urletul s-a auzit din nou şi atunci l-a recunoscut. Când a ajuns în dreptul mormântului, taică-său reuşise deja să iasă pe jumătate de sub coroane – dar încă urla aşa că băiatul l-a tras afară, l-a aşezat cu faţa în sus şi i-a dat câteva palme. Bătrânul s-a trezit şi l-a privit mirat apoi, îmbrâncindu-l, *le-n cursă te flit*, s-a ridicat şi, legănându-se puternic dintr-o parte într-alta, s-a pornit, bodogănind, spre casă.

S-a îmbătat şi s-a băgat acolo ca să se ferească de ploaie, le-a spus băiatul celorlalţi care, întorşi, râdeau de mama focului. Ştia: tot drumul n-au să vorbească decât despre asta şi toate poantele vor fi îndreptate către el. Dar când Costan a apărut cu camionul băiatul a făcut ceea ce făcea de obicei: a urcat ultimul, s-a aşezat chiar în capăt, a tras puţin prelata cu care era acoperit camionul şi a privit: sate pustii, schimbări bruşte de lumină, oameni care apăreau la gard, copii care întorceau capul, făceau cu mâna şi zâmbeau, câmpuri goale, câini care alergau în zadar în spatele maşinii. Orele acelea în care stătea în camion, numele satelor de care nu mai auzise niciodată, apele care-i însoţeau o vreme apoi se îndepărtau, lumea care se lărgea brusc, schimbându-şi textura de la un loc la altul, grămăjoarele de fum gros care ieşeau din ţeava de eşapament şi se modelau o clipă în aer pentru ca mai apoi să se spulbere-n gol – ălea erau cele mai fericite ore din viaţa lui.

Ceilalţi jucau cărţi şi-l înjurau pe nea Mitică. Un nebun, ziceau, un-cretin-dus-cu-pluta-pe-Someş. Se schimonoseau rând pe rând imitându-i furia, nervozitatea extremă pe care o afişa atunci când pierdeau, gesturile precipitate pe care le folosea când luau câte o căruţă de goluri şi el, marele antrenor, rămânea fără cuvinte – şi teoriile idioate pe care le ţinea tot drumul de întoarcere, desenând în registrul său cu coperte roşii scheme de joc pe care nu le înţelegea nimeni. Agitaţia lui permanentă de pe margine (de parc-ar avea tone de viermi în cur, zicea Buhai) îi făcea pe cei câţiva oameni care veneau la meciuri

să-l arate cu degetul, râzând ca la circ.

La întoarcere, Costan l-a lăsat, ca de fiecare dată, în faţa morii. Coberul a claxonat până ce a urcat panta şi a dispărut după curbă. Băiatul a ocolit pârâul, a urcat în nuc şi a pândit mai bine de-o oră. Apoi, mai degrabă trist decât dezamăgit, a coborât cu grijă şi, ajuns în faţa casei, a luat mătura din uşă, s-a aşezat pe trepte şi a aşteptat.

păstrăvi

La început, cerul. Nu trecea bine lumina, că începea să coboare.

Prima schimbare venea dinspre margini: o anumită răceală în mişcări, o subţirime ca de lamă, care aproape că-i tăia privirea. Culoarea se schimba brusc. O limpezime năucitoare, un albastru de sticlă şi diamant, care seară de seară asprea aerul, învelindu-l în răcoare.

Când cerul cobora suficient de mult, putea zări păstrăvii.

Doi păstrăvi enormi, negri, ieşind brusc din spatele dealului, plutind lent prin sticla aseptică a cerului, lăsând o linişte grea în urma lor, strălucind câteva clipe, în mişcarea de întoarcere, dispărând la fel de brusc, fără urmă Doar câteva clipe, atât Nu i-a văzut niciodată mai mult, niciodată două zile la rând. Dar apariţia asta scurtă a lor era suficientă ca să-i schimbe starea. Toamna era pe sfârşite. Sezonul de fotbal se încheia, singurătatea se instala în casa de pe colină, alături de întuneric şi frig.

Capul tatălui său a apărut brusc în fereastră. Bătrânul şi-a lipit fruntea de geam şi a stat aşa, nemişcat, privindu-l, până ce sticla s-a aburit complet, devenind inutilă.

luptă

N-am vrut, a încercat să le explice, n-am vrut!

Inutil: prima dată a apărut lângă el fundaşul dreapta, Grasu, cum îl strigase lumea tot meciul, şi i-a tras un cot în burtă. Apoi, văzând sângele, au sărit la bătaie şi ceilalţi. Imediat au venit ai lui: lăsaţi-l, mă, în pace, n-a vrut. Fault

de joc, ce mama mă-sii. Cel pe care-l lovise era nemişcat pe pământul îngheţat, întins pe spate, cu faţa plină de sânge. Piti a încercat să se retragă dar a mai încasat un picior, tot de la Gras.

Era ultimul meci al sezonului, nu mai aveau nicio şansă să scape de ultimul loc. Abia începuse repriza a doua. Gazdele, Silvicultorul Maieru, conduceau cu 5 – 1. Buhai reuşise în sfârşit să degajeze din propriul careu şi Kempes a ridicat capul, urmărind mingea – atunci a văzut fulgii. Prima ninsoare din an. Entuziasmat, a închis ochii, a sărit şi a lovit din foarfecă. Mingea trecuse mult pe deasupra sa dar capul fundaşului central îi venise la fix – piciorul lui l-a pocnit pe apărător în figură, cu toată puterea.

În jurul lui se formase un cerc: Ilovan, Cârceie, Buhai şi Goarţă îl acoperiseră cu corpurile lor transpirate. Gata, mă, potoliţi-vă! Cu faţa vânătă de la frig şi efort, Podobea îi explica ceva arbitrului, care, cu cartonaşul roşu în mână, încerca să străpungă baricada. Huuuo! Huuu! Pizda mamii voastre de criminali!

Huuuo!

Loveşte-o pe mă-ta aşa, mă, ţigan borât, dumnezeii cui te-o făcut azi şi mâine!

Ridicaţi de pe cele trei scânduri care ţineau loc de tribună, spectatorii înjurau cu năduf. Câţiva intraseră pe teren. Asistentul medical făcea semne disperate către margine: ambulanţa! striga. Targa! aduceţi repede targa! Să vină ambulanţa! Ilovan încasase un pumn şi acum îi lovea pe cei aflaţi în direcţia lui. Goarţă era la pământ, lovit cu picioarele, Cârceie şi Buhai împărţeau lovituri încercând să se retragă. Ningea superb. Piti reuşise să-l împingă pe arbitru şi să fugă spre poarta lui însă cineva i-a pus piedică. O lovitură în coaste, alta în cap. Apoi cineva l-a ridicat şi l-a pus ca pe un sac pe umăr. Zăpada începuse deja să se depună. Cu capul în jos, zdruncinat puternic de mişcările rapide ale celui care-l căra (Goarţă? Alexa?), Kempes l-a văzut pe Nea Mitică, antrenorul, fugind de-a lungul tuşei, urmărit de câţiva spectatori. Rezervele

apucaseră să sară gardul şi se îndreptau, alături de Costan, şoferul, spre cobor. Burta lui Costan sălta, imensă, sub puloverul verde – un cârd de copii aruncau cu pietre, o femeie îşi acoperise gura cu capătul năframei, arbitrul de tuşă încerca să-l oprească pe Gras, care rupsese o scândură din gard şi-o ridicase spre Podobea. Băiatul a reuşit să deschidă gura şi să înghită câţiva fulgi.

Costan demarase şi trecuse de poartă când ceilalţi au început să strige. Ilovan! Bă, Ilovan nu-i aici! Coberul a oprit brusc. A dat cu spatele, făcându-i pe cei care-i urmăriseră până acolo să sară într-o parte. Ilovaneee! Ilovaneee, striga Buhai, cu capul scos doar pe jumătate în frig. Ningea atât de tare încât nu se vedea nici la un metru depărtare. Unde pula mea-i ăsta? Ilovaneee!

Îl bătuseră zob. N-au reuşit să vadă cine l-a aruncat în maşină – dar era acolo şi deocamdată asta era tot ce-i interesa. Au bătut cu pumnul în spatele cabinei: dă-i bătaie, Costane, cale-o!

A fost prima dată când Zagalo nu a strigatle ei. A adus cele două pături din cabină, i-a îndemnat să facă foc în soba cu rumeguş, a verificat chiar el dacă-i curăţată ţeava care ieşea prin gemuleţul îngust şi îngheţat din lateral. I-a ajutat pe Buhai şi Podobea să-i dea haine groase lui Ilovan, care scâncea la fiecare mişcare.

Futu-i fotbalu, a zis Goarţă când au ieşit din Maieru, aprinzându-şi ţigara.

Apoi n-au mai vorbit nici unul, nimic.

greutate

Asta e tot ce rămâne: un spaţiu fără margini, ascuns printre clădiri necunoscute, acoperit în întregime de zăpadă. Grămăjoare de aer cald ieşind de sub aripile unei vrăbii trezite brusc, spărgându-se ca nişte balonaşe de săpun în întunericul îngheţat o pisică speriată, umblând inutil dintr-o parte într-alta, fără să-şi găsească locul. O casă la capătul caselor – şi o cameră în mijlocul acestei case, singura încăpere unde mişcă lumina – un fel de bănuţ rostogolindu-se de-a lungul covorului, răsunând din ce în

ce mai slab înainte să înţepenească sub geam, acolo unde e înghesuit patul iar băiatul înalt şi slab stă aplecat deasupra unei căni cu apă proaspătă.

A închis cele trei găini pe care taică-său le adusese, beat pulbere, mândru şi fericit, cu o săptămână în urmă, în locul dulciurilor. De-acum gata, ai crescut, asta a fost tot ce i-a spus.

A cărat suficiente lemne cât să fie pentru întreaga noapte – soba de tablă se răcea imediat ce jarul pierdea din culoare, iar răcoarea începea să pocnească printre pereţii subţiri, umplând cu rapiditate distanţele dintre lucruri. Înainte să învârtă cheia în uşă, a văzut pisica îndepărtându-se prin zăpadă, umblând fără să i se vadă picioarele, lăsând un fel de tunel de cârtiţă în urma ei. A făcut un bulgăre şi l-a aruncat înspre ea, dar n-a nimerit-o. Luna făcea gerul vizibil: albastru, cu câteva pete gri, subţire şi tăios ca un cearşaf apretat.

N-a apucat să stingă lumina şi să se bage în pat când a auzit bătăile în uşă. O vreme, surprins, n-a făcut nicio mişcare – apoi, după ce i-a auzit vocea, s-a ridicat şi a învârtit de două ori cheia în broască.

Am venit să văd dacă e totul în regulă, i-a zis, intru doar pentru câteva clipe, să mă încălzesc. În seara aceea, cât ea s-a aşezat pe marginea patului, dându-şi năframa groasă jos de pe cap, el a încercat din răsputeri să nu se uite spre ea. Să nu mă uit la ea, şi-a repetat, să nu cumva să îşi dea seama. Stătea pe marginea patului şi zâmbea. A băgat două lemne pe foc, şi-a făcut de lucru cu lampa din mijlocul mesei. Dacă tot am venit, i-a spus femeia ridicându-se şi apropiindu-se de el, şi dacă tot e seara de Crăciun, vreau să-ţi arăt ceva. Băiatul se înroşise cu siguranţă, tremura. Dac-ar fi întins mâna şi i-ar fi atins părul de sub braţ (lucru pentru care ar fi dat orice, atunci) nu ar mai fi văzut niciodată, în realitate, un vis.

Au luat-o direct spre râu. Înaintau greu, zăpada îngheţase, dar nu atât cât să îi ţină la suprafaţa ei, iar frigul era năprasnic – doar uneori, atunci când ea se sprijinea de braţul lui ca să-şi scoată piciorul care

alunecase adânc în nămeţi, valurile de căldură îi ardeau faţa. Luna făcea ca lumina să fie stranie şi să apară mereu în faţa lor, la câţiva centimetri de corp – restul satului era cufundat în linişte şi întuneric. N-au vorbit nimic. Au mers mai bine de-o oră de-a lungul râului îngheţat. O singură dată s-au oprit, cât să vadă, la nici zece metri în faţă, pisica traversând fără grabă râul, pierzându-se în cealaltă parte, prin pădure. A fost prima dată când, fără să vrea şi pentru o singură clipă, i-a atins sânii cu cotul. În jurul ei gerul crăpase ca un parbriz.

Când au ajuns la cascadă, ea i-a făcut semn să tacă şi să rămână acolo, nemişcat. S-a aşezat în genunchi şi a început să frece cu mâinile gheaţa. Apoi l-a chemat cu un gest scurt: s-a întins acolo, pe burtă, lângă ea. La început n-a văzut decât gheaţa strălucind, cercul acela întunecat pe care nevasta morarului îl ştersese impecabil. A făcut exact ce a făcut ea: şi-a lipit fruntea de gheaţă şi şi-a dus mâinile căuş la ochi.

A stat o vreme nemişcat, fără să vadă nimic. Când a dat să se ridice, l-a prins de mână. Mai aşteaptă puţin, i-a şoptit, doar încă puţin. Mâna ei caldă i-a atins apoi obrajii. Zâmbea. Şi-a lipit iar fruntea de gheaţă. Sub pojghiţa groasă a văzut apa mişcând uşor, câteva valuri dispărând pe sub el, insesizabile, de parc-ar fi fost vălătuci de ceaţă colorată. Apoi a văzut lima: cobora tot mai mult în apa râului, o minge împinsă în adânc de o forţă nevăzută, înţepenind brusc între doi bolovani. Lumina venea acum de pe fundul râului, făcându-le feţele să strălucească. Apoi au început să apară primii peşti: galbeni, roşii, verzi cu dungi albe. Peşti minusculi şi peşti imenşi, înaintând cu lentoare dintr-o parte într-alta, urcând până la suprafaţă, privindu-i curioşi, cu capul lăsat puţin într-o parte – mii de peşti scăldaţi în lumină, urcând şi coborând într-o linişte absolută – şi doar uneori, şi doar foarte scurt, câte un peşte mai lent îşi arcuia mult prea târziu corpul, lovind cu coada, în întoarcere, suprafaţa pe care stăteau întinşi, făcând gheaţa să tremure uşor.

Nu-şi amintea cât au stat acolo. Nu ştia când s-au

ridicat şi cum s-au întors acasă. Liniştea din adâncuri urcase pe nevăzute la suprafaţă şi îi intrase adânc în oase. Era pentru prima dată când simţea, total şi fără echivoc, lipsa de greutate a lumii.

(fragment din romanul în lucru *Gersa*)

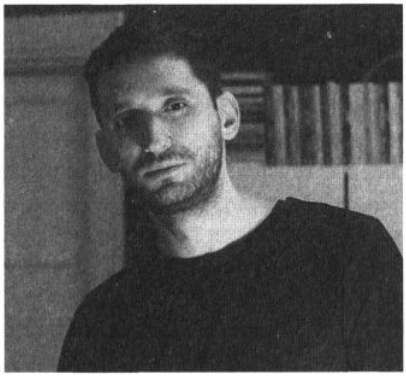

BOGDAN COŞA s-a născut pe 24 ianuarie 1989, la Codlea. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii Transilvania din Braşov, apoi a urmat studiile masterale în Teoria literaturii şi Literatură Comparată la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, în 2011 a publicat *Poker*, primul roman al trilogiei cu acelaşi titlu, în urma câştigării Premiului pentru Debut al Editurii Cartea Românească, ediţia 2010. În 2013 i-au apărut la aceeaşi editură volumul de poezii o *formă de adăpost primară* şi a doua parte a trilogiei, *Poker*. *Black Glass*; în cadrul Galei Tinerilor Scriitori, ediţia a IV-a, romanul i-a adus premiul „Tânărul Prozator al anului 2013”. *Ultraviolenţă*, ultimul volum al trilogiei sale, a apărut în 2017 la Editura Polirom.

A primit bursa de creaţie a revistei *Observator cultural*, Jean-Jacques Rousseau Fellowship (Akademie Schloss Solitude) şi H.C. Artmann Stipendium (Literaturhaus Salzburg), şi a beneficiat, de asemenea, de programele de rezidenţă pentru scriitori oferite de International Writers and Translators’ Centre of Rhodes (Grecia), Hessischer Literaturrat (Germania), Pecsi Iroprogram (Ungaria), FILIT (România) şi Fundaţia pentru

Poezie „Mircea Dinescu” (România).

A publicat povestiri în diverse antologii şi cataloage de artă. Fragmente din textele sale simt traduse în engleză, franceză, germană, spaniolă, suedeză şi maghiară. Primele sale două romane au fost puse în scenă de regizoarea Leta Popescu, în 2014.

Cât de aproape sunt ploile reci şi vremea rea

1

Ploua deja de o săptămână, iar râul dădea semne că în curând are să se înfunde. Cioatele rămase de cine ştie când prin păduri şi crengile rupte de furtuni erau împinse de-a valma de şuvoaiele care spălau zi de zi coamele munţilor. Se rostogoleau în pârâuri, care le duceau cu ele în sat şi le înfigeau în gardurile grădinilor ieşite în cale. Parii cedaseră, iar acum puteai vedea de departe amestecul de lemnărie şi pietriş ajuns în dreptul ogoarelor, care nu mai aveau nici ele unde să sugă atâta apă şi începuseră să bălţească. Unele erau clădite pe uliţe, drept în porţile oamenilor, altele, venite în vale cu pârâurile ce mergeau la pas pe lângă drumurile forestiere, treceau peste mlădiţele sălciilor înecate, treceau în jos, unde se risipeau în râul mai puternic care, deşi învolburat, curgea nestingherit mai departe, fără să-şi piardă firea.

Sub podurile din bârne care legau satul de drumul mare, ce străbătea întregul judeţ, stăteau bărbaţii fumând sub pălăriile lor şi dădeau pronosticuri. Câte unul în cizme de pescar se lăsa în mâini pe malul săpat primăveri la rând de puhoaie şi încerca să tragă vreo cracă mai la-ndemână. Ceilalţi fumau şi îl priveau cu atenţie, apoi îl trăgeau înapoi şi, care cum îşi fuma ţigara, o lua încet pe lângă ţarcurile din prund şi îşi mâna mieii sau vacile, răstindu-se

la copiii ieşiţi la joacă în drum, tropăind prin bălţoace în şlapi sau încălţaţi cu cizmuliţe de cauciuc, să nu mai stea gură-cască şi să deschidă odată porţile.

Îi vedea adunaţi negreşit sub fiecare pod pe lângă care trecea. De acolo, din drumul mare, care era mai sus, deasupra apei şi deasupra satelor, vedea femeile mergând în grupuri pe uliţele lor, vedea copiii cu căciuli ca nişte ciuperci, făcând loc vitelor şi pierzându-se apoi după porţi, şi pedala mai departe spre centru, care era undeva înspre vest, ocolit de râu şi ferit de probleme.

Sirenele ambulanţei se auzeau tot mai aproape. Ajunsă în intersecţie, şi fiindcă nu părea să o ia în nicio direcţie, câţiva bărbaţi ieşiră în prag să se uite. Apoi sunetul se îndepărtă, iar el îi văzu cum intrară la loc unul câte unul. Se dădu jos, îşi rezemă bicicleta de zid şi intră după ei.

În afară de două grupuri care trăncăneau de la o masă la alta, ceilalţi clienţi stăteau singuri. Era o comună mare, iar oamenii nu se băgau în seamă decât dacă se cunoşteau şi aveau ce să-şi spună.

Se duse la bar, apoi se aşeză la singura masă liberă. Încălzind paharul în mâini, ascultă o casetă pe care o ştia pe de rost şi care mai sărea din când în când. Reuşea să ghicească mereu peste ce bucată se sărea, fiindcă ştia caseta de ani de zile. Era despre o nevastă care e hoaţă, care îl părăseşte şi pleacă cu altul şi, chiar dacă omul o iartă, ea nu mai vrea să se-ntoarcă acasă. Nici nevasta lui nu era acasă. Când termină al treilea pahar, se ridică şi plecă fără să salute pe nimeni Câţiva clienţi întoarseră capul din reflex, apoi îşi văzură mai departe de-ale lor.

În intersecţie văzu maşina lui Nicu, care semnaliza stânga şi aştepta momentul potrivit să vireze pe drumul mare. Ridică mâna în semn de salut, dar şoferul nu băgă de seamă, sau cel puţin aşa i se păru; se întunecase cât stătuse în bar să se încălzească, aşa că apucă coamele bicicletei şi urcă pe lângă ea cărăruia care dădea în şosea. Când se uită iar, maşina stătea din nou pe loc, un pic mai departe de data asta, aşteptând după un băieţel care îşi

fugărea vacile pe mijlocul drumului. Maşina depăşi pe contrasens, cu roţile din stânga ieşite pe macadam, apoi se pierdu în spatele lor.

Trecu şi el strada, urcă pe bicicletă şi pedală. În intersecţia postului de poliţie ţinu drumul asfaltat, care o lua la dreapta pe lângă cele două biserici pe care le ştia de-o viaţă, gard în gard, de parcă ar fi fost una singură, cu două turnuri, dintre care unul mai sobru şi mai înalt. Cea din deal stătea cu uşile deschise de dimineaţa până seara, dar nu-i trecuse niciodată prin cap să intre, nu ştia cum arată pe dinăuntru. Nu ştia dacă era vreo lege care să interzică asta, dar nici nu văzuse pe nimeni din familia lui sau din sat să intre vreodată; era a ungurilor de la centru. Ridică şi acum ochii să o vadă în întregime. I se păru frumoasă.

Îşi propti bicicleta de scări şi intră în magazinul din faţa sanatoriului. După tejghea era sora lui, care ridică ochii din sertarul cu bani şi îl recunoscu după pălăria de pădurar, apoi reluă într-o maghiară aproximativă dialogul pe care-l avusese până atunci cu clientul în halat de spital. Acesta îşi luase cumpărăturile în braţe şi părea să nu mai termine cu vorba, ţinând calea unei fetiţe care se sfia să se strecoare pe lângă el şi rămăsese blocată în prag, cu clanţa în mână. În spate, la raftul cu băuturi, stătea proţăpit un alt pacient, o caricatură de om care se întoarse spre el şi-l urmări atent cu ochi sticloşi de beţiv.

— Stai aşa, numa că termin şi-nchid, îi zise femeia după ce se mai eliberă de clienţi şi reuşi să dea de contul lui din caietul cu datorii, unde îl notă cu două sticle.

În timp ce scria, strigă să se-audă până-n spate:

— Hai odată, mă, ciurli-burli, că mă prinde ploaia.

Auziră un dăngănit şi după câteva secunde omuleţul apăru cu două sticle. Le lăsă pe tejghea cu grijă, ca şi când ar fi cumpărat becuri, apoi începu să se caute prin buzunare.

— Unde mai încape atâta, nu vezi că eşti mut deja?

Bărbatul o privi şi dădu din umeri.

— Du-te, du-te să nu te văd! Poate nu-mi vii data

viitoare cu bani, că nu-şi ce-ţi fac!

Îşi amintise brusc ce căuta mai devreme, după care îşi scoase meticulos mâinile din buzunare şi luă cu grijă cele două sticle.

— Săru'mâna, zise clar, privind-o în ochi.

Se chinui să deschidă uşa cu cotul, apoi dispăru împleticindu-se. Femeia se duse în urma lui şi trase jaluzelele ca să nu mai intre nimeni.

— Aşa… Vezi că o venit mai devreme Gabi şi mi-o zis că tanti Angela o plecat cu Nicu la Borsec, zise ea pe o voce mai joasă decât ar fi fost nevoie.

— L-am văzut pe Nicu, mergea în sus.

— El era, mergea la Borsec.

Ieşi din magazin şi făcu câţiva paşi; fără să ştie de ce, o aşteptă pe sora lui, care termină monetarul cât putu de repede şi spălă în grabă pe jos, doar pe unde erau urme, apoi îşi puse haina şi gluga, stinse luminile şi încuie. Trase gratiile şi puse lacătul, uitându-se la cer să vadă dacă reuşeşte să ajungă în sat până să înceapă o nouă repriză.

— Hai că îţi dau bicicleta dacă te temi…

— Da, că nu pot cădea în şanţ al fel! zise şi începu să râdă cu râsul ei de măgar.

— Treaba ta, Cocă.

— Ei, da' cât îi? Că-ndat-ajung.

Se despărţiră în faţa magazinului şi plecară fiecare spre casă. Ea şi fetiţa ei trăiau cu bătrâna în sat. El se întoarse doi paşi şi intră pe poarta sanatoriului, unde îl salută pe Gabi, care stătea pe pat şi fuma, ţinând o cană de tablă în dreptul gurii. Lângă el, în picioare, stătea bărbatul ghebos de la magazin, care era într-o dispoziţie nemaipomenită în continuare şi îl întreţinea sorbind direct din sticlă.

Se auzi strigat din cabina portarului:

— Mă, Dane, vezi că o plecat… Tanti Angela… Mai devreme o plecat, cu Nicu.

— Am auzit, răspunse bărbatul mergând mai departe spre clădirea de apartamente, cu sticlele ciocnindu-i-se la fiecare pas în rucsacul aproape gol.

De sub o Dacia i ioo cu cauciucurile dezumflate ieşiră doi căţeluşi. Unul mai curajos se luă după el, apoi veni şi celălalt. Crescuseră măricei şi începuseră să iasă ca la apel când simţeau că vine un om de la care mai primeau câte ceva.

— Tre' să fi fost lup ori vreun câine de rasă... Ur ce urechi ridicate au, ca vulpile! zise un vecin care ieşise la fumat în pragul uşii, îmbrăcat în pijamale.

Bărbatul îl privi, ridică din umeri, dar nu zise nimic; descuie alături, îşi scuturǎ bocancii şi intră.

În casă era frig şi nu-i venea să se descalţe. Îşi lăsă haina în cuier, pălăria, apoi intră în bucătărie, unde aerul era umed şi mai puţin rece. Mirosea a mâncare. Puse rucsacul cu atenţie pe colţar şi ridică un capac – o oală lăsată să se răcească pe aragaz. Puse capacul la loc şi intră în baie, unde urină. Fără să se mai spele pe mâini în apa rece ca gheaţa, îşi şterse degetele jilave de la mâna dreaptă de cracul pantalonului.

Întors în bucătărie, ezită în picioare o clipă, apoi se aşeză. Scoase din rucsac o sticlă şi bău scurt două gâturi, apoi o lăsă pe masă fără să-i mai pună dopul.

Trecu prin baie şi intră în dormitor – în sufragerie dormea dintotdeauna soacra lui şi, chiar dacă acum nu era acasă, nu-i plăcea să-l ştie că umblă prin camera ei. Era prea târziu ca să mai facă focul, aşa că se întoarse după sticlă şi o aşeză pe ziarele pe care le întinsese cu o seară înainte pe jos. Desfăcu capacul cutiei cu vopsea roşie cu şurubelniţa, apoi încercă pensula uscată pe una din şipcile de lemn ale pătuţului, pe care tot el îl făcuse în atelierul din sat, cu câteva luni în urmă, când aflase că o să devină tată.

Înainte să se apuce de treabă, mai luă un gât din sticla de secuiancă, o votcă ieftină cu aromă de secărică, pe care o ştia de când era copil, pentru că o prefăcea şi mama lui când avea oameni la treabă. O făcea mai slabă, să fie spornică: o jumătate de votcă la un ibric de ceai de secărică. Oamenii beau asta de când se ştiau. Asta băuseră şi în alte părţi, la coasă sau la tăiat lemne, anul ăla sau în

alţi ani. Pentru femei se făcea afinată, care se păstra şi se dilua cu fiecare ocazie când erau aşteptaţi musafiri. Bărbaţii beau secuiancă, iar el nu era o excepţie. Îşi lua câte-o sticlă să aibă, seara acasă, să se-ncălzească. Lucra la Ocolul Silvic şi stătea ud sau în ger opt luni pe an. Uneori îşi turna ce-i rămânea într-o sticlă de plastic pe care o punea în rucsac, să aibă la el dacă îl prindea ploaia în pădure pe undeva.

2

Angela lucra la sanatoriu de-o viaţă şi tot acolo îşi crescuse şi cele două fete. Singură, fără bărbat, într-o clădire cu un singur nivel, construită pentru personal cu aproape o sută de ani în urmă. O clădire solidă, compusă din apartamente cu două camere relativ înalte, tip vagon, în care se intra direct de afară, de pe aleea mărginită de flori. Flori plantate şi îngrijite de ea şi de celelalte femei care, la fel ca ea, înţeleseseră la un moment dat că o să îmbătrânească şi o să moară acolo, printre nebuni, în mijlocul pădurii. Dar acum urma să se mute undeva mai în spate, într-o garsonieră de lângă coteţele de găini, unde i se dăduse o locuinţă mezinei, care lucra tot în sanatoriu.

Angela mai avea câţiva ani până la pensionare şi se oferise să se mute între timp în garsonieră, să-i lase pe tineri în apartamentul ei. Plănuise asta încă de dinainte să aibă loc nunta, dar simţea că nu o grăbeşte nimeni, mai ales acum, când fata aştepta un copil – avea nevoie de ajutorul ei mai mult ca oricând şi trebuia să aştepte chiar dacă vorbise deja despre schimb cu directorul sanatoriului. Femeia ştia că nu are cine ştie ce autoritate, dar se cunoşteau de când erau amândoi tineri. După o viaţă în care închisese ochii la toate câte îi fuseseră date să vadă şi să cunoască pe pielea ei, simţea că merită să-i fie răsplătite tăcerea şi loialitatea măcar în ultimul ceas. Directorul zâmbi, încuviinţă bonom că într-adevăr e o idee bună să se mute şi începu să-şi facă de lucru cu un dosar, fără să mai asculte argumentele pregătite şi repetate în

gând de femeie zile la rând.

Schimba apa la flori în sala de mese a secţiei H când a fost chemată la telefon. Intrase în tură la ora şase şi, după ce băuse o cafea, se apucase să strângă de prin cabinetele doctorilor, apoi golise scrumierele şi începuse, cât mai era lumină, să facă puţină curăţenie prin faţa clădirii, unde ieşeau toţi să fumeze şi să pălăvrăgească. De când cu ploile, nu mai era nimic de făcut; după zăpezi şi noroaie, cu o haltă în vegetaţia care dăduse în clocot în curtea sanatoriului şi aiurea, ploile deveniseră subiectul principal al discuţiilor, îi auzea în fiecare seară. Băncile erau jilave, aleile erau pline de băltoace, aşa că bolnavii se înghesuiau unul într-altul sub streşini, sub geamurile cabinetelor, unde zăceau, în halate tocite în fund şi în coate de atâta stat degeaba, ca nişte ciori pe cablurile de înaltă tensiune şi se văitau de umezeală şi de plictiseală.

Încet-încet luă la rând toate încăperile, sărind peste rezervele nebunilor, care erau ocupaţi cu injecţiile. De ei avea timp să vadă toată noaptea, când nu mai era nimeni să le poarte de grijă. Dar în acea seară rutina fu întreruptă după nici două ore. Femeia se învoi, chemă o colegă în loc şi ceru să fie repezită de un şofer în oraş, care era la nici treizeci de kilometri distanţă. Mioara născuse, după câteva zile lungi, un băieţel sănătos.

Se întorsese acasă cu primul autobuz. Zorii erau cenuşii, iar din văi se ridica peste păduri o negură groasă, care se înfăşură în jurul propriei axe. Cârciumile nu erau încă deschise, nici biserica ungurilor sau magazinele. Puţinii oameni mergeau înfofoliţi, cu capetele plecate şi acoperite. Deşi se apropia vara, dimineţile erau în continuare foarte reci.

Femeia călca hotărât, se grăbea să-l prindă acasă, să-i spună să-şi ia liber dacă nu-şi luase deja, să se spele şi să se îmbrace de oraş. Avea să-i pregătească o geantă cu cele trebuincioase, să meargă la maternitate.

La poartă, Gabi îi dădu bună dimineaţa şi zâmbi larg, aşteptând cu ochii cârpiţi de somn şi mahmur ceva ca o confesiune, dar nu primi în schimb decât un salut.

Găsi casa descuiată. Înăuntru era frig. Angela îşi lăsă geanta în hol şi intră în camera ei, de unde bătu la uşa dormitorului; nu se auzea nicio mişcare. Se uită la ceasul de pe perete. Uneori, Dan se ducea în sat foarte devreme, înainte să înceapă lucrul, să o ajute pe mama lui. *Dar uşa era deschisa…*

Mai bătu o dată, apoi încercă clanţa.

Mirosul de vopsea îi lovi nările.

Pătuţul, în mijlocul camerei, vopsit alb; ici-colo câte o şipcă roşie. Bărbatul, întins pe spate, cu pensula pe piept şi hainele şi barba pătate de vopsea. În spatele lui, măsuţa de cafea, pe care stăteau sticlele goale pline de amprente, era stropită şi ea cu vopsea. Trase uşor de el, apoi ieşi să caute o cârpă; îi trebuia diluant, dar la 1001 Articole deschidea abia la nouă. Se privi în oglindă; asta să fi fost bătrâneţea care o aştepta? Ieşi în pragul uşii, de unde se uită prin curte câteva secunde. Nu era nicio mişcare. Intră în bucătărie, unde pomi focul la aragaz şi puse ibricul la fiert, dând din buze.

3

Coca intră în bucătărie cu braţul plin de lemne. Bătrâna se întoarse pe partea cealaltă şi o urmări cum le stivuieşte în lădiţă; ea – ca toţi ceilalţi pe care îi cunoştea – le-ar fi dat drumul la gura sobei, s-ar fi scuturat de ţăndări şi rumeguş, şi şi-ar fi văzut de treabă, dar Coca trăise doi ani la oraş şi venise cu o slăbiciune pentru ordine şi curăţenie; seara, când se-ntorcea de la magazin, dacă găsea cioate care nu fuseseră arse peste zi, se apleca şi, oricât de puţine ar fi fost, le aranja în lădiţă, cu toate că mama ei urma să stingă lumina îndată, iar a doua zi în zori, primul lucru pe care-l făcea era să aprindă focul şi să arunce în sobă lemnele rămase de cu seară.

Pisica se strecurase în casă şi ea, şi acum se îndrepta cu coada ridicată spre uşa de la dormitor, pregătită să mai aştepte încă o dată momentul prielnic. Bătrâna gemu ca şi când ar fi vrut să zică ceva, dar închise gura înainte să articuleze primul cuvânt. Tăcerea Cocăi vibra diferit.

— Mai plouă? întrebă mama ei într-un sfârşit.

Nu, zise femeia în gând.

Bătrâna îşi încordă auzul slab, apoi gemu din nou. Coca cedă:

— Amu, drept să zic, s-o oprit, zise ea aşezându-se pe scăunel şi uitându-se înapoi pe mica fereastră.

— Când am mânat vaca la deal, vorbi bătrâna încet, ca dintr-un butoi, atât de tare ploua în jos…

Dar Coca nu avea chef de vorbă. Bătrâna gemu încă o dată, prelung, apoi îşi dădu drumul la loc pe spate. Chiar dacă era destul de întuneric în încăpere, îşi acoperi ochii cu antebraţul, aşa cum se obişnuieşte să se doarmă la câmp, şi suflă aerul pe care-l ţinuse în plămâni în aşteptarea unui răspuns. Ce mai era de data asta?

De când plecase fiul cel mic la sanatoriu, în locul uşii cu geam de la intrare puseseră o uşă masivă, cu oblon, iar acum, în zilele ploioase se vedeau uneori nevoite să aprindă lumina, dar pentru că stăteau tocmai la ieşirea din sat, trei femei la numai o casă distanţă de drumul prin pădure care-i lega de comună, unde era spitalul de nebuni, nu voiau să-şi asume niciun risc. Când îi schimbase uşa, bătrâna îl pusese pe Dan să facă încă o cuşcă şi s-o instaleze la poartă, devale, s-audă dacă cumva intră un om în curte. Nu găsise uşor câine – şi ăla mic; degeaba întrebase în stânga şi-n dreapta tot postul, nu mai ţinea nimeni câini mari.

În vârtejul de culori al pleoapelor închise, îşi aminti cum i 1 adusese Dănilă pe Tarzan; i-l dăduse în braţe din cabina maşinii şi plecase mai departe. Era arşiţă şi câinele se uita la ea umflat ca o minge fierbinte, rămasă în soare. Mâinile bărbatului, înnegrite până deasupra cotului, de unde pielea rozalie începea să se coacă şi ea încinsă de tabla basculantei, zăboviră parcă în aer, ţinând conturul câinelui ca pe al copilaşilor proaspăt creştinaţi, scoşi de popă din cristelniţă… în vară se împlineau şapte ani de când murise. Aveau să se-adune toţi la praznic, cu nepoţi şi gineri şi nurori, s-o ajute. Gândul ăsta se dovedi nespus de plăcut şi, cu sunetul aspru al măturii care trecea peste

ţoluri, adunând pe linoleumul care făcea cărare între uşă şi sobă, pe lângă aşchii şi praf, un cocoloş de fibre din lâna vopsită violet, ca pereţii, se desprinse de malul umed al dimineţii şi adormi în mijlocul durerii ei de stomac.

Când termină în bucătărie, Coca se furişă în antreu, din antreu în camera din faţă, unde îşi ţinea lucrurile, scoase din geantă un pachet de LM şi îl ascunse sub bluză, sub elasticul de la pantaloni. Se uită pe geam în camera în care dormea fiica ei, apoi ieşi pe vârfuri în antreu, aşa cum intrase, îşi trase în picioare cizmuliţele fără toc şi, cu o vestă groasă pe umeri, ieşi în grădină trântind după ea poarta jilavă, care se scutură de stropi. Aruncă un ochi la sârma plină de rufe murate, dar nu se abătu de la cărare.

Din văi, pe după dealuri, negura se ridica albă şi densă ca spuma laptelui.

În bucătăria de vară a vecinilor cineva tocmai stinsese lumina. Coca se opri o secundă, dar cum uşa nu se deschisese, dădu la o parte ţepuşele care nu erau bătute în gard şi se strecură în curte printre cele două bârne orizontale, proptindu-le înapoi să nu treacă găinile.

— Ce faceţi? Numa’ voi sunteţi?

Irina o hrănea pe fetiţă cu biberonul Coca zâmbi şi se aşeză pe scaunul de la geam, de unde putea supraveghea portiţa.

Parcă ieri fusese şi Andreea atâtica. Şi când era atâtica, nu făceau decât să se uite una la alta amândouă cât era ziua de lungă, adăpostite de lume într-o cameră de servitoare împărţită până atunci cu sora ei.

După ce născuse, Titi a preluat şi sarcinile Cocăi, văzând de două vile în plus. Făcea ture duble, obositoare, dar absurde, pentru că staţiunea montană îşi pierduse aproape toţi turiştii; de dimineaţa până seara târziu, sora mai mică avea în grijă camerele nefolosite, pustii, pentru ca secretul surorii mai mari şi viaţa nepoatei sale să coexiste. Dar primăria avea să renunţe curând la imobile şi să le privatizeze fără prea mare succes, aşa că, într-un final, n-a existat altă soluţie şi au fost nevoite să se-ntoarcă acasă trei în loc de două.

— Mămica îi dusă până la Eugen, mai ’nainte o plecat.

Bărbaţii, soţul şi tatăl Irinei, erau în pădure, la lemne.

Aveau un cal cu care, dacă nu se apucau de băut înainte să urce pe pârâu sau dacă nu era sărbătoare cu cruce roşie, aduceau în fiecare seară câte un trunchi de brad cu crengile tăiate, pe care îl vindeau la unul din cele două gatere.

Şi vecinul din jos avea cal, şi cel de la deal, de peste grădini, şi Gicu, naşul ei de botez…

— Bine că noi n-am avut niciodată cal, zise Coca lăsându-şi vesta să îmbrace spătarul scaunului şi se ridică înapoi. Numa* după cal n-am mai avut de rânit în viaţa asta.

Dintr-o cratiţă trasă la marginea plitei turnă puţină apă în două căni de tablă, apoi o puse pe foc. Desfăcu pliculeţele, le răsturnă în apa călduţă şi dizolvă nesul încet, frecându-l minuţios cu linguriţa.

— Ce faceţi? întrebă încă o dată fără să se oprească din mestecat.

— Abia s-o sculat, zise Irina ridicând din umeri. Ce să facem…

Fetiţa căscă ochii mari, trezindu-se parcă din crescut.

— Ţi-i, mămică, vrei cafea? Bea şi fetiţa cafea?

— Nu zi hop că-ndată-ţi cere.

— Tu ce faci? Tanti Maria, o mai doare la stomac?

Coca pufăi.

— O doare… reveni femeia. Nu zic că n-o doare, da’ aşa-i ea când plouă şi n-are ce face, se-mbolnăveşte.

Deşi n-apucase să fiarbă, Coca turnă restul apei peste mâzga de culoarea lutului, amestecă în ambele căni, mai puţin de data asta, şi le duse pe bufet. Aprinse două ţigări, îi întinse una vecinei şi verişoarei sale de gradul al doilea, care se uită din reflex pe geam după ce-o luă, aşa cum făcuse întotdeauna de când se întorsese de la internat, şi se aşeză la loc.

— Capra de Aneta vrea să-i fac două zile.

— Ca să ce?

— Pleacă la Mureş, la doctor.

— Apăi, sigur, dac-ar fi după ea, numa' la doctori ar fi toată ziua.

— Când am terminat cu clienţii am ieşit şi eu în faţa magazinului. Nu mai ploua, da' era ud. Şi Aneta, toanta, se aşezase în cur pe trepte, în apă. Stătea acolo şi se uita pe coclauri. I-am zis, Aniko, eu îţi fac, da' la vară când o fi să am fân şi să-mi trebuiască şi mie să nu care cumva să-ţi iei concediu – cum o făcut anu' trecut, mai ştii? Că de două ori i-am cerut şi de două ori n-o putut…

— N-ai ce să-i ceri, tu, o bate ăla numa-n cap.

Vorbiră nimicuri, îşi mai aprinseră o ţigară, iar când ploaia dădu semne că are să-nceapă din nou, Coca dădu pe gât restul de nes şi ieşi.

Stropii răsunau ca boabele de fasole pe acoperişul de şindrilă al bordeiului.

O luă la fugă înapoi spre casă pe aceeaşi cărare pe care venise. În curte îşi dădu seama că uitase pachetul aproape plin la vecină. Trebuia să-şi facă drum să-l recupereze; dacă intra pe mâna bărbaţilor, i-l fumau pe tot.

Puse pe foc, apoi trase găleata cu cartofi în faţa ei şi curăţă rapid câţiva. îi tăie pai, cum îi plăceau fetiţei, şi îi lăsă în apă. Goli cojile în ceaunelul cu resturi, şterse masa cu o cârpă şi se sprijini în coate pe muşamaua umedă, unde citi o reţetă dintr-un număr mai vechi al revistei *Practic în bucătărie*.

— Ileana era acas? întrebă în şoaptă mama ei, trezită de mult, plictisită.

O urmărise robotind din patul suspendat în penumbră, ca o Marie rămasă fără prunc, ca o icoană părăsită. Era atentă la buzele fiicei ei, de unde putea sorbi niţică lumină.

— Nu.

— Da' unde era?

— Era dusă la Eugen.

— La Eugen? înseamnă că au bani – dacă s-o dus la

Eugen.

Însufleţită de râcă, o îmboldi încă o dată pe Coca:

— Ce i-o trebui să cumpere?

— Ce ştiu eu ce-i trebuie Ilenii?

— Cafea, mă gândesc… dacă nu alte celea.

— Da, cafea…! De-aia nu poţi tu dormi?!

Bătrâna tăcu. Ce avea de-i sărea ţandăra dintr-atâta?

Pentru că Coca nu părea să mai aibă nimic de zis, o lăsă cu revista ei terfelită, se-ntoarse cu spatele şi gemu încet până la amiază, când se trezi şi Andreea. Atunci se ridică în capul oaselor şi, cu baticul lăsat pe spate, înghiţi lângă fetiţă pe colţul mesei nişte halva cu miez de pâine.

Nu atât întremată, cât mai degrabă înnebunită de statul degeaba, ieşi afară să-şi caute de lucru.

Abia spre seară, după ce închise oblonul şi strecură laptele primi vestea:

— Cre’ că o născut şi Mioara, tu, mică.

— Ce-i?

Bătrâna se întoarse cu urechea ei bună către Coca şi îşi ţinu respiraţia.

— Mioara, zic, ere* că o născut. Nicu o plecat cu *doamna* la Borsec ieri cam pe vremea asta. De la Gabi ştiu, era la poartă şi-o venit şi mi-o zis.

Bătrâna aşteptă continuarea cu ochii pironiţi asupra ligheanului în care fiica ei clătea blidele.

— Am înţeles *Mioara*, da’ nu că şi ce-o făcut. O născut… adăugă după o pauză scurtă.

— O născut, da. Acuma, nu ştiu, că băiat, că fată – am vorbit şi cu Dan aseară, când o venit de la lucru.

— El ştia?

— Nu ştia nică, de un’ să ştie?

— Eee… Că venea de la lucru! făcu bătrâna legătura. Apăi, continuă ea după un moment de tăcere, scârţâind din nou podelele vechi cu umbletul ei elefantin, sănătos să fie! apoi intră cu bidonul de cinci litri în cămară, să nu se strice până a doua zi.

— Încă un nepot, măi Dănilă, pe care n-o să-l afli până nu s-o prăpădi şi el.

(fragment dintr-un roman în lucru)

AUGUSTIN CUPŞA (n. 1980) a debutat în 2006 cu romanul *Perforatorii* (pentru care a obţinut premiul revistei *Ramuri* şi premiul revistei *Mozaicul*). A mai publicat două volume de proză scurtă, *Profesorul Bumb şi Macii suedezi*, nominalizat la Gala Tânărului Scriitor (2011), şi *Marile bucurii şi marile tristeţi*, nominalizat la Gala Bun de Tipar (2014) şi tradus integral în limba sârbă (*Velike radosti i velike tuge*). În anul 2017 i-a apărut romanul *Aşa să crească iarba pe noi* (Humanitas).

Ceaţă (making of)

Avionul stătea deasupra noastră parcă dinadins. De când soarele bătea mai tare, zăpada şi aşa puţină nu-i mai rezista, se scurgea de pe acoperiş şi picăturile de apă plesneau pe tavanul de plexiglas al verandei. A trebuit să ne suim la etaj, printre mormanele de moloz, scânduri rupte şi cărămizi sparte, şi să întindem câteva pături şi toate prosoapele pe care le găsisem prin casă, ca să nu se mai audă stropii leneşi şi grei care nu încetau să cadă. Filip a zis că-i mai bine, dar picăturile tot se auzeau şi bruiau sunetul.

Nu puteam să vedem avionul, dar acum eram siguri

că-i acolo, pe cer, vârât pe după pânza galbenă de nori, turându-şi motoarele prin curenţii de aer. Hârâia monoton, nici mai aproape, nici mai departe, şi mi se părea că ne-a luat şi pe noi la mestecat în butoaiele lui cu elice. Cel puţin eu acolo eram. Mă nenorocea capul, dar putea să fie şi de la frig, şi de la oboseală, şi de la noaptea dinainte, în care băusem atât de mult. Nici unul dintre noi nu făcea nicio mişcare, ca şi cum avionul ar fi ştiut că suntem jos. O linişte bună de stat în ea fără să faci niciun efort.

Prin geamurile înalte ale verandei vedeam livada de pruni, împrăştiată pe terenul îngheţat, petice de zăpadă şi bucăţi negre de pământ şi cotul iazului, unde ceaţa era încă deasă.

Stătusem toată dimineaţa în picioare. M-am lăsat încet de tot pe vine, în careul de lumină pe care soarele îl decupa în spatele godinului. Godinul era rece. Mi-am frecat mâinile şi mi-am suflat în palme. Degeaba, de-abia mi le mai simţeam. Adi s-a uitat la ceas.

— Mai stăm?

— Pizda mă-sii de avion.

— Nu-i nimic, a zis şarfeurul, mai stăm un pic.

Pe el nu-l scoteai dintr-ale lui atât de uşor. Era un băiat bun şi priceput. Prin uşa întredeschisă, cablurile de curent se suiau peste prag şi după mai multe bucle ajungeau la panoul de alimentare. L-am văzut pe Filip aplecat deasupra măsuţei cu căştile pe cap şi ochii înfipţi în monitor.

— Mai e ceva de-un pic.

— Cât?

Adi era tot mai nervos, ştia că foarte curând lumina începea să scadă.

— Pur şi simplu îmi sparge urechile, a strigat Filip, n-am ce să fac.

— Cât? a insistat celălalt Adi.

— Cinci minute măcar. Se vede?

— Pe naiba, i-am zis.

Din locul în care stăteam, nu puteam să văd decât vânătaia urâtă de pe mâna machieuzei, îşi ţinea braţele pe

lângă corp şi aştepta şi ea ca toţi ceilalţi. N-avea niciun rost să rămânem aşa nemişcaţi, pentru că avionul n-ar fi trecut mai repede, şi totuşi asta făceam. Aşteptam.

Actriţa îşi sprijinea mâinile rotunjite pe coaja pepenelui murat, pe care tocmai îl scosese din borcan, iar partenerul ei se uita fix în farfurie. Era al patrulea ou pe care îl mâncase până acum, şi într-o oală cu coadă, de pe un scaun din spatele trepiedului, îl mai aşteptau câteva care, cel mai probabil, se sleiseră. Încerca să-şi reţină sila, dar mie mi-era limpede că la un moment dat urma să cedeze. Vânătaia de pe obrazul actriţei semăna destul de bine cu cea de pe dosul mâinii machieuzei, doar că a fetei era mai închisă la culoare, im negru-violet, apăsat, cu margini vişinii, care ajungeau până în deschizătura dintre degetul mare şi arătător. (Dar şi pielea fetei era un pic mai închisă decât cea a actriţei, nuanţele fuseseră bine alese.)

— Mi-au îngheţat mâinile, a gemut actriţa, dar n-aveam ce să-i facem.

Adi *celălalt* i-a făcut semn cu ochiul, de încurajare.

Un ţăran dintr-o curte alăturată a trecut prin dreptul geamurilor. Mergea legănat pe potecă cu o drujbă în mână, legănând-o şi pe ea, cu paşii siguri ai omului care e de-al locului. Probabil că băieţii lăsaţi să păzească poarta se băgaseră la căldură în şopron, şi nu-l oprise nimeni să umble pe-afară. Şi nu-l interesa pe el că trecea un alt avion. Nici noi nu ne-am mai sinchisit de treaba asta. N-a ieşit nimeni să-i zică să se care. Oricum, nu puteam să tragem până nu se făcea linişte complet.

— E ăla de Londra.

— Aha, ăla care ajunge la trei patruş’cinci.

Nu ştiu de ce lumea a râs. (Ateriza la Lutton, de fapt. Un *low cost*) Mie nu mi-a venit să râd, dar m-am prefăcut că înţeleg ce-i amuza.

— Trei patruş’cinci acolo.

Adi s-a uitat iar la ceas.

— Păi da, asta e, de-abia ce-a plecat de pe Otopeni.

Nu mai avea niciun rost să mă mai gândesc ce făcea Sim prin Londra, gândul mi-a venit însă instantaneu, ca şi

cum era tot timpul acolo, la pândă, deşi aş fi jurat de o mie de ori că nu mai rămăsese niciun locşor în capul meu, ocupat de ea. Totuşi mi-am zis că, dacă era soare, probabil îl scosese pe Billy la plimbare prin Hyde Park, printre doicile care împing cărucioarele şi copiii altora pe lângă Serpentine, egiptenii care îţi bagă sub nas telefoane furate şi brelocuri şi mâna în buzunar şi toate naţiile de asiatici care îşi fac poze şi te iau părtaş în ele, chiar dacă stai şi tragi o ţigară deoparte. Oricum ar fi, aerul cel mai bun din Londra e în Hyde Park, ne-am pierdut ceva după-amiezi pe acolo, eu cu Sim şi m² *boy* Billy.

Din fericire picioarele fetei din faţa mea erau cinstite. Drepte, nu tocmai subţiri, dar frumos arcuite, stăteau în faţa ochilor mei fără să se mişte. Când m-am lăsat pe vine, fata a prins foşnetul mişcării mele şi şi-a întors discret capul, dar nu şi-a schimbat poziţia. Sigur însă nu-mi poza, picioarele ei erau prea cinstite ca să facă asta. Şi blugii ei erau cinstiţi, *regular fit*, cu talie joasă, cădeau frumos peste ghetele maro. În schimb, eu m-am folosit de situaţie ca să mai dau o tură cu Sim. Nu era chiar *profi* să fac asta, dar ştiam prea bine că pe Sim nu mai aveam cum s-o văd.

— Să spui când merge, să-i dăm drumul.

— Bine, a strigat Filip din spatele monitorului.

Am văzut că a căutat fără să se uite după o ţigară, cu ochii în monitor şi şi-a aprins-o, deşi proprietarul ne zisese răspicat să nu fumăm în casă.

Cinci minute aveam să stăm degeaba, dar încă cinci minute cu Sim mi-erau de ajuns. Cu Billy după noi, o cafea mare de la Starbucks în pahar de carton şi câteva ţigări. Zilele alea se duseseră naibii, dar picioarele fetei din faţa mea îmi ziceau că mai încape o tură. Altă machieuză ar fi trebuit să vină la filmare, doar că în ultima clipă ne-a anunţat că a prins-o răceala. Iar fata asta chiar se pricepea la machiaj. Până la urmă, nici ea şi nici Sim nu aveau vreo trăsătură particulară, un corp sau vreun semn care să le scoată din mulţime, când umblau cu treabă pe stradă sau ieşeau cu prietenii într-un bar, în afară de ochii cafenii şi alungiţi şi buzele răsucite tot aşa, în sus, care puteau să fie

când calde şi obosite, când tare nenorocite.

(în capul meu mahmur, morişca prinsese vânt să se rotească.)

Nu, n-avea rost să intru în vorbă cu ea. Fiecare îşi făcea treaba şi atât. Dacă ne ziceam papa la plecare era de ajuns.

O fată zâmbitoare, şi ea. Care, ca Sim, hoinăreşte pe la concerte în aer liber şi se aşază pe iarbă, în cerc, cu prietenii, şi când trage, trage doar două fumuri şi o stea de mare uscată, din vacanţă, e o amintire măcar drăguţă. Care crede că Vance Joy sună mişto. Sau Chet Faker, să zicem. Care, dacă îi spui că ai chef să rămâi singur în bar şi să-ţi explodezi creierii în timp ce te uiţi la un meci oarecare, se duce şi te aşteaptă acasă. Nu-i împui capul cu teorii despre inevitabil pentru că ea ştie mai bine decât oricine ce e inevitabil şi ce nu, şi de-aia plaja pustie, dimineaţa devreme, o geantă de la Mango sau un film spaniol înseamnă bucurii egale. N-are de ce să rişte cu tine. După câteva luni de stat împreună, vezi în ochii ei că o cam amărăşti. Sau te cari, sau o laşi să se ducă. Fără ceartă, fără aiureli. La un moment dat, după multă vreme, dacă se întâmplă să se ameţească, te sună noaptea târziu şi închide fără să-ţi zică nimic. Pe scurt, o fată care găseşte câte ceva bun în fiecare din lucrurile inutile, care vin la pachet cu lumea asta, inutilă şi ea.

Încă mă mai durea să ştiu că o văzusem pe Sim amărâtă, sau mai degrabă înciudată, nu pentru că fusese amărâtă cu mine, ci pentru că sperase că amăreala asta, care pluteşte prin viaţă ca în mediul ei cel mai natural, n-o s-o atingă şi pe ea, sau măcar nu acum, nu atunci, măcar să mai fi trecut încă un an, doi, să mai fi stat pitită după ceva bun şi cald, deşi cred îi era încă de mică limpede că până la urmă ceva de genul ăsta o să i se întâmple, şi dacă plângea uneori fără rost, plângea pentru că în felul întortocheat, dar de necontrazis al fetelor zâmbitoare aflase că inevitabilul a găsit-o acolo unde se ascunsese cel mai bine. Inevitabil aşa cum şi sânii o să i se lase cândva, fără să ţină cont că şi asta o s-o amărască. Pe când, pentru

mine, inevitabilul era prima opţiune.

— Să nu mă faci să mă simt singură ca în Paris, mi-a zis după ce s-a culcat prima dată cu mine.

Se făcuse ghem, întoarsă cu spatele la mine şi faţa spre geamul fără perdele. Prin Paris nu făcusem decât să trec de câteva ori, câteva zile, nu mă simţisem singur, dar am înţeles că la proba asta picaseră până atunci cam toţi. (Foarte probabil chiar toţi.) Nu îi puteam vedea ochii, totuşi eram sigur că şi ea şi-i ţinea deschişi, către luminile dinspre Stray, venind nesigure printre frunzele îngălbenite ale castanilor şi făcând parcul să pară şi mai retras. Şi camera ei şi mai albă, şi mai goală. Câteva obiecte personale, care nu erau de fapt ale ei. Mi-am trecut braţul peste al ei şi peste sâni, şi mi s-a părut că atunci a scos cu un şuierat scurt aerul din piept, ca şi cum s-ar fi scăpat de o povară. Dar cred că doar mi s-a părut.

Chiriile erau îngrozitoare în Harrogate, după două luni a trebuit să ne cărăm în altă parte, deşi acolo ne-a mers cel mai bine, şi eu m-am achitat onorabil de ce-mi ceruse.

— Hai să mai repetăm o dată scena, fără cameră *on*, a zis Adi, vino din stânga ta cu vasul în mână, te încadrezi singură, nu te uiţi la el, îţi faci treaba pe colţul mesei, apoi îi dai drumul.

Actorul s-a apucat să descojească încă un ou. Actriţa a stat în afara cadrului până i-a făcut Adi semn să intre. A pus vasul pe marginea mesei şi a umblat după o lingură de lemn cu coadă. Era o scenă casnică, ne temeam să nu dea prea tare a gospodină. Din fericire, ea îşi luase o mină tristă, dar demnă, ca orice femeie rănită, care i-o coace bărbatului.

— Ai încercat din murături? Sunt perfecte, i-a zis fără să-şi ridice privirea spre el.

El a repetat mişcările scenice, ca teleghidat. A întins mâna, a luat o felie de pâine din coş, i-a rupt un colţ şi-a început să îl mărunţească în farfurie. Oul din suport stătea ameninţător în faţa lui. A evitat să mai ia o înghiţitură.

— Cu ou?!

Nici el nu se uita la ea. Era normal să nu se privească, chiar dacă accidentul fusese din greşeală, soţia lui avea acum im ochi vânăt Fata de la machiaj făcuse o treabă bună. Sub ochiul stâng, de la colţul dinspre tâmplă până spre aripioara nasului ei frumos, se întindea o semilună întunecată. Ea a tăcut în primă fază, dar bărbatul şi-a arătat în continuare mirarea.

— Dimineaţa? Dimineaţa eu mănânc ou. Ce să mănânc la micul dejun?

— Încearcă şi tu altceva, a venit replica ei în care se întrezărea reproşul.

Femeia a îndesat celelalte murături într-un borcan cu vârful lingurii de lemn. Şi-a şters mâinile de şorţ, apoi a ridicat borcanul şi şi-a privit capodopera în lumină. Aveam foile în faţă, dar nu trebuia să mai urmăresc replicile, să mă asigur că actorii nu sar vreun cuvânt, şi pentru că nu se trăgea, nu era nevoie nici să bifez dublele reuşite.

Actorul s-a ridicat de la masă, a mormăit ceva în semn de mulţumire pentru masă. Era un tip nu prea înalt, dar bine legat, grizonant, care domina scena fără să forţeze nota. Ea l-a tăiat în fugă cu o privire vicleană. Raportul de forţe se clătina cum trebuia şi putea în orice clipă să se răstoarne.

Morişca din capul meu se învârtea mai departe. Sim şi cu mine învârtindu-ne şi noi într-o roată cu gondole dintr-un bâlci din Skegness. Plaja cu nisip mărunt şi vântul dinspre Marea Nordului, care împingea încetişor norii spre uscat. Lumina străvezie şi liniştea ciudată dintr-o dimineaţă de vară, când nimeni nu merge la plajă, acolo unde nimeni nu merge la plajă, pentru că niciodată nu e vreme de plajă. Şi marea tot timpul rece şi scârboasă cu oamenii. Doar eu cu Sim, cu Billy şi cu vântul care, şi când bate uşor, şuieră, şi buruienile şi tufele răsucite, de scaieţi, ca nişte garduri de sârmă ghimpată la marginea plajei.

Mi-am amintit cum a trebuit să bag de patru ori câte douăzeci de penny la un aparat cu jochei şi căluţi de plastic, care se mişcau traşi pe nişte sârme, ca să mă conving că aşa mergea treaba. Calul cu jocheu albastru

câştiga cel mai des, dar evident avea cota cea mai mică. Sim a fost mai norocoasă cu platformele glisante, în care trebuie să fii atent unde să îţi plasezi moneda ca să împingă altele şi să-ţi cadă în tăviţă. Cu genunchii ei rotunzi împinşi în tăblia aparatului. Cu fusta ridicată de vânt la spate, până sus, pe coapse. Părea atât de concentrată. A scos un ţipăt de bucurie când monedele au început să zornăie.

Mai târziu am pierdut amândoi la aruncatul inelelor. Apoi ne-am întors la jocul prostesc cu cai, unde calul cel mai slab a câştigat cursa împotriva şanselor. Ne-am luat nişte caramele cam greţoase, cu gust de ghimbir, şi un balon pe care l-a lăsat să zboare în vânt, dar nu era unul cu heliu, nu s-a ridicat, ci doar a ţopăit în vânt şi s-a pierdut pe fâşia de pământ cu iarbă înaltă care îngrădea nisipul.

— O să zică femeia aia că te încing, a zis actorul pe un ton nu prea convins.

— Lasă că mă descurc eu cu femeia aia… crezi că e de încredere?

Bărbatul şi-a verificat telefonul, apoi urma să facă câţiva paşi până acoperea jumătate din cameră. Reperul pentru el era coloana cu suporturi pentru ghiveciurile cu flori. Mutaserăm câteva plante ornamentale pentru că ciupeau cadrul. A făcut cum trebuia, apoi s-a răsucit pe călcâie.

— Adică?

— Adică.

— Treaba ei e să spună dacă noi suntem de încredere.

La replica următoare aveam cele mai mari emoţii. Se trăseseră destule duble doar pentru că acolo scena se strica inevitabil. De data asta a ieşit bine.

— E de încredere să spună că suntem de încredere?

— Vezi că mai ai un ochi, i-a zis din vârful buzelor.

Inflexiunea vocii a ieşit exact cum trebuia. Nici prea tăioasă, nici ameninţătoare, suficient de sigură şi cu o notă de răutate veselă pe deasupra. M-am uitat la Adi, nu se putea ghici pe faţa lui dacă era mulţumit, dar puteam să

pun pariu că era.

Picioarele fetei din faţa mea nu s-au clintit. Sim era încă cu mine.

Şi ziua cu peştele fusese frumoasă. Stătusem cu un peşte într-o pungă în staţie doar că autobuzul din Lincoln nu venea şi aveam impresia că toţi îşi dăduseră seama că aveam un peşte acolo, şi de asta se uitau chiorâş la noi. Ştiu sigur că şi aia a fost o zi grozavă, deşi nu-mi mai amintesc decât că am aşteptat mult şi degeaba cursa şi aveam un peşte cu noi.

Sau în Boston, pe podul de lângă gară, în spatele străzii cu magazinele emigranţilor polonezi, noi doi aplecaţi peste parapet, uitându-ne la apele mocirloase din Witham.

— Dacă aş aluneca aici, ai sări după mine?

You know that song by Phil Collins, In the air Tonight… about that guy who coulda saved that other guy from drowning… but didn't?

Am scuipat în apă.

— Nu mai face asta.

Şi-a apropiat faţa de-a mea şi ne-am sărutat, şi buzele ei erau calde şi sărate ca aburii care veneau dinspre Haven în ziua aia ploioasă.

Şi poarta de cărămidă din spatele casei din Harrogate. Aproape o glumă proastă. Fără niciun gard, fără să păzească nimic. Lată de doar două palme şi năpădită de iederă. Oricum te-ai fi pus sub ea ploaia te uda, trebuia să îmi iau umbrela ca să nu mi se stingă ţigara, iar asta făcea lucrurile măcar ridicole. Dar dacă n-aş fi fost ridicol, şi umbrela ridicol de roşie, Sim sigur n-ar fi intrat în vorbă cu mine.

Morişca mergea mai departe. Şi alte gări, alte staţii de autobuz, alte trepte de metrou, dar cam la fel de împuţite ca acelea din Paris, când nu-l avea pe Billy şi depindea de ai ei. Să tot fugi. De la un colegiu la altul, dintr-un oraş în altul, dintr-un cartier în altul, de la nişte cretini tatuaţi, pe care îi durea în cur de franceză, la alţii. Ea se încăpăţâna să stea pitită şi să creadă că dacă o să ne

învârtim mereu pe margini, pe acolo pe unde nu pică nici norocul şi nici ghinionul, o să scăpăm aşa la nesfârşit. Şi cartierele muncitoreşti din Leeds şi din Manchester, de la marginea Londrei, şi lumina prăfuită, şi barurile ca după refugiu din White Chapel. Şi încă o noapte pierdută. *Cheers*, *mate*. Şi să te pierzi şi să te tot pierzi. Pare atât de uşor. Şi coridoarele goale din gări, cu bagajele burduşite, gata s-o iei oricând din loc, să faci impresie bună altor proprietari, să-i minţi că următorul *job* e ca sigur şi doar să pocneşti din degete şi-i al tău şi să le promiţi serios că n-o să fumezi în casă, că n-o să baţi nici măcar un cui în vreun perete să-ţi pui o poză fără să le ceri voie, că o să laşi gunoiul la poartă de două ori pe săptămână în saci bine legaţi la gură. Porcării.

Vezi cum încet-încet se strică zâmbetul unei fete care-şi doreşte din toată inima să se strecoare prin viaţă zâmbind. Inevitabilul stă la pândă după un cotlon exact pe drumul pe care ea merge spre casă. După poarta aia de cărămidă, care nu foloseşte la nimic.

— Să nu ne supărăm, a încheiat actorul scena.

Soţia l-a pironit cu privirea, apoi s-a apucat să îndese mai cu sârg murăturile în borcan. A descojit cu unghia celofanul de pe un sul. Am mai aşteptat câteva secunde. îl netezea frumos şi inutil peste gura borcanului.

— Şi stop! a zis Adi regizorul.

Lumea de pe platou a răsuflat uşurată şi a început foiala. Filip a strigat dinăuntru.

— În cinci minute putem să-i dăm drumul.

Au schimbat bateria la cameră. (Când e frig, bateriile se descarcă una, două.)

Avionul se îndepărtase suficient de mult ca să nu ne mai deranjeze. Şi era cu câţiva kilometri mai aproape de Anglia.

M-am ridicat de pe ciuci. Îmi amorţiseră picioarele şi simţeam furnicături până în tălpi. Am făcut câţiva paşi prudent, să mi le dezmorţesc. Dacă i-aş fi povestit fetei de la machiaj de plaja de la Skegness, i-aş fi stricat ziua. Oricum nu m-a privit şi nici eu nu i-am căutat privirea.

Scenograful s-a repezit la masă să pună lucrurile în ordine.

Era timp să mă duc până în curte, unde doi băieţi de la producţie încercau maşinile de ceaţă. Câte două cilindre cu gaz uşor, care se deschid într-un fel de nebulizator. Le dai drumul cu un piston şi ceaţa împânzeşte perfid aerul. Mai aveam de tras un exterior şi lumina, deşi chioară, părea acum destul de limpede. Cu câte o paletă de carton, băieţii risipeau fumul, care susura la gura dispersorului, apoi se aduna tăcut în mijlocul potecii, şi de acolo se prelungea în fire subţiri spre poartă. Le-am zis să regleze fanta dispersorului ca să scoată un volum mai mare.

Am stat pe loc, cu mâinile în buzunare până când ceaţa a devenit compactă şi nu mai puteam distinge nimic în jur.

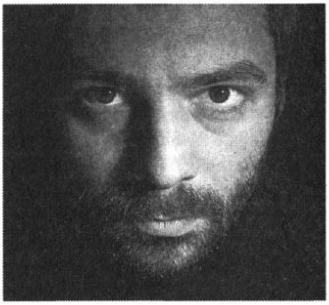

Fotografie din arhiva personală

TUDOR GANEA (n.1983, Bucureşti) este arhitect. A debutat în 2016 cu romanul *Cazemata*, pentru care a primit premiul „Tânărul prozator al anului 2016” – în cadrul Galei Tinerilor Scriitori, premiul pentru debut al revistei *Observator Cultural*, premiul „Nepotu’ lui Thoreau” (debut) şi a fost nominalizat la Premiile Uniunii Scriitorilor (debut). Este prezent în antologia *European First Novei Festival* (Budapesta, 2017). În 2017 i-a apărut cel de al doilea roman – Mieretot la Editura Polirom, distins cu premiul „Tânărul prozator al anului 2017”. În 2018 publică romanul *Porci* la Editura Polirom. Fragmente din romanele sale au fost traduse în limbile maghiară,

turcă, italiană, franceză, spaniolă şi engleză.

Iod

— E urâţică, mi-a zis doctorul.

Atunci am simţit pentru prima dată pâlnia. Adjectivul diminutivat ieşise din gura doctorului şi luase forma unei pâlnii pe care am simţit-o înfigându-mi-se în piept. Apoi uleiul. Uleiul fierbinte ce aluneca prin pâlnie. În mine.

— E cam urâţică, mi-a repetat şi m-a privit fără să clipească. Ulei ars înaintându-mi printre organe, ca o melasă fierbinte ce umple, opăreşte şi îneacă tot încet Foarte încet.

— Eun nodul cu aspect folicular bine determinat Măricel o tumorică.

Seism de mare adâncime. O suprapunere de falii în adâncul inimii. O bătaie în plus urmată de micul tsunami cu valimle lui de ulei sfârâind ameninţător. Mi-am imaginat un surfer ce cade de pe placă şi se dizolvă în apele sulfuroase, ca o aspirină efervescentă. Am dus instinctiv mâna la ureche şi mi-am apăsat lobul. Simţeam o tensiune în timpan. Mi s-a părut că uleiul o să ţâşnească pe acolo şi o să păteze foaia examenului histopatologic.

— Recomand intervenţia chirurgicală.

După ce am părăsit cabinetul m-am aşezat pe singurul scaun liber din sala de aşteptare. Fusesem al patrulea. Primii trei ieşiseră zâmbind şi-şi aruncaseră în coşul de gunoi bulbii de vată cu care îşi apăsaseră până atunci pe înţepătura de pe gât Toţi ochii aţintiţi asupra mea. Îşi dăduseră seama. Probabil au simţit în acel moment micile replici ale seismului ce încă făcea ravagii prin mine, pentru că boala comună leagă printr-o reţea invizibilă pacienţii, aşa cum vulcanii din cercul de foc al Pacificului sunt interconectaţi. Trezisem în cei din jur activitatea. Magma îşi începuse ascensiunea. Bolborosea. Câţiva şi-au apăsat şi mai tare cu vata în zona puncţionată şi au privit în jos. Tăcere. Îşi aşteptau rândul.

Dimineaţa se făceau puncţiile şi după o oră veneau rezultatele. Nimeni nu pleca. Nimeni nu ieşea la aer. Rămâneau cu toţii pe scaunele lor, tăcuţi, inspectându-şi din când în când punctul de sânge de pe vată. Câteva zeci de oameni încremeniţi într-o aşteptare surdă şi apăsătoare ca o durere ascunsă de ficat. Oameni topiţi în ei înşişi, ca nişte bucăţi de plastilină sub jetul fierbinte al föhnului. Oameni măcinaţi de frică şi roşi pe dinăuntru de hoardele şobolanilor prediagnostic. Oameni bolnavi. M-am uitat pe foaie şi am citit în gând rezultatul puncţiei:

Frecvente epitelii micromezofoliculare cu discretă şi parcelar moderată pluristratificare intrafoliculară, dispoziţie de tip compact, trabecular, moderată şi parcelar marcată discoezivitate celulară, cu anizocitoză şi anizocarioză discretă, hipercromie nucleară discretă, clearing nuclear parcelar, rare microcalcificări centrofoliculare, arii de colesteatom, coloid densificat centrofolicular şi în rest redus cantitativ: nodul cu moderat risc proliferativ (aspect folicular bine determinat) BETHESDA 4.

57 de cuvinte ascunse în O, 2 ml de mixt hemoragie. Un ac fin îmi aspirase din tiroidă o frază pe care doctorul mi-o tradusese sub forma ei îmblânzită: *o tumorică măricică şi urâţică*. Diagnosticul-ustensil prin care mi se turna ulei încins în rezervorul cordului era alcătuit din trei diminutive: tumorică (baza mare a trunchiului de con), măricică (baza mică) şi urâţică (vârful pâlniei care-mi străpungea sternul şi se oprea într-o cameră a inimii).

Am intrat într-o bizară stare de moleşeală, ca atunci când te trezeşti dintr-un somn adânc şi nu poţi să închizi pumnul. Lipsă de forţă. Epuizare care, ciudat, gâdilă. Proximitatea morţii mă gâdila. Da, deja mă gândeam la sfârşit. Până în acea zi trăisem într-un serial. Fiecare episod se termina cu *va urma*. De atunci aveam să joc într-un film cu o durată bine determinată la finalul căruia avea să scrie *sfârşit* Genul: SF. Un tânăr de 33 de ani, 1, 83 şi 83 de kilograme învins de o tumorică măricică şi urâţică. Îmi fusese repartizat rolul lui Goliat într-o reinterpretare

biblică-sci fi în care David avea să fie jucat de un nodul – BETHESDA 4 cu diametrul de trei centimetri.

Din acea zi am început să-i văd pretutindeni. M-am trezit dintr-odată în lumea nodulilor. Prima oară mi s-au ivit cu miile chiar atunci, după puncţie, pulsând caleidoscopic din modelul repetitiv al linoleumului antifungic. În timp ce părăseam sala de aşteptare, mi s-a părut că le simt bulbii sub tălpi. Apoi i-am văzut în guguloaile de vată din coşul de gunoi de lângă uşa cabinetului. Afară mi-au strălucit în contururile neregulate ale bălţilor în care se reflectau norii ca nişte excrescenţe tumorale pufoase. Le-am regăsit formele ovoidale în nodurile lemnoase din tavanul cabanei unor prieteni, acolo unde m-am retras câteva zile înainte de operaţie şi unde am supravegheat terifiat, într-o seară, câţiva hamburgeri ce-şi sfârâiau compoziţia *coloidală densificată centrofoliculară* deasupra jarului. I-am ochit în scorburile copacilor din parc, în boabele de fasole dintr-o iahnie, în coaja unei nuci scăpate de un corb fix în balconul meu. Un corb. I-am simţit noaptea, în gâlmele pilotei ude, de transpiraţie, în reflexia barelor de metrou – unde feţele oamenilor se curbau *trabecular*, aglomerate pe luciul inoxului ca într-o invazie de carcinoame pe un organ sănătos, în marginile *slab vascularizate* ale unei pete de igrasie de pe un calcan din centrul oraşului, în gălbenuşurile ouălor ce sfârâiau în uleiul încins din tigaie. Uleiul. Uleiul ce-mi luase locul sângelui. Uleiul ce mi-a opărit cuvintele. Uleiul în care aveam să mă prăjesc, chircesc şi înnegresc ca o bucăţică de carne carbonizată, uitată pe fundul unui tuci ce clocoteşte la foc mare.

Aşadar, zeama săptămânilor în care am plutit până la operaţia de tiroidectomie a avut trei ingrediente: ulei, noduli şi epuizarea care gâdilă. Un fel de ciorbă. Neagră. O fiertură ce clocotea într-o imensă cadă cu marginile alunecoase. Am naufragiat în acele ape tulburi lovindu-mă de toată fauna lor subacvatică în formele căreia dibuiam tumori grase ce-mi alunecau călduţe pe sub pântec, ca nişte ganglioni gigantici în moliciunea cărora simţeam

pulsând viaţă. Viaţa lor. Nu a mea. Eu luasem o pauză. Mă transformasem într-un înotător. Ieşisem din viaţă şi mă aruncasem în cada uriaşă. Asta era pauza: o cadă adâncă în care înotam ca un şobolan. După un timp am obosit şi n-am mai putut da din braţe eficient. Am luat-o câineşte. Când m-au lăsat muşchii, am început să fac pluta. Am tras aer în piept şi am rămas pe spate. Aşa au trecut zile, nopţi, luni întregi: cu mine făcând pluta în acea ciorbă uleioasă şi plină de perişoare maligne. Renunţasem să mă mai caţăr pe ţărmurile de porţelan. Erau prea înalte. Tot timpul alunecam înapoi. Aşa că am continuat să fac pluta. Am levitat ca o algă prinsă într-un curent circular până după operaţie, când rezultatul biopsiei a scos dopul de pe fundul căzii şi m-am trezit alunecând spre scurgere: *carcinom papilar de tipfolicular*. Cancer. Cancerul – cum l-ar îndulci doctorul de anatomie patologică.

— Tiroida nu se poate extirpa total. Rămân, inevitabil, mici bucăţele agăţate de toată ramificaţia de artere din gât.

Chirurgul răzuieşte cât răzuieşte, da’ nu poate să răzuieşte tot. Aşa că trebuie să înfometăm bucăţelele alea rămase înăuntru. Cum? Simplu: nu-ţi mai dăm Euthyrox. O lună nu-ţi mai dăm. Te băgăm într-o hipotiroidie indusă. Îţi creşte TSH-ul. Se umflă tărâţa-n bucăţelele alea de tiroidă, cer iod ca la balamuc şi noi ce facem: le dăm iod radioactiv. îl mănâncă fără să ştie că-i otrăvit. Aşa le ardem. Nimic nu mai rămâne din ele. Ai să vezi. Îţi dăm un iod şi te-ai vindecat!

Aşa am ajuns în pavilionul de medicină nucleară al institutului endocrinologie Parhon. Mai mult mort decât viu. Lipsa Euthyroxului, pe care nu-l mai luasem de cinci săptămâni, mă băgase într-o hipotiroidie a cărei valoare l-a speriat pe oncolog:

— Aoleu! TSH no! Ăsta-i interval de comă mixedemică! Hai, la rezervă! Azi îţi dăm iodul. Mă mir cum de te mai mişti.

Mi se spusese să vin cu patru rânduri de pijamale, patru prosoape şi nimic altceva. În fiecare zi aveam să

schimb altă pereche. Pe cele vechi urma să le bag într-o pungă de plastic. La finalul celor patru zile de izolare, când mi se dădea drumul, trebuia să le ard.

— Undeva, pe un câmp, îmi spusese Epstein, şeful secţiei de oncologie, în timp ce-mi inspecta cicatricea de la baza gâtului.

Cifra patru avea să fie centrul gravitaţional al vieţii mele pusă pe pauză: 4 pijamale, 4 prosoape, 4 zile de izolare, 4 litri de apă pe zi (atât mi se recomandase să beau), 4 duşuri zilnice în rezerva numărul 4.

— Cum ai luat iodul, cum trebuie să te pui pe băut apă. Nu tre' să stea în tine. Iese prin urină, fecale şi pori. Transpiraţia aia de pe timpul nopţii e radioactivi Cum ai făcut ochi te-ai dezbrăcat de pijamale, le-ai băgat într-o pungă, ai înnodat-o la gât şi fuguţa la duş. Pipi, caca şi duşuri cât cuprinde. Asta-i reţeta. Şi somn. Mult somn.

După instructajul din cabinetul lui Epstein am fost condus de o asistentă spre rezerva mea. M-a luat de braţ ca pe un bătrânel. Apoi a continuat să mă ghideze ca pe un bătrânel retardat mintal, anunţându-mi din timp schimbările de direcţie cu o voce mămoasă:

— Aici facem dreapta. Aici facem stânga. Aici coborâm. Uşurel.

Am coborât scările către demisol. Rezervele iodaţilor erau dispuse sub aripa de sud a spitalului. Suprafeţele convexe ale căror forme prindeau viaţă şi mă trăgeau spre civilizaţia nodulilor se răsfrângeau aici numai la bulbii robinetelor de la calorifere şi la câteva umflături ale vopselei de pe hol. Atât. Eram în siguranţă.

Hipotiroidia te face termosensibil. Pe măsură ce înaintam pe coridor am început să-i simt răceala mâinii. Mă ţinea de antebraţ. La fiecare pas, mi se părea că temperatura asistentei scade cu câteva grade, de parcă am fi coborât într-un frigider. Mi-am tras instinctiv mâna, însă am simţit o opoziţie fermă. Nu-mi dădea drumul. M-a ţinut prizonierul strânsorii sale de gheaţă până în faţa unei uşi metalice cu hublou de supraveghere. Acolo mi-a dat drumul. A tras de un zăvor şi mi-a deschis cu greu uşa

masivă.

— Aici veţi sta. Peste puţin timp asistenta-şefă vă va duce să luaţi iodul. Cum îl luaţi, vă readucem aici şi tragem zăvorul. O să primiţi mâncare de trei ori pe zi prin acest oficiu.

Zicând asta, asistenta glisă demonstrativ o uşiţă metalică încastrată în uşa de plumb. Pe acolo avea să mi se dea mâncarea. Continuă să gliseze uşiţa de câteva ori. Părea foarte mulţumită de mecanismul de închidere.

— Aveţi un buton de panică deasupra patului, în caz de urgenţă. Vă rugăm să nu îl acţionaţi decât în *caz de urgenţă*. Nu avem voie să ne apropiem de pacienţi. Veţi fi radioactiv şi riscaţi să ne îmbolnăviţi. Aţi înţeles?

r

Am dat din cap că da şi am intrat în salon. Am încercat să trag uşa după mine însă hipotiroidia te sleieşte de puteri, aşa că n-am reuşit să o clintesc. M-a ajutat asistenta. I-am văzut faţa prin hublou. Mi-a zâmbit. A dispărut.

Camera avea două paturi, două comode, două scaune şi o masă. Atât. Minimalism. Un geam mic, cu gratii, lumina într-un perete lateral, undeva sus. Ca să îl deschid ar fi trebuit să mă urc pe masă. Lângă uşa de acces se afla cea a băii, lăsată întredeschisă. De acolo venea un puternic miros de clor. M-am dezbrăcat de hainele cu care venisem şi am tras pe mine prima pereche de pijamale. M-am întins pe patul lipit de peretele opus celui cu geamul. Mă durea tot corpul. Aveam cârcei care mi se puneau şi-n muşchii feţei. Spasme. Slăbiciune. Dureri musculare. Anxietate. Hipotiroidie. În tavan: un neon.

Descoperisem nodului întâmplător, la un consult ecografic de rutină. Nu l-am simţit niciodată. Nu m-a deranjat. Nu l-am văzut. Nu l-am pipăit.

— Aşa-s ăştia. Parşivi, îmi spusese ecografistul în timp ce, în urmă cu câteva luni, îmi ştergea gelul de pe gât cu un şervet. Să mergeţi să-l puncţionaţi. Neapărat!

Parşiv. Cât străbătusem parcul LOR, pe drumul de la cabinetul ecografistului la metrou, am perpelit adjectivul

pe toate părţile. Uleiul începuse să sfârâie. *Josnic*, *mizerabil ticălos*, *mârşav*, *desfrânat*, *neruşinat*, *impudic*, *trădător*. Sinonimele mi-au construit pentru o clipă imaginea lui Oaie, un copil din cartier a cărui bizară plăcere era să treacă tot timpul în tabăra adversă. Pe furiş. La fotbal juca cât juca şi deodată îşi dădea autogol. La pătrăţica greşea intenţionat, scoţându-şi coechipierul din joc. La v-aţi ascunselea ne dezvăluia ascunzătoarea. În timp ce stăteai la pândă, cu tubermanul lipit de buze, te trezeai cu cometa lui Oaie – cel din echipă cu tine lovindute în cap. Pur şi simplu nu se putea abţine. În gâtul meu se dezvoltase un mic Oaie, care întorsese armele împotriva alor săi.

Nu am auzit uşa. Mă uitam în neonul a cărui formă aducea cu aceea a unui tuberman. Tocmai când mi-l imaginam pe Oaie lipindu-şi buzele de un capăt al neonului, suflând şi golind tubul de lumină, i-am auzit vocea:

— Domnu’ Ionescu!

M-am ridicat în capul oaselor şi am crezut că am o vedenie: cadrul uşii era ocupat de o femeie corpolentă, îmbrăcată într-un halat alb. Peste halat, avea legat un fel de sorţ din piele groasă ce-i cobora până peste vârfurile saboţilor. Şorţul-armură avea zeci de buzunare în care erau depozitate greutăţi dreptunghiulare de dimensiunea unor lingouri de aur. Materialul de piele tăbăcită se regăsea şi în mănuşile trase până la coate. Gura şi nasul îi erau acoperite de o mască antiseptică şi la ochi avea un fel de vizor de scafandru. Pe cap purta o cască din piele ce m-a dus cu gândul la piloţii din Luftwaffe.

— Haideţi, domnu’ Ionescu! Haideţi la iod.

M-am ridicat de pe pat. Abia când am trecut pe lângă ea i-am observat negul de pe sprânceană şi ochii de un albastru şters: asistenta-şefă. Doamna Jeni. Cu ea stătusem mai devreme în anexa oncologului, în timp ce-mi completa fişa de internare. Am început să mergem spre capătul culoarului, acolo unde un mare semn de biohazard era desenat pe o uşă. Hipotiroidia îţi încetineşte mişcările, însă

doamna Jeni abia se târa. A trebuit să-mi scurtez cu mult anvergura pasului. Gâfâia şi părea gata-gata să se prăbuşească de osteneală.

— Plumb, zise ea justificându-şi încetineala, şi-şi ciocăni într-una din umflăturile solide de pe şorţ înainte să îmi deschidă uşa şi să mă poftească înăuntru.

Am intrat într-o cameră goală, nemobilată, fără ferestre, ai cărei pereţi erau în întregime acoperiţi cu plăci de faianţă, în mijlocul camerei se ridica, până la nivelul pieptului, un paralelipiped lung de doi metri şi lat de un metru. Un blat de lucru. Spaţiul de sub blat era folosit ca depozitare. Prin sticla uşilor se vedeau dispuse câteva rafturi. Pe rafturi: tot felul de epubrete, microscoape, fiole şi recipiente medicale de toate formele.

— Ia să vedem care e al dumnea oastră… zise doamna feni şi începu să citească în şoaptă numele scrise cu pixul pe nişte post-ituri.

Post-iturile erau lipite de blat în dreptul câte unui cilindru din metal. Cilindrele semănau cu nişte termosuri şi aveau înălţimi diferite. Sub numele pacienţilor ce aveau să ia iodul în acea zi era trecut şi un gramaj. Aşa mi-am dat seama că înălţimea cilindrelor creştea sau scădea în funcţie de gramajul scris pe post-ituri. Ca la proşti.

— Radu Ionescu! V-am găsit! zise doamna feni şi întinse mâna spre un recipient nici foarte înalt, nici foarte scund.

Deşurubă capacul şi scoase de sub blat o epubretă. Într-un colţ al mesei erau aliniate pahare de unică folosinţă pline cu apă. Le-am numărat în gând. Douăsprezece. Doisprezece pacienţi. Eu aveam să fiu primul. Asistenta întoarse eprubeta cu susul în jos şi îi înfipse capătul liber într-un orificiu al recipientului. Apoi, cu o mişcare energică, răsturnă conţinutul termosului în eprubetă. O capsulă ca oricare alta se rostogoli pe fundul eprubetei.

— Acum! Ia-o repede! Ai apă pe masă! îmi strigă şi-mi întinse eprubeta.

Am lăsat capsula să-mi alunece în gură şi am înghiţit-o. Am dat rapid pe gât un pahar cu apă. În tot acest timp,

doamna feni se retrăsese lângă ieşire. Părea înfricoşată, deşi era echipată ca pentru un atac nuclear.

— Acum fuguţa! Fuguţa în rezervă! îmi porunci şi-mi deschise uşa.

M-am conformat şi am luat-o la goană. Când am trecut prin dreptul ei s-a dat un pas în spate. Tot baletul ăsta grotesc reuşise să-mi smulgă un zâmbet. Am fugit pe coridor, am intrat în rezerva mea şi am auzit uşa metalică cum este zăvorâtă pe dinafară. Mă simţeam de parcă făcusem o boacănă şi acum eram pedepsit. Am început să râd. Nu mai râsesem de câteva luni. M-am înecat. Prin geamul hubloului, timp de câteva secunde, privirea doamnei Jeni. Apoi hubloul gol, ca un ochi de sticlă care supraveghează. M-am întins pe pat. După câteva secunde am început să simt arsura. Ceva îmi fierbea în gât. M-am ridicat din pat şi mi-am turnat din recipientul cu apă cinci pahare pe care le-am băut unul după altul. Nimic. Arsura săpa mai adânc, tot mai adânc. Eram sigur că iodul mi-a rămas cumva în gât şi acum îmi topeşte esofagul, faringele, laringele. Capsula avea ascunsă în ea un miner stahanovist ce nu avea să se oprească din săpat până nu-şi depăşea norma. Iodul dădea să-mi iasă prin pielea gâtului. Am apăsat butonul de panică.

Asistenta cu mâna de gheaţă a apărut imediat de partea cealaltă a uşii.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat calmă, prin geam.

— Cred că mi-a rămas pastila în gât. Mă arde!

— Aşa e normal, staţi liniştit.

— Să ardă?

— Da. Beţi apă şi încercaţi să dormiţi.

— Dar mă arde…

— Sunteţi bărbat.

Din nou ochiul rece al hubloului. Nimeni de partea cealaltă. Asistenta plecase. Încă trei pahare cu apă. Arsura lăsase locul unei gâdilături. Un fulg ce-mi gâdila esofagul. M-am întins pe pat. Am început din nou să fac pluta. Marginile căzii se redimensionaseră cameleonic. Cincisprezece metri pătraţi. Atât părea să aibă rezerva,

atât crescuse şi cuva căzii. Porţelanul lăsase locul vopselei lavabile cu care erau zugrăviţi pereţii, iar fundul apei se căptuşise cu linoleum antifungic, antiseptic şi rezistent la trafic intens.

Neonul de deasupra – steaua nordului după care aveam să-mi orientez naufragiul prin marea de ulei care-mi intrase în gură şi îmi ardea acum gâtul. Minerul sovietic continua să dea târnăcoape în zăcământul meu de resturi tiroidiene. îl simţeam.

Stahanovişti! Aşa ne alintam în birou, spre hazul patronului firmei – fean care habar nu avea ce înseamnă. Dar râdea. Ne auzea pe noi şi îi plăcea cum suni Asta până într-o zi când l-am găsit citind pe Wikipedia despre Stahanov. Şi s-a întristat. Şi-a dat seama că făceam mişto şi dădeam cu ricoşeu în antreprenoriatul lui construit în jurul unui pachet de randări furate de pe un site polonez.

Terminasem arhitectura de vreo zece ani, aveam drept de semnătură de vreo şase şi lucram ca arhitect coordonator într-un birou de proiectare înfiinţat de un speculant. Un băiat descurcăreţ, crescut în Sălăjan, fără studii superioare, fean. Îmi descoperisem nodului fix în ziua în care-i pusesem demisia pe masă, la finalul programului, după ce îl anunţasem de intenţia mea clară de a nu mai sta în preaviz.

— Păi cum, şerifule, aşa scurt, ţaca-paca? Şi cu căsuţele ce facem?

Căsuţele erau randările cu care îşi construise site-ul. Le împărţise, asemenea celorlalte douăzeci de firme concurente, în trei categorii: case mici, case medii, case mari. Simplu. Căsuţele. Beneficiarii intrau pe site, dădeau scroll printre randări şi erau ameţiţi de bling-blingul prezentării. Se vedeau deja pe şezlongul din prim-planul imaginii în care acoperişul *căsuţei* din spate era umbrit de un arbore milenar pe care studentul expert în 3 dmax îl randase pe un desktop performant cumpărat de Jean odată cu Audiul A6 ce sclipea pe bordură, în faţa biroului. Rolul meu şi al celorlalţi arhitecţi era să facem proiecte tehnice după acele poze. Rolul lui Jean – să ne plătească cu

minimumul pe economie plus bonusuri la negru. Puneam came în nişte fantome. Jean punea bani în plic. Pe plicuri erau scrise cu pixul prenumele angajaţilor. Pe al meu scria *şeriful* Munceam zi-lumină. Stăteam peste program. Ajunseserăm să livrăm şi douăzeci de proiecte pe lună. *A livra* – verbul pe care Jean reuşise să-l injecteze în vocabularul colectiv al biroului. La recepţiile finale îmi luam aparatul foto şi făceam poze din unghiurile imaginilor de pe site. Apoi ajungeam la birou şi le comparam cu randările. Bieţii oameni. Curţile minuscule din Ciorogârla, Popeşti, Chitila, Bragadiru sau comuna Berceni strângeau casele ca într-o menghină. Nu reuşeam să le prind în cadru nici cu distanţă focală de 28 mm. Retrageri minime nerespectate, servituţi de privire încălcate, placări improvizate, buiandrugi turnaţi strâmb, sistematizare verticală proastă, trotuare fără pantă de scurgere, bălţi, noroaie şi fose septice înfundate. Mai toţi îşi construiau casele cu muncitori necalificaţi, salahori, zilieri, fără diriginte de şantier şi cu un buget ce nu ajungea la jumătatea devizului. Nimic nu bătea cu randarea de pe site: finisajele, unghiul acoperişului, lucarnele, tâmplăria, pergolele şi, mai ales, arborele lipsă – accentul vertical – pe care Jean îl impusese într-o şedinţă:

— Ăsta vinde, băieţ! Băgăm copacu’ în toate pozele! Nicio poză fără copac!

Asta se întâmpla după ce primise nişte mailuri de la firma poloneză – cu care el ne spusese că are un contract de exclusivitate – care-l ameninţa cu datul în judecată în caz că-şi mai văd randările lor pe site-ul lui. Aşa că Jean a cumpărat două desktopuri performante, a angajat doi băieţi experţi în 3 dmax care au început să-i scoată randări cu copacul în fundal. Proiectele au curs şi în următoarele şase luni Jean şi-a început construcţia casei personale – un P + 2 pe un teren din spatele Mitropoliei:

— Nu mă duc în ţigănie, şerif. Îmi fac o căsuţă aici. E naşpa în Ilfov. Ia zi: cum merge treaba? Vor bonusuri stahanoviştii? Rezolvăm. Important e să livrăm minimum douăzeci pe lună. Ştii ce zic?

Alexei Stahanov luase o pauză. Adormise în adâncitura unde odată aveam un istm. Moleşeală. Câteva spasme. Saliva îngroşată pe trahee. Un ţiuit în urechea stângă. După ce am privit câteva zeci de minute bulbul robinetului de la calorifer am închis ochii.

Nu mai ţin minte ce am visat. De fapt, nu-mi mai amintesc niciun vis din ultimii 306 ani. Niciunul din cei doisprezece iodaţi nu ne amintim visele. Aşa e mai bine. Tot poporul e de acord că aşa e mai bine. Cine ştie ce am putea declanşa… Doamne fereşte!

ADELA GRECEANU (născută în 1975) este scriitoare şi jurnalistă la Radio România Cultural. A debutat în 1997 cu volumul de poezie *Titlul volumului meu, care mă preocupă atât de mult…* urmat de volumele de poezie *Domnişoara Cvasi* (2001), *înţelegerea drept în inimă* (2004), *şi cuvintele sunt o provincie* (2014, premiul pentru poezie al revistei *Observator cultural* menţiune specială pentru „Cea mai bună carte a anului" la Gala Industriei de Carte din România) şi de romanul *Mireasa cu şosete roşii* (2008). Este inclusă în antologia de povestiri româneşti *Skräptiv*, apărută în 2013 la editura suedeză 2244, parte a prestigiosului grup editorial Bonnier. A câştigat cu povestirea *Dar dacă* prima ediţie a Premiului Boccace, acordat unei povestiri româneşti de către asociaţia

franceză „Tu connais la nouvelle?”

A participat la numeroase festivaluri literare şi a susţinut lecturi în România şi în străinătate, iar fragmente din cărţile sale au fost traduse în germană, engleză, suedeză, neerlandeză, franceză, bulgară, greacă, maghiară, italiană, turcă, slovenă, sârbă, croată.

Mutele

De departe, ai putea crede că e o femeie în vârsta, cum s-a oprit parcă să-şi tragă sufletul în capătul aleii care duce la intrarea în bloc, cu pălăria ei de soare cumpărată de la târg cu cinci lei, chilipir, cu fusta lungă, bleumarin şi cămaşa albă cu mâneci lungi, încheiată până la ultimul nasture, cu sacoşele de pânză încărcate, din care se iţesc nişte căpăţâni de usturoi şi o legătură de morcovi. Dar apropiindu-te, ţi-ai da seama că te-ai înşelat şi ai putea crede că e, dimpotrivă, o femeie tânără. Nu s-a oprit ca să-şi tragă sufletul. Pulheria era învăţată să care sacoşe grele. îi plăcea să facă piaţa şi să caşte gura prin toate magazinele şi dughenele din oraş. Era la curent cu preţurile, ştia unde i cel mai ieftin. Laptele îl lua de la un magazin, pâinea de la altul, uleiul de unde era la ofertă, era la curent şi cu ofertele tuturor hipermarketurilor, unde ajungea cu microbuzele gratuite. Putea să stea şi trei ore la cumpărături. Acum venea de la piaţă. Coborâse din autobuz şi mai avea câţiva paşi până acasă, când a văzut venind spre ea un ofiţer. Au trecut unul pe lângă celălalt şi, în dreptul aleii care duce la blocul ei, Pulheria s-a oprit să se uite înapoi, după bărbatul în uniformă care se îndepărta şi care ar fi putut crede că e o femeie în vârstă, cu pălăria ei de soare, cu fusta lungă şi cămaşa cu mâneci lungi şi guler din dantelă, dar, dacă ar fi privit-o când a trecut pe lângă ea, şi-ar fi dat seama că s-a înşelat şi ar fi putut crede, dimpotrivă, că e o femeie tânără.

Pulheria urcă cele patru etaje până la apartamentul de două camere unde locuieşte cu părinţii şi fratele ei. Îi

deschide maică-sa. „Săr na!” „Hai, odată, cu cartofii ăia!… Ai staaat, de-ai uitat de tine!” „Tata?” „Doarme”. Pulheria lasă sacoşele grele pe gresia din bucătărie, se întoarce în holul mic şi întunecos, îşi pune pălăria în cuier, se descalţă şi se duce în camera de zi. Ia telecomanda de pe masă, se aşază ghem pe canapea, cu picioarele strânse sub fusta lungă şi largă şi dă drumul la televizor. Maică-sa apare în uşă cu o sticluţă în mână: „Mai încet!” Pulheria face sonorul mai mic, fără să-şi ia ochii de la televizor. „Nu vii să cureţi cartofii?” Pulheria dă din umeri. Maică-sa rămâne câteva secunde nemişcată în cadrul uşii, în timp ce Pulheria râde pe înfundate cu ochii lipiţi de ecran. „Ce-ai mai luat aici?” întreabă maică-sa, ridicând sticluţa. „Pentru tata”, răspunde Pulheria după care face „Hiii!”, fiindcă Tom l-a prins pe Jerry. „Iar ai dat banii pe prostii…” oftează femeia întorcându-se în bucătărie. Pulheria îşi freacă palmele una de alta, Jerry a reuşit să scape. „Hihihi!” chicoteşte ea încetişor. Sună soneria. Pulheria nu reacţionează. Maică-sa vine din bucătărie şi deschide. „Bună ziua!”, zice ea şi o strigă pe Pulheria. Fiică-sa îşi scoate picioarele de sub fustă şi se duce la uşă. E vecina de la etajul doi, prietena ei. I-a adus o carte. *Efectele terapeutice ale pufuliţei cu flori mici*. Şi o întreabă dacă vrea să meargă diseară la plimbare. „Mama?” zice Pulheria din uşă, întorcând capul spre bucătărie. „Ce mă mai întrebi, oricum faci numai ce vrei tu de când s-a-mbolnăvit taică-tu”, oftează femeia. „La şase”, zice Pulheria întorcându-se către uşă. Pe la douăzeci de ani, prietena sa a murit şi-a înviat chiar când se pregăteau ai ei să cheme preotul. Cel puţin aşa spun vecinii. Unii jură că a înviat când era deja în sicriu, cu lumânarea aprinsă la cap. Alţii susţin că are certificat de deces. Copiii din bloc se tem de ea. îi spun Muta. Atunci când vorbeşte, parcă nu deschide deloc gura aia mică, tivită de nişte buze foarte subţiri, şi parcă scoate sunetele pe nasul lung şi încovoiat Copiii cred că Muta arată şi vorbeşte aşa de când a înviat. Pulheria s-a împrietenit cu ea anul trecut, când s-au întâlnit la slujba de Paşti şi au venit împreună acasă, cu lumânările aprinse şi

paharele pline cu bucăţele de pâine înmuiate în vin sfinţit, din care au tot ciugulit, de-au ajuns acasă foarte vesele şi cu paharele pe jumătate goale. După ce închide uşa, Pulheria se duce în bucătărie. „Să curăţ... *, zice. „Du-te de-aici! * o goneşte maică-sa, tăind în cuburi ultimul cartof. Pulheria se întoarce la televizor. Nu se aşază bine pe canapea, cu picioarele sub fusta largă, că se deschide încet uşa de la cealaltă cameră. În pijama bordo, cu un halat de molton albastru şi-n picioare cu papuci de pâslă, apare în camera de zi tatăl Pulheriei. îi tremură uşor mâinile, e adus binişor de spate şi zâmbeşte larg. Părul negru, pieptănat peste cap, luceşte de la briantină. Se aşază cu băgare de seamă pe canapea. „Frig rău, nu? * îi zice Pulheriei continuând să zâmbească. Pulheria ţâşneşte de la locul ei şi se duce în bucătărie de unde se întoarce cu sticluţa pe care a luat-o de la un plafar din piaţă. „Iar desene animate? * zice cu voce stinsă bătrânul. „Dă jos... * zice Pulheria şi începe să-i desfacă halatul, i-l trage anevoie de pe braţe, apoi îi descheie bluza de pijama, i-o dă jos şi-i trage peste cap maioul. Îşi toarnă în palma stângă câteva picături din sticluţă şi începe să-i frământe umerii cu palmele. „Brrrr! * se înfioară el, dar Pulheria continuă masajul, coboară cu mişcări energice pe spatele costeliv, pe braţele descărnate, se întoarce la umeri, în timp ce tatăl ei se strâmbă şi geme „Auauau! * Apoi îl îmbracă la loc şi duce sticluţa în dulăpiorul de lângă televizor, plin cu tot felul de flacoane, cutii cu medicamente, pungi de ceai, borcănaşe fumurii, fiole şi seringi. „M-am încălzit im pic”, zice bătrânul zâmbind. „Hihihi! Vezi!” zice Pulheria frecându-şi palmele şi se aşază din nou ghem pe canapea în timp ce face sonorul un pic mai tare. Începe un nou episod din Tom şi Jerry. „Ar trebui dusă la curăţat uniforma”, zice tatăl Pulheriei. Tom miaună pe generic în „O”-ul de la Tom. „Cine ştie când o să am nevoie de ea, azi, mâine mă cheamă la Casa Armatei”. Tom e muşchetar şi vânează un şoricel muşchetar. „Da, da, o să mă trimită curând în misiune, că n-am mai fost de mult”. Pulheria face „Hiii!” cu palmele la

gură, fiindcă Tom a agăţat cu sabia uniforma şoricelului. „De ce nu m-o fi trimis în misiune?” se întreabă tatăl Pulheriei. Ea îşi freacă palmele una de alta fiindcă a apărut Jerry, tot în uniformă de muşchetar, l-a înţepat cu săbiuţa în fund pe Tom şi l-a salvat pe şoricel. „De la Revoluţie, parcă, nu?” Jerry se duelează cu Tom peste un pui fript, apoi străbate anevoie o budincă, se mai ascunde după câte o portocală sau un măr, până aterizează într-un pahar cu şampanie, de unde iese pe trei cărări. Pulheria chicoteşte cu palmele la gură. „La Revoluţie am fost consemnat în imitate. S-a tras şi de la noi. La război, ca la război”. Pe urmă Jerry şi celălalt şoricel trag cu tunul şi Tom dispare. Şoricelul zice „*Pauvre*, *pauvre pussycat*! *C’est la guerre*...” şi trage anevoie după el un şir de cârnaţi în timp ce Jerry duce, înfipt în spadă, un cub de caşcaval. „Iar ai fost la bâţa-bâţa?” se răţoieşte deodată bătrânul. „Nuuu! La piaţă!” se apără Pulheria. „Da, da, da”, zice taică-su şi-şi recapătă zâmbetul larg. Pe la douăzeci şi doi de ani Pulheria a fost de câteva ori la discotecă. Pleca duminica pe la şase la plimbare cu Mioara, prietena ei de-atunci, şi se duceau de fapt două ore la discoteca de la Casa de Cultură a Sindicatelor. Unde au aflat că mai există o discotecă, la Casa Armatei. Pulheria a mers data următoare acolo, în speranţa că va intra în vorbă cu un ofiţer. Numai că a văzut-o un coleg de al tatălui ei şi a pârât-o. Taică-su nu i-a zis nimic dar, când Pulheria a plecat din nou „la plimbare* cu Mioara, le-a urmărit până la discoteca de la Casa Armatei, a intrat după ele, a văzut că Pulheria dansa cu un locotenent şi s-a întors acasă. Când a venit Pulheria, a întrebat-o pe unde s-a plimbat. „Prin centru. * Mama şi fratele ei o priveau acuzator. „Minţi! * a strigat tatăl ei. „Ai fost la discotecă, la Casa Armatei. Ai dansat cu un locotenent. * Pulheria a dat din umeri. „Să nu te mai prind acolo! * „Da’ de ce? * „Taci din gură! Eşti obraznică. * Pulheria a început să plângă şi a fugit în bucătărie, unde a încuiat uşa după ea şi n-a vrut s-o deschidă până noaptea târziu. În duminica următoare Pulheria nu s-a mai dus la discotecă, dar nu fiindcă i-a

interzis taică-su, ci fiindcă, în timp ce dansaseră, cu o săptămână în urmă, locotenentul-major i-a dat întâlnire în oraş. Când s-a întors, a luat-o la întrebări fratele ei: „Iar ai fost la bâţa-bâţa? * „Nuuu! La plimbare! * a zis ea şi taică-su ştia că-i adevărat, că fusese din nou la Casa Armatei şi n-a văzut-o. „Dacă te mai prind vreodată la discotecă, nu te mai las duminica la plimbare*, i-a zis. Pulheria nu s-a mai dus la discotecă. Dar s-a dus tatăl ei, duminică de duminică. La un moment dat, au început să meargă cu toţii. Mama, tatăl şi fratele Pulheriei îşi făcuseră un obicei, după ce ieşea ea din casă, duminica, să iasă şi ei într-o plimbare până la Casa Armatei. Acolo intra doar tatăl, verifica sala de dans, se întorcea şi se mai plimbau un pic prin părculeţul de alături. Seara la opt, când venea Pulheria, deşi ştia că n-a fost la discotecă, fratele ei o-ntreba „Iar ai fost la bâţa-bâţa? * într-o duminică, la prânz, cu ochii-n farfuria de supă, Pulheria a zis: „Nu merg la plimbare. O să vină cineva azi. Costel. E prezentabil. L-am cunoscut la Casa Armatei. La discotecă. Mă întâlnesc cu el. Duminica, în oraş. Şi ne plimbăm. Şi vine să mă ceară. De soţie. E locotenent-major. Are 1, 90. Mioara a rămas surprinsă. * Nimeni n-a întrerupt-o, nimeni nu se aştepta să spună atâtea propoziţii o dată. Mama şi fratele se uitau la tată. Tatăl o privea fix, fără nicio expresie. Pulheria se uita tot în farfuria cu supă, de care nu se atinsese. „Foarte bine”, a zis în cele din urmă tatăl, „la ce oră vine?” „Şase”, a zis Pulheria. La ora şase fix tatăl Pulheriei era îmbrăcat în uniforma de căpitan, îi lipsea doar chipiul, mama Pulheriei îşi pusese o rochie pe care o purtase la o nuntă cu zece ani în urmă, iar fratele Pulheriei a refuzat întâlnirea, s-a închis în camera mică. Pulheria a turnat un lichid maroniu în patru păhărele aranjate pe o tavă, sub privirea încruntată a maică-sii şi apoi s-a îmbrăcat cu o fustă de catifea verde, o cămaşă de in topit albă şi o vestuţă din aceeaşi catifea verde. „Ce te-ai împopoţonat ca o paparudă?” i-a zis fratele ei înainte să se închidă în camera mică. Şi au aşteptat toţi trei aşezaţi pe canapea. Au trecut cinci minute, au trecut zece minute, a trecut un

sfert de oră. La 18.20 tatăl Pulheriei a zis „Să nu mai aud vreodată de acest ins!” şi s-a dus demn în camera cealaltă să se schimbe. Pulheria a început să plângă şi, când fratele ei a ieşit din camera mică şi i-a zis „Gata, nu te mai măriţi?” a început să plângă şi mai tare şi s-a refugiat în bucătărie, încuind uşa după ea. Duminica următoare s-a întâlnit cu Costel în locul unde se întâlneau de câteva săptămâni şi i-a zis: „Ai spus că vii la noi. În vizită”. Iar el a răspuns „Am zis că poate o să vin într-o zi. De ce n-ai venit la întâlnire duminica trecută? Te am aşteptat aici, la locul nostru, până la şase jumate”. „Am fost acasă”, a zis Pulheria. „Am aşteptat. Ai zis că vii. N-ai venit”. S-au plimbat ei ce s-au plimbat, până a început ploaia. Costel s-a oferit s-o conducă pe Pulheria până acasă sub umbrela lui. Atunci Pulheria l-a luat de braţ pentru prima oară. Când au ajuns în faţa blocului, Pulheria a zis „Urcăm”. Costel a urmat-o fără entuziasm. Când le-a deschis uşa maică-sa, Pulheria a zis „Costel!” Costel a zis „Sărut mâna!” „Mnă seara”, a zis mama. Atunci a apărut în hol şi tatăl Pulheriei. „Să trăiţi!” a zis Costel, ducând mâna la chipiu. „Bună seara”, a zis tatăl

Pulheriei. „Am condus-o pe Pulheria pentru că a început ploaia şi n-avea umbrelă”. Mama şi tatăl Pulheriei stăteau în uşă privindu-i fix pe Pulheria şi Costel. „Un pahar cu apă!” zice deodată Pulheria. „Pentru Costel”. „Nu, nu-i nevoie, nu vă deranjaţi, vă rog”, zice Costel. Tatăl Pulheriei zice „Noi v-am aşteptat duminica trecută. Pulheria ne-a zis că veniţi”. „Îmi pare rău, n-am ştiut, Pulheria mi-a spus să vin într-o duminică în vizită, dar n-am stabilit nimic. Aţi înţeles greşit”. „Noi v-am aşteptat duminica trecută. Pulheria ne-a zis că veniţi”, repetă tatăl Pulheriei. „Îmi pare rău, a fost o neînţelegere. La revedere, să trăiţi, sărut mâna!” şi o ia repejor în jos pe scări. Cei doi părinţi se dau la o parte din uşă, Pulheria intră în casă spunând „Are 1, 90. E mai înalt. Costel” şi se ridică pe vârfuri încercând zadarnic să vadă creştetul tatălui, de parcă acolo ar fi stat scrisă înălţimea lui. „De-acum nu mai mergi la nicio plimbare”, zice tatăl. „Ce-i, iar ai fost la

bâţa-bâţa? Iar ai vrut să te măriţi?” zice fratele Pulheriei apărând din sufragerie. „Ne întreabă vecinii când e nunta. Ne facem de râs, vai, vai, vai...” zice mama. Pulheria îi povestise prietenei sale Mioara că o să se mărite cu Costel. În câteva zile a aflat tot blocul. Vecinii au continuat o vreme s-o întrebe pe mama Pulheriei sau pe Pulheria când e nunta, dar, neprimind un răspuns clar, s-au plictisit de subiect. La un moment dat însă au început să se audă alte poveşti. Pulheria i-a povestit Mioarei că, după ce a venit acasă cu Costel, în duminica următoare, „Fratele... m-a împins”. „Cum aşa?” s-a mirat Mioara. „Părinţii nu erau”. „Dar unde s-au dus?” „La o nuntă. Eu mergeam la întâlnire. Cu Costel, ştii” „Da, cu care te măriţi” Pulheria a dat din umeri. „Fratele s-a pus în uşă. Nu m-a lăsat Am vrut să trec. A zis că n-am voie. M-a împins”. „Vai!” „A zis că ce, vreau să mă mărit?” „Şi?” „Şi a încuiat a băgat cheia în buzunar. Am vrut să i-o iau. Mi-a sucit mâna”. „Te-a bătut?” „M-a împins până la canapea”. „Şi?” „Şi m-a trântit” „Vai!” „A zis că sunt ca o paparudă. Să mă dezbrac” şi nu te-ai zbătut?” Pulheria dă din umeri, „A zis vrei să te măriţi, asta vrei, asta vrei?” „Şi?” „Asta vrei, asta vrei? Aşa a zis”. Zilele următoare Mioara a povestit vecinilor că Pulheria nu se mai mărită fiindcă a batjocorit-o fratele ei „Doamne, Maica Domnului!” se închinau unii când le şuşotea Mioara grozăvia, pe care susţinea că o ştie chiar de la Pulheria. „Nu cred aşa ceva! Sunt oameni aşa de cumsecade părinţii lor! Pulheria minte”, spuneau alţii, dar duceau povestea mai departe, înflorind-o, cum se întâmplă, că fraţii trăiesc împreună şi că părinţii acceptă situaţia, decât să-i lase să-şi facă fiecare o familie şi să plece de acasă. Cert e că Pulheria nu a mai plecat duminica la plimbare.

Au trecut de atunci treizeci de ani. Pulheria locuieşte în continuare cu părinţii şi fratele ei. Dar s-a schimbat câte ceva şi în viaţa lor. Tatăl nu mai iese din casă de câţiva ani, o singură dată a ieşit, într-o dimineaţă pe la cinci, dar noroc că fiu-său trebuia să plece devreme de tot la muncă şi, cum s-a trezit şi a văzut că bătrânul nu-i lângă el, în pat,

nu-i nicăieri, a fugit pe stradă şi l-a găsit aproape de bloc, în pijama şi papuci de casă, mângâind o pisică. Pulheria nu şi-a găsit de lucru după Revoluţie, deşi a făcut tot felul de cursuri, de masaj, de croitorie – design vestimentar, zicea ea –, de design interior, de manichiură, de cum să lucrezi la calculator, de pictură, de pictură pe ouă, de pictură pe sticlă, a umplut casa la un moment dat cu tablouri şi un fel de icoane pe sticlă pe care spera că le va vinde. Nu le-a vândut, până la urmă le-a dăruit vecinilor. Când nu era la cursuri, stătea toată ziua pe canapeaua din sufragerie şi se uita la desene animate. Preferatele ei erau cele cu Tom şi ferry. În copilărie şi până la 25 de ani, când a venit Revoluţia, îi vedea uneori, ca toată lumea, la „Album duminical”, câte cinci minute. După Revoluţie, de când a apărut televiziunea prin cablu, se putea uita la desene toată ziua. Iar noaptea, după ce adormea maică-sa cu faţa la perete – ea dormea cu mama pe canapeaua extensibilă din sufragerie, iar fratele ei dormea cu tatăl lor în camera cealaltă oprea sonorul televizorului şi muta pe un canal cu filme erotice. Când auzea uşa celeilalte camere deschizându-se, poate frate-su ori taică-su voia la baie, schimba repede pe desene animate. „Nu te-ai uitat toată ziua la desene? Culcă-te imediat”, spunea frate-su ori poate taică-su în şoaptă. În anii 2000 au apărut calculatorul şi internetul şi în viaţa Pulheriei. Într-o zi, Mioara, care nici ea nu se măritase şi era în continuare prietena Pulheriei, i-a zis conspirativ „Hai pe la mine să-ţi arăt ce n-ai mai văzut”. Şi i-a pus la calculator un film porno. Pulheria întâi s-a încruntat, a zis „Porcării!” Mioara a zis „Stai să vezi ce-i aici!” Pulheria a zis „Hihi! Am văzut la televizor”. „A, acolo nu arată nimic!” a zis Mioara expertă şi a pus un film cu lesbiene. Pulheria şi-a pus mâna la gură. „Stai să vezi ce-au inventat, nenorociţii, uite câţi îs aici”, a zis Mioara indignată şi a dat drumul la alt film. Pulheria se uita cu ochii cât cepele şi cu gura întredeschisă. „Oare o fi de-adevăratelea? Sau îs trucaje?” zicea Mioara înnebunită de indignare şi curiozitate. După care n-a mai zis nici ea nimic, doar dădea play altui film

când unul se termina. Pulheria a zis la un moment dat „Ăsta” şi a pus degetul pe ecran. Aşa a început să aleagă ea. După vreo trei filme alese de ea, Mioara a zis „Acum aleg eu. O dată tu, o dată eu”. S-au uitat aşa vreo două ore. De atunci, Pulheria s-a dus zilnic la Mioara. Au ajuns să aibă actorii preferaţi şi filmele preferate, la care se uitau de mai multe ori. Uneori Pulheria zicea *Tom şi Jerry*. Şi Mioara era de acord, „Bine, dar numai până mă duc la bucătărie să mai fac o cafea” şi o lăsa pe Pulheria să vadă unul dintre episoadele ei preferate. Şi la filmele porno, şi la *Tom şi Jerry* avea filmele ei preferate. Cel mai mult îi plăceau cele în care apărea puiul de buldog care tot pica victimă în confruntarea dintre şoarece şi pisică, până îl salva taică-su. „Nu te-ai săturat de Tom şi Jerry ăştia?” zicea Mioara venind cu cafeaua aburindă. Pulheria dădea din umeri. Dacă ar fi întrebat-o cineva la ce preferă să se uite, la desene animate sau la filmele porno, la fel ar fi dat din umeri.

Acum, la 52 de ani, Pulheria era în etapa religioasă a vieţii sale. Dar tot se mai uita la *Tom şi Jeny*. I-a mărturisit asta preotului, la spovedanie, şi preotul a zis că ăsta nu-i un păcat, de vreme ce copiii, fiinţe neprihănite, se uită la desene animate. Spre biserică s-a orientat după ce Mioara s-a căsătorit în sfârşit, a plecat de la părinţii ei, spre regretul Pulheriei, şi a făcut un copil. După câţiva ani a divorţat şi s-a întors la părinţi cu copilul, dar n-a reluat prietenia cu Pulheria, nici nu prea avea timp, s-a angajat manichiuristă la un salon de frumuseţe. Pulheria mergea la început numai duminica la biserică, uneori cu maică-sa. Era o ocazie pentru doamna Barbu, acum pensionară, să mai iasă din casă şi să mai vadă oameni. „Vai, ce cruciuliţă frumoasă aveţi la gât, doamna Barbu!” spunea câte o femeie cunoscută la biserică. „Aia mică mi-a adus-o de la mănăstire. A fost la Prislop”, spunea mama Pulheriei. „Vai, ce uşă frumoasă de metal v-aţi pus, doamna Barbu!” zicea câte o vecină întâlnită la biserică. „ăla mic a făcut împrumut la bancă. Am pus şi termopane, am schimbat aragazul şi maşina de spălat, am luat un televizor mare”,

spunea mândră mama Pulheriei. Pentru ea, Pulheria şi fratele ei au rămas *aia mică* şi *ăla mic* şi după ce-au trecut de cincizeci de ani.

În ziua aceea au mâncat doar ei trei la prânz, nu l-au aşteptat p*ăla mic*. Fratele Pulheriei lucra dimineţile pe şantier, apoi se ducea cu colegii la bere şi mai venea acasă seara, târziu. La ora şase, Pulheria a sunat la uşa prietenei sale, Muta, şi au plecat împreună în oraş. Au cumpărat un pet de doi litri de bere, pe care l-au ascuns într-o traistă de pânză şi s-au dus în cimitir, pe o alee lăturalnică, acolo nu riscau să se întâlnească miercuri seara cu nimeni. S-au aşezat pe o bancă, au desfăcut berea şi au început să bea pe rând din ea. După prima gură, Pulheria a scos din buzunarul fustei largi un pachet de ţigări. Când aprinde ţigara şi scoate primul fum, scoate un uşor grohăit. Când expiră fumul, buza de sus i se ridică dezvelindu-i incisivii laţi. Muta nu fumează. Trage doar un fum din ţigara Pulheriei. Mai mult o face să se înece. Stau aşa, trecându-şi berea de la una la alta, fără să spună nimic. S-au înţeles de la-nceput fără prea multe vorbe. E vară, adie un vânticel, e plăcut seara în liniştea din cimitir. Deodată, de nicăieri, la câţiva paşi de ele, apare un bărbat care se uşurează în dreptul unui tufiş. Muta spune: „Toţi sunt porci”. Pulheria spune „Fratele!” Bărbatul se încheie la pantaloni, se întoarce şi dă cu ochii de ele. „Soră-mea? Ce cauţi aici?” Pulheria dă din umeri şi îi întinde petul pe trei sferturi gol. Fratele ei îl duce la gură şi, după ce bea tot ce mai rămăsese, zice „S-a cam încălzit. Hai acasă!” Şi pornesc tustrei, pe trei cărări, spre aleea principală. „Da’ tu?”, zice la un moment dat Pulheria. „Lucrăm aici, la un mormânt, de-o săptămână. Zici că-i mausoleu. îs unii care s-au împrumutat la bancă să-şi facă garsonieră pentru lumea ailaltă. Au vrut statuie cu Maica Domnului în mărime naturală. Le-am pus şi termopane. Uite, ăsta e!” şi le arată chiar pe aleea principală o construcţie din sticlă, cu termopane albe, cu două locuri de veci înăuntru şi o statuie de marmură roz reprezentând-o pe Fecioara Maria cu pruncul. „Azi am terminat şi ne-au dat proprietarii de

băut Şampanie şi bere. Da' n-am băut io şampanie, decât un pahar. Am trimis un coleg să ia nişte bere, că ăia ne-au dat numa' câte-o cutie la fiecare, că-s zgârie-brânză, da' vor să pară domni mari. Io am rămas la urmă". „Frumos", zice Pulheria, „Cu termopan". „Frumos pe dracu'!" zice deodată Muta cu vocea ei înfundată. Pulheria îşi face o cruce largă. Când au ajuns acasă, au găsit-o pe mama lor întinsă pe jos, în sufragerie, în timp ce tatăl dormea în camera lui. Fratele Pulheriei s-a repezit s-o ridice, i-a luat pulsul şi a sunat de pe telefonul mobil la Salvare. Între timp, Pulheria a chemat de pe telefonul fix preotul. Au sosit aproape deodată. Paramedicul a încercat s-o resusciteze, dar după vreo 30 de minute a constatat decesul în timp ce părintele citea din Cartea Sfântă. Peste vreo lună a murit şi tatăl lor, tot cu preotul alături. Ăia mici au rămas singuri. În sfârşit, cum zicea Mioara. Mioara a răspândit vorba că, în loc să cheme doctorul, Pulheria a chemat preotul şi şi-a băgat părinţii în pământ cu zile. Vecinele în vârstă au început să-şi amintească cum era să se mărite Pulheria, în urmă cu treizeci de ani, cum n-a lăsat-o taică-su, poate s-a răzbunat, Doamne iartă-mă! zicea câte o vecină în vârstă. Da' cu maică-sa ce-a avut? Ba unii şi-au amintit cum a batjocorit-o pe Pulheria frate-su, cum au trăit împreună de tineri, de asta nu s-au căsătorit, că părinţii lor ştiau, că frate-su e impotent, ba nu, nu e, dar nu mai poate să se atingă de nicio femeie de când s-a atins de soru-sa… Mioara a povestit că i-a văzut pe stradă ţinându-se de mână. Vorbe… Ce-i drept, el merge singur doar la serviciu, în rest, peste tot merg împreună. La cumpărături, la biserică, la plimbare. Uneori îi însoţeşte Muta. Muta e cea mai bună prietenă. Uneori Muta vine la ei şi stă de dimineaţa până seara cu Pulheria, care tot nu şi-a găsit serviciu. Nici nu vrea, spun vecinii. După câteva luni de doliu, Pulheria a început să poarte rochii foarte colorate, luate de la second hand, mărgele, brăţări, inele, cumpărate pe nimica toată din talcioc. Ba chiar o dată s-a îmbrăcat cu fusta de catifea verde, cămaşa de in topit albă şi vestuţa din aceeaşi catifea verde. Încă îi mai veneau.

Merge în fiecare lună la câte o mănăstire, în excursii organizate de biserică. Uneori cu Muta. Dar de la o vreme a început să se îngraşe. Şi s-a tot îngrăşat, până n-a mai încăput în hainele colorate şi într-o zi a pus pe ea o rochie de-a maică-sii, că nu le dăduse de pomană. îi era doar un pic largă. Vecina cu care s-a întâlnit pe scări atunci şi-a dus mâna la inimă: „Vai, am crezut că-i doamna Barbu!” şi şi-a făcut cruce. Pulheria a chicotit şi a zis „E rochia ei”. La fel ca maică-sa, Pulheria nu ştie să zâmbească. Fie chipul ei n-are nicio expresie, fie se hlizeşte cu reţinere, mai mult chicotind, când o amuză ceva. „Dar doamna Barbu nu purta mărgele şi brăţări”, a apostrofat-o vecina. Pulheria a dat din umeri.

Pe măsură ce trece timpul, Pulheria seamănă tot mai mult cu mama ei. Oricâte mărgele şi brăţări şi inele şi-ar pune, cade înapoi în ea. Nu are ce să-i opună. Iar fratele ei, dacă i-ar trece prin minte una ca asta, ar începea perfect în uniforma de căpitan a tatălui lor.

MIHAI MATEIU (născut în 1976, la Târgu Mureş), trăieşte la Cluj. Scrie, cu pauze destul de mari, proză scurtă. Câteva dintre povestirile sale au fost traduse, pentru reviste sau antologii, în maghiară, germană, engleză, croată, rusă şi albaneză. În 2011 a publicat volumul *oameni*, la editura Casa de pariuri literare. În 2013 a fost inclus, cu trei texte, în *Best of. proza scurtă a anilor 2000*.

debut & post[1]

Aveam 18 ani, o dădusem în bară cu admiterea la facultate şi, ca să scap de armată, intrasem la un postliceal de rahat, unde-mi venea să mă sinucid de plictiseală la fiecare curs. Maică-mea abia dacă-mi mai vorbea, o făcusem de râs în tot oraşul De parcă tot oraşul n-ar fi avut altă treabă! Oricum, mi se rupea de ruşinea şi de aşteptările ei, care n-aveau nimic de-a face cu mine. Cum să ştiu *ce vreau să fac în viaţă* şi *care-mi sunt priorităţile* dacă n-aveam nicio idee despre sensul amărâtei ăsteia de vieţi, condamnată din start la moarte. Voiam să mă salvez, asta voiam, nu să merg înainte ca o oaie, dar ea nu putea pricepe asta. Aşa cum nu putea pricepe nici de ce prietenii şi *fufa de sub a cărei justă nu-mi mai pot scoate capul* erau, da, mult mai importanţi decât fizica şi chimia. La fel şi cărţile cu care-mi *omoram* timpul şi muzica pe care-o ascultam *la infinit*, singurele repere în marea aia de nesiguranţă şi teamă. În fine, nu făceam decât să ne certăm şi să ne rănim unul pe altul, după care sufeream, fiecare în camera lui. Iar taică-meu alunecase de prea mult timp şi prea adânc în beţia lui continuă, ca să-l mai poată salva cineva. Era o epavă.

Nici cu *lima*, *fufa*, lucrurile nu mergeau grozav. De fapt se cam dusese naibii totul după ce, eram sigur, mă-nşelase de două ori. Avusesem discuţii lungi, agonice, care nu duseseră nicăieri, doar la o tristeţe covârşitoare. Şi la frustrare, pentru că, deşi simţisem c-o urăsc şi că n-o să mai pot avea încredere în ea vreodată, nu fusesem în stare s-o părăsesc. Doar gândul de a face asta declanşa în mine o teamă atât de mare, încât începeam să-i găsesc tot felul de scuze idioate. În schimb nici nu mai petreceam tot timpul împreună, ca înainte, ci ne vedeam de multe ori doar la şcoală. Postlicealul funcţiona în aceeaşi clădire cu liceul pe care-l terminasem, la care ea era încă elevă, iar în pauze mergeam din reflex să fumăm împreună, deşi uneori n-aveam de fapt chef de ea şi mi se părea că debitează

1 Titlurile primelor două albume ale lui Björk.

numai tâmpenii. Noroc cu Filip, un coleg de liceu care urmase acelaşi parcurs dezastruos ca şi mine, care venea de multe ori cu noi şi nu mă lăsa să mă deprim, glumind şi prostindu-se. Cu el plecam şi de la cursuri şi jucam baschet ore întregi sau ne plimbam prin pădure, visând că o să ne facem psihologi.

Iar după-amiezile am început să merg din nou în Parc, unde nu prea mai călcasem de când aveam prietenă. Nu-nţelegeam de ce se-ntâmplase asta, locul ăla era adevărata mea casă de ani de zile, ştiam doar că avusese de-a face cu Irma – cu lumea din care venea ea, cu muzică de mahala şi telenovele, cu haine şi expresii de mică ţoapă, de care mi-era într-un fel ruşine. Oricum, am fost şocat de câte se schimbaseră într-un an. O parte dintre băieţi dispăruseră din peisaj, alţii se tunseseră şi începuseră să lucreze, David îşi făcuse propria trupă cu care repeta la o sală închiriată, iar Claponu avea gagică, trăgea de fiare şi vorbea numai despre maşini. Doar cu Zinu, prietenul meu cel mai bun, am reluat totul de parcă abia ne-am fi despărţit, cu o seară în urmă. Iar după câteva zile nu mai reuşeam să pricep cum putusem trăi atâta timp fără discuţiile noastre nesfârşite despre artă, Dumnezeu şi femei. De schimbat, se schimbase şi el – ieşea cu o gaşcă de ciudaţi de la Arte şi din Papiu, se-mbrăca ca un hipiot şi nu mai asculta decât The Doors, Pink Floyd şi Janis Joplin. Adevărul e că, destul de repede, a ajuns să-mi placă şi mie muzica aia, pe care-o puneau peste tot, inclusiv în barurile mizere în care se făceau praf. Şi mi-au plăcut şi noii lui prieteni, cu care, oricât de tare ne-mbătam, aveam ce povesti – ne frământau aceleaşi probleme, căutam acelaşi sens adânc, *adevărat al vieţii*. Şi, neaflându-l, ne găseam consolarea în aceleaşi cărţi, muzici şi fete frumoase la care să visăm.

Abia atunci, într-una din discuţiile noastre târzii de pe treptele bisericii din Parc, Zinu mi-a mărturisit că nu-nţelesese niciodată relaţia mea cu Irma, pe care, deşi o întâlnise doar de câteva ori, n-o putea înghiţi. Am evitat răspunsul, pentru că nu mi-era nici mie clar şi, în plus,

unele lucruri nu i le puteam spune nici măcar lui. Cum ar fi că mă combinasem cu Irma pentru sex, dar că nici măcar asta nu mersese, pentru că odată cu pierderea virginităţii descoperisem că sufăr de o boală ciudată, care făcea ca totul să se termine prea repede, uneori chiar înainte să-nceapă. Şi, după câteva experienţe penibile, mă umplusem atât de tare de teamă şi ruşine, încât nu mai încercasem niciodată, fără să-i explic Irmei de ce, iar asta probabil afectase relaţia noastră. Aşa că l-am lăsat pe Zinu să înţeleagă că nu vreau să discutăm despre subiectul ăsta. El în schimb îmi povestea non-stop despre fata de care se-ndrăgostise de curând şi care-l obseda. O chema Manuela, era într-a zecea la Papiu, brunetă cu părul scurt, asculta Nirvāṇa şi alte trupe punk şi grounge, se îmbrăca *altfel şi* auzise de Miro. Cum nu prea ieşea în oraş, Zinu o aşteptase de câteva ori în faţa şcolii şi o condusese acasă, într-un rând îi luase şi flori, dar gestul n-o impresionase, iar el se simţise al naibii de demodat. Am trecut prin toate întâlnirile lor cadru cu cadru, prin fiecare moment în care inima prietenului meu o luase razna, am trăit cu el fiecare speranţă şi dezamăgire, i-am simţit teama şi dorinţa nebună. Şi toate astea mă făcuseră destul de curios în privinţa ei.

Am văzut-o pentru prima dată la expoziţia anuală a liceului de arte, unde Zinu o invitase să-i vadă lucrările. Galeria de la Palatul Culturii era plină de lume când am ajuns acolo, iar el, când a venit să mă salute, tremura de surescitare. Nici pomeneală să ne prezinte, mi-a arătat-o doar de la distanţă, după care-a dispărut. Nu-mi puteam da seama dacă e drăguţă, dar felul în care se agita în mijlocul unui grup de băieţi, povestind şi râzând, m-a făcut să mă gândesc la o vrabie care se scaldă fericită în nisip, în plin soare. Expoziţia nu era grozavă, cu multe studii şi compoziţii cuminţi, de şcoală, fără zvâc. Doar lucrările lui Zinu şi-ale lui Dospi, un coleg de-al lui pe care-l ştiam, ieşeau în evidenţă, la un cu totul alt nivel decât ale celorlalţi. Şi foarte diferite între ele – unele haotice şi emoţionale, care-mi aminteau de Tipies sau Dubuffet,

celelalte abstracte şi minimale, gen Rothko. Eram mândru că sunt ale prietenilor mei. În timp ce mă-nvârteam prin sală m-am mai uitat după Manuela şi am observat că nu-l prea băga în seamă pe Zinu, rămânând în grupul colegilor ei, cu care a şi dispărut la un moment dat. Nu am mai stat nici noi mult, iar în drum spre casă Zinu a recunoscut că lucrurile nu prea avansau cum îşi dorea el, dar asta doar din cauză că n-avea la dispoziţie suficient spaţiu de manevră şi seducţie. Era trist ca vremea de afară, cu copacii uzi conturându-se, negri, pe cerul indigo.

Ocazia s-a ivit brusc pe la mijlocul lui decembrie, când David ne-a chemat pentru prima oară la cabana lor de la munte. După un calvar de frământări şi ezitări, Zinu a sunat-o pe Manuela şi a invitat-o, iar când ea a acceptat, pe loc, am crezut că o s-o ia razna de bucurie – toată ziua aia a vorbit în dodii, cu un zâmbet tâmp pe faţă, nu mai aveai ce discuta cu el. În afară de noi urmau să mai vină Pită, Claponu şi doi colegi de trupă de-ai lui David, pe care nu-i cunoşteam. Aş fi putut să o invit şi pe Irma, dar gândul de-a petrece atâta timp cu ea nu mă mai atrăgea deloc. Aşa că am profitat de faptul că nici David, nici Claponu nu-şi chemaseră gagicile şi i-am spus că e ceva între băieţi. Ceea ce era, oricum, adevărat, exceptându-l pe Zinu, care era un caz special. Gândul acestei evadări ne entuziasma, fără vreun motiv anume, poate pentru că plecam de acasă atât de rar. Ne-am pregătit zile întregi – haine puse şi scoase din rucsac, noi casete înregistrate, provizii de alcool şi ţigări adunate în pivniţă la Zinu şi Claponu, unde mama lor nu cobora niciodată. Doar mâncarea ne-au băgat-o pe gât părinţii.

La Gara Mică, unde ne dăduserăm întâlnire în ziua cea mare, am făcut cunoştinţă cu Râul şi Bâtlanu, colegii lui David şi, în sfârşit, cu Manuela. Părea foarte îngrijorată, tocmai realizase că e singura fată din grup. Zinu a mers cu ea la un telefon public, să-ncerce să-şi convingă o colegă să vină şi ea, dar n-a avut succes. Şi cred că până la urmă doar ruşinea de-a da înapoi au făcut-o să urce în tren. Am stat tot drumul înghesuiţi într-un hol,

unde se putea fuma, şi am pasat între noi o sticlă de rom, hăhăindu-ne din ce în ce mai tare. David era în formă, îşi scosese chitara şi cânta tot ce-i trecea prin minte, făcându-i să zâmbească pe oamenii care treceau pe lângă noi. La un moment dat au urcat nişte soldaţi şi el a început să bage cu armata, adaptând din mers pentru chitară piesele de la Albatros care făceau furori în discoteci. Cânta ca un ţigan, după ureche, încercând până găsea acordul şi-apoi behăind versurile cât îl ţinea gura, iar noi râdeam de ne prăpădeam. Şi-am fost uimit, ba chiar m-am simţit puţin ruşinat, când l-am văzut pe unul dintre băieţii ăia în uniformă ştergându-şi lacrimile. Din când în când o mai studiam cu coada ochiului pe iubita lui Zinu, care stătea exact în faţa mea – asculta amuzată prostiile lui David şi uneori privirea ei se pierdea în peisajul care alerga prin dreptul ferestrei. La-nceput, în gară, mi se păruse ciudată, dar pe măsură ce mă obişnuiam cu ochii ei de chinezoaică, pomeţii înalţi şi buzele care-i dezveleau complet dinţii când râdea, am ajuns să o văd altfel, chiar frumoasă. De câteva ori am surprins-o zâmbind la glumele mele şi, într-un rând, privindu-mă în timp ce mă uitam pe geam, iar ăsta era exact genul de atenţie care-mi dădea apă la moară s-o fac pe grozavul.

Se întunecase deja când am ajuns la Răstoliţa, noroc cu zăpada care ne ajuta să vedem ceva. Am avut de mers destul de mult, cu rucsacurile în spate, întâi de-a lungul căii ferate şi apoi prin sat, lătraţi de câinii din curţi. Cabana lui David era ultima de pe un drum desfundat care, câteva sute de metri mai sus, se pierdea în pădure. Pe de-a-ntregul din lemn, cu o verandă deschisă spre munte, arăta grozav. Cineva din sat făcuse deja focul, aşa că înăuntru era deja cald şi mirosea a lemn ars. Spaţiul era împărţit simplu, o cameră de zi la parter şi un dormitor la mansardă, iar la-nceput, ca în tabără, toată lumea s-a precipitat sus, să-şi aleagă locul de dormit. Eu am rămas la parter, erau şi acolo două paturi şi mi-am lăsat rucsacul pe unul dintre ele, cel mai apropiat de sobă. Restul încăperii era ocupat aproape în întregime de o masă lungă, cu

banchete de ambele părţi, pe care-am aşezat fiecare mâncarea adusă de-acasă. Iar când ne-am adunat toţi în jurul ei, gustând din toate şi ciocnind pahare, părea, în atmosfera creată de focul din sobă şi coamele de cerb de pe pereţi, un ospăţ din poveste.

Peste două ore era deja haos. Muzica bubuia la boxele cărate de David şi Râul de-acasă, iar noi strigam unii la alţii ca să ne auzim şi ne certam în legătură cu ce piese să urmeze, în principal era rock, heavy metal şi balade, dar mai intra şi câte-o ciudăţenie gen *Icelce Baby*, pe care Claponu ştia să ţopăie exact ca-n videoclip. Manuela se relaxase, umbla prin cameră cu o sticlă de bere în mână, povestind cu toată lumea şi dansând de una singură când îi plăcea câte-o melodie. Zinu în schimb se purta ca un idiot. Habar n-aveam ce-şi închipuise, poate că o să sară-n pat cu ea imediat ce ajungem, şi, fiindcă nu sentâmplase aşa, se deprimase complet Stătea singur la masă şi bea votcă, fără să-ncerce măcar să vorbească cu ea. Ce mi se părea însă cel mai aiurea era că toţi ceilalţi, inclusiv frate-său, se dădeau la Manuela. Vedeam cum se uită la ea şi îi dau târcoale, feţele de vulpoi pe care le-aveau când îi vorbeau, şi toate astea mă scârbeau. Claponului şi lui David le-am şi spus la un moment dat că-s nişte cretini, dar erau deja atât de beţi, încât n-au făcut decât să râdă de mine. Oricum, situaţia mi-a tăiat tot cheful de distracţie. Păţeam destul de des asta, să observ ceva nasol şi-apoi să rămân fixat pe chestia aia, nereuşind să mă mai relaxez. Nici măcar să mă îmbăt nu mai puteam, oricât aş fi băut. Zinu, în schimb, s-a făcut praf şi, după ce-a zăcut o vreme cu capul pe masă, a urcat clătinându-se la etaj. M-am întins şi eu pe patul meu de la parter şi am încercat să adorm în mijlocul vacarmului, dar era imposibil şi mi s-a părut că a durat ore întregi până s-a stins totul şi beţivanii au mers, în sfârşit, la culcare.

Cred că abia reuşisem să aţipesc când cineva s-a apucat să tragă de pătura cu care mă acoperisem. Confuz, m-am răsucit pe jumătate să văd cine e şi, când mi-am dat seama că era Manuela, mi-a sărit inima din loc. Se

întinsese lângă mine, întoarsă cu spatele, şi, acoperită cu un colţ de pătură, părea că adormise instant şi în patul aflat de cealaltă parte a mesei dormea cineva, îi auzeam respiraţia regulată. Am rămas cu ochii holbaţi la tavan, pe care jucau luminile flăcărilor din sobă, neştiind ce să fac. Să rămân lângă ea mi se părea o trădare faţă de Zinu, dar nu voiam nici să o jignesc ridicându-mă şi plecând. Şi, oricum, nu prea aveam unde să mă duc, la etaj sigur n-aş mai fi găsit loc. Indecizia m-a blocat, făcându-mă să rămân nemişcat. Mintea în schimb îmi alerga în toate părţile. Dacă nu-i plăcea de Zinu, de ce naiba-i acceptase invitaţia? Şi, oricum, ce-o apucase să se culce tocmai lângă mine? Doar eram singurul care nu-i făcuse avansuri. îi plăcea de mine? Mi-am amintit privirea pe care i-o surprinsesem în tren. Cum aveam să-i explic asta lui Zinu? M-am perpelit o grămadă cu vălmăşagul ăsta de gânduri în cap. Apoi, la un moment dat, Manuela s-a mişcat şi fundul ei s-a lipit de şoldul meu, iar asta m-a dat de tot peste cap – toată fiinţa mea s-a concentrat în centimetrii aceia de piele, simţindu-i căldura prin grosimea hainelor. Cu coada ochiului îi zăream conturul şi îi puteam adulmeca, vag, mirosul curat, de fată. M-a cuprins încet, intensificându-se până la greaţă, dorinţa de-a mă întoarce spre ea şi-a o lua în braţe – voiam doar să fac asta, să nu-mi mai pese de nimic. Dar am reuşit să mă abţin. Cu un efort incredibil, m-am desprins de ea, întorcându-mă cu spatele, şi am încercat să mă gândesc la altceva, să mă liniştesc, să adorm. N-am reuşit însă, oricât m-am chinuit, decât să intru în starea aia nesuferită dintre somn şi veghe, în care gândurile se-nvârt parcă în buclă şi, deşi ar trebui să te ridici şi să faci ceva ca să rupi filmul, rămâi acolo, cu voinţa paralizată. Iar orele nopţii s-au lungit nesfârşit, seci şi apăsătoare. Cred că am adormit puţin doar spre dimineaţă, im somn agitat, din care m-am trezit des, stresat să nu o ating.

Prima geană de lumină a fost ca o izbăvire – abia atunci am reuşit să mă ridic din pat şi, neştiind ce să fac, am ieşit în faţa cabanei şi m-am apucat să despic lemne cu toporul. Asta m-a ajutat o vreme. În gând discutam aprins

cu Zinu, explicându-i iar şi iar situaţia şi certându-l, pentru că era doar vina lui. M-am plimbat şi până la izvorul la care fusesem seara să aducem apă, cercetând urmele lăsate atunci şi observând, stresat, liziera pădurii. Apoi, nemaiavând răbdare, am urcat la etaj şi l-am trezit pe Zinu, rugându-l să vină cu mine. Era mahmur, dar n-a protestat, aşa că l-am aşteptat să-şi ia ghetele şi geaca şi am pornit la întâmplare în josul drumului, spre sat, fără să vorbim. îi zărisem însă ochii, incredibil de trişti. Am trecut Mureşul pe o punte şi, fără niciun plan, am început să ne căţărăm pe o stâncă de la marginea şoselei. A fost ceva efort şi mi-am zdrelit mâinile, dar a meritat, se vedea frumos de-acolo de sus. Soarele tocmai se ridicase peste culmea din faţa noastră, făcând să sclipească totul, o strălucire care nu se potrivea deloc cu mohoreala din noi. Când n-am mai suportat tăcerea am început să vorbesc, deşi mă simţeam al naibii de stingherit. I-am spus că Manuela dormise cu mine-n pat – că ea venise acolo, habar n-aveam de ce, poate fiindcă nu găsise alt loc, dar că nu se-ntâmplase nimic. Încercam să-i prind privirea, convins că o să vadă în ochii mei că spun adevărul, dar se uita mereu în partea opusă. Nu ştiu de ce am simţit nevoia să spun sincer şi că fusesem tentat – asta l-a durut, dar începeam să mă enervez şi să nu-mi mai pese. L-am întrebat de ce nu vorbise cu ea toată seara, dar a rămas închis în muţenia lui, aşa că până la urmă n-am mai avut ce să-i zic decât că e treaba lui ce face, dar c-ar fi bine să lămurească lucrurile, ca să nu se-ntâmple la fel şi a doua seară. Apoi am rămas în linişte, fumând şi privind în zare, iar când ni s-a făcut frig am coborât de acolo şi am pornit înapoi spre cabană.

L-am urmărit, după ce-am ajuns şi s-au trezit şi ceilalţi, dar n-a vorbit cu Manuela. Dimpotrivă, făcea orice ca s-o evite, iar când ea l-a întrebat ceva, i-a răspuns în doi peri şi a ieşit din cabană. Apoi s-a apucat de băut şi înainte de prânz era deja varză din nou. Mă apăsa să-l văd aşa disperat şi neputincios, aşa că n-am ezitat deloc când frate-său m-a-ntrebat dacă vreau să facem o plimbare. Am luat-o

în sus, spre pădure, dar abia trecusem de izvor când ne-am trezit cu Manuela alergând după noi – voia să vină şi ea. O vreme am ţinut drumul forestier, după care Claponul a avut ideea stupidă de-a o apuca de-a dreptul, pe panta muntelui, spre o stâncă golaşă pe care-o zăriserăm printre copaci. Era greu de urcat din cauza hăţişurilor şi-a zăpezii, alunecam mereu înapoi şi trebuia să ne agăţăm de crengi, dar nu asta era problema. Marea problemă era frica care mă cuprindea, sufocantă, cu fiecare pas care ne îndepărta de drum. Când plecasem de la cabană nu mă gândisem că o să facem asta, iar acum mi-era ruşine să dau înapoi, făcându-mă de râs în faţa celorlalţi. Aşa că înaintam cu îndoială, simţind că mă rup în două la fiecare pas. Ochii îmi alergau în toate părţile şi, la orice zgomot, ciuleam urechile şi inima mi se oprea pentru câteva clipe, după care pornea din nou la galop. Exact ca atunci, la ţară, când copiii mai mari de pe uliţă mă luaseră cu ei în pădure, unde descoperisem contururile uriaşe ale mistreţilor întipărite în noroiul uscat şi unde toate poveştile fuseseră despre oameni atacaţi. Ne şi rătăciserăm, iar eu plânsesem de groază ore întregi, până găsiserăm drumul înapoi. Îmi puteam aminti perfect sfârşeala aia bolnavă de după ce ne întorseserăm în sat şi şfkhiul glumelor celorlalţi. O frică se cuibărise atunci adânc în mine, de unde scotea capul ori de câte ori mă apropiam de liziera pădurii de la capătul cartierului sau când mergeam la zoo. Şi, constatam acum, după 15 ani era încă intactă.

De câteva ori am sugerat să ne întoarcem, sub diverse pretexte, încercând să nu dau nimic de bănuit, dar Claponu a mirosit ceva şi m-a-ntrebat rânjind dacă mi-e frică. I-am spus că-i un prost, dar a continuat să facă mişto, zicându-mi că m-am făcut galben şi întrebându-mă dacă mi-e rău, iar asta m-a făcut să simt că-mi iau foc urechile de jenă, mai ales că am văzut-o pe Manuela zâmbind. Am grăbit pasul, luând-o înaintea lor şi trăgându-mă cu ură de crengi, fără să-mi mai pese că mă zgârie pe faţă, şi am ţinut-o aşa un timp imprecis, alb, până când desişurile s-au terminat brusc şi ne-am trezit la poalele

stâncii văzute de jos. Era uriaşă, un fel de platou pe care ne-am căţărat cu greu şi unde am găsit doar nişte jnepeni prăpădiţi şi un brad ars, probabil trăsnit, în mod bizar acolo m-am liniştit, poate pentru că vedeam până departe şi nu se zărea niciun pericol. Aşa că, pentru câteva minute, mintea mea a reuşit să perceapă frumuseţea copleşitoare a priveliştii – crestele acoperite de zăpadă multiplicându-se înspre apus, fiecare în altă nuanţă de gri, filigranul pădurii ninse de la picioarele noastre, satul din vale cu coloanele de fum ridicându-se din coşuri şi, jos de tot, Mureşul şerpuind aproape negru printre colţii de gheaţă ai malurilor. Imaginea asta ne-a umplut, odată cu aerul tare, care ni se urca la cap. După ce ne-am tras sufletul am ochit o fâşie fără copaci pentru coborâre, o vale de pârâu de fapt, pietroasă şi îngheţată. Mai mult am alunecat decât am umblat, făcându-ne câteva vânătăi şi udându-ne hainele până la piele, dar a fost atât de palpitant, încât am avut impresia că am ajuns jos în mai puţin de un minut iar când am regăsit drumul, m-a invadat o fericire atât de mare, încât m-am temut să nu-mi explodeze pieptul. Nu puteam s-o spun nimănui, dar plimbarea asta fusese cea mai mare aventură din viaţa mea. Iar faptul că-i supravieţuisem îmi dădea o stare uluitoare de forţă şi bucurie – îmi venea să sar şi să urlu, să cânt şi să-i iau în braţe pe ceilalţi.

La cabană, unde beţia era în toi când ne-am întors, am făcut din start un grup separat. Am mâncat ceva şi apoi ne-am mutat toţi trei pe patul meu – Claponu mă provocase la o partidă de şah şi Manuela venise şi ea să privească. Aveam mintea limpede şi mă simţeam atât de sigur pe mine, încât bietul Clapon n-avea nicio şansă, iar când i-am dat mat m-am umflat în pene şi i-am servit o replică reţinută dintr-un film sau dintr-o carte: „Ar trebui să-nveţi jocul ăsta!” M-am ales cu un pumn dureros în umăr, dar cu coada ochiului am zărit-o pe Manuela zâmbind.

Restul serii am băut din vinul alb pe care-l adusese ea de la bunici şi am urmărit-o de la distanţă. Trebuie să se fi simţit destul de stingheră, pentru că nimeni n-o prea băga în seamă – Zinu nu apăruse deloc de când ne

întorseserăm, probabil dormea sus, iar ceilalţi păreau să-şi fi pierdut interesul din noaptea trecută. Toată atmosfera era altfel, cumva lipsită de energie şi veselie, genul de chef la care se bea din inerţie, se debitează tâmpenii născute din oboseală şi se ascultă aceleaşi şi aceleaşi piese. Nimic nu-mi putea şterbi însă bucuria adusă de pe munte – ardea mocnit în mine, şi-mi plăcea să stau deoparte, singur, şi să o savurez. La un moment dat am ieşit chiar să fac câţiva paşi pe afară, iar noaptea, cu luna scăldând în lumina ei lăptoasă contururile norilor şi ale muntelui, m-a umplut şi mai mult de încântare. N-am mers departe, m-am sprijinit de un gard, cu paharul în mână, şi-am ascultat cu ochii închişi. Dincolo de muzica care răzbătea înfundat din cabană – *Ricky was a young boy*, *he had a heart of stone*… – era linişte deplină. O linişte vie însă, în care intuiam mişcarea imperceptibilă a copacilor şi respiraţia animalelor cuibărite în adăposturile lor. Apoi uşa s-a deschis – *he married trouble*… – şi a ieşit Manuela. Ochii mei se obişnuiseră cu întunericul, dar ea nu mă putea zări sub brazii de lângă gard. S-a oprit pe verandă, aplecată, şi nu am înţeles ce face decât când a coborât treptele şi a păşit desculţă în zăpadă. A început să meargă încet, ca în reluare, descriind un cerc – parcă era o scenă de film, neverosimilă. Ştia probabil că simt acolo, privind-o, dar n-am spus nimic şi nu m-am apropiat, am rămas nemişcat şi cu inima alergând până când a urcat din nou treptele, s-a încălţat şi a intrat în cabană.

La puţin timp după ce m-am întors şi eu înăuntru, cheful s-a stins. David şi Bâtlanu adormiseră pe patul de lângă uşă, eu m-am întins pe celălalt, în care petrecusem şi prima noapte, iar ceilalţi au urcat la etaj. Doar Manuela a continuat să se plimbe prin cameră, bând dintr-un pahar cu vin şi ascultând, în sfârşit, muzica ei preferată. După *The Man Who Sold The World* şi *Pennyroyal Tea*, ambele de pe *Unplugged*, a venit să mă întrebe dac-am ascultat vreodată Björk. Nu auzisem de ea, dar da, eram curios să aud piesa ei preferată. Începea lent, cu nişte şoapte care chemau somnul, apoi totul se agita alungându-l, apoi iar

şoapte şi iar nebunie – era diferit de tot ce ascultasem până atunci, frumos într-un mod strident şi suav în acelaşi timp. Înainte ca melodia să se încheie, Manuela m-a întrebat dacă poate dormi lângă mine, iar când am aprobat s-a întins alături, ca şi seara trecută, întoarsă cu spatele. Am rămas cu ochii în tavan doar câteva secunde, în care s-a decis totul, după care m-am răsucit spre ea şi am cuprins-o cu braţul peste talia dezvelită de tricoul scurt.

Mâna mea a alunecat încet pe pielea ei, simţind-o cum se înfioară, iar când i-am cuprins unul din sâni în palmă s-a întors spre mine şi am început să ne sărutăm. O făcea fără să-şi folosească limba, doar cu buzele şi extrem de uşor, abia atingându-le pe ale mele, descoperindu-le milimetru cu milimetru – nu mai sărutasem pe nimeni aşa şi la început mi s-a părut ciudat, oarecum frustrant, dar apoi am descoperit un alt fel de plăcere şi de intensitate, izvorâte cumva chiar din faptul că trebuia să-mi controlez dorinţa. Am închis ochii şi camera, cu pocnetele focului din sobă auzindu-se peste un alt cântec al lui Björk, a rămas în urmă, tot mai mică, de parcă noi ne-am fi înălţat, cu pat cu tot, pe o coloană rotitoare.

Dimineaţa când am deschis ochii eram deja complet lucid – aşa mă trezeam dintotdeauna, de parcă mintea mea, în continuă alertă, ar fi înregistrat anumite lucruri înainte de-a deveni conştient. De data asta lumina şi frigul din cameră, paşii de la etaj care făceau să scârţâie podeaua şi vocile care se-auzeau de afară – probabil era deja târziu, dacă ceilalţi începuseră să mişune. Era însă şi ceva diferit la dimineaţa asta. Spre deosebire de agitaţia obişnuită, care mă ridica din pat imediat, simţeam o linişte adâncă, nefirească, în care puteam rămâne complet nemişcat şi avea de-a face cu Manuela, care dormea alături, întoarsă cu spatele şi acoperită cu pătura până la gât Eram complet îmbrăcaţi amândoi, nu făcuserăm decât să ne sărutăm până când, nu-mi aminteam exact cum, adormiserăm. Da, se-ntâmplase *ceva*. În secunda următoare, când mi-am mişcat ochii, liniştea s-a spulberat – Zinu stătea de partea cealaltă a mesei şi se uita la noi ca

un psihopat. Văzând că m-am trezit s-a ridicat şi a ieşit din cabană, dar gândul că stătuse acolo în timp ce dormeam a continuat să-mi dea fiori. Nu simţeam însă nicio vinovăţie şi nici nevoia de-a mai discuta cu el, lucrurile se-ntâmplaseră pur şi simplu. Avea să fie însă neplăcut, şi siguranţa asta a reuşit să şteargă ultima urmă de linişte din mine.

Am coborât încet din pat şi, după ce mi-am găsit prosopul şi periuţa de dinţi, am ieşit să merg la izvor. În afară de Zinu, toţi erau în faţa cabanei, cu ceşti de cafea în mâini, povestind. Mi-au răspuns la salut, dar în secundele în care-am trecut printre ei le-am simţit toată reprobarea, amestecată cu curiozitatea aia măruntă de telenovelă, de cancan. Mă pişam pe ce credeau ei, probabil ceva de genul că-mi înjunghiasem pe la spate cel mai bun prieten bla-bla-bla. Mi-am văzut de drum, făcându-mă că nu observ momentul de linişte pe care-l creasem, zâmbetul tâmp al lui David şi felul în care Claponu îmi întorsese ostentativ spatele. Nu m-am grăbit însă să mă întorc de la izvor – am rămas o vreme acolo, în soarele strălucitor, privind pădurea şi, în vale, satul străbătut de linia sinuoasă a Mureşului şi, ceva mai aproape, de cea dreaptă a căii ferate.

Când m-am întors era trează şi Manuela, dar n-am ştiut cum să ne purtăm şi ce să ne spunem, aşa că ne-am găsit fiecare ceva de lucru. Urma să plecăm în curând şi trebuia să ne strângem bagajele şi să facem curăţenie – de trei zile nimeni nu ştersese, spălase sau aranjase ceva, iar David era stresat că ai lui să nu găsească dezastru când vin şi să nu-i mai dea niciodată cheile. M-am bucurat aşadar că am ceva de făcut, asta-mi ţinea mintea ocupată. O observam totuşi pe Manuela, care-avea un aer apatic şi la un moment dat a ieşit, lipsind destul de mult. Imediat după ce s-a întors am pornit cu toţii spre gară şi pe drum am simţit nevoia să rămân în urmă, singur. Nu-mi dădeam seama ce simt, ce vreau, încotro mă duc. Pentru prima dată de când plecasem de acasă m-am gândit şi la Irma, dar nu cu vinovăţie, ci mai degrabă cu senzaţia de

neplăcere pe care-o ai când constaţi că mai ai un bagaj mare, de care uitaseşi. Încet-încet gândurile prindeau să se învârtă – ştiam vârtejul pe care-l vor face, haosul şi indecizia care va urma. Dar s-a-ntâmplat ceva ce a oprit totul. La un cot al drumului am dat peste Manuela, care mă aştepta plângând. Mi-a spus că i se pare oribil să ne purtăm ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic. Iar peste două ore să ne luăm rămas-bun, întorcându-ne fiecare la viaţa lui şi *gata*. Privea în pământ spunându-mi toate astea, ridicându-şi doar de câteva ori ochii – erau căprui, cu mici puncte portocalii, iar lacrimile le dădeau strălucirea pe care-o au pietrele sub apă. Am luat-o în braţe, neştiind ce să zic, uimit doar că cineva poate plânge pentru mine, şi am ţinut-o aşa până s-a liniştit. Abia apoi am reuşit să îngaim că se-ntâmplase ceva foarte important pentru mine şi că n-aveam cum să nu simt asta. Apoi i-am prins mâna, roşie de frig, într-a mea şi am mers restul drumului aşa, fără să ne mai vorbim. În timp ce ne apropiam de gară, de-a lungul căii ferate, i-am văzut pe ceilalţi pe peron – un grup compact, a cărui ostilitate venea spre noi ca un val. Eram decis însă să nu-mi pese, aşa că am strâns mai tare mâna Manuelei şi am mers mai departe.

Drumul de întoarcere n-a semănat deloc cu cel de la venire. Eram cu toţii obosiţi şi mahmuri sau apăsaţi de gânduri, aşa că nici vorbă de stat pe hol, băut sau cântat – am intrat într-unul din vagoane şi ne-am aşezat pe banchetele îngheţate, încercând să le atingem cât mai puţin. (ceilalţi ocupaseră, cu bagajele lângă ei, două perechi de banchete faţă în faţă, aşa că Manuela şi cu mine a trebuit să stăm separaţi de ei, dar asta nu m-a deranjat. Nici faptul că Zinu a rămas tot drumul pe hol, singur, fumând probabil ţigară după ţigară – asta a făcut totul mai uşor. Tot drumul am ţ inut-o pe Manuela, ale cărei haine erau mult prea subţiri pentru vremea aceea, strâns îmbrăţişată. Eram amândoi într-o stare de visare, în care bucuria şi tristeţea se cumpăneau, refuzând să ne gândim la viitor şi bucurându-ne de clipa aceea. Am vorbit foarte puţin, arătându-ne doar unul altuia ce vedeam mai

interesant prin geamul îngheţat şi murdar – case vechi, copaci, culmi de dealuri acoperite de zăpadă sau pestriţe. Iar când am intrat în Târgu Mureş am fost şocaţi de cât de scurt păruse drumul.

În gară Zinu a coborât primul, înainte ca trenul să se oprească de tot, şi a pornit spre casă fără să se uite înapoi. Ceilalţi ne-au salutat, dar pe fugă şi evitându-ne privirile, grăbindu-se apoi să-l ajungă din urmă, şi abia după ce-au plecat mi-am dat seama cât de tensionată fusese toată situaţia, pentru că m-am simţit dintr-odată destins, liber. Manuela locuia undeva în spatele gării, în zona industrială, într-un mic cartier pe care nu-l cunoşteam, şi m-am oferit să o conduc până acasă. A trebuit să trecem toate liniile şi să ieşim din perimetrul gării, luând-o de-a lungul unei linii dezafectate, pe o cărare de pământ, pe lângă silozul pe care-l vedeam mereu din tren, de un roz-cenuşiu murdar. Strada în care am ieşit avea pe o parte doar foste fabrici comuniste, cu garduri din plăci de beton şi porţi uriaşe, metalice, cu vopseaua scorojită. Pe partea cealaltă apăreau din loc în loc, fără nicio noimă, depozite, case cu grădini meschine şi mici blocuri feroviare din anii ’50—6 o. Am mers mult de-a lungul străzii ălei a ascultând-o pe Manuela, care se însufleţise şi ea după ce rămăseserăm singuri şi-mi povestea despre liceul ei şi despre balul bobocilor, în a cărui organizare era oarecum implicată. O priveam din profil, fascinat de perfecţiunea trăsăturilor ei şi de lumina care i se aprinsese în ochi, dorindu-mi să nu mai ajungem niciodată. Dar strada a cotit-o brusc la stânga şi, chiar pe colţ, după o perdea de plopi înalţi, s-a ivit un pâlc de blocuri cu patru etaje, confort II, dincolo de care se întindea un teren viran. Era un cartier urât şi departe ca naiba de centru, dar Manuela nu părea să aibă o problemă cu asta – acolo era, pur şi simplu, casa ei. Locuia chiar la prima scară şi, după ce am mai vorbit câteva minute în faţa intrării, m-a sărutat rapid pe gură şi a urcat.

M-am întors la gară pe unde venisem, iar de acolo am luat-o pe drumul obişnuit spre casă. În minte îmi reveneau, incredibil de intense, anumite momente: sărutările din

noaptea trecută, atingerea buzelor şi mirosul ei, până şi şoaptele din piesa lui Björk, lacrimile din ochii ei când mă aşteptase pe drum şi culoarea lor, conturul umerilor îmbrăţişaţi în tren, sărutul de rămas-bun şi respiraţia pe care i-o sorbisem în secunda aceea. Mă îmbătau, dându-mi o stare de fericire atât de plenară încât parcă pluteam. Iar gândul la Zinu, pe care-l trădasem, nu reuşea să ştirbească nimic din fericirea asta – pur şi simplu nu-mi păsa, iar asta era ceva extrem de neobişnuit pentru mine. La fel şi curajul care mă făcea să privesc în ochi oamenii de pe stradă şi să nu-mi pese dacă vreunul dintre ei mă observă zâmbind fără motiv. Urcasem pe munte. O văzusem păşind desculţă prin zăpadă. Ceva ce mă ţinea înlănţuit se rupsese, eram mare şi puternic. Iar acasă am putut fi chiar generos, povestindu-i maică-mii despre excursie, ceva ce nu mai făcusem de ani de zile.

Fotografie din arhiva personală

IOANA NICOLAIE s-a născut în Sângeorz-Băi, judeţul Bistriţa-Năsăud. A publicat mai multe volume de versuri (*Poză retuşată*, *Nordul Credinţa*, *Cenotaf*, *Autoimun*- desemnat de către Uniunea Scriitorilor „Cartea Anului" 2013), antologia *Lomografil* trei romane (*Cerul din burtă*, *O pasăre pe sârmă* şi *Pelinul negru* – câştigător al Premiului pentru proză decernat în 2017 de revista *Ateneu*; desemnat Cartea Anului în 2018 de către „Cititorul ştie mai bine", concurs iniţiat de librăriile Cărtureşti) şi literatură pentru copii (*Aventurile lui Arik*, *Arikşi* mercenarii5 *Ferbonia*, *Vertijia* şi *Călătoria lui Medilo*). A fost nominalizată la premii naţionale şi internaţionale, cel mai important fiind Eastern European Literature Award. Volumul *Nordul* a apărut în germană în 2008, *Cerul din burtă* a fost publicat în 2013 în suedeză şi în 2014 în bulgară, iar *o pasăre pe sârmă* s-a tradus în sârbă. *Autoimun* a apărut în bulgară în 2016. A fost inclusă în optsprezece volume colective româneşti (*Ferestre '98, 40238 Tescant Cartea cu bunici*, *Intelectuali la cratiţă*, *Cartea simţurilor*, *Bucureştiul meu*, *Scriitori la poliţie* etc.) şi în numeroase reviste şi antologii străine (*Poésie 2003*: *Roumanie*, *territoire d'Orphee*, *New European Poets*, *An Anthology of Contemporary Romanian Poetry* etc.). Este invitată pentru lecturi şi conferinţe la numeroase festivaluri naţionale şi internaţionale de literatură. Selecţii din versurile autoarei au apărut în Franţa, Anglia,

Germania, Austria, Canada, Suedia, Polonia, SUA şi Bulgaria. Este membră a Uniunii Scriitorilor din România şi a PEN România.

Vaca galbenă comunistă

Vasăzică socialismul e când îţi scoate învăţătorul dinţii, iar comunismul când îţi moare vaca galbenă. Sau ceva asemănător, pentru care e greu să aduc destule argumente, mai ales că a trecut de atunci atâta amar de vreme. Căci a fi constrâns să ieşi în faţa clasei, la nouă ani, în chiloţi şi maiou, şi a fi verificat dacă nu cumva ai murdărie prin locurile ascunse ale corpului, cum ar fi subsuoara, sau a ţi se aplică o pedeapsă straşnică fiindcă nu ţi-ai tăiat unghiile sau, şi mai de necrezut azi, a ţi se scoate prima măsea de către însuşi învăţătorul, cu un cleşte exersat pe fălcile celor mai mulţi şcolari din clasă, era ceva destul de firesc.

O dată pe săptămână, bravul tânăr în blugi deloc proletari, aduşi în cine ştie ce fel misterios „din străinătate” (variantele erau doar două: cu ajutorul tiriştilor sau „la pachet”), ne alinia pe toţi cei treizeci şi doi de copii şi începea verificarea. Cariile veneau la urmă şi aproape de fiecare dată unul dintre noi pleca acasă având în gură un crater miniatural şi mult scuipător de sânge. În afară de strigătele de durere din timpul extracţiei, care ne cam dădeau fiori, zilele se înşirau clare şi ordonate, fiindcă aşa era în socialism, fiecare îşi ştia îndatoririle şi, dacă nu, simţea pe pielea proprie pedepsele împărţite cu dărnicie de arătătorul perfect şlefuit cu care tovarăşul ne indica pe hartă minunile patriei. Trăiam în Republica Socialistă România şi ne îndreptam „spre comunism în zbor”, vorba unui vers din acele vremuri. Dar ce era comunismul şi de ce nu era el totuna cu socialismul nu-mi puteam explica

nicicum. Iar scoaterea dinţilor pe scaunul de la catedră nu era totuşi o tragedie, fiindcă puteai după aceea să pleci acasă de la restul orelor ca să-ţi îngrijeşti falca grozav de dureroasă. Pe când vaca galbenă, asta da, a fost o cu totul altfel de întâmplare. Una greu de înţeles şi de aceea aproape imposibil de îmblânzit şi de presat apoi în colţişorul cu vechituri de care nu prea mai ai motive să te apropii. Fiindcă vaca asta s-a legat, de fapt, de chiar comunismul despre care am auzit mai întâi la difuzorul care mergea aproape continuu în camera poleită de soare în care locuiam cu familia mea încă nu atât de numeroasă cum avea să ajungă în doar câţiva ani.

Cum „victoriile* erau mai ales „socialiste* şi li se datorau mai întâi eroilor comunişti şi abia după aceea fiecărui om în parte, m-am pomenit într-o bună zi întrebând-o pe mama:

— Dar ce e comunismul?!

Aveam doar câţiva ani, cei trei fraţi mai mari plecaseră la şcoală, iar mititeii îşi vedeau de-ale lor, în timp ce mama, uriaşă, se lupta să hrănească animalele, mai precis pe cele două vaci, una neagră şi una galbenă, care îşi ridicau botul umed din iesle. Mă temeam de ele, însă, dacă apucam să le văd ochii sticloşi şi în acelaşi timp plini de o catifea maronie, nu-mi mai venea să ies în curtea bătătorită, scăldată în lumină încă din zori şi până când soarele se ascundea după dealul cusut cu ace de brad, căci fiinţele acestea fabuloase erau doar la un pas de mine, sub podul grajdului unde mă puteam juca şi eu după pofta inimii. Cu toate acestea, vieţuiam fără să ştiu în cea mai frumoasă staţiune balneoclimaterică, cu ape minerale bune pentru toate bolile, de la ulcere obişnuite la felurite cancere, cu un hotel de nouă etaje şi cu miraculoase baze de tratament.

— Comunismul, *băită* dragă, e ce ni se întâmplă nouă acum, mi-a zis mama, oprindu-şi braţele pline de otavă în aer. „Băita”, aveam să descopăr mult mai târziu, venea de la feminizarea cuvântului băiat, căci la vârste mici semănăm toţi, băiţi sau băice, purtam aceleaşi hăinuţe,

aveam aceleaşi priviri albastru-adânci, aceleaşi întrebări şi aceleaşi felii de pâine cumpărate greu, după ceasuri de aşteptare la cozi, peste care întindeam silvăiţă, adică dulceaţă de prune făcută de mama, ca să prefirăm la sfârşit brânză sărată.

— O să afli ce-i comunismul când vei merge la şcoală, a continuat ea. Şi-o să ai cravată, aşa, ca fraţii tăi. Şi-o să poţi citi. Şi…

— Îmi place să fim comunişti! am întrerupt-o. Abia aştept să ajung pionier.

Mama s-a uitat lung la mine şi dinţii cei mari ai vacii galbene i-au înhăţat degetele odată cu smocul de fân. Putea să i le şi rupă, am priceput pe dată.

— Fart, fart! a sărit mama într-o parte. Din fericire, nu se vedea nicio zdrelitură pe piele, deşi n-avea cum să-mi spună ea mie, o mogâldeaţă de doar câţiva ani, dacă o atinsese cumva comunismul şi dacă-i zdrobise palmele sau nu, sau dacă doar o ameninţase uşor, cât să o pună în gardă.

Şi de-atunci, vaca noastră galbenă, care avea să-mi placă, exceptându-l pe Ociuc, câinele cu care mă jucam în cuşcă, cel mai mult dintre animalele noastre, s-a legat un timp de un comunism rumegător şi blând, care dă destul de mult lapte, lapte ce trebuie trimis desigur la centrele de colectare, ca mai apoi să ajungă la export ca să se plătească din el datoria ţării şi să fim în sfârşit liberi de jug, un comunism ce trebuie scos la păşune, fiindcă altfel mugeşte cu disperare, care trebuie adăpat în găleţi mari de trei ori pe zi şi care, dacă te vede cu broboadă verde pe cap, te crede cea mai gustoasă iarbă şi te poate paşte câte-un pic, aşa, din greşeală. Şi vaca asta galbenă nu doar că era mai blândă decât vaca neagră, şi mai mare, dar dacă o priveai de aproape nu puteai să nu te întrebi cum de avea o astfel de culoare şi un păr cu firul deloc aspru, şi cum de nu te loveşte cu picioarele dinapoi, nici măcar atunci când are ugerul umflat de la vreo muşcătură de nevăstuică.

Şi apoi, comunismul ăsta galben s-a întins peste câţiva ani, amestecându-se cu socialismul dinţilor scoşi, nu

pentru că asta ar fi fost regula, ci pentru că unii învăţători pot fi, până să ajungă directori, plini de zel. Şi să fii felcer cu nişte copii care n-au cum să crâcnească înaintea ta e lucrul cel mai lesne din lume. Ai băţ cioplit bine, iar când te plictiseşti îl scoţi în faţă pe câte unul, mai mare şi mai dintre codaşi, îi dai arătătorul de la harta iubitei noastre patrii şi, dacă nu ştie, îl iei la palme.

Cât despre vaca galbenă, odată cu trecerea timpului n-a mai rămas desigur la fel de mare. Pe măsură ce trupul meu devenea mai robust, picioarele ei se subţiau, iar laptele nu mai ajungea nici pe la jumătatea şiştarului, oare cum aveam să ne mai descurcăm cu stomacurile noastre dacă trebuia să-l vărsăm pe tot în burta enormă şi lipită de coaste a statului? Şi, mai mult, cum să nu ne temem că nu ne-am plătit toată darea? Pământul nostru de munte era atât de neproductiv şi de greu de lucrat, încât scăpaserăm de naţionalizare, dar asta nu însemna că n-aveam birurile clare, atâţia litri de lapte şi atâtea kilograme de lână, atâtea ouă şi, la şcoală, atâtea măceşe, porumbe, păducel sau alte fructe de pădure, atâtea zdrenţe din lână, atâtea borcane, atâta fier vechi, atâta hrean – era cumplit de greu de smuls din pământ. Ba în anii în care s-au adus viermii de mătase şi au fost răsfiraţi pe băncile mutate în sala de sport, am avut normă şi la frunzele de dud. Lumea mea de pionieri, de careuri, de *Luminiţa* şi *Cutezătorii*, de întreceri sportive, de uniforme şi de imn naţional cântat cu patos la începutul orelor părea un abţibild pe noul deceniu despre care nu ne puteam închipui că va fi ultimul de comunism.

Începuse foamea, mâncarea era raţionalizată, pâinea o aşteptai la cozi nesfârşite, iar carnea venea rar şi se dădea pe sub mână, aşa că mama nu reuşea să o cumpere aproape niciodată. Şi când vaca galbenă a dat primele semne de oboseală, ne-am gândit că va trece, ne bazam pe căldura verii care întotdeauna făcea bine. Că aproape oricine putea să-şi dea seama că oamenii nu prea mor pe soare, oricum, cei din familie se stinseseră toamna sau iama, aşa că de ce ar fi altfel cu vaca noastră galbenă? Se mai născuseră între timp două surori şi un frate, iar mama,

dacă tot se numea „mamă eroină*, avea să meargă curând la maternitate cu al optulea copil. Deveniserăm, aşadar, o familie mare, tata se trezea la patru pentru navetă, iar noi aveam în grijă pământul, animalele, că doar acestea ne ajutau să ne facem tot mai mari şi mai pe picioarele noastre.

Iulie şi august au fost luni blânde, însă vacii noastre galbene nu-i mergea deloc bine. În primele zile din septembrie a început să urineze cu sânge. Dacă la început nu se vedea decât ici, colo câte un cheag, în nicio săptămână şuvoiul s-a colorat într-un roşu foarte clar. Trebuia dusă imediat la doctor, ca să ni se dea foaia şi să o putem preda la centrul unde se luau animalele, până nu slăbea prea tare şi nu mai făcea chiar niciun ban.

Veterinarul s-a învârtit o singură dată în jurul animalului care începuse, ca un făcut, să geamă, şi a decretat:

— Nu v-o mai ia nimeni, nu vedeţi în ce hal e?! Nu se rechiziţionează bovine bolnave. Şi dacă mai e şi tuberculoasă, cum pare, prost ar fi statul să vă dea şi un sfanţ.

Vaca, precum o biată necuvântătoare ce era, totuşi una din ce în ce mai puţin galbenă, a ajuns iarăşi lângă surata ei neagră, care nu dădea cine ştie cât de mult lapte, dar măcar se arăta sănătoasă.

— Şi ce se întâmplă cu ea? mi-am luat inima în dinţi şi am întrebat-o iarăşi pe mama.

— Nimic. O s-o hrănim până la ultima suflare.

N-am mai continuat, deja ştiam că-n lumea socialistă era interzisă sacrificarea animalelor mari. Cum toate erau înregistrate, nu se putea să lipsească vreuna din vreo gospodărie. Mai mult, apăreau mereu zvonuri despre oameni care ar fi ajuns la puşcărie pentru că ar fi tăiat un viţel pe ascuns. Te pârâu vecinii, uneori chiar câte o rudă mai tânără şi mai plină de avânt. Informatorii, oricât de precaut te-ai fi arătat, se găseau peste tot. Şi pesemne carnea de vită făcea rău socialismului, chiar dacă fusese cândva parte dintr-un animal puternic şi aproape

portocaliu de cât de promiţător se ivea la orizont comunismul.

Vaca noastră galbenă s-a stins la începutul lui noiembrie, după ce câteva nopţi înainte mugise des şi sfâşietor. Când s-a constatat de către organele abilitate că moartea fusese naturală, ne-a fost lăsată pentru ultima oară în grijă. Tata a ieşit în livadă şi a încercat pământul cu lopata. Sub meri era încă tare, deşi începuseră ploile care nu aveau să se mai oprească până la prima ninsoare. Nici măcar sub nucul cel mare, unde se mai înmuia locul de la şuvoiale de pe coastă, nu se săpa uşor. Până la urmă s-a oprit între fostele straturi de legume. Acolo a săpat singur, cu burniţa şiroindu-i pe pălăria de pâslă, o groapă mare cât să încapă în ea doi oameni. I-a luat câteva ceasuri, dar când a aruncat ultima lopată de argilă, fratele meu cel mai mare, adolescent deja, tocmai se întorcea de la liceu. A chemat încă doi bărbaţi din vecini şi, după ce-au scos-o cu mare greutate afară, au început să târască grămada aceea de oase vreo douăzeci de metri, până la straturi. În urma lor s-a adâncit o potecuţă care avea să rămână aşa, jupuită, până în primăvară. Când au prăvălit vaca galbenă în pământ, s-a auzit o bufnitură, apoi, unul dintre ei, dar nu tata, a început să înjure:

— Tu-le nebunia din capul lor! apoi asta nu era bună de mâncat sau ce? Trebuia s-o tai şi s-o dai la copii! Trebuia s-o tăiaţi!

Tata azvârlea pământul fără să zică nimic. Şi ceilalţi puseseră mâna pe lopeţi şi aruncau în tăcere bulgării noroioşi. Vaca a fost acoperită încetul cu încetul de ţărâna şi mai galbenă decât fusese ea. Şi-aşa comunismul despre care am auzit eu prima oară s-a dus şi el, ca un sac zornăitor, bine astupat de o movilă.

De-atunci, n-am mai făcut niciodată straturi pe locul acela. Şi de două ori pe an, primăvara şi toamna, n-am uitat să verific dacă nu cumva s-a rătăcit pe el vreo sămânţă de copac. Fiindcă ar fi crescut iute şi nu e nimic mai teribil decât să-ţi fixezi rădăcinile într-o fostă vacă galbenă, comunistă, fără însă să ai habar de asta, şi să te

avânţi năvalnic cât mai în sus.

Insigna cu stemă

— Cine-a adus acul de siguranţă? a strigat învăţătorul. Nişte ţăndări s-au risipit în aer, ca să plouă apoi cu ele peste toţi copiii clasei a III-a A. Pe unii i-au atins sigur mai tare, adică pe băieţi, căci parcă-i auzeam cum le clănţăne dinţii. Cât despre noi, cele şase fete din stânga şi din dreapta tovarăşului, ne găseam la adăpost. Copiii se vedeau aşa de mici de-acolo! Şi chiar dacă stăteau drept, cu mâinile la spate, se cocoşaseră un pic.

— Să se ridice vinovatul! Etajul s-a zguduit de la cât de supărat se-arăta tovarăşul. Dar n-a suflat nimeni, ce le mai îngheţase sângele-n vine. Acum, că i-am pârât, fricoşii n-aveau de gând să se ridice.

— Meritaţi voi oare mândreţea asta de haine? Costumele pionereşti pe care le purtaţi?… Nu vă gândiţi, mucoşilor, ce zi importantă-i asta? Trebuia să fiţi un exemplu pentru elevii de-a doua care-o să trăiască peste numai un ceas ceva măreţ! Că doar o dată te faci pionier! Dar ce vă pasă vouă de onoare? De datorie? Vă arde doar de golănii! în picioare, netrebnicilor!

Şi, dacă tovarăşul n-a spus mai clar despre ce netrebnici era vorba, toată clasa a sărit ca arcul. Drepţi, cu ochii-n zare, adică-n tablă, de parc-ar fi dat onor la drapel. Cu mult mai convingători decât la repetiţia pe care-o terminaserăm încă de ora trecută. Ce-am mai intonat trei culori cunosc pe lume, până l-au ştiut că pe apă şi proştii clasei. Păi se putea să se împiedice vreunul tocmai la imn?! Că-n el ni se vorbea despre eroii care şi-au jertifit viaţa pentru noi, despre stemă şi grâne, despre cerul nespus de

frumos. Şi-am cântat şi republică măreaţă vatră, călită-n foc de bătălii, înfloritor pământ al păcii, republică, slăvită fii… Şi-am repetat şi sub un cer senin, care-mi place mie cel mai mult, căci e plin de lumină şi pionierii vieţii-nfloresc, şi cu cântecul, din tot sufletul, patriei iubite vestesc. Soarele şi pionierii şi-au dat mâna peste ţară şi-n adâncul primăverii au scăldat plaiul ei minunat, a-nceput să-mi fredoneze singur capul, ca să continue, pui de Făt-Frumos şi cântând voios viaţă nouă scriu şi citesc… Adică din poveşti. Or eu mă dădeam în vânt după poveşti, mai ales după cele cu ilustraţii, unde Ilenele Cosânzene aveau părul până la călcâie. Aşa mi-ar fi plăcut să-mi crească şi mie, căci era blond, iar lumea sigur m-ar fi văzut altfel. Nu ca pe-o amărâtă cu tată acar şi cu o droaie de fraţi acasă. Ce dacă învăţam bine?

Când am venit în clasă, că am ajuns în şcoala de la Măgura doar într-a treia, şi asta numai pentru că buna s-a gândit s-o mai ajute pe mama, aveam o surioară nounăscută. Era o nebunie acasă, totul se făcea mai greu de la o zi la alta. Aşa că de ce să nu mă ia pe mine şi numai pentru un an? Sigur avea să se simtă. Ca-n povestea aceea cu omul care avea mulţi copii şi, ca să nu-şi ia lumea-n cap, s-a dus la învăţător ca să-i ceară sfat şi-acela i-a zis să-şi ia pisică, dar mâţa asta distrugea casă, or asta-l înnebunea pe bietul om, aşa că s-a dus iar să-ntrebe, ia-ţi şi-un câine, a zis învăţătorul, doar că acum chiar devenise insuportabil şi cum să rezolve, păi la un măgar nu se gândise a întrebat învăţătorul, şi-a ajuns mai rău ca-n iad, măgarul răgea, câinele lătra, pisica mieuna, copiii strigau şi se-alergau, omul simţea că-şi pierde minţile, cred că-mi iau zilele, învăţătorule, ce să fac? păi, scoate măgarul, i s-a răspuns, şi omul a făcut asta, parcă-i mai bine, a zis, ce sfat bun, învăţătorule, atunci scoate şi câinele, e sigur mai bine, slavă cerului, acum dă şi pisica afară… şi când omul a scăpat şi de mâţă totul a devenit absolut minunat, căci copiii erau o încântare. Acum, c-am zis snoava asta, mai mult ca sigur că eu eram în locul măgarului. Doar pentru un timp să mă dea afară, că liniştea se va-nmulţi ca prin

minime. Deşi nu eu sau fraţii mei făceam scandalul. Apărea când şi când, de parcă ar fi fost dintotdeauna acolo, ca o buruiană nevăzută care se-nălţase cât casa. E lesne de-nţeles că, mâţă sau măgar, m-am bucurat tare în ziua-n care-am aflat că voi învăţa im an întreg la bunici, la Măgura. Ce dacă mă despărţeam de familie şi de clasa mea?! Parcă nu mai plecase o fată la tuberculoşi un trimestru ca să se-ntoarcă de-acolo rumenă şi sănătoasă?

Eu urma să stau până-n iunie viitor, aşa că-mi venea să ţopăi de mândrie. Şi-am avut dreptate, la bunici era grozav de bine. Mâneam singură la masă, uneori mămăligă cu miere, dar cel mai des mâncare cu carne, căci din casa bunului nu lipsea. Singura mea treabă era şcoala. Nu tu miei de păzit, nu tu muncă pe-afară, nici măcar aşa, mai uşoară, ca scosul de cartofi din pământ. Doar la cules de mere-am fost. Asta pentru că mie-mi place cel mai mult să zbor printre crengi, ca Tarzan, din filmul care se dă duminica la televizor de la 12, câte juma' de ceas, înainte să se termine programul. E cea mai frumoasă parte a zilei, că atunci ne strângem toţi la mătuşa şi ne lipim nasul de ecran.

Şi-aici, în Măgura, satul în care s-a născut mama, aveam nu învăţătoare, ci învăţător, e drept că nu unul care să semene cu acela din povestea cu mâţa, câinele şi măgarul. Tânăr, cu ochii sticloşi, ca Iurie Darie într-un film cu soldaţi romani, tovarăşul avea grijă să nu ajungem toţi nişte iarbărea. Cât despre mine, dacă veneam dintr-un oraş, şi acolo luasem premiul întâi, înseamnă că nu eram proastă. La prima şedinţă de detaşament, m-a propus pentru comandantă de grupă. Colegii m-au făcut, şi-acum am prins de tresă şi de buzunarul de la piept şnurul roşu. Cât de frumoasă-i mătasea din el şi cât de vie culoarea! E şi mai şi ca la cravată. Luam note aşa şi aşa, nu cele mai mari, că Lumi, cu mama ei profesoară de engleză, era mai bună. Şi mama asta-i oxigena părul, deşi n-ar fi recunoscut în ruptul capului, aşa era culoarea ei, se jura, blond ca spicul grâului, numai că nu se îmblonzea de la rădăcină, ci un pic mai sus.

Acum Lumi se uita din prima bancă drept înainte, deşi poate că şnurul ei de comandantă de detaşament, de un galben minunat, tremura un pic. Numai că n-avea de ce, vinovaţi erau băieţii. Şi nu toţi, doar unii… Pe mine, ca s-o spun până la capăt, mă fugărise doar Mitică. Mic, negricios, băiatul ăsta stătea în spatele meu, în a treia bancă. Tovarăşul nostru îi punea pe amărâţii lui tuciurii chiar sub cuiere, oricum veneau când şi când la şcoală. Nu şi Mitică. El nu lipsea aproape niciodată şi, mare minune, băiete, i-a zis tovarăşul, îţi umblă mintea, uite, ai mereu zece la matematică. Să nu cumva să te laşi, că ajungi măturător de stradă.

Îmi dădeam seama că Mitică răspunde uneori mai repede ca mine, câteodată ne mai luam şi la întrecere. La înmulţire rezolvam cam la fel, că doar n-o tocisem degeaba o duminică întreagă de pe spatele caietului. Dar când ni se dădeau probleme, Mitică termina primul. Prieten mi-l făcusem nu pentru asta, ci pentru că râdeam cu el de să mă prăpădesc. Ştia tot felul de bancuri, la unul care se termina eu mă, tu ţii cu ursul sau cu mine? îmi dădeau lacrimile de râs de fiecare dată. Uneori mai pufneam şi-n ore, iar asta nu era bine deloc, că atâta trebuia, să-l facem pe tovarăşu'* să vadă roşu. Atunci putea să-i dea sângele pe nas, ziceau unii. De când eram eu în clasa III-a A nu se întâmplase, adică nu ne bătea toată ziua bună ziua, dar cine putea şti?

Vedeam pentru prima oară ce vulcan clocotea sub cămaşa tovarăşului. Acum o să dea pe dinafară, mi-am zis, mamă ce-o să ne mai ardă! Şi deodată n-am mai putut zâmbi nici în sinea mea, că nu mai era glumă deloc. De ce n-a stat Mitică-n banca lui? Şi după gândul ăsta, deodată am simţit în cap ca o ceară. Dar eu? Eu de ce n-am tăcut din gură? Că doar fusese o joacă, nu murea nimeni dintr-un ac de insignă. Şi ceara se făcea tot mai tare, acum cobora încet pe sub obraz, îmi înţepenea încet maxilarele. Ce-o să le facă tovarăşu'? Sigur o să-i snopească! Merita? De ce desfăcuse Nelu nenorocita aia de insignă cu stemă? De ce? Obrajii mi se întăreau tot mai tare, acum îi apăsa

cineva şi cu nişte pete roşii. Băscuţa lui Lumi căzuse pe-o parte, noroc c-o ţineau pampoanele. Cămăşile albe, pe care scânteiau cravatele, deveniseră deodată nişte scoarţe sub care se prelingea sudoarea. Şi pe spatele meu, pic, pic, nimereau picuri scăpaţi parcă dintr-un pahar îngheţat.

— Comandanţii de grupă, în faţă! a strigat tot mai furios tovarăşul.

Cori şi Ţinu au sărit repede dintre bănci. Eu eram deja acolo, aşa că nu m-am clintit.

— Comandantul de detaşament, la mine! Lumi a ieşit şi ea, cu o sticlire de dispreţ între pleoape. Deşi nu se găsea printre victime, văzuse totul, ştia exact care-s vinovaţii.

— Permiteţi să raportez, a zis, chiar dacă acum nu ne aflam la careu şi nici la repetiţia de dimineaţă. Am ghicit imediat ce-avea să se-ntâmple, o să-i toarne pe toţi, n-o să-i scape unul. Că fusese şi ea cu noi, acolo, lângă poarta de sport unde începuse totul. Şi tovarăşu' o să le scadă nota la purtare şi-o să-i ducă apoi la director. Te pomeneşti că le lua şi cravatele, deşi asta nu se mai pomenise. Dar dacă trebuiau să se înveţe minte, o să zică învăţătorul, că nu erau decât nişte loaze, o să continue, adică o ruşine pentru detaşamentul nostru, cum să fie aleşi tocmai ei să lege cravatele la gâtul celor de-a doua?! Cum să facă nodul şi-apoi să-i salute milităreşte?!

Lumi deja rostea clar, rotunjind numele, Darius şi Nelu… De fapt, de la Nelu începuse totul, el îşi desprinsese primul insigna cu stemă ca să folosească acul. Şi sloiuri minuscule se văzură o clipă-n ochii comandantei de detaşament. L-au urmat apoi cutare şi cutare, şi i-a numit fără vreo poticnire pe toţi, nu i-a scăpat niciunul. Pe Mitică l-a pârât ultimul.

După un moment de aşteptare, tovarăşul a strigat:

— Treceţi în faţă, golani mici! Păi asta-nvăţaţi voi aici?! Să-mi faceţi colectivul de ruşine?! Şcoala de corecţie o să vă-nghită! Şi, după ce i-a tras tare de urechi, de-am crezut că acuma se rup de la cât se întinseseră, ca să fie năpădite apoi de-o pălălaie, tovarăşului i-a venit ca o

străfulgerare ideea. Acea idee, gândul acela ca un zumzet de muscă mai întâi, ajuns într-o clipă un bâzâit de viespe uriaşă care-ţi provoacă o spaimă neţărmurită de fiecare dată când se apropie. Şi bâzâitul acesta ne-a cotropit pe toţi, pe unii, ca mine, sigur mai tare, căci n-am mai putut să scap de el nici în ora următoare, când s-au perindat pe dinaintea noastră, aşa cum fusese programat, copiii cei mai buni la învăţătură din clasa a doua, cei care dovediseră că meritau cinstea de-a intra în rândurile pionierilor. Şi n-am reuşit să mă dezbar de el nici când tovarăşul a rostit cu patos că organizaţia pionierilor educă şcolarii în spiritul patriotismului socialist, al dragostei şi devotamentului nemărginit faţă de poporul nostru, faţă de Republica Socialistă România, faţă de Partidul Comunist Român, că îi ajută pe toţi copiii să cunoască tradiţiile şi trecutul glorios de luptă ale poporului şi ale clasei muncitoare, că e pentru eliberare naţională şi socială, dar şi spre îndrăgirea frumuseţilor şi bogăţiilor ţării noastre minunate, că le cultivă mândria patriotică pentru realizările obţinute în construcţia socialismului. Zumzetul a rămas şi când a trebuit să cântăm cu entuziasm tot ceea ce pregătisem pentru minunatul moment în care colegii noştri îşi luau angajamentul, cel pe care-l ţineam minte din celălalt an, când încă mai eram acasă, şi-l rostisem eu însămi alături de alţii, intrând în rândurile Organizaţiei Pionierilor, cel ca un fel de jurământ, căci fiecare pionier în parte se angaja să-şi iubească patria, să înveţe bine, să fie harnic şi disciplinat şi, mai ales, să cinstească cravata roşie cu tricolor. Adică nu aşa cum făcuserăm noi în pauză, a mai strigat încă o dată tovarăşul, la sfârşit, când pedepsele erau date. Noi le-am legat cu încetinitorul cravatele, în frunte cu Lumi, comandanta noastră, iar copiii au cântat am cravata mea, sunt pionier şi mă mândresc cu ea, sunt pionier. Bâzâitul a rămas sub steaguri şi-n aplauzele finale şi n-a dat înapoi nici la sfârşitul orelor când am început să ne târşâim picioarele spre casă. Nu s-a terminat nici a doua zi şi nici a treia, nici după o săptămână sau o lună. Dispărea doar la răstimpuri,

ca să reapară brusc de fiecare dată când vreun coleg făcea vreo năzbâtie. Glasul tovarăşului îmi spunea atunci poruncitor să mă ridic şi să ies din nou în faţa clasei. Şi mă umplea din nou groaza, ca în ziua cu acul insignei, cu Mitică şi cu viitorii pionieri ai clasei a doua, când tovarăşul a încremenit ca un manechin, cu palma-n aer, ca să se rotească apoi spre catedră şi să ia arătătorul. L-a netezit surâzând, l-a încercat uşor, pe palma proprie, apoi s-a întors spre noi, cele şase fete care, la sfârşitul pauzei, râzând şi chiuind, dăduserăm buzna la el ca să-i zicem ce lucru rău făcuseră băieţii. Ne-a măsurat o clipă, gânditor, ca să-şi oprească privirea asupra mea.

— Întinde palma, a zis. Pupilele mi s-au lărgit singure, ce-avea de gând, oare începea să ne bată? Sângele mi-a bubuit în cap, ceara s-a întărit galbenă până peste bărbie. Îngrozită, am desfăcut palma dreaptă.

— Bătaia-i ruptă din rai! Ştii, nu? Şi-a făcut o pauză. Doar că azi n-am de gând s-o aplic eu. Atunci ce voia de la mine? Nu înţelegeam nimic. Deci nu-mi şfichiuia degetele, nu mi le vrâsta atât de dureros încât, ca să nu-ţi scape strigătul, îţi rupi între dinţi buzele, nu mi le învineţea ca să nu mai pot face nimic cu ele, nici măcar să scriu? Dacă nu se-ntâmpla asta, ce-avea de gând?

— Ia băţul! Şi mi l-a potrivit el însuşi în palmă.

— Îl ţii aşa, strâns, a continuat, îl ridici la înălţimea asta, tragi aer în piept, şi-apoi dai cât poţi de tare. Atenţie, cât poţi de tare! Că dacă nu te execuţi, urmezi tu. Ai înţeles?! Am îngăimat un da sfârşit şi, tremurând, am făcut întocmai. Cel care şi-a întins primul palma a fost… Nelu. Dacă la-nceput s-a bucurat că nu-i snopea-n bătaie tovarăşul, a înţeles deodată că era mult mai rău. Cele şase lovituri obişnuite se înmulţiseră de-ajunseră până la optsprezece. Căci fiecare fată trebuia să dea de trei ori. Iar trei ori şase, şi repetenţii ştiau înmulţirea cu trei, făcea optşpe. Să nu cumva să îndrăznim să facem pe mâţele leşinate, că ne lua el în primire. Am priceput?

Şi-am dat cu sârg, o dată şi încă o dată. Băţul cioplit, de aproape un metru, şuiera în aer, rupea pielea, crăpa

palmele. Şi-am mai dat, cu pleoapele tot mai strânse, ghicind cum bâzâitul acela insuportabil de viespe spulberă clasa. Nimic nu se mai auzea în afară de el, băieţii nu strigau, doar mai spre sfârşit au început unii să geamă. Şi-am dat mai departe, trei, patru, de ce scosese Nelu acul ăla de insignă, de ce începuse să alerge fetele, de ce-l urmaseră şi ceilalţi trei vinovaţi, de ce nu se abţinuse Mitică, de ce se prefăceau că ne-nţeapă şi poate că vârful de metal chiar străpungea cămaşa sintetică şi se-nfigea un pic sub piele, dar nu cât să iasă sânge, nu cât să doară, ci doar aşa, cât să mă alerge şi pe mine Mitică prin toată curtea, ca să mă ajungă abia la sfârşit, pe scări, să mă ameninţe şi, în timp ce întinde punctul ascuţit spre mine să mă strângă o dată, fulgerător, în braţe. De ce?!

Pe Mitică l-am lovit ultimul, cu lacrimi invizibile râcâind ceara de sub faţă. Nu s-a uitat la mine, nu m-am putut uita la el. Din ora aceea, Mitică a fost mutat cu ai lui, în ultima bancă dinspre fereastră. Am continuat să fim prieteni tot anul, chiar dacă n-am mai adus niciodată vorba de insigna cu stemă. Sau de bătaia ruptă din rai. Şi de cel puţin zece ori după întâmplarea asta am mai fost scoasă în faţa clasei ca să-i lovesc cu arătătorul pe cei care deranjau ora, nu-şi făceau temele sau vorbeau vrute şi nevrute. Şi i-am lovit. Cu sârg şi cu spaimă. Până când stropi fini de sânge pătrundeau ca un praf în nările noastre, iar tovarăşul îmi smulgea mulţumit băţul, ca să-l aşeze deasupra hărţii şi, după o veşnicie parcă, să treacă, în sfârşit, la o lecţie nouă.

Fotografie din arhiva personală

VERONICA D. NICULESCU (n. 1968) este scriitor şi traducător.

A publicat volumele de proză scurtă *Adeb* (Limes, 2004, Premiul pentru debut al USR Sibiu), *Orchestra portocalie* (Cartea Românească, 2008) şi *Roşu, roşu, catifea* (Casa de Pariuri Literare, 2012, nominalizări la Premiile Radio România Cultural şi la Premiul Naţional de Proză Ziarul de Iaşi); cărţile pereche *Simfonia animalieră* (Casa de Pariuri Literare, 2014, Premiul „Cercul Literar de la Sibiu" al USR Sibiu, nominalizare la Premiul Naţional de Proză Ziarul de Iaşi) şi *Hibernalia* (Casa de Pariuri Literare, 2016); romanele *Spre văi de jad şi sălbăţie* (Polirom, 2016, nominalizări la Premiul Naţional de Proză „Ziarul de Iaşi" şi la Premiul „Cea mai îndrăgită carte a anului – alegerea liceenilor" la FILIT 2017; Premiul

„Cartea anului” acordat de USR Sibiu) şi o *vară cu Isidor* (Polirom, 2017). A scris şi două volume în colaborare cu Emil Brumaru: *Basmul Prinţesei Repede-Repede* (Polirom, 2009) şi *Cad castane din castani* (Polirom, 2014, nominalizare la Premiile revistei *Observator Cultural*). A câştigat Concursul Naţional de Scenarii HBO, la TIFF 2010, cu scenariul de scurtmetraj *Curieiul* A tradus peste treizeci de volume din limba engleză, din opera lui Vladimir Nabokov, Samuel Beckett, Lewis Carroll, Don Delillo, Siri Hustredt, Eowyn Ivey, Lydia Davis, Tracy Chevalier, E.B. White. Premiul USR Sibiu pentru traducerile din opera lui Samuel Beckett, 20T2. Premiul „Antoaneta Ralian” pentru traducerea volumului *Scrisori către Vera* de Vladimir Nabokov, la Târgul de carte Gaudeamus 2016. Premiul pentru Traducere la Gala Premiilor *Observator cultural* 2017.

Locuieşte în Bucureşti împreună cu soţul ei, o mulţime de flori adevărate şi câteva animale imaginare.

Trezirea

Am ajuns aseară, destul de târziu.

Cu excepţia orei pierdute în acea vale splendidă, înainte de Drobeta-Tumu Severin, cu pajişti verzi pe o parte, iar de cealaltă copaci cu trunchiuri albicioase, ca de piatră, trenul a mers bine. Călătoria a durat zece ore şi-un pic. În faţa mea a stat o femeie care la un moment dat şi-a dat seama că mă simt rău şi, spre mirarea mea, a priceput şi ce este. Mi-a fost ruşine. Nu doar pentru că a priceput, dar mai ales fiindcă i-am confirmat, deşi eu ştiu că niciodată nu este numai ce este. Am lăsat evantaiul lângă carte şi am vorbit cu ea, puţin şi încet, sperând că nu ne aude nimeni din jur. Cele două locuri de lângă noi erau goale, iar prezenţa femeii nu era tocmai neplăcută, cu toată indiscreţia comisă. Era mai în vârstă ca mine cu vreo zece ani, generaţia aceea dintre generaţii, nu mi-ar fi putut fi nici prietenă, nici mamă. Avea păr alb, uşor tratat cu şampon albastru, dantură perfectă, deci falsă, şi un

pulover roz deschis, cu nasturi în faţă. După scurta conversaţie, mi-am pus iarăşi căştile în urechi şi am continuat să citesc din *Ciocârlia* lui Kosztolányi, drămuindu-mi capitolele. Mi-am luat anume la mine o carte nu prea groasă, fiindcă vreau să îmi menajez ochii în concediu. De ceva vreme, am săculeţi de nisip pe sub pleoape, mai ales dimineaţa. În ultimele săptămâni am simţit iarăşi că exagerez şi-o să-mi fac un rău iremediabil, dar n-am avut încotro, a trebuit să termin ce era de terminat. Femeia nu m-a mai deranjat. Ne zâmbeam când ne atingeam din greşeală picioarele, ne priveam scurt în acele momente care îi fac pe unii călători, la drum lung, să se privească cu o anumită complicitate, momentul când trece surdo-mutul şi-ţi lasă pixuri, unghiere şi lanterne pe măsuţă, momentul când în separeurile învecinate se vorbeşte cu foc despre importanţa zodiilor sau despre mârşăvia politicienilor zilei, dar gurile au rămas închise. A coborât la Craiova. Până la Timişoara, nu s-a mai aşezat niciun om pe niciunul dintre cele patru locuri din preajma mea. Început de vară, dar şi de săptămână. Aş fi putut pleca de sâmbătă, dar am preferat să aştept până marţi. Măcar trei zile de răgaz între una şi alta.

Când nu citeam, mă uitam pe fereastră, cu muzica o idee mai tare. Am văzut o vulpe şi-un iepure. Mulţi fazani, unii sărind de prin tufele de la marginea drumului, la trecerea trenului, fâlfâind speriaţi, cu trupuri greoaie. Un fluture roşcat a zburat o vreme pe lângă geam, lopătând din aripile stropite cu alb, rotunjite la margini. Cum de putea să zboare la fel de repede ca trenul? Când s-a pierdut, s-a pierdut. Nu a rămas în urmă, nu a luat-o înainte. S-a topit, s-a făcut una cu pajiştea lui din care ieşise. Vulpea se ivise într-un luminiş de-un verde crud, aproape de asfinţit, şi părea să urmărească ceva, stătea absolut nemişcată, trupul încordat, gâtul întins, urechile ciulite. Iepurele sălbatic fugea pe un câmp, ceva mai devreme, se îndepărta cu viteză, alungat de şuieratul groaznic al trenului. L-am văzut din spate, gonind în salturi înalte, perpendiculare pe şine, şi era atât de mare, încât în

prima clipă am crezut că-i o căprioară. Urechile-i păreau coame.

„Pe unde eşti?” întreba mama în mesaje.

„Caransebeş”, ziceam.

Şi apoi Lugoj, şi apoi în sfârşit am ajuns, mi-am strâns lucrurile şi-am aşteptat o vreme în picioare, aranjându-mi cât de cât părul în geamul negru pătat de luminile oraşului. Când trenul a oprit cu un icnet la capăt de drum, am coborât, am trecut printre toţi acei oameni care aşteptau sau erau aşteptaţi, am ocolit îmbrăţişări, vorbe de bun venit şi-am traversat liniile în capătul peronului, trăgând geanta repede după mine, ca să nu-mi rămână înţepenită cu vreo roată între şine. Locomotiva de pe prima linie părea că vrea să plece, mârâia, era cât un munte gata să se prăvălească peste lume, dar de fiecare dată se întâmplă aşa. Printr-o minune, în staţia de peste drum de gară am găsit imediat un taxi dispus să mă ia. Era o maşină albă cu aripa dreaptă din faţă turtită, rechinul mi-a zâmbit într-o parte, sau poate că zâmbea pentru el, cum punea telefonul pe bord, încheind o discuţie. Pod, autogară, malul Begăi, sălcii plângătoare, fabrică abandonată, şine de tramvai, colţul columbofililor, casele, casa. Când a oprit pe strada întunecată, i-am dat bancnota de zece lei pe care mi-o pregătisem din tren şi cu care-l convinsesem să mă ducă atât de aproape. Mi-am scos singură geanta din portbagaj, mulţumescul meu a rămas stingher în maşină, amestecându-se cu fumul ţigării, plutind pentru câteva clipe în jurul plafonierei şi prelingându-se în noapte pe fereastra deschisă din dreptul şoferului atunci când maşina a luat-o din loc. Am traversat strada rămasă pustie încercând să fac cât mai puţin zgomot, ca să nu trezesc toţi câinii din curţi, am ajuns în faţa porţii, am bâjbâit, am reuşit în cele din urmă să potrivesc şi să rotesc cheia groasă strecurată sub clanţă şi am deschis.

În capătul tunelului întunecat dintre poartă şi curte, scheletul fântânii îşi arunca umbra lungă pe jos, până sub fereastra bucătăriei. Haşurată de crengile liliacului, peste

acoperişul magaziei vecinilor, răsărea o lună mare şi roşie.

I-am găsit în casă, cu masa pusă şi toate luminile aprinse”.

1) imineaţa devreme, mă mişc prin casă încet, să nu-i trezesc.

Mă strecor printre scaunele din sufragerie, unul în capul mesei, altul la birou, între spătarele lor e un spaţiu îngust chiar şi pentru mine, fac slalom printre colţuri de mobilă, apoi păşesc cu grijă din sufragerie în hol, evitând pragul lat care scârţâie groaznic. Trec de uşa întredeschisă a sufrageriei, a cărei clanţă e legată cu un şnur de clanţa dormitorului lor, legată la rândul ei cu şnurul prins în perete, aşa încât să stea ambele întredeschise peste noapte, uneori şi ziua. Legătura asta le face să zăngăne ca nişte talgere, dacă împingi prea mult dintr-o parte sau alta. Aşa c-am împins doar un pic şi m-am strecurat într-o dungă. Mai departe, deschid uşa bucătăriei uşor, cât se poate, adică până la jumătate, fiindcă acolo se propteşte în colţul bufetului. Tot uşor apăs pe întrerupător. Am intrat. Au foşnit pungile agăţate în dosul uşii. Din patru, cinci paşi parcurg bucătăria, trec în baie, aici alte două uşi riscă să se ciocnească. Le cunosc foarte bine pe toate, deşi ele par să nu mă cunoască pe mine deloc.

Uşor o să folosesc toaleta, uşor o să trag apa, închizând iute uşiţa cabinei, uşor o să pornesc robinetul şi o să mă spăl pe dinţi, pe faţă, pe piept, uşor o să aleg un prosop din teancul de pe maşina de spălat şi-o să mi-l atârn pe sârmă într-o parte, la perete. Din baie se aude totul în dormitorul îngust, paralel cu bucătăria, unde dorm ei acum: o veche tubulatură, care făcea cândva legătura dintre un cazan şi radiatorul din sufragerie parcurge încăperea, iar prin ea sunetele circulă amplificate. Ştiu, fiindcă am dormit în camera asta cel puţin de-atâtea ori ca şi în cea de acum. De fapt, şi ultima oară, astă-iarnă. N-am reuşit niciodată să pricep care e dormitorul lor şi care de oaspeţi, zadarnic le spun la telefon în ajunul fiecărei sosiri să nu se deranjeze, eu dorm oriunde e liber, fiindcă mereu îi găsesc în altă cameră decât mă aştept, noţiunea de liber

e una foarte neclară aici, se pare că niciuna dintre camere nu-i liberă niciodată, iar una devine liberă la un moment dat, undeva între răspunsul la întrebarea „Când ar fi mai bine să vin?” – „Vino oricând, noi te aşteptăm! 1 – şi mesajele primite în tren pe măsură ce mă apropii – „Pe unde eşti?” mesaje în spatele cărora intuiesc agitaţie, şi atunci e de parcă peisajul care goneşte pe lângă tren în sens invers mă trage şi pe mine un pic înapoi, astfel că atunci când ajung la poartă sunt de fiecare dată mai puţin decât eram când am plecat de acasă.

Uşor o să deschid capacul cutiei metalice în care îşi ţin cafeaua normală, vreun pachet de Jacobs, nu cafea decafeinizată, nu dischete pentru maşinăria zgomotoasă pe care nu mă pricep s-o manevrez – bine c-am reuşit să smulg aseară informaţia cu poziţia exactă a cafelei uşor o să aprind aragazul, o să aştept în picioare să fiarbă apa, alegând o cană din bufet şi închizând uşa acestuia cu mare atenţie, fiindcă ştiu că se trânteşte pe ultimii centimetri, stârnind un „ah!” sau „ei!” – din partea mamei, când scapă din mâinile ei de parcă de fiecare dată ar fi prima dată, apoi uitându-mă în cană să nu fie vreo gâză şi dorindu-mi să o clătesc chiar dacă nu-i nimic vizibil acolo, şi renunţând s-o clătesc, dar suflând în ea uşurel, mijind ochii, intuind usturimea, căutând zahărul şi găsindu-l în cele din urmă, nu între miliardele de flacoane cu îndulcitori de tot felul de pe congelator, aspartam şi ştevia, tablete, prafuri şi lichide – numai melasa mai lipseşte de-aici –, ci în bufet, la ceşcuţe. O linguriţă de zahăr şi una de cafea în ceaşca rece şi neagră, priviri pieptănând lucruşoarele din jur, cu popas lăcrimos pe un pătrat de cergă roşie care acoperă unul dintre scaune – o întâlnire cu un vechi animal de companie din copilărie, acum împăiat, acum privindu-mă cu ochi de sticlă şi gheare încremenite şi reci, căci cerga asta, pe când era întreagă şi cu adevărat pufoasă şi caldă, acoperea patul din sufragerie, demult, în locul care a fost cândva casa noastră, a familiei noastre, nu aici, şi totul pare departe, atât de departe, dar nu undeva înapoi, ci aşezat cumva

într-o parte.

Sting aragazul, tom apa, amestec în cercuri strâmte, atentă să nu ating marginile ceştii cu linguriţa – o singură lovitură ar răsuna ca o notă prelungă, o ştiu, o aud şi fără să o provoc, ce linişte e dimineaţa aici şi cât de mult îmi doresc s-o păstrez pentru încă o vreme.

Ies din bucătărie ca un hoţ.

„Atunci de ce-ai mai venit?”

Şi pornesc înapoi spre dormitor.

„Atunci nu mai veni”.

Şi totuşi, poate că nu-i doar egoism în grija asta a mea, poate că mă pun prea aspru la zid.

Mi-i imaginez dormind, lungiţi unul lângă altul în camera îngustă, ocupată aproape toată de pat.

La fel de încet, cu paşi măsuraţi, ocolind obstacolele cunoscute, printre toate uşile astea care nu se deschid niciodată până la capăt – când dormeam în primul dormitor era mai uşor, riscam mai puţin să-i trezesc, nici nu dezlegam şnurul ombilical de la uşă, mă strecuram pe sub el, cu genunchii îndoiţi, cu ceaşca în mână, deschizându-mi calea cu un umăr –, evitând în ultima clipă pisica tolănită ca un preş între sufragerie şi dormitor, adresându-i un „Măi, animalule!” mut pe care ea-l înţelege şi la care-mi răspunde căscând de-i trosnesc fălcile, ajung înapoi de unde-am plecat, în camera care de data asta-i a mea, „Ermitajul”.

Două dulapuri – aduse acum şaptesprezece ani din Piteşti, de la noi de acasă. Plus unul – rămas de aici, de pe urma bunicii. Geamantanele sus, încuiate. Cutii la perete, şi peste toate o veche draperie de-a noastră – cândva, prin pătratele ei vişinii se strecura lumina soarelui din sud. Maşina de cusut. Un coş, cutiuţe. Papiote, dantele. Un scaun, cu hainele mele pe el, alături bagajul, aşa cum a rămas de aseară, aşa cum o să rămână toată săptămâna. Filodendronul, crinii. Fereastra. Un băţ pentru tras perdeaua deoparte. Dar eu ajung şi fără băţ, aşa m-am lăudat. Perdeaua se desprinde din primele două inele. „Vezi, dacă te-ai ocoşit?” întredeschid fereastra.

Aer.

Pată de lumină tremurând pe o papiotă albă.

Sorb din cafea, în picioare.

N-a fost uşor. Şi încă în orice clipă s-ar putea auzi mama, strigând din pat „Tu eşti?” sau „Cine-i?”, sau direct „Copilule!” – dublând dulce i-ul – de undeva din uşă, deja ridicată din pat, deşi asta e mult mai puţin probabil acum –, deci mai degrabă un „Cine-i, tu eşti?” strigat din pat cu vocea nedumerită a omului trezit din somn într-o cameră unde soarele nu mai pătrunde deloc. De când s-au mutat aici, cu tot calabalâcul din vechiul nostru apartament, bufetul din bucătărie acoperă peretele de sticlă dintre bucătărie şi cameră. Demult, când eram copil şi veneam în vacanţa de vară la bunica, pe vremea când majoritatea uşilor se puteau deschide până la capăt, prin ochiurile dreptunghiulare de geam pătrundeau raze ce se împreunau magic cu zugrăveala în culorile curcubeului trasă cu rolul. Le puteai privi pe îndelete când stăteai tolănit în după-amiezile lungi. La picioarele patului, pe peretele mic se afla un tablou foarte mare, unul dintre paradoxurile posibile ale copilăriei, iar în tabloul acela o furtună şi un vapor concentrau tot întunericul lumii şi toate spaimele omului, astfel că în jurul lor rămânea doar lumină.

Deci mai degrabă un „Cine-i, tu eşti?”. Iar vocea mea, dacă aş fi nevoită să răspund la întrebarea asta, ar suna fără să vreau duşmănoasă şi rea, un croncănit străin, o ştiu, pentru că am mai auzit-o aici, chiar aşa, era altă dată, dar era ca acum – fiindcă trebuie să răspunzi cel puţin la fel de tare, adunându-ţi toate puterile, câte mai ai, ca să se-audă peste trei uşi: „Da, eu sunt”.

Şi ziua ar începe aşa, cu un strigăt.

Iar strigătul ăsta îngrozitor, care s-ar auzi peste uşi, „da, eu sunt”, s-ar auzi şi peste un gard, poate şi peste două, sunt eu, da, simt eu, da, eu, eu sunt, cine ştie până unde s-ar auzi şi e ine ar auzi, iar ceea ce contează cu adevărat nu-i neapărat faptul că nu, parcă nu mai sunt eu de la o vreme – de când? ci că atunci s-ar porni tăvălugul,

şi în afară, şi înăuntru.

Vârtejuri, de acum până seara târziu.

Dar mama nu se aude.

O să vină o zi în care o să mă mişc prin casa asta fără niciun fel de oprelişti, uşa bufetului o să-mi scape din mână, linguriţa o să se rotească larg şi cu zgomot în ceaşcă, o să ascult notele înalte lungindu-se, o muzică interpretată într-o sală pustie, dar vocile lor n-o să se audă, nici a mamei, nici a tatălui meu, şi niciun vârtej, nicio şoaptă, n-o să se mai audă orice aş face şi orice aş zice c-aş da ca să le mai aud o singură dată. Îmi dau seama că ziua aceea va veni, şi încă destul de curând, iar eu voi sta tot aşa, aici, în picioare, „da, eu sunt”, între pat şi maşina de cusut, între şase uşi de dulapuri ticsite de lucruri, unde n-au loc două umeraşe cu hainele mele, între geamantane mai bătrâne ca mine şi încuiate de câteva decenii cu cheia, da, eu sunt, femeia asta, cu o cană neagră în mână, privind ciucurii perdelei cum mătură pervazul legănaţi de o adiere la începutul zilei fierbinţi, spre înăuntru şi în afară, spre înăuntru şi în afară. Iar în ziua aceea îmi voi aminti de ziua aceasta.

Mă doare în gât. Poate de la vorbitul de aseară sau poate că nu.

De undeva, dintr-o curte vecină, începe să urle un câine. Un mârâit prelung se transformă în scâncet, apoi în urlet de lup. I se alătură imediat alţii, greu de spus câţi, un cor jalnic se înalţă, apoi iarăşi liniştea şi doar nişte păsări sălbatice, mierle probabil, dar nu trilurile lor primăvăratice, nişte biete sughiţuri. Gâşte şi curci nu mai sunt de mult peste gard. Vecina a îmbătrânit şi a înnebunit. Un iubit mult mai tânăr, alcoolic şi sifilitic, o aşteaptă să moară. Ştie, cu cele şapte clase ale lui şi cu creierul lui ca un burete găurit, că ziua aceea o să vină curând.

Acum ar trebui să deschid uşa casei. Las cafeaua pe pervazul infim al geamlâcului din hol. Alunecă o cheie. O prind de panglica verde. Rotesc încet, înalţ de clanţă, ridic un pic uşa, proptindu-mă cu braţul şi umărul, ca să nu se

frece în partea de jos. Reuşesc s-o fac să gliseze pe deasupra arcului alb lăsat pe jos de atâtea deschideri scrâşnite. Îmi iau cana şi mă strecor afară. Las uşa întredeschisă. Pornesc spre portiţa grădinii. Printre dalele late, cărămizii, au apărut buruieni dese, nişte frunzuliţe de-un verde aprins. Aici n-a fost niciodată aşa. Calc pe ele. Va trebui să le smulg.

Neputinţa.

Înaintând dincolo de portiţă, pe poteca pietruită, îl văd dormind unul lângă altul în spatele meu, două trupuri mari umplând camera mică, singura lumină din încăpere fiind părul lor alb şi pielea lor albă. Hainele sunt albe şi ele, le-a albit lumina ce radiază din piele şi păr, orice altă culoare ar fi avut ele cândva, sau au albit cum albesc unele lucruri, ca şi fiinţele – o pijama albă cu dungi albăstrii – albite şi ele – şi o cămaşă de noapte albă cu flori liliachii pe plastron – albite şi ele. Două capete pe pernă, păpădii grele, ciufulite, nespus de fragile, cu ochii închişi Gurile, ca şi uşile, întredeschise, un pic gălăgioase.

Amintirea.

Cum mă apropiam astă-iarnă, ca să văd dacă tata mai respiră. Oprindu-mă mereu cu un pas înainte de „sau nu”. Şi cât de mic îmi părea atunci, cuibărit pe o parte, scurs de pe pernă, tras în jos de o mână nevăzută, insistentă, scârboasă.

Înaintam în „Ermitaj” încet, şi mai atentă ca acum, să nu mă prindă că fac ce făceam, dacă ar fi deschis ochii deodată. Nu-i deschidea. Mă opream. Ascultam. îi auzeam respiraţia. Ieşeam din cameră cu spatele, păşind înapoi, executând aceiaşi paşi, trei, doi, unu, în sens invers.

Dar mai putea ceva să fie dat înapoi?

„Ermitaj” i-a rămas numele dormitorului mare de la ultima zugrăveală, de când pereţii au devenit de-un ocru plăcut, iar nişele în care sunt atârnate cele două tablouri sunt cărămizii. O extravaganţă. În rest, toată casa e albă.

De câte ori vin aici, primul drum e în grădină. Aici mă simt cel mai bine. Am unde să mă aşez şi e atâta lumină.

Tata adoră grădina asta. E casa lui. Casa celui fără

de casă. Mamei îi pute cam totul, deşi ea ar trebui să fie mult mai legată de loc. E grădina ei, de lângă casa ei, care a fost casa părinţilor ei şi mai înainte a părinţilor părinţilor ei – despre care eu nu ştiu mai nimic.

Înainte ca tata să se micşoreze aşa, adică nu foarte demult, chiar şi vara trecută, el era cel care îmi deschidea drumul către grădină şi-mi arăta, pas cu pas, cum merg roşiile, cum merge fiecare soi de viţă-de-vie, ce s-a uscat şi ce s-a tăiat, ce s-a plantat şi ce urmează să se coacă. Pentru ce am venit prea devreme, pentru ce am venit prea târziu. În vreme ce mama ne comanda cu exces de detalii o mână de pătrunjel sau două fire de leuştean pentru ciorbă, din împărăţia ei: sprijinind aragazul. Ea nu venea în grădină decât când ne adunam cu toţii la masa de lemn, la cafea, la îngheţată, la pepene, la poveşti. „Pute”, „Pişcă”. Prima şi singura care spunea cuvintele astea, când ţi-era lumea mai dragă. Cu un aer princiar, din senin, plesnindu-se cu palma grăsuţă pe vreun petic albastru de piele. Omorând o gâză care nu era nicicând de văzut. „A scăpat!” Apoi se retrăgea în bucătăria ei, unde nimic nu i-a puţit şi n-a pişcat-o niciodată – ceapa şi uleiul încins sunt prietenii buni ai femeilor care ajung să fie apreciate mai cu seamă pentru cât de bine gătesc. Chiar dacă a fost o vreme când din mâinile lor ieşeau bijuterii – bijuterii adevărate, nu glume.

Dincolo de magazie, în capătul potecii pietruite, unde începe grădina, bolta verde e mult mai bogată decât de obicei. Un tunel frunzos cu o lumină argintie în capăt. În stânga, după smochin, se află masa de lemn cu două băncuţe înguste şi lungi, aşezate pe-un soclu de beton turnat de tata în primul an când s-au mutat aici, pe când folosea nivela şi pentru cele mai nesemnificative amenajări, cu obsesia lui de ceasornicar aplicabilă în tot şi-n toate, dacă e să îi spunem în alte cuvinte preciziei inginereşti – căci tata a lucrat toată viaţa ca inginer, la planşetă, proiectând instalaţii electrice, desenând cu creioane mecanice de O, 5 şi cu rotringuri care-şi lăsau tuşul pe planşe prin vârfuri chiar mai subţiri de atât, de O,

2, de O, 1, şi-ale căror erori erau rase de pe planşa de calc cu lama Gilette. Şi unde-a mai aplicat el, ca tânăr pensionar al anilor ’90, obsesia de ceasornicar? De pildă, când a turnat şapa în magazia de depozitat vechituri, pe lângă care tocmai ce am trecut – adică pentru acele lucruri care prin firea lor stau într-o rână. Lucruri printre care nimeni nu mai caută nimic niciodată. Ar fi de găsit câteva aparate de radio cu carcasă de lemn, vreo trei televizoare cu lămpi, poate şi ceva scăunele – deşi nu se ştie, cu scaunele e o poveste întreagă la noi, în casa asta mi-au ieşit şaisprezece la ultima numărătoare secretă, niciunul nu pare să fi fost exilat vreodată dintr-o locuinţă de-a noastră din ’66 încoace –, şi multe şade şi sârme şi scânduri, desigur, căci ce-ar fi o magazie fără scule şi scânduri şi sârme, şi fel şi fel de lucruri lipsite de nume, dar care capătă ca prin farmec un nume şi mai ales o utilitate de îndată ce pui mâna pe ele şi dai să le-arunci.

Acolo, la măsuţă, vreau să-mi beau cafeaua. De aici vezi cum se înalţă soarele dimineaţa, peste o casă vecină abandonată, peste părul vecinilor, peste vişinul nostru, în cele din urmă peste smochin, tot al nostru, ah, dar atunci e deja către seară. Aerul e minunat, chiar dacă legenda locală spune, mai nou, că pute de la lupii de trei feluri ai vecinilor, închid ochii, trag aer în piept, ah, şi usturimea nu-i de la urina de câine.

Ia masa asta am citit şi-am lucrat veri de-a rândul. Am privit furnici ocolind crăpături, am făcut fotografii cu cărţi deschise la câte o frază frumoasă, atentă să intre în cadru şi crengile vişinului, poate şi cana, poate şi pisica, pentru ca apoi să ţi le trimit ţie, să te bucuri şi tu. Apoi îmi cereai poze cu roşii, ardei şi bostani. Îţi trimiteam. Îţi trimiteam şi păianjeni întinzându-şi plasele verticale, a căror reflexie tremura la cea mai mică adiere în găleţi cu apă stătută, scări sprijinite de peretele magaziei, dublate magic de umbrele lor, stropitori cu gâturi alungite în lumina înserării, vreo greblă proptită de vişin.

Însă acum locul e de nerecunoscut. N-ai unde să te aşezi.

Lângă masă se află, de foarte mulţi ani, un morman delimitat de-un gărduţ, unde se strâng resturile vegetalele din care, după ce simt topite de timp, rezultă îngrăşământul natural pentru grădină. Acum gardul ăsta înalt până la genunchi aproape că nu se mai vede. Peste mormanul de putregaiuri hrănitoare prin care colcăie râme, păianjeni şi gâze pe nedrept anonime, şi dincolo de vechile sale hotare, între zidul de cărămidă al casei vecine şi masă, cotropind şi picioarele băncuţelor, sunt grămezi de crengi, ramuri şi rămurele tăiate mărunt, cu frunze şi fără – şi-mi amintesc că mi-au spus cândva, pe la începutul verii, că au chemat pe cineva să-i ajute să taie vişinul. îmbătrânise. Iată-l, făcut bucăţele, însoţindu-se cu buruieni şi ierburi smulse cu mâna sau aduse de vânt, ornat de pânze care vibrează în soare. Trunchiul, tăiat în bucăţi egale, odihneşte într-o stivă, lângă magazie. Îmi dau seama că am trecut pe lângă el fără să-mi dau seama ce este.

Cimitir.

Unele cuvinte vin ca de nicăieri, nerostite, păsări care fac umbră mare pământului şi deodată se strâng ruşinate, şi-n urma lor rămâne o vreme doar întuneric, chiar dacă aripile le stau cuminţi adunate pe lângă corp.

Un cimitir.

Ceva mai departe, cu cana în mână. Spre locul unde în anii din urmă creşteau roşii, ardei graşi şi iuţi, fasole şi vinete, bostani, şi-unde acum e doar un teren cenuşiu. Se vede că-i proaspăt săpat, însă pământul s-a uscat, n-o fi plouat de mult De jur-împrejur, tufe înalte de leuştean şi mărar înflorit, ştevie cât omul, iar un pic mai departe, pe hotarul dintre grădini, dinspre terenul vecinilor inexistenţi – când au dispărut, cum de nu-i nimeni să se bucure de toată această pădure care foşneşte, mai vie ca oricând acum, că toţi oamenii au murit? – murii îşi strecoară braţele lungi prin gardul de sârmă împletită, oferind fructe şi spini.

Între terenul pustiu şi mormanul de vegetale, un singur lucru prosperă. Tufa de coacăze negre, care a crescut enorm faţă de vara trecută. E cât coroana unei

sălcii şi-i plină de fructe, ciorchini graşi trag de ramuri în jos, şi sunt multe boabe irosite, căzute pe pământ şi prin crăpăturile în care ţi-ar putea încăpea palma cu totul, dacă ai vrea să faci asta. Cam vreau. Mă aplec şi-mi înfig palma în pământ cât pot, ca un veterinar care controlează o vacă gestantă.

Ameţesc când mă ridic. Soarele e puternic deja.

Îmi las cana pe trunchiul vişinului, tăiat la nivelul şoldului meu. Închid ochii, rotocoale de venin şi miere îmi joacă sub pleoape.

Astă-iarnă, trunchiul vişinului era încă întreg. De masă era sprijinită o lopată. Mi-era frig, mi-era frică. Pe bobocii de trandafir, îngheţaţi înainte să apuce să se deschidă, era chiciură. O simţeai până-n oase.

Acum, căldura pământului. O simt încă în degete.

Cu cea mai fericită şi puternică dintre vocile lui, vocea care mă minte la telefon că e tânăr, sau mai degrabă că nu are vreo vârstă anume, vocea de inventator, vocea de aventurier pe corăbii doar de el cunoscute, tata mi-a zis de curând; „Am lăsat trunchiul înalt de vreun metru, le-am zis să nu-l taie de jos, o să vezi, poţi să-ţi laşi cana de cafea pe el! Putem să facem o măsuţă, dacă mai punem deasupra un rotocol. Dar, oricum, este deja o măsuţă!”

Deschid ochii, mângâi măsuţa.

Răşină şi cercuri.

Fierbinte.

Niciun cimitir. O să găsesc eu o mătură pe undeva pe aici.

Te-a acoperit valul, acum fereşte-ţi privirea.

În uşa casei, în cămaşă de noapte, dulce ca o turturea, mama strigă ceva. Mă întreabă de cafea.

— Mi-am făcut deja, spun ascunzându-mi obrazul, închizând portiţa grădinii şi rotind lent zăvorul improvizat dintr-o bucată de lemn bine şlefuită, ca un săpun.

Sunt cu spatele la ea. Nu ştiu cum de o văd stând în uşă în cămaşă de noapte, nu ştiu cum de ştiu că o voi vedea aşa ori de câte ori voi dori – şi, mai mult, mă văd foarte bine pe mine prin ochii ei: cum închid portiţa, cum

rotesc zăvorul neted de lemn şi cum înaintez, cu privirea plecată, călcând pe dalele năpădite de frunzuliţe grase, un covor verde crud.

Îi spun cu ochii în pământ, ascunzând răul aşa cum cândva ascundeam daruri la spate:

— Trebuie să smulgem buruienile astea, niciodată n-au crescut chiar aşa. O să le rup eu, că-mi place… am grijă să adaug iute, ca să nu-i sune a reproş.

Iar ea, cu glasul acela fără vârstă, pereche cu-al tatălui, care te păcăleşte la telefon:

— Simt violete!

Acum chiar o privesc. Cămaşă albă de noapte, cu flori de-un mov viu pe plastron.

— A fost o splendoare în primăvara asta! zice, vioaie. Da, ca niciodată au crescut. Era doar cuibul ăla mic la portiţă. A plouat şi-apoi a fost foarte cald, sau nu ştiu ce-o fi fost, dar uite până unde-au ajuns. Şi ştii cum mirosea? Să nu cumva să te prind că mi le rupi!

Se întoarce, convocând iuţeala şi graţia care-au slujit-o o viaţă în punctarea unor asemenea clipe. Dispărute de mult. În realitate, intră în bucătărie şchiopătând şi icnind, sprijinindu-se de rama uşii, apoi de caloriferul din hol, apoi de cuier, de aragaz, dărâmând lucruşoare – o perie de haine, o cutie de chibrituri, pe care le blestemă din mers… Văzută din spate, fiinţa asta mare, cu păr de-un alb imaculat, nici nu mai seamănă cu mama mea, ci cu bunicul.

Se topeşte în întunericul casei. Rămân afară. Vin în faţa ferestrei de la bucătărie. Fereastra e larg deschisă, dincolo de plasa de plastic, pe pervaz, sunt înşirate coşuri cu roşii, castraveţi, pâine, pere, ca pe o prelungire a mesei.

A început concertul. Uşi, ibric, ceaşcă, linguriţă, apă, căutat de chibrituri şi cârpe, sprijinit cu toată greutatea de masă şi lovit dureros cu piciorul de colţul vreunui scaun, uite că acum a mai căzut şi asta, fir-ai tu să fii, acolo să stai – cerga roşie, acest animal împăiat care-a prins viaţă deodată, stă acum cuibărit la picioarele scaunului, ştiindu-şi stăpâna de frică, şi totuşi gata s-o muşte. Fiecare gest,

fiecare intenţie a mamei sunt însoţite de sunete.

Dau să spun ceva, dar îi ştiu răspunsul şi fără să deschid gura.

Am vorbit până la urmă sau n-am vorbit, am rugat-o să fie mai atentă şi să nu mai facă atâta gălăgie, cum o priveam din faţa casei, doar cu plasa de la ferestrele largi ale bucătăriei între noi? Aş crede că nu, dar ea mi-a răspuns şi aşa, poate la reproşul din iarnă, sau poate la cel din vara trecută, sau poate vorbind fără să ţină seama de mine deloc, cum probabil că face în fiecare dimineaţă, când este singură aici:

— Lasă-l, că el oricum nu mai aude nimic!

(fragment dintr-un roman în lucru)

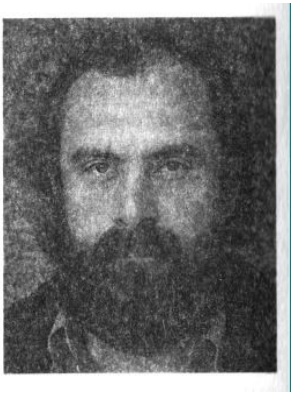

COSMIN PERŢA (n. 1982, Maramureş) este un eseist, poet şi prozator român. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii „Babeş-Bolyai” din Cluj-Napoca. Şi-a continuat studiile în literatură la Universitatea din Bucureşti, cu un master în literatura contemporană, obţinând titlul de doctor cu o lucrare referitoare la

literatura fantastică europeană. A publicat volume de eseuri, romane, povestiri şi poezie, în 2012 a obţinut premiul Tânărul prozator al anului. Fragmente din opera sa poetică au fost traduse în 13 limbi, iar cel mai recent roman al său este în curs de traducere integrală în patru ţări. În prezent este lector de literatură comparată la Universitatea Hyperion din Bucureşti.

Însemnările unei fete căreia îi plăcea supa

Taberei de literatură de la Sângeorz-Băi,
unde am început povestirea aceasta

Înainte să apuc să deschid ochii, un zbârnâit scurt al geamului, ca şi cum o pasăre de mici dimensiuni s-ar fi ciocnit de sticla încinsă de razele soarelui, m-a făcut să tresar.

Părul meu este lung şi negru, mi se prelinge ca smoala scursă dintr-un butoi peste umeri, torace şi coapse. Părul meu este deosebit de fermecător. Este singurul meu prieten, de fapt îl şi îngrijesc ca pe unicul meu prieten. îl dau cu balsam, îl ung cu ulei, îl pieptăn ore în şir. Şi el mă îngrijeşte pe mine la rândul lui. Părul meu este lung până la genunchi. Mă protejează şi mă face să foşnesc, mă ascunde când nu vreau să fiu văzută sau mă descoperă doar pentru a-mi potenţa frumuseţea obrajilor pali. Părul meu este singurul care ştie cu adevărat ce se întâmplă în interiorul fiinţei mele, atât de neverosimile. Şi nu are de gând să spună nimănui.

Sunt o femeie frumoasă, nu aş fi atât de frumoasă fără părul meu. Ştiu asta pentru că toate fetele mi-au spus asta. Şi eu le cred. De ce să nu le crezi? Fetelor le plac femeile frumoase.

Dau cearşaful la o parte şi, nici nu apuc să duc mişcarea până la capăt, că mă izbeşte din nou pofta. Pofta aceea nebună de supă. De neînţeles.

Cât să fi trecut, douăzeci de zile, o lună, trei? Nu ştiu.

Ştiu doar că pofta aceasta se intensifică, pe zi ce trece, tot mai puternică, mai agresivă, mai neînduplecată. Ştiu doar că îmi vine să plâng de neputinţă.

E cu atât mai ciudat cu cât în copilărie nu mi-a plăcut supa, mama mă forţa să o mănânc, nici în adolescenţă nu am mâncat, iar, mai apoi, tânără femeie deja, mâneam supă în mod firesc, ca toţi ceilalţi oameni, la masa de prânz, fără însă a avea o apetenţă deosebită pentru asta. Totuşi, cineva mi-a spus la un moment dat că mănânc supa într-un mod graţios. Poate de acolo a început totul.

Aici însă, închisă aici, supa e tot ceea ce înseamnă afară. E absurd, totuşi, un hotel de cinci stele ca acesta să nu aibă supă. Are orice altceva, la prânz îmi servesc, zi de zi, de la cele mai simple preparate, paste sau pui la cuptor, până la mâncăruri rafinate ca vită argentiniană sau homar, însă niciodată supă.

La început pofta s-a insinuat timid, mi-am amintit cum atunci când eram tristă şi nu puteam să mănânc ieşeam din casă la restaurantul din colţ unde mâneam o supă cremă de legume, uneori chiar o supă de găină.

Şi acum sunt tristă, dar nu am supă. Sunt singura fiinţă din hotelul acesta de lux din care nu pot ieşi. Dar chiar dacă hotelul nu are alţi clienţi, nici recepţioner, majordom, cameriste, barman, bucătari, totul se desfăşoară absolut firesc, minibarul se umple la loc peste noapte, gelurile de duş şi prosoapele se schimbă cu regularitate la două zile, micul dejun e întotdeauna pregătit, prânzul şi cina mă aşteaptă mereu în cameră, pe masa din sufrageria apartamentului în care stau, iar candelabrele din barul hotelului vibrează seară de seară pe ritmuri de jazz, cu lumina în clar-obscur şi paharul de martini pregătit pe bar, invitându-mă parcă să dansez. Dar cu cine? Atunci, părul meu, negru-negru şi lung până la genunchi, intră în acţiune şi mă înfăşoară şi îmi mângâie coapsele şi îmi vorbeşte prin foşnete, ca nişte şoapte, şi dansăm. Dar nu e nimic anormal, părul meu sunt eu, de ce vă miraţi?

Când am dansat prima oară aveam paisprezece ani,

părul îmi era mult mai scurt, însă la fel de negru. Cel mai tare ţin minte senzaţia de teamă. M-a cuprins de cum am intrat în spelunca aceea. Urma să îmi văd pentru prima oară tatăl. Tot ce îmi spusese mama despre tata era că înnebunise şi că, într-o bună zi, pe când aveam doar doi ani, a plecat de acasă şi nu s-a mai întors niciodată. Au dat de el, mama, cu ajutorul poliţiei, au dat de el, ani mai târziu, trăia în subteranele de la metrou. Albise, era subnutrit şi murdar, dar nu accepta ajutor. Angajaţii metroului îi spuneau Omul cu şobolani, asta pentru că, oricând îl întâlneau, îl vedeau însoţit de câteva dintre aceste rozătoare care provoacă scârbă şi angoase. îi dresase cumva, erau animăluţele lui. Mai spuneau angajaţii de la metrou că ştia subteranele mai bine chiar decât ei, când nu mai ştiau exact fundăturile liniilor moarte, abandonate de-a lungul timpului, îl întrebau pe el. În secret visa să ajungă conductor de tren. Să fie regele acelui regat subteran de la maneta unui vagon fantomatic.

Se aşteptau să moară în câţiva ani, să fie devorat de propriile animale de companie, dar nu a fost aşa, vreme de zece ani a străbătut subteranele cu prietenii lui chiţcăitori băgând groaza în cei care îl surprindeau cu colţul ochiului, târziu în noapte, de pe marginea vreunui peron.

Până într-o dimineaţă, când l-au găsit, cuminte, aşezat pe o bancă, pe un peron, înainte de începerea programului. Nu mai era niciun şobolan cu el. Ţinea capul în pământ şi spunea că vrea să meargă acasă.

Au chemat o salvare şi a fost internat la psihiatrie. După un an, i-au dat drumul. Locuia într-un cămin de nefamilişti şi a decis să-şi contacteze familia. Mama nu a vrut să audă de el. După încă vreo câteva luni de îndoieli şi revolte interioare, fetiţa, devenită adolescentă deja, a acceptat să îl întâlnească. Eu eram aia. Da, aşa mi-am cunoscut tatăl.

Îmi era foarte teamă, nu-l cunoşteam deloc pe omul acela. Dar omul acela a fost bun şi blând şi cald şi mi-a vorbit toată seara. Mi-a vorbit despre vagoane, despre linii, despre întunecime. Mi-a vorbit despre spaimă şi despre

dragoste. Mi-a vorbit despre cum el nu a plecat niciodată, doar corpul lui a plecat. Şi corpul lui trebuia să plece, corpul lui trebuia să fie acolo în subteran, în iad, citise el ceva cu iadul care poate fi petrecut pe lumea aceasta. Era un om bun. Mi-a mângâiat părul şi mi-a spus că este foarte frumos şi nu ar trebui să-l mai tund niciodată.

Apoi mi-a spus că el va pleca, din nou, şi mă roagă să dansez cu el. A fost primul meu dans. Mi-a fost teamă, da, dar am dansat. Corpul meu de 14 ani cu corpul tatălui meu care plecase, deşi el nu plecase niciodată, după cum zicea. Apoi nu l-am mai văzut niciodată.

2

În primele săptămâni de când sunt aici am căutat înnebunită ieşirea. Dar nu există nicio ieşire. Niciuna de găsit, oricum. Sunt doar eu, cu părul meu lung şi negru, în tot hotelul acesta luxos în care nimic din afară nu pătrunde, dar nu poate nici să iasă.

Ascult muzică la pick-up-ul din apartament, am o colecţie impresionantă de viniluri *vintage*, citesc din biblioteca asta bine pusă la punct, mai ales ruşi, mai ales poveşti despre inadaptare şi langoare. Da, ştiu, *lame*, astea îmi plac mie. Nu sunt chiar o intelectuală, dar ştiu când ceva te atinge. Simt. Ascult muzică şi citesc şi îmi îngrijesc părul. Şi mănânc, e adevărat, dar aici nu au supă. Nu ştiu dacă mai e cineva viu în afară. Nu ştiu dacă mai există un în afară. Sunt de atâtea zile aici.

Mă plimb pe coridoarele hotelului, intru în camere la întâmplare şi cercetez în amănunt, căutând urme ale celor care au stat acolo cândva, dar nu găsesc nicio urmă. Mă îmbăiez singură, goală, în piscina hotelului şi părul meu lung şi negru mi se lipeşte de corp ca o a doua piele. Îmi place atingerea lui. Şi lui îi place pielea mea uşor încreţită de apă, uşor tulburată de briza din aparatele de aer condiţionat îl strâng cu grijă, până când toată apa ni se scurge la picioare şi se izbeşte violent de gresie, îl adun în prosop.

Apoi mi se face foame. Şi prima dată mă gândesc la supă, singurul lucru care în lumea asta, în afară de

oameni, nu există.

Am încercat să intru în bucătărie, da, dar nici în bucătărie nu se poate intra. Apoi am încercat să îmi folosesc fierbătorul din cameră şi să reutilizez ingrediente de la micul dejun pentru a face supă. Tăiţeii din paste, pe care îi spăl cu grijă de sos, frunze de salată, cubuleţele de legume sote folosite la garnituri, cubuleţe de şuncă, ulei de măsline, uneori ciuperci făcute la abur, dar tot ce îmi iese sunt nişte zemuri cu gust de lături. Am abandonat, dar pofta de supă creşte, devine aproape insuportabilă. Şi părul mi se întristează şi el, se usucă, se scorojeşte şi, undeva, undeva în spate, ca să nu văd eu în oglindă (e foarte grijuliu cu mine părul meu), a apărut primul fir alb. Dar eu l-am văzut.

Nu mai ştiu de cât timp sunt aici, nu mai ştiu cum am ajuns. E de parcă într-o bună dimineaţă m-am desfăşurat din părul meu foşnitor, am pus picioarele pe covor şi m-am trezit în camera asta. E de parcă simt aici dintotdeauna, deşi nu e aşa. Îmi amintesc: figura mamei, îmi amintesc teama şi dansul acela cu tata, îmi amintesc micul restaurant din apropierea garsonierei, unde mâneam supă când eram tristă şi nu puteam mânca altceva. Îmi amintesc chiar că în facultate mă ataşam imediat de toate tipele anxioase, depresive, psihotice şi mai ales de cele cu declic suicidar. Eram o bună ascultătoare, aveam răbdare şi se pare că dădeam chiar şi sfaturi, unele dintre ele mi-au spus pe urmă că sfaturile mele le-au salvat de la a se arunca în faţa trenului chiar atunci. Două dintre cele care mi-au spus-o s-au aruncat în faţa trenului la câteva zeci de minute după. Cele care au supravieţuit mi-au spus că am contat în viaţa lor, la mulţi ani după zilele acelea puţine în care am stat împreună când ne-am întâlnit. Aşa ziceau. Şi eu, care eram tot mai aproape de tren, mă uitam la ele şi aproape le credeam. Nu ştiu de unde scoteam sfaturile alea, nu din experienţă, eram o puştoaică, experienţă poate aş putea avea acum, dar nu aş îndrăzni să dau sfaturi nici măcar pentru trecut strada. Da, îmi amintesc chestii. Apoi mă uit la corpul meu şi nu-l mai recunosc,

pare că aparţine unei cu totul alte persoane. Doar părul e acelaşi. Părul nu mă înşală niciodată. Părul cu siguranţă ştie cum am ajuns noi aici. Într-un vis profund părul mi-ar putea transmite impulsuri, reverberaţii care să-mi amintească. Trebuie obligatoriu să accesez memoria părului.

Am încercat. La început am visat pajişti întinse, cu felinare, pajişti pe care nu umbla nimeni, cu iarbă albastră, cu flori violacee. Era linişte pe pajiştile acelea, era răcoare, briza mă cuprindea şi îmi învolbura părul care mă cuprindea pentru a mă proteja şi eu tot înaintam, tot înaintam fără a da de nimic. Şi totul în jur sclipea, strălucea, zbârnâia, ca o câmpie electrică. Şi asta mă amuza.

Apoi am visat că mai e cineva în hotel, un criminal, cineva care venea după mine. Şi nu aveam unde să fug şi unde să mă ascund, trebuia să-l confrunt. Nopţi de-a rândul m-am tot luptat cu criminalul acela, fără faţă, fără identitate. Şi de nenumărate ori l-am ucis, dar el învia. Mereu învia. Ultima dată, cu răbdare, l-am decupat, ca pe o carcasă de porc, ca pe orice bărbat, în zeci de bucăţi şi el, în faţa mea, a început să se reasambleze şi fiecare organ şi fiecare bucăţică de piele să se strângă, să se adune şi să se lipească la locul ei. M-am trezit acoperită de sudoare. Nu era atât spaima de a fi ucisă, cât neputinţa, neputinţa de a face ceva, de a scăpa, de a mă opune. Bărbatul acela nu putea fi ucis. O neputinţă care încet-încet se transformă în deznădejde. E greu să accepţi că nu poţi face nimic, că ceva, dacă vrea să te omoare, chiar dacă îl păcăleşti şi îl omori tu înainte, tot vine după tine. E greu să îţi accepţi neputinţa. Şi nu o voi accepta.

Nici supă nu mai sper că voi mai mânca vreodată şi asta e la fel de neliniştitor în realitate pe cât e criminalul din vis. De căcat.

3

Îmi lipesc nasul de geamuri, încerc să descifrez vreo mişcare în afară. Nu se vede nimic, doar o lumină prăfoasă, doar nişte contururi ale unor clădiri. Nicio

mişcare. Şi niciun zgomot.

Încerc să urlu. Fără efect. Încerc să sparg geamurile cu scaunele. O, chiar încerc. Nu se sparg.

Şi afară aerul ăsta dens se strânge în jurul clădirilor ca o ceaţă purpurie şi cred că toţi oamenii, dacă mai există oameni, sunt obligaţi să privească doar în interior, ca mine.

Apoi, într-o zi, descopăr altceva. Undeva, la ultimul etaj, există un chepeng în tavan pe care nu îl încercasem, îl încerc şi e deschis. Urc pe scara de metal şi ies, în sfârşit, la aer. O terasă, câteva mese şi câteva scaune. Mă aplec peste balustradă, să strig, să strig tare, să mă audă toţi, dar strigătul nu poate pătrunde prin aerul dens şi purpuriu. Nici de aici nu se vede nicio mişcare şi nu se aude niciun zgomot. Doar aerul e proaspăt, doar lumina e nefiltrată de sticlă. Oameniiilooorrrrrr!!! Nimic. Nu mai sunt oameni, poate?

Singura învăţătură a mamei către mine a fost „ascultă-ţi bărbatul”, dar apoi a zis „dacă e beţiv, nu-l asculta”. N-am cunoscut bărbaţi beţivi. Cred că nici nu aş recunoaşte unul. Nu-mi plac bărbaţii. Singurul bărbat pe care l-aş recunoaşte e criminalul din vis, chiar fără faţă.

Stau ore în şir, în diferite momente ale zilei scrutând orizontul, aşteptând ceva ce nu mai vine. Apoi, într-o zi se întâmplă. De undeva de sus se aude un fâlfâit şi un ţipăt de pasăre şi l-am văzut. Un pescăruş. Un pescăruş!!!

Iau prânzul acolo, pe terasă, las firimituri peste tot şi în curând apar pescăruşii. La început timizi, în câteva zile apar câteva zeci. După ei vin şi porumbeii, apoi şi ciorile. Sunt fericită aici, în aviarul meu. Păsările mă înconjoară şi îmi vorbesc prin sunete grave sau ascuţite, prin bătăi din aripi şi forfotă. Vorbesc cu ele. E ca şi cum aş vorbi cu tata, şi el era mort şi s-a dovedit a fi viu. E ca şi cum aş vorbi cu cineva care nu există, dar e totuşi aici. E ceva viu, e ceva care îmi dă speranţă. Oare de unde vin şi unde se duc toate păsările astea? Până şi pofta de supă mi se mai estompează. Şi ăsta e un lucru bun. Orice începe să dispară e un lucru bun.

4

Din nou foamea de supă. Nu, nu mai e poftă, e foame, simt că aş putea sparge un perete, simt chiar că ar trebui să sparg un perete, cu pumnii, cu picioarele, cu capul, să-mi dea sângele, să mi se crape oasele, să simt cum durerea devine mai puternică decât foamea, să-mi simt corpul zdrobit dar trecând prin perete, dincolo de el, să ies prin perete ca printre dărâmăturile unui cutremur imens, să aud vaiete în jur, să supravieţuiesc. Să aud vaiete, nu de păsări, de oameni. Să supravieţuiesc. Să aud cum mi se crapă craniul şi să reuşesc să supravieţuiesc.

Părul mi se desfăşoară de pe lângă corp ca o mantie, ca aripile unui corb deschizându-se se desfăşoară părul de pe mine când mă ridic brusc din pat. Pun la pick-up Johnny Cash, mă spăl pe faţă, îmbrac un halat alb şi cobor la micul dejun. Beau ceai verde şi mănânc icre. Mâncarea nu mai are gust. Icrele mi se sparg între dinţi cu zgomot metalic nelăsând nicio savoare, nicio senzaţie care să-mi scuture papilele. Toată mâncarea are deja gustul de lături al supelor pe care am încercat să le fac la fierbător.

Singură, înfrigurată, cu gustul ăla de sânge pe limbă, cu gustul ăla de lături pe limbă, plâng. Plâng câteva ore în care Johnny Cash se tot repetă în timp ce acul sare de pe disc şi revine: I keep a close watch on this heart of mine/I keep my eyes wide open all the time… I keep a close watch on this heart of mine/I keep my eyes wide open all the time… I keep a close watch on this heart of mine/I keep my eyes wide open all the time… I keep a close watch on this heart of mine /1 keep my eyes wide open all the time.

Părul meu negru şi lung se zbate de podea în timp ce plâng şi părul meu pare că visează în timp ce se zbate. Răstorn pick-up-ul şi mă întind pe pat. Mă uit la tavan, dar şi tavanul pare că se uită la mine. Nu, nicicum nu-mi amintesc cum am ajuns aici. Nici dacă mai e ceva în afară. Sau dacă mai există un în afară. Nici măcar nu mai sunt sigură dacă amintirile mele sunt ale mele, dacă sunt vie. Părul meu sigur e, e lângă mine, îl văd, îl simt, îl pipăi. Nu mai contează. Nu, nici supa nu mai contează. Deloc nu mai

contează. Nimic nu mai contează. Vreau o ploaie. Cu răpăituri, cu grindină, o ploaie de vară care să facă geamurile să zbârnâie şi tot aerul să tresară.

5

A trecut ceva vreme. Nu mă mai lupt cu ucigaşul din vis, îl las să mă ucidă în fiecare noapte, nu am unde fugi, nu îl pot ucide. Mi-a găsit şi ultima ascunzătoare, mă trezesc mereu deja când îi aud paşii urcând pe scara metalică înspre aviarul meu secret. Dar tot merg acolo, acolo e viul meu, acolo e ce a mai rămas viu în lumea asta, chiar dacă eu mor noapte de noapte.

Primii se apropie cu îndrăzneală, de cum presar primele firimituri pe jos, apoi se înghesuie toţi ceilalţi. îi privesc absentă. La început mă bucuram de înghesuiala asta a lor, le urmăream ierarhiile, le dădeam firimituri şi celor mai slabi, separat. Acum mă ciugulesc pe picioare luptând pentru firimiturile acelea şi nici nu-i privesc. Privesc ciorile. Ciorile stau la distanţă, aşteaptă cu dispreţ parcă să se înfrupte pescăruşii, ciorile sunt înţelepte, îmi zic. Ciorile cu siguranţă ştiu ceva. Ceva ce merită ştiut. Ciorile sigur ştiu ceva.

Şi afară aerul ăsta dens se strânge în jurul clădirilor ca o ceaţă purpurie şi cred că toţi oamenii, dacă mai există oameni, sunt obligaţi să privească doar în interior, ca mine.

Nu am mai mâncat de zile întregi, nu mai pot mânca. Singurul refugiu e terasa asta unde zac. Părul mi se aspreşte, nu îl mai spăl, se înfoaie şi se încovoaie, tot corpul mi se încovoaie. Fărâmiţez. Bucăţică cu bucăţică de pâine, fărâmiţez. Zi de zi, noapte de noapte, fărâmiţez. Să simt viaţa, să ştiu că sunt vie. Părul meu mă urăşte, simt. Îmi spune. Îmi spune: te urăsc. Şi nu mai am nicio putere să-l îngrijesc.

În josul clădirii, peste balustradă, nicio mişcare, niciun zgomot. La orizont, nicio mişcare, niciun zgomot, doar păsările şi ceaţa, nu, nu e chiar ceaţă, doar aerul acela prăfos care tot ca o ceaţă e. Purpurie. Fuioare de vânt şi aerul acela răcoros de după ploaia care tot nu vine.

Mă ridic şi păsările zboară. Mă apropii de balustradă şi le urmăresc cu privirea. Sunt obosită, foarte obosită. Aud paşi urcând scara metalică înspre uşa chepengului. Bate un vânticel şi părul meu negru-negru şi lung se desfoaie şi se întinde ca două aripi uriaşe de corb şi tot corpul începe să îmi plutească şi zbor. Uşor, atât de uşor.

Fotografie din arhiva personală

BOGDAN RĂILEANU s-a născut la Buftea, pe 11 iunie 1980. A absolvit Facultatea de Jurnalism la Universitatea din Bucureşti. În 2015 a debutat cu o povestire în revista *locan*, ulterior publicând proză scurtă şi în alte reviste literare. În 2017 i-a apărut volumul de povestiri *Tot spaţiul dintre gândurile mele*. În anul 2018 a publicat romanul *Dinţii ascuţiţi ai binelui* (Humanitas).

Rime mici

Pentru mine cea mai mare problemă a încălzirii globale era mahmureala. Şi o nouă zi de muncă, chiar dacă era ultima mea zi de muncă în publicitate, tot o zi de muncă era. Eram la Mogoşoaia, la parc. Era nouă dimineaţa şi simţeam deja căldura cum se strânge în jurul meu ca o cârpă încinsă şi plină de praf. Insuportabil. Eram deja la a treia sticlă de apă la O, 5 pe care o beam încercând să mă conving că în felul ăsta ţin muşchiul inimii hidratat şi în formă în faţa zilei lungi care mă aştepta. Nu ştiu de ce credeam că apa mă va salva. Mă gândeam la câte beri băusem cu o seară înainte cu foştii mei colegi şi la bonzaiul pe care îl primisem de la ei cadou. Avea opt ani, deşi eu lucrasem doar şase ani în agenţie, dar nu se găsise nicăieri în Bucureşti un bonsai care să se fi născut taman în ziua în care am început să lucrez în firma de

publicitate. Mi-am dat seama că uitasem copăcelul în maşină.

În faţa mea se desfăşura o pajişte cu un gazon tuns de câteva zile. Am căutat o vreme cu privirea un trifoi cu patru foi printre firele de iarbă, gândindu-mă la copăcelul care stătea cuminte, cu frunzuliţele lui mici şi delicate, într-o cutie de carton, pe scaunul din dreapta şoferului. Scaunul mortului, îmi spuneam, în care era posibil să îşi găsească sfârşitul. Nişte stejari bătrâni erau împrăştiaţi din loc în loc pe această pajişte, lăsând umbre lungi sub care eu şi echipa de filmare ne pregăteam să tragem o reclamă. Stăteam pe un scaun de pescuit, încercând să fac cât mai puţin efort şi mă uitam la mâna unei colege de serviciu care învârtea un pachet de ţigări pe suprafaţa mesei. Cu cealaltă mână fuma şi îşi verifica e-mailurile pe telefon. Pe o faţă a pachetului era o fotografie cu o femeie care scuipa sânge într-o batistă. Colega era bine dispusă. Bea cafea şi fuma mulţumită pe scaunul ei. Eu nu aş fi putut. Mahmureala mă ţinea ţintuit pe scaun. Mă gândeam la reclamele la ţigări din anii ’80—90. Ce life style, ce bărci, ce spirit liber! Acum cu toţii fumam conştienţi, împăcaţi cu noi şi cu toate problemele fumatului, ca nişte adulţi care uitaseră gustul dulce al adolescenţei, ca nişte îngeri păzitori ai propriului nostru rău. M-am întors în tăcere cu privirea spre covorul de iarbă din faţa mea. Mă gândeam la bonsai ca la un câine pe care îl primisem în dar de ziua mea. Trebuia să am grijă de el, să îl ud zilnic, să îl toaletez. Avea nişte liţe mici înfăşurate în jurul unor crenguţe cărora le dădea o nouă direcţie. Era neclar cum trebuia să am grijă de el. Oricum, ar fi trebuit eliberat în natură, nu lăsat să moară într-o maşină pe căldurile astea.

În jurul meu oamenii întindeau nişte cabluri electrice groase, conectau un monitor la camera de filmat în aşa fel încât mai încolo, când aveau să înceapă să filmeze, eu şi clientul să putem vedea. Sub un copac montau o cromă albastră, regizorul râdea cu actorii la o masă alăturată, un tip transpirat cu o faţă rotundă şi speriată ca de şoricel aşeza pe masa din faţa mea boluri cu alune, biscuiţi,

fructe, iaurturi, napolitane. Pentru ultima oară vedeam ritualul ăsta. De fiecare dată, la filmări, pe masa la care stăteam era un batalion de castronaşe pline cu tot felul de lucruri de ronţăit.

— Poţi să mai aduci nişte apă plată, i-am spus şi m-a privit blocat cu privirea de şoarec speriat. A lăsat holurile pe masă şi a dat fuga spre dubiţa din care descărca alune şi napolitane şi a adus apă.

Am luat încă o sticlă. Câţiva metri în stânga mea un băiat la vreo 25 de ani se chinuia să pornească un aparat de aer condiţionat mobil, pe care cineva îi spusese să îl îndrepte către mine şi colega mea. Noi eram de la agenţia de publicitate, noi concepuserăm reclama la care lucra acum toată lumea, deci noi eram cei mai importanţi din acea poieniţă surprinzător de curată şi îngrijită a parcului Mogoşoaia.

De parcul Mogoşoaia îmi aduceam aminte ca de un uriaş întins pe marginea unui râu murdar, despre care nimeni nu mai ştia în ce direcţie curgea. Un fost domeniu regal al Brâncovenilor, ani de zile, după Revoluţie, parcul a fost lăsat de izbelişte, grădinile în degradare fuseseră pline de buruieni înalte, sălbăticite ca barba unui homeless care nu mai făcuse o baie de mult timp. Tipul care ne propusese parcul ca loc pentru filmare ne povestise că primarii din Mogoşoaia obişnuiau să se ascundă acolo la şprituri şi futaiuri şi nu mişcaseră un deget ca să amenajeze locul. Preferau sălbăticia. Le accentua sentimentul de haiducie. Deşi Bucureştiul era la doar zece kilometri de Mogoşoaia, nu fusesem decât o singură dată în parc, în urmă cu vreo douăzeci de ani. Eram în liceu. Părinţii unei colege aveau o casă pe acolo. Fata a dat petrecerea de majorat la curte, la ţară, cum se spunea, şi seara am mers cu toţii să fumăm, să bem şi să ne facem poze cu statuia uriaşă a lui Lenin. Lenin fusese dat jos la Revoluţie de pe piedestalul din Piaţa Presei şi ajunsese în spatele unei case brâncoveneşti din parc, întins pe spate în iarbă. Arăta ca un uriaş senil care debita în continuare învăţăturile sale către popor. Era din aramă şi probabil Ministerul Culturii s-a gândit că mai

târziu un artist va topi uriaşul ca să facă o nouă statuie. Ne-am făcut poze printre bălării cu statuia. Colega care ne invitase la majorat a vomitat lângă urechea lui Lenin şi pe urmă am plecat să facem baie în lac. Cineva spusese la un moment dat că undeva acolo, în parcul de la Mogoşoaia, într-o casă, murise Marin Preda, dar se lăsase întunericul şi nimeni nu ştia exact unde suntem şi cum am putea să ajungem la casa respectivă. Ana, colega noastră de clasă, se simţea rău şi a trebuit să ieşim din parc. A doua zi am plecat la Bucureşti şi nu am mai intrat în parc vâeme de aproape douăzeci de ani.

Acum locul arăta mai degrabă ca un domeniu pe care l-ar fi deţinut David Bowie sau, mă rog, un britanic cu foarte mult bun-gust. Aleile erau impecabile, clădirile vechi restaurate, gazonul în stare perfectă, grădinile şi pâlcurile de pădure alternau ca într-un joc şi dădeau o senzaţie de labirint, în diversele spaţii se organizau expoziţii, se găzduiau scrii tori străini veniţi cu *grant*-uri, dar cel mai des la sfârşitul săptămânii se făceau nunţi şi activităţi de petrecere a timpului liber pentru localnici şi bucureşteni. Tipul de la producţie ne povestise că îşi făcuse nunta aici şi că se pregătea de botez, pentru că fusese peste măsură de mulţumit. Oare ce-o fi însemnând să fii peste măsură de mulţumit? Mereu mi s-a părut că oamenii peste măsură de mulţumiţi sunt de fapt oamenii care au tendinţa să exagereze şi să supraapre creze lucrurile, genul care aplaudă la aterizare oricât de proastă ar fi ea, fericiţi că au scăpat de stres.

Clientul pentru care filmam reclama venea abia pe la prânz, ceea ce era de fapt o veste bună, pentru că nu aveam chef de amabilităţi. Nu aş fi făcut decât să consum inutil puţina energie pe care o aveam. Nişte veveriţe trecură pe lângă mine jucăuşe, iar colega mea Lori se entuziasmă brusc când le văzu, sau poate era şi ea doar peste măsură de mulţumită de apariţia lor.

— Ce drăguţe sunt! începu să chiţăie.

— Ştii că sunt nişte şobolani de fapt, nu? i-am zis sec strivind sticla de plastic, a patra sticlă de apă în jumătate

de oră.

— Ei, cum să fie şobolani, nu vezi ce drăguţe sunt? se alintă ea.

— Nu sunt şobolani, interveni de nicăieri şeful de la producţie. Sunt rozătoare. Familia Sciuridae.

Oamenii de la producţie erau ca nişte umbre, te trezeai cu ei în spatele tău întrebând mereu dacă totul e OK. Exista un producător din partea agenţiei şi un producător din partea casei de producţie, care făcea propriu-zis reclama. Se cunoşteau toţi între ei, pentru că, în general, şi producătorii din agenţii fuseseră cândva producători într-o casă de producţie de film, dar se săturaseră de nopţi nedormite şi salturi financiare şi eşuaseră în locuri mai călduţe.

— Ai dreptate, i-am spus producătorului după o vreme, privind în ecranul telefonului unde aveam deschisă Wikipedia. Dar de unde ştiai?

— Cum adică de unde ştiam? a spus omul.

— Păi, simt curios. Eşti pasionat de veveriţe? am zis. Eu trăiam cu senzaţia că veveriţa e un şobolan cu coada stufoasă. Şi am mai auzit şi la alţii aceeaşi părere.

— Ştiu de la nevastă-mea, a spus producătorul Are o fobie cu şobolanii. Şi în liceu ne dădeam întâlniri într-un parc unde era plin de veveriţe şi nu îi era frică de ele, şi ea mi-a povestit că veveriţele nu sunt şobolani.

— Aaa, ce drăguţ, a spus Lori. Tu te-ai căsătorit cu fata pe care o iubeai în liceu. De câţi ani sunteţi împreună?

— De paisprezece ani, a spus producătorul.

— Ce romantic, făcu Lori şi îşi dădu părul într-o parte cu o mişcare bruscă de cap. Câţi ani aveaţi când v-aţi cunoscut?

— Auzi, ştii cumva o toaletă pe aici? l-am întrebat brusc pe producător, scârbit de ridicolul discuţiei care urma să aibă loc.

Toaleta era în afara parcului. Era o toaletă mobilă pe două roţi, pe care o închiriau casele de producţie la filmările din afara studiourilor. Actori celebri, electricieni, copywriteri, patroni, directori de marketing, regizori

premiaţi la Cannes sau necunoscuţi, cameramani, şoferi, cu toţii folosiseră la un moment dat în timpul unei zile de filmare toaleta mobilă. Erau două compartimente, unul pentru bărbaţi şi unul pentru femei. Ambele de dimensiunea unei toalete din avion, doar că mult mai murdare, asta în ciuda faptului că pe feţele exterioare scria www.toaletedelux.ro, dar cine spunea că luxul înseamnă neapărat curăţenie sclipitoare? Drumul până acolo mi s-a părut sufocant. Înaintam printr-o pastă caldă din care nu reuşeam să extrag suficient oxigen. Soarele ardea deja foarte tare imediat cum ieşeam din zona de umbră. Am deschis uşa toaletei cu degetul mic şi am intrat încercând să nu ating nimic, sau măcar vreo zonă din toaletă pe care ar fi putut-o atinge altcineva înaintea mea. În partea de sus a toaletei, printr-o fantă, un aparat de aer condiţionat băga cu sălbăticie un jet de aer rece în interior amestecând mirosurile. Am stat câteva secunde cu ochii închişi în jetul de aer până mi-am dat seama că în aerul ăla puteau fi mult mai multe bacterii decât într-o încăpere obişnuită. M-am lăsat în jos, încercând să evit jetul şi mi-am făcut treaba stând pe vârfuri. Apa de la chiuveta minusculă era acţionată de un robinet roşu de plastic mizerabil. L-am învârtit cu acelaşi deget mic cu care deschisesem uşa. Mă simţeam ca şi când m-aş fi spălat pe mâini cu apa pe care cineva ar fi ţinut-o în gură până atunci. Era călâie şi lipicioasă. M-am uitat în oglindă. Arătam mai bine decât mă simţeam în realitate. Slăbisem câteva kilograme în ultimele săptămâni cu un regim nou. Am ieşit din toaletă împingând uşa cu piciorul. M-am strecurat afară fără să mai ating nimic şi am pornit fără grabă spre scaunul meu de pescar. De la distanţa la care eram părea că mă uit la o piesă de teatru despre filmarea unei reclame. Adevăraţii actori erau colegii mei, producătorul, regizorul, băiatul cu faţă de şoarec care încă mai aranja boluri cu alune şi seminţe pe masa de plastic unde stătea monitorul, şi inclusiv eu, care urma să reintru în scenă, în rolul meu de copywriter sictirit şi neimpresionat de glumele regizorului, mahmur şi anxios,

gândindu-mă care erau şansele să îmi ratez viaţa renunţând la cariera publicitară în favoarea scrisului acum, la 37 de ani, după atâţia ani de amânări şi lene. Sau poate ar fi trebuit să păstrez jobul ca pe o soţie, aşa cum recomanda Stephen King într-o carte cu sfaturi despre scris, şi să trag de mine cu scrisul în timpul liber. Adevărul e că mă simţeam mai degrabă însurat cu jobul şi o despărţire mi se părea traumatizantă, dar pe de altă parte toate frustrările anilor petrecuţi în întâlniri cu tot felul de incompetenţi şi capricioşi ai marketingului îmi făcuseră praf sistemul nervos şi inima, şi asta la propriu. Probabil că ăsta era motivul pentru care nu eram niciodată într-o relaţie stabilă, eram prea instabil, prea anxios, consumat de job şi de activităţile colaterale, scris şi curatoriat, care îmi dădeau un sens deasupra celui de rotiţă în sistemul capitalist.

O adiere de vânt mişcă frunzele copacilor deasupra echipei de filmare. Totul în jur era încremenit. Doar copacii de pe pajiştea unde filmam îşi foiau frunzele de parcă cineva ar fi suflat cu o gură imensă peste ei. Era ceea ce anunţa o nelinişte în unele filme sau o schimbare. Prognoza meteo nu spunea nimic remarcabil în legătură cu acea zi, iar pe cer nu se vedea scamă de nor. Adierea venea dinspre lac. Ajunse şi la mine, se simţea ca un föhn care usca totul în calea lui. Mi-am şters palmele ude de apa lipicioasă din toaletă pe buzunarele de la spate ale pantalonilor scurţi şi am mers mai departe încet, pe marginea trotuarului de ciment, la umbră, pe lângă pădurice a care delimita pajiştea noastră de o altă pajişte a parcului.

Când am ajuns am mai luat o sticlă de apă de pe masă. Lori discuta despre fobii cu producătorul şi îi mărturisea că cea mai mare frică a ei era frica de ace şi de spital. Mi-ar fi plăcut să am o telecomandă şi să îi dau sonorul mai încet lui Lori, sau să îi dau stop şi să încremenească acolo până venea clientul sau până se termina ziua de filmare. Îmi plăcea tipul de la producţie, nu merita să îşi umple creierul cu toate prostiile pe care le

debita o fată de douăzeci şi şase de ani venită la Bucureşti să se mărite şi să facă o carieră, deşi cam asta făceau oamenii din producţie, aveau un compartiment al creierului în care depozitau pentru o anumită perioadă de timp informaţii inutile, în marea lor majoritate prostii. Uneori, dacă interlocutorul era o persoană importantă pentru business, informaţiile astea erau păstrate şi, de Crăciun sau de Paşte, casa de producţie trimitea un cadou persoanei respective, unul care avea legătură cu tâmpeniile pe care le debitase la un moment dat în timpul unui proiect. Producătorii nu se enervau decât foarte rar şi aveau întotdeauna poveşti interesante de la alte proiecte, filme sau reclame. Ştiau să îi facă şi pe ceilalţi să pară interesanţi doar pentru că le dădeau atenţie şi îi ascultau.

— Frica ta care e, Şerbane? a spus Lori curioasă.

— Cum adică? m-am făcut că nu înţeleg.

— Vorbeam despre fobii, m-a lămurit ea. Uite, eu mă tem de ace şi nu suport să mi se ia sânge. Adică leşin. Tudor zice că se teme de şerpi. Soţia lui de şobolani. Tu ce fobii ai?

— A, eu mă tem de client, am spus cu ochii în telefon. Adică de prostia clientului.

— Bine, de asta ne e frică tuturor, a spus producătorul râzând.

— Nu ştiu, cred că mi-e frică de cutremur, am adăugat. Aţi citit articolul ăla din *Decât o revistă* despre Bucureşti şi cutremure?

— Nu, ce articol? a spus Lori.

— E un articol despre ce ar putea să se întâmple în Bucureşti în cazul unui cutremur de 7 grade, am spus. Sunt câteva mii de clădiri cu risc seismic ridicat care se vor prăbuşi sigur. Poţi să mori ca prostu' în Bucureşti, chiar dacă tu ai o casă care rezistă la cutremur, te prinde pe stradă sau într-o cârciumă şi îţi cade în cap vreo coşmelie d-asta de abia se mai ţine în picioare.

— Păi, poate n-o să mai vină un cutremur aşa mare, a spus Lori.

— O să vină sigur, spusei. Întrebarea e când. Cică

plăcile astea tectonice, am citit în revistă, cresc în fiecare an pe sub pământ cam cum cresc unghiile noastre de la mâini.

— Păi să se ducă cineva cu o forfecuţă să le taie, nu? a spus Lori râzând şi îşi aprinse o ţigară.

— Mda, auzi, tu de unde eşti, Lori? am întrebat.

— Ce legătură are? răspunse Lori. Din Baia Mare.

— La voi nu se simt cutremurele, nu? am spus ridicându-mă după o sticlă de apă.

— Nu prea, a spus Lori.

— Păi, de-asta nu ţi-e frică, a spus producătorul, care ronţăia nişte alune. Uite, să vă zic eu ce poate să facă un cutremur. Eu simt din Zimnicea şi ai mei au prins cutremurul din *77. Stăteau în centrul oraşului. Cutremurul în sine nu a făcut multe stricăciuni, dar organizaţia de partid locală a trimis la Bucureşti, imediat după cutremur, un raport şi în loc să zică că oraşul a fost avariat în proporţie de 8% au greşit şi au scris în raport 80%. Ceauşescu a sunat imediat şi a zis că vine să vadă oraşul care conform rapoartelor trimise din ţară era cel mai avariat. Ăştia s-au speriat şi nu au avut curaj să spună că au greşit şi au scos oamenii din case, inclusiv pe ai mei şi au început să dărâme cu buldozerele centrul. Când a venit Ceauşescu oraşul era la pământ, lumea sinistrată dormea prin şcoli, dezastru, ce să mai. În doi ani toată lumea stătea la bloc în Zimnicea.

Lori fuma şi îi sorbea vorbele din gură producătorului, încă o poveste interesantă. Eu îmi beam apa mai departe şi mă uitam după trifoi cu patru foi prin iarbă. Ştiam povestea cu Zimnicea, dar nu mai aveam chef să discut despre cutremure. Aş fi vrut să înceapă filmarea, dar totul mergea în reluare din cauza căldurii. Altă dată la ora io dimineaţa aveam deja trase două cadre.

Dinspre pădurica care delimita pajiştea noastră de alte grădini şi poieniţe se auzi ecoul unei muzici, apoi vocea cuiva care vorbea la microfon. Era vocea unui bărbat. Nu se înţelegea nimic din ce spunea, dar era foarte entuziasmat. Muzica îl acoperea din când în când, apoi

vocea revenea în prim-plan. Părea să fie vorba despre o nuntă, dar era mijlocui săptămânii şi oricum prea dimineaţă pentru masă şi dans. L-am întrebat pe regizor dacă ne deranjează, pentru că reclama avea replici şi mi-a zis că a trimis deja pe cineva să vorbească să dea volumul mai încet.

Filmarea a început pe la unsprezece. În parc aerul era deja înăbuşitor, dar mă acomodasem într-un fel cu senzaţia. Beam în continuare apă. Înţepăturile din piept se mai domoliseră. Mahmureala fusese înlocuită cu o senzaţie de foame. După regimul pe care îl ţineam mai aveam voie să mănânc abia pe la ora unu, aşa că mă mulţumeam cu apa şi cu câte un drum la toaletă mobilă. Clientul a sosit pe la prânz, Simona, o tipă ochelaristă, înaltă şi foarte slabă, cu un păr care nu îi stătea niciodată bine şi care arăta nespălat orice i-ar fi făcut. Era urâţică, genul tocilar care oricât s-ar fi chinuit în şcoală a trecut mereu neobservată, dar perseverenţa şi tenacitatea, cum probabil era scris în CV-ul ei, o aduseseră în postura de Senior Brand Manager (cu perspective de creştere) într-o multinaţională care deţinea un portofoliu impresionant de beri pe piaţa românească. Preocuparea ei cea mai importantă la o filmare era întotdeauna îmbrăcămintea personajelor din reclamă şi replicile, pentru că bărbaţii trebuiau să fie din zona consumatorului, dar uşor aspiraţionali, în aşa fel încât să le dea un sentiment de calitate a vieţii îmbunătăţite de berea pe care o beau. Totul trebuia să fie *down-to-earth*, dar cu *unfeeling* aspiraţional, după cum se exprima ea în întâlnirile de dinaintea filmărilor. Nu îi plăceau veveriţele. Scrisesem o dată o reclamă în care apărea o veveriţă şi se isterizase complet. Aşa că am deschis discuţia despre veveriţe şi şobolani cu colegul ei Junior Brand Manager, care părea venit direct din club. Era nou în echipa de marketing, tânăr, grăsuţ şi băgăcios. Nu îl interesau veveriţele, dar avea *nişte feelinguri* despre hainele actorilor şi el şi voia să facă schimbări în replici, vorbea cu regizorul fără să anunţe pe nimeni şi era prea cald ca să alerg pe pajişte după toţi tâmpiţii excitaţi de

camera de luat vederi. Am trimis-o pe Lori, care nu părea prea încântată că o luam de lângă producătorul care îi spunea chestii amuzante. Am rămas doar eu cu Simona pentru o vreme, fiecare prins în ecranul telefonului pe Facebook, e-mailuri şi mesaje. Părea supărată. Am întrebat-o dacă se simte rău şi mi-a răspuns un nu în silă, fără să se uite la mine. Am întrebat-o apoi dacă a aflat că e ultima filmare pe care o facem împreună. A răspuns sec că da. Mi-aş fi dorit să îi pese mai mult, nu ştiu de ce, chiar dacă o dispreţuiam, chiar dacă al cincizeci şi şaselea motiv pentru care îmi dădusem demisia erau toanele ei de Senior Brand Manager care înţelege brandul, înţelege consumatorul. Cum adică doar ea înţelegea consumatorul de bere? Nu o văzusem niciodată bând bere. Poate bea acasă, după program, poate ieşea de la birou şi mergea într-o cârciumă de la marginea oraşului şi bea cu instalatorii, cu zugravii şi cu ceilalţi oameni din *economy*, futu-ţi gura mă-tii, Simona. Poate că ar fi trebuit să-i spun că era al cincizeci şi şaselea motiv pentru care îmi dădusem demisia, dar eram prea mahmur ca să fac faţă discuţiei.

La ora unu a sosit mâncarea. Nişte vase mari de inox cu capac au fost înşirate pe mai multe mese de plastic. Am ridicat capacele şi spre surprinderea mea nu aveau piept de pui şi nici peşte, cum aveau de obicei la filmări. Era o casă de producţie nouă cu care lucram şi se gândiseră că la o reclamă la bere cel mai bine mergeau micii cu cartofi prăjiţi sau coaste de porc cu piure. La salate aveau doar salată de varză albă plină de ulei, iar eu nu aveam voie ulei, pentru că o singură lingură de ulei avea cam două sute de calorii şi mi se făcu milă de cele câteva kile pe care le dădusem jos. Le simţeam ca pe nişte poezii de dragoste la care suferisem şi cărora le-aş fi dat foc cu salata aia de varză şi ulei Producătorul m-a văzut şi imediat a apărut în spatele meu să mă întrebe dacă totul e OK.

— Vrei să trimit să îţi aducă un piept de pui la grătar? a întrebat complice.

— Dacă se poate, ar fi nemaipomenit, că mă chinui de

vreo câteva săptămâni cu regimul ăsta şi nu vreau să mă las acu\ i-am spus.

— Deci un piept de pui cu o salată, da? m-a întrebat ca să fie sigur.

— Cu o salată de roşii şi castraveţi, un iaurt normal şi o chiflă, am zis repede.

— Ai auzit, Şobi? se uită la tipul cu faţă de şoricel care aducea mereu boluri cu alune şi napolitane la masă, un piept de pui la grătar cu o salată de roşii şi castraveţi…

— Fără ulei, am completat.

— Fără ulei salata, a continuat producătorul uitându-se la Şobi, un iaurt şi o chiflă. Hai, repede, te rog.

Şobi a lăsat cuţitul cu care tăia pâine pentru echipa de filmare, s-a urcat în maşină şi a plecat după pieptul meu de pui. În scurt timp s-a dat pauza de masă, chiar dacă eram mult în urmă cu filmarea. Toată lumea stătea pe unde găsise un crâmpei de umbră şi mânca. Simona era prinsă într-o conversaţie pe telefon. N-o interesau micii. Juniorul mânca transpirând întruna. Se băteau turcii la gura lui. Lori râdea cu producătorul, iar eu am luat-o încet la pas prin păduricea care despărţea pajiştea noastră de locul din care se auzeau iar muzică şi voci la microfon. Speram că până termin plimbarea va veni şi mâncarea. Am luat-o pe o potecă umbroasă cu pietriş alb. Din loc în loc era câte o băncuţă de lemn. Nu era nimeni. Se auzeau doar paşii mei. Am mai mers cu pietrişul scrâşnindu-mi sub picioare vreo câteva minute, ca un Husky decimat de temperatură care ar fi preferat să-şi sape o groapă spre Alaska, şi am ieşit într-un câmp de câteva hectare, acoperit de iarbă înaltă, care-mi ajungea până la genunchi. Avea ceva din câmpiile de pe planeta Marte, imposibil de locuit pe căldurile astea, dar înverzită. Cu toate astea, undeva în dreapta mea, la vreo două sute de metri, o familie cu un copil se juca sub im copac crescut în mijlocul câmpului. Mergeam prin soare uitându-mă la cei trei oameni care se jucau în iarba înaltă. Oare ce ocupaţie aveau de erau acolo la ora aia? Poate erau în concediu? Mereu mă întrebam când vedeam oameni la treizeci, patruzeci de ani pe bănci

în parc cum făceau, din ce trăiau şi îşi permiteau stilul ăsta de viaţă. O să aflu şi eu destul de curând, îmi spuneam. De cealaltă parte a câmpului începea o altă pădure, mai rară, printre copaci se vedeau mai mulţi oameni. Am mărit pasul pentru că nu voiam să stau prea mult în soare. Vocea din microfon se auzea clar.

— Hai, George! Hai, Sorina, hai, că puteţi! mai aveţi doar cinci minute! Nu uitaţi, împreună puteţi face mai multe rime, spunea.

Nu îl vedeam. Auzeam doar vocea lui limpede în câmpul cu iarbă înaltă.

— Nu uitaţi, la final, puteţi decide dacă prezentaţi împreună sau delegaţi un lider care să prezinte, spunea vocea tot mai enervantă. Hai, Marinela! mai aveţi câteva minute şi prezentăm! O bere şi doi mici pentru rime mici! Echipa care reuşeşte mai multe rime câştigă!

Îmi venea să alerg spre copacii sub care se desfăşura întrecerea de rime, dar riscam să mă hiperventilez în starea în care eram. Ar fi fost o prostie să mor pe pajiştea aia cu iarbă înaltă, să mă găsească cu furnici ieşindu-mi din vreo ureche. Am ajuns la umbră uşor-uşor şi mi-am tras sufletul, în faţa mea, la vreo douăzeci de metri, erau întinse pe jos, printre copaci, câteva zeci de saltele. Arăta ca un congres de filme porno. Erau multe femei care stăteau întinse pe saltele sau adunate la marginea lor şi îşi scriau rimele pe foi hlizindu-se. Un congres de filme porno poetice, mi-am spus. M-am apropiat încet de saltele. Într-un luminiş se vedeau nişte bannere pe care scria *Eşti în căutarea unei saltele*? *A lege calitatea DORMEO*. Inima îmi bătea cam tare şi mi-am dat seama că am uitat să iau o sticlă de apă cu mine. Am mers printre saltele până am găsit una liberă şi m-am aşezat pe un colţ. Eram leoarcă de transpiraţie. Trebuia să beau nişte apă neapărat. Echipele începuseră să îşi prezinte rimele şi oamenii se îngrămădeau în faţa unei scene. Lângă mine a apărut o fată care privea şi ea la hlizeala din poieniţă.

— Ai cam întârziat, mi-a spus fata.

— Da? am făcut, încercând să îmi capăt răsuflarea.

— Abia aştept ziua când o să fim toţi înlocuiţi de roboţi, a spus fata visătoare. Îţi dai seama că nu o să mai fie nevoie de idioţi care organizează *te-am buildinguri*, nu? în cele din urmă ocupaţia asta de dezvoltare organizaţională o să intre în faliment, deşi probabil că vor găsi ei cu ce să înlocuiască imbecilităţile pe care le inventează acum, în loc de rime mici pentru doi mici o să ungă cu vaselină rotiţele de la roboţei sau ceva.

I-am zâmbit. Era simpatică. Heităriţă.

— Ştii de unde pot să iau nişte apă? i-am spus ştergân du-mi transpiraţia de pe frunte cu mâneca tricoului.

— Dar ai venit într-un suflet. Ce ai crezut că pierzi? mi-a zis şi s-a întins după o sticlă de apă de pe salteaua pe care stătea cu genunchii la piept. Ia, uite, e nedesfăcută. Un robo ţel a uitat-o aici, probabil. Eu sunt Oana, *by the way*.

Ne-am atins mâinile pe eticheta sticlei de apă pe care mi-a întins-o. Am zâmbit ca un idiot. Undeva în partea stângă a capului se năştea o migrenă. Reuşisem să îmi răscolesc creierii cu excursia prin parc.

— Şerban, am spus, gândindu-mă că fata credea că sun tem colegi la firma de saltele.

— Nu te-am mai văzut prin firmă. Şerban de la...? a adău gât ea.

— De la vânzări, am spus aiurea.

— Deci îţi plac saltelele, a spus Oana.

— Cui nu i-ar plăcea? am spus eu.

— Şi vrei să avansezi în vânzări, sau eşti deja director? a spus fata.

Am luat lacom o gură de apă. La câţiva metri în spatele Oanei, printre copaci, două doamne bucătărese tăiau de zor prăjituri în nişte tăvi înalte. Părea un pandişpan cu vişine şi mă gândeam unde mai găsiseră vişine în iulie. Bucătăresele chicoteau privind la oamenii de pe scenă care debitau poezioare imbecile. Vocea animatorului izbucnea din când în când isterică printre uralele participanţilor.

— Ştii ce o să fie şi mai mişto cu inteligenţa artificială? a continuat Oana. Că nu o să mai fie nevoie de dezvoltare personală, *mindfulness*, *positive thinking* şi toate tâmpeniile care se practică acu' pe angajaţi. Dar, pe de altă parte, n-o să mai audă nimeni despre aventuri la locul de muncă, amoruri colegiale sau despre spart uşa la şase. Chiar cred că o să dispară din uz expresia asta cu spart uşa la şase, nu crezi?

— Dar tu cu ce te ocupi? am întrerupt-o din monologul ei

— Sunt asistenta directorului general, a spus Oana.

— Şi nu prea îţi place de el, nu? am spus.

— Nu trebuie să îmi placă mie, Iu* nevastă-sa trebuie să-i placă, a răspuns într-o doară, de parcă nu reuşeam să pun întrebările care o interesau pe ea de fapt.

— Nu vrei să mergem să facem o plimbare? i-am spus dintr-odată. Ştii că în parcul ăsta e o casă în care a murit Marin Preda?

— O spui de parcă a mai murit şi în altă casă, mi-a făcut observaţie repede. Cred că corect e să spui că aici e casa în care a murit Marin Preda, nu o casă în care a murit.

Îmi aluneca printre degete cu toate replicile ei. Nu reuşeam să o nimeresc. Părea mai degrabă plictisită decât interesată de mine, dar neavând ceva mai bun de făcut se mulţumea cu mine.

— Ai dreptate, am răspuns, şi brusc, gândindu-mă la căldura prin care ar fi trebuit să umblăm, nici mie nu mi se mai părea o idee aşa de bună.

— Nu, hai să mergem, a spus după o pauză şi a sărit în picioare. Pentru o fracţiune de secundă i-am văzut chiloţii.

Avea o fustă albă, largă, din în care îi cădea frumos pe fund şi un maiou negru strâns pe bust de sub care ieşea un tatuaj de pe omoplatul drept. Era frumoasă. Părul drept, şaten îi stătea rebel prins într-un coc la spate. Avea nişte ochi negri, mari, plini de atenţie de fiecare dată când mă privea.

— În ce direcţie o luăm? a întrebat. Hai, până nu se întorc colegii.

— Păi nu ştiu, dar cred că putem afla, am spus uitându-mă la bucătăresele care tăiau de zor la prăjituri.

M-am ridicat în picioare şi m-am apropiat de masa la care lucrau. Un miros de sarmale amestecat cu vanilie venea dinspre ele. Prăjitura pe care o porţionau era într-adevăr un pandişpan uriaş plin de vişine.

— Săru' mâna, am început eu, lucraţi la restaurantul de la parc?

— Da, mi-a răspuns una dintre bucătărese.

— Ştiţi cumva unde este aici casa în care a murit Marin Preda, scriitorul?

— Ăla care a scris *Moromeţii*, mamă? a spus spre surprin derea mea cealaltă.

— Da, da, am spus entuziasmat.

— A murit aicea, în parc la noi? a întrebat prima bucătăreasă.

— Da, în casa de creaţie de la palat, am spus.

— Nu ştim, mamă, noi unde e casa asta, a spus prima bucătăreasă, noi lucrăm la restaurantul de la palat. Dar poţi să mergi la palat şi să întrebi acolo. Mergi pe cărarea asta şi o să ajungi la nişte grădini, acolo sunt şi casele astea boiereşti.

Oana mă aştepta rozându-şi o unghie. Am luat-o pe cărare tăcuţi. M-a întrebat la un moment dat care era personajul meu preferat din cărţile lui Marin Preda. Nu ştiam dacă e o cursă pe care mi-o întinde sau dacă chiar o interesa. M-am gândit o vreme şi nu ştiam ce să-i răspund sincer. Nu mă ataşasem niciodată de un personaj din cărţile pe care le citeam. Mai degrabă mă ataşam de experienţele personajelor cu care reuşeam să mă identific, cu suferinţele şi fericirile lor, cu momentele alea pe care le simţeam că mă iau de o mână şi mă fac să le urmez aşa cum mă urma Oana acum fără să ştim unde mergem neapărat, fără să ştiu ce urmează, ce îşi doreşte, ce îmi doresc. I-am spus că Petrini, dar ea nu citise *Cel mai iubit dintre pământeni*, se referea la *Moromeţii* când spunea

personaje. Ei îi plăcea de Achim, care plecase la Bucureşti, trecând peste voinţa tatălui său, doar pentru că voia să îşi schimbe viaţa.

— De unde ştii că Achim nu a devenit un orăşean de treabă? m-a întrebat Poate şi-a găsit de muncă într-o fabrică, a primit locuinţă de la comunişti, şi-a făcut o familie şi mergea în vacanţă la Eforie, la mare. Îţi dai seama că Ilie Moromete nu a fost niciodată la mare în viaţa lui, nu? în afară de mersul la câmp şi la fierăria lui locan nu cred că ieşea vreodată din sat.

Telefonul îmi suna în buzunarul pantalonilor. Era Lori. Îmi dăduse şi două mesaje în care îmi spunea să mă întorc că începe filmarea, dar nu aveam chef să mă întorc. Mă uitam la Oana, care vorbea mai departe despre Achim şi binefacerile pe care comunismul le făcuse totuşi oamenilor când începuse colectivizarea. De unde apăruse femeia asta? Mă uitam la ea şi nu simţeam nevoia să spun nimic sau să fac ceva în plus, adică dezinvoltura ei mă făcea să mă simt în largul meu chiar dacă uneori o simţeam cum caută o controversă. Uitasem pentru câteva minute şi de filmare, şi de mâncare, dar Lori nu uitase. Aveam deja trei apeluri pierdute de la ea, şi încă un mesaj în care spunea să vin urgent, clientul o luase pe ulei şi se certa cu regizorul. Aşa că am sunat-o pe Lori fără tragere de inimă şi, când mi-a răspuns, am avut senzaţia că am aterizat în mijlocul unui schimb de focuri. În fundal se auzeau voci care ţipau. Lori a încercat să îmi spună că regizorul voia să plece de la filmare şi că Simona era isterică. Nu am înţeles ce se întâmplase. Trebuia să mă întorc. Am închis şi m-am uitat după Oana, dar nu mai era. O înghiţise pământul. Am simţit o adiere de vânt cald cum scuturã coroanele copacilor în jurul meu, ca şi când ceva neplăcut urma să se întâmple. Am strigat după Oana de câteva ori, dar nu mi-a răspuns, aşa că am tăiat-o la dreapta printre copaci, pe la umbră, spre locul în care ere deam că lăsasem echipa de filmare.

Când am ajuns, regizorul şi Simona mai aveau puţin şi se luau la bătaie. Erau patruzeci de grade la umbră. Mă

simţeam ca un pahar spălat pus pe o muşama murdară peste care se vărsase o farfurie de ciorbă, în timp ce zeama înainta spre mine. Lichidul, ca şi scandalul aveau tendinţa de a ocupa tot spaţiul în care erau puse. Nimeni nu mai muncea. Actorii stăteau epuizaţi sub un copac. În spatele Simonei era Lori, care încerca să o liniştească punându-i o mână pe umăr, dar fiara se scutura şi mai mult se îndârjea reproşându-i regizorului că e inconştient şi că o să aibă grijă să afle toată industria de marketing şi publicitate cât de neprofesionist s-a dovedit a fi. De cealaltă parte, produ cătorul îl luă de o mână pe regizor şi îl trase după el. M-am dus spre ei. Nu se putea discuta cu Simona în starea în care se afla.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat gâfâind.

— Probleme, a spus producătorul.

— Păi, da, văd, dar de ce? am întrebat iritat că mă expedia ca pe ultimul fraier.

— Şobi e la spital în comă, a avut un accident de maşină, mi-a spus producătorul.

— Pentru că nu aveau chifle în Mogoşoaia şi a trebuit să meargă să ia chifle din Bucureşti, mi-a spus regizorul uitându-se la mine cu o privire injectată.

Toţi Moromeţii, saltelele Dormeo, chiloţii Oanei, tatuajul de pe omoplat, reclamele, mahmureala, regimul alimentar, căldura se făcură ţăndări în jurul meu şi mă trecu o transpiraţie rece. Şobi făcuse accident alergând cu maşina după puiul meu la grătar cu chiflă şi salată. În mintea mea îl vedeam pe Şobi, amărâtul ăla cu faţă de şoarec vinovat, cum se suia grăbit în maşină şi pornea în trombă spre un loc în care ştia el că găseşte sigur chiflă. De ce am zis chiflă? De ce dracu’ nu am zis simplu pâine? Producătorul i-a spus regizorului să meargă la spital, că rezolvă el filmarea cu asistentul de regie şi cu cameramanul.

— Vin şi eu la spital, am spus fără să mă gândesc prea mult. Cred că pot să ajut, mama e medic la Municipal.

Regizorul s-a uitat la mine pentru o fracţiune de secundă cu aceeaşi privire injectată, apoi a deschis uşa

maşinii şi mi-a făcut semn să mă urc. Am pornit spre Spitalul de Urgenţă din Florească. Acolo era internat Şobi. Aveam înaintea noastră un drum aglomerat plin de maşini, stopuri şi nelinişte până la patul de spital al lui Şobi. Regizorul stătea ca pe ace şi privea înainte ca şi când ar fi vrut să dea la o parte maşinile din faţa noastră. Toată lumea îl striga Tehno pe platou şi chiar dacă mai filmasem cu el până atunci nu ştiam cum îl cheamă în realitate. Era un tip bărbos care purta ochelari de vedere vintage, cu ramă groasă de tocilar, chiar dacă el în realitate nu avea nevoie de ochelari. Era cel mai hipster regizor cu care lucrasem. Nu îl văzusem încălţat cu aceeaşi pereche de adidaşi de două ori. Pe antebraţul stâng avea un tatuaj cu linia pe care o descriu bătăile de inimă pe ecranul unui EKG, întreruptă de silueta unei mâini de copil. Privindu-l mai bine am realizat că trăsăturile feţei lui aveau ceva din aspectul naiv-şoricesc al lui Şobi.

— E fratele tău? l-am întrebat cu voce joasă.

— Tehno, chiar îmi pare rău, am spus.

— Şi mie îmi pare, a spus Tehno fără să mă privească.

Nu am mai vorbit nimic tot drumul. Asfaltul ardea sub noi, capotele dogoreau şi topeau formele lucrurilor la orizont Am deschis telefonul şi am dat *scroll feed-ului* de Facebook absent, vinovat, nu ştiam ce aş fi putut să îl mai întreb pe

Tehno fără să se enerveze. Am dat peste un text de Zadie Smith pe care îl citisem mai demult, cu câţiva ani în urmă. îl postase o prietenă care spunea că ar vrea să fie ca Zadie când o să fie mare. Textul era despre un panou publicitar din New York pe care scria Fiind *your beach* şi de la care pornea o întreagă teorie despre New York, oameni, aspiraţii, valori şi viaţă în general. În mod ironic panoul făcea recla mă la o bere. Rămăsesem fixat pe fotografia care ilustra textul. Era o fotografie cu o femeie care mergea pe o stradă din New York. Trecea printr-un con de umbră şi i se vedea doar silueta, nu puteam să disting detalii, doar forme. Cine ştie cine era şi unde

mergea femeia din fotografie? Poate o fi murit între timp? Sau nu. Faptul că Şobi făcuse un accident de maşină mergând după o chiflă nu însemna că va muri. Oamenii nu mor chiar aşa din întâmplare, deşi, pentru că suntem din ce în ce mai mulţi pe planetă, probabilitatea asta creşte.

— De la ce vine Şobi? l-am întrebat pe Tehno, care scria un mesaj pe telefonul său mobil.

— De la Şerban, mi-a răspuns.

— Auzi, a continuat Tehno, mama ta ce fel de medic este?

— Este chirurg, am spus. Vrei să vorbesc cu ea?

A dat din cap şi a ridicat din sprâncene ca şi când ăsta era singurul lucru care se mai putea face. Maşina a trecut în viteză pe lângă indicatorul pe care scria BUCUREŞTI. Câtă ironie era în numele oraşului ăsta. Erau bucureştenii cei mai fericiţi români? Erau măcar bucuroşi? Cel puţin ăştia din trafic erau plini de ură. Eu fusesem bucuros doar prin liceu şi facultate, când îl simţeam ca pe un teritoriu al propriilor mele emoţii, întâlniri şi dorinţe, locuri de fumat, baruri, mansarde, dormitoare, apartamente prin care îmi schimba sem pielea ca o şopârlă uriaşă. Ce rămăsese în urma acestei bucurii? O dâră de eşapament din care trăgeam cu disperare în piept dorind să regăsesc un zvâc, un sens. Şi omuleţul ăsta care plecase după chifla mea până pe lumea ailaltă.

Era cald, prea cald chiar şi în maşina asta cu aerul condiţionat pornit. Eram trist, nervos şi ofticat în acelaşi timp că Şobi fusese prost şi făcuse accident pentru o nenorocită de chiflă. Stăteam la stop şi pe un perete de bloc cineva scrisese cu negru *Nu te mai preocupa, totul va fi bine*! Tot ce puteam să fac era să o sun pe mama să îi pasez ei stresul ăsta şi să aştept ca totul să fie bine. Am scos telefonul. Aveam un mesaj de la un număr necunoscut: *Am găsit casa în care a murit Marin Preda. Oana*.

O seară pe plajă

Geaca de piele a lui Paul avea fermoarul stricat. O tot trăgea peste tricoul cu Led Zeppelin care îi stătea aproape mulat pe burtă. Nu o mai purtase de vreo câţiva ani, dar era geaca lui favorită. Geaca de Vamă de când era student, din urmă cu douăzeci de ani. Petru curăţa fundul unei sticle de bere de nisipul care se lipise de el ca nişte firişoare metalice de un magnet umed. În faţa lor ardea un foc puternic, în care un tip cu freză rasta arunca din când în când câte o masă sau un scaun din cele împrăştiate pe plajă.

— Ce mizerie, spuse Paul cu privirea pierdută printre flăcările portocalii-roşietice. Focul ăsta ne hipnotizează. Toţi se uită la flăcări ca proştii. îi vezi cum stau şi belesc ochii la foc? Nimeni nu mai dansează. Şi mirosul ăsta de toluen, de zici că au pus pe foc toate unghiile date cu ojă care s-au aflat vreodată pe plaja asta.

— De unde ştii că e toluen? a întrebat Petru.

— Păi aşa miroase toluenul, se pune în tot felul de la curi şi vopsele cu care se tratează lemnul, spuse Paul. Toluc nul ăsta e foarte nasol pentru ficat. Dacă îl tragi pe nas e ca aurolacul.

— Dar de unde ştii, frate, toate chestiile astea cu toluenul şi ficatul? spuse Petru râzând.

— Ştiu de când era Monica însărcinată, a spus Paul, că nu şi-a mai făcut unghiile toată perioada cât a fost însărcinată şi cât a alăptat pentru că toluenul din ojă ajungea la copil, prin sânge, prin lapte.

— Adică trecea prin unghii sau cum? a întrebat Petru.

— Da, e foarte solubil sau cumva, spuse Paul. Oricum, e cancerigen.

— Care crezi că o să facă cancer primul dintre toţi prietenii noştri? a spus Petru după o pauză şi a mai luat o gură din berea lui.

Se lăsase răcoarea. Se aşezară cu spatele la foc şi cu faţa spre mare, erau ca nişte clanţe ale unei uşi care despărţea două camere cu niveluri de viaţă diferite. Într-

una era cald, plin de vise şi dorinţe care se topeau în flăcările focului, alcool, muzică, feţe zâmbitoare, în cealaltă era frig şi întuneric şi o mare care întâmpina orice gând cu o negură tăcută. Era prima oară când veneau în Vamă în septembrie. Era ultimul weekend din septembrie. Era ziua de naştere a lui Petru. Nu se mai văzuseră de vreo doi ani.

— Nu cred că e o chestiune de cine o să facă, spuse Paul dând fumul de ţigară afară din piept, e o chestiune de cine o să moară primul dintre noi de cancer. Am citit un articol în care un cercetător spunea că în viitor unul din doi oameni vor suferi de cancer. Deci *ejucking scarry*. Noi doi cum stăm aşa şi bem berile astea pe plajă, ştii, suntem doi Probabil că într-unul din noi se adună deja nişte celule şi se formează primordial cancerul, poate chiar în noaptea asta sau cine ştie când.

— Tot aşa prăpăstios ai rămas, a spus Petru frecându-şi palmele. Îmi dai şi mie o ţigară, sau vrei să faci cancer singur?

Paul îi întinse pachetul cu ţigări. În faţa lor pe plajă dansau două fete. De la distanţa la care erau nu le puteau vedea prea bine feţele, dar picioarele şi fundurile arătau interesant Petru luă ţigara şi făcu un semn zâmbind spre fete. Paul se uită la el, apoi la fete şi zâmbi şi el. O vreme tăcură. Le era din ce în ce mai greu în ultimii ani să poarte o discuţie în care gândurile lor cele mai intime, intenţiile, dorinţele, şi planurile de viitor să iasă la iveală şi să se întâlnească în acel loc al interesului comun pe care îl construiesc prietenia sinceră şi iubirea. De obicei, când se vedeau discutau chestii colaterale, vagi, temându-se să nu ajungă în celălalt loc, în care stăteau atâtea întrebări nepuse.

— E incredibil, a spus Petru.

— Ce e incredibil? făcu Paul cu ochii la fete.

— Muzica asta, a spus Petru, zici că vor să ne dea afară. Nicio piesă nu durează mai mult de un minut, auzi cum se schimbă? E un imbecil Df-ul. A ajuns şi asta meserie grea, în pula mea.

— Păi au plecat doctorii din ţară, au plecat zidarii şi zugravii, or fi plecat şi DJ-ii ăia mai talentaţi, a spus Paul. Au rămas ăştia fără ureche muzicală.

— Păi ce îţi trebuie ureche muzicală să pui o piesă de la cap la coadă? a spus Petru.

— O fi băiatul vreunui patron de pensiune din Vamă, a spus Paul.

— Să-l fută câinii, a spus Petru.

Paul îşi verifică telefonul. Intră pe Facebook. Ecranul îi lumina faţa bărboasă şi buhăită. Arăta ca un viking ieşit la pensie, un viking care îşi ducea luptele pe Facebook. Petru, deşi era cu un an mai în vârstă, arăta mult mai în formă şi nici nu avea vreun fir de păr alb în cap. El nu avea cont de Facebook. îl considera o pierdere de timp şi o ieşire din conversaţie prea uşoară atunci când trebuia să te con frunţi cu propriile gânduri sau cu singurătatea, era cel mai uşor să tastezi pe un ecran şi să te cufunzi în Facebook, spunea.

— Îţi dai seama cum ar fi fost să te naşti în Vama Veche? a întrebat Petru după un timp. Să fii în liceu şi în vacanţa de vară să stai tot timpul la discotecă pe plajă. Câte gagici ai fi avut dacă erai un localnic cât de cât OK. Ştii ce zic? Câte futaiuri pe doi kilometri de plajă!

— Probabil că ai fi muncit într-un bar, spuse Paul sec. În liceu eu asta aş fi făcut. Nu ştiu dacă aş fi fost vreun mare futac, dar probabil că şi barmanii mai dau câte o muie din când în când. E o fantezie pe care unele fete o au, să le sugă pula barmanilor în timp ce ăştia servesc clienţii. Mi-a zis mie acu’ mai mulţi ani o gagică care lucrase în Ibiza. Cică acolo se întâmpla asta foarte des.

— Ibiza, tată, spuse Petru, nu Vama Veche. Cocaină, chestii tari, nu bere la PET şi câte o iarbă din când în când. Cum dracu’ de nu am mers şi noi niciodată la Ibiza asta, băi, Paulică? Să dormim pe plajă. Cred că nu te primeau ăia pe insulă cu geaca asta. Miroase a Vama Veche de la o poştă.

Râdeau amândoi. Fetele dansau şi, deşi era frig la ora aia pe plajă, una din ele îşi dădu tricoul jos şi rămase

în sutien. Sfârcurile întărite se vedeau ca doi pixeli înceţoşaţi care alergau de colo-colo pe ecranul unui computer. Paul îşi trase mai bine geaca peste burtă şi luă o gură de bere. Mai aprinseră o ţigară.

— Nu mai e, mă, nici Vama ce a fost odată, spuse Paul.

— Nici lumea nu mai e, mă, ce a fost odată, a adăugat Petru, în douăzeci de ani o să ne plătească ăştia să stăm pe plajă noaptea ca să vină turiştii să îşi facă poze cu vamaioţii. Adică mă uitam astă-vară la tinerii care erau prin Vamă. Erau ca nişte câini bătuţi de soartă, umblau de colo-colo. Melodiile se încălecau una peste alta. Haos, nu distracţie.

— Îţi dai seama cum o să fie? începu Paul.

— Ce o să fie? întrebă Petru.

— Să ne plătească să facem focu' pe plajă, spuse Paul Băiatu'* cu rasta o să aibă vreo patruj' de ani şi o să-l cheme să facă focu* aici. Toţi localnicii din satul Vama Veche o să fie plecaţi din ţară până atunci, sau morţi de bătrâneţe, atacuri de cord de la căldură, pula mea, d-astea. Unde e acum restaurantul Frontiera o să fie o sală de mese cu hotel unde o să fie cazaţi f guranţii, adică noi. O să stăm la coadă la împinge tava şi o să mâncăm chestii aduse din alte ţări, că aici nu mai pescuieşte nimeni nimic. Fetele astea care dansează acu' pe plajă o să aibă vreo patruj' de ani şi ele, dacă te ţii de alergat o să le fuţi atunci. O să se facă tururi pentru turişti şi o să le dea binocluri ca să caute cuplurile care fac sex pe plajă. O să-i plătească şi pe ăia să se fută. Pentru că lucrurile astea se vor demoda şi totul va fi pus sub control strict, fumatul, băutul, fututul, tot.

— Şi cine o să organizeze tururile astea? spuse Petru.

— Cum cine? Ministerul Turismului, Guvernul, o să luăm şi noi fonduri europene, spuse Paul râzând.

— Ce prost eşti, făcu Petru.

— Da, mă, dar în prostia mea, te-am văzut cum fuţi una din fetele astea care dansează aşa frumos în faţa noastră, nu? spuse Paul.

Petru zâmbi şi ridică sticla de bere spre Paul. Ciocniră sticlele şi băură în linişte.

— Băi, ce mi-ar plăcea să ştiu să dansez ca lumea, spuse Paul.

— Cum adică? spuse Petru.

— Adică să am mişcările, să simt spaţiul, să fiu *bigger than life*, spuse Paul.

— Păi eşti, tati, spuse Petru râzând, dar ce căcat înseamnă totuşi să fii *bigger than life*?

— Înseamnă mai mare ca viaţa, ce pula mea să-nsemnc, spuse Paul uitându-se cu o privire teatrală la Petru.

— Aa, da, mă, mă refeream la originea expresiei, spuse Petru cu ochii în telefon.

Reveni după o pauză.

— Cică de fapt e *larger than life*, expresia, spuse Petru, şi înseamnă flamboaiant, cum ţi-ai dori tu să fii sau cum mai spune aici *something that seems more exaggerated or important than uzual*

— Cum, mă? spuse Paul.

— Ceva mai exagerat sau mai important decât de obicei, spuse Petru.

— Adică mai exagerat ca viaţa? spuse Paul. Dar când nu a fost viaţa exagerată?

— Io am avut o gagică care îmi spunea mereu că exagerez cu gelozia, spuse Petru.

— Adevărul e că gelozia e o chestie bazată pe exagerare, spuse Paul, tot umfli chestii, le pui în diverse poziţii. Gelozia cred că e *larger than life* dacă stai să te gândeşti. Îţi dă mai mult decât e în realitate, nu? Hai, recunoaşte, nu te-ai gândit niciodată cum şi-o trage pe la birou gagica ta în diverse poziţii cu diverşi colegi de culoare? Bănuiesc că de Oana vorbeai, nu?

— Ce prost eşti, spuse Petru şi începură să râdă în hohote.

Un tip cu barbă, slăbuţ, cu părul prins într-o coadă mică la spate se apropiase de cele două fete care dansau pe plajă. A rămas o vreme nemişcat uitându-se la ele cu

mâinile în buzunare. Avea un hanorac negru pe care scria ADIO pe spate. Una din fete dansa pe lângă el şi îl atingea cu degetele pe faţă şi pe braţe. Tipul s-a uitat la ea cu o privire egală mai întâi, apoi a început să danseze şi el, dar se împleticea destul de rău. A cuprins-o cu braţele şi a sărutat-o o dată lung. Fata s-a retras o clipă şi l-a privit surprinsă. Şi-a ridicat cu o mână părul care îi cădea în ochi, şi l-a dat pe spate şi s-a uitat mai bine la tipul care o sărutase. A zâmbit pierdută şi s-a aruncat în braţele lui sărutându-l cu ardoare. Dansul a continuat mai fracturat. Cealaltă fată a plecat de lângă ei să îşi ia ceva de băut, dar cei doi au continuat să se sărute şi să se mângâie retrăgându-se încet-încet spre malul apei.

— Aşa se face, spuse Petru privind la cuplul care căzuse şi se tăvălea prin nisip.

— Da, mi-a ieşit şi mie chestia asta de vreo două ori, a spus Paul. O dată în Bucureşti, în Bar Fly, mai ştii Bar Fly? Şi o dată în Berlin. Te uiţi la ea puţin. Apoi te duci şi o săruţi direct Nu se aşteaptă la curajul ăsta şi asta cred că e excitant Zoologie pură. Cred că treaba asta le dă pe spate.

— P asta a dat-o sigur, spuse Petru râzând.

Au dat berile peste cap şi şi-au mai aprins câte o ţigară. Băiatul cu rasta punea pe foc mese şi scaune în spatele lor. () amenii se mişcau în ritmul flăcărilor mai mult decât în ritmul muzicii. Cuburile de gheaţă din paharele de Cuba Libre sau Votca Tonic nu se mai topeau aşa de repede ca în urmă cu câteva săptămâni.

— Auzi, da’ nu ţi se pare că o cam forţează? spuse Paul la un moment dat. Uite că vrea să îi desfacă picioarele.

— Nu ştiu ce să zic, a spus Petru, chestiile astea au fost mereu la limită. Obişnuieşte-te, boss, eşti tată de fată, a continuat Petru bătându-l pe spate cu o mână.

— Da, mă, da’ uite cum i-a desfăcut picioarele şi vrea să-i bage mâna. Ăsta nu mai e amor, nene! a spus Paul şi s-a ridicat de jos.

S-a scuturat de nisip şi s-a apropiat de cei doi tineri

care se luptau în nisip. Fata încerca să îşi elibereze o mână pe care băiatul i-o ţinea lipită de nisip cu genunchiul. Din boxele de la bar a început să se audă Red Hot Chilly Peppers şi toată lumea cânta în cor începutul *How looong, how looong*... Era o piesă din 2000, de când Petru se întâlnise pentru prima oară cu Paul în faţa Facultăţii de Jurnalism. Paul stătea pe o buturugă şi fuma o ţigară. Îşi aştepta o mătuşă care trebuia să vină să dea o şpagă pentru el ca să îl ajute să îşi ia transferul de la Facultatea de Jurnalism şi Filosofie din Sibiu la Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării din Bucureşti. Petru i-a cerut un foc şi a intrat în facultate. S-au privit câteva secunde ochi în ochi. S-au cunoscut mai bine în holul de la etajul şase al facultăţii şi au ieşit în seara aia să bea o bere într-o cârciumă din Bucureşti. Apoi au ajuns la Petru acasă, unde s-au uitat la videoclipuri cu Red Hot pe net şi au băut şi au fumat toată noaptea.

De unde stătea Petru pe plajă a văzut cum Paul s-a lăsat pe vine ca un pachiderm uriaş lângă cei doi tineri înlănţuiţi şi l-a bătut pe băiat pe umăr. Băiatul s-a ridicat, i-a spus ceva şi apoi i-a dat un pumn în faţă lui Paul. El s-a clătinat o secundă şi a încercat să îl lovească cu sticla în cap pe tânăr. Fata a început să ţipe. Tipul a sărit în picioare şi i-a mai tras câţiva pumni lui Paul, dar a şi luat o sticlă în cap până la urmă. Până a reuşit Petru să sară în picioare, Paul era deja copleşit de trei băieţi care săriseră cu picioarele pe el. Era sfârşitul lui septembrie. Nu mai erau bodyguard în Vamă. Nu a avut cine să îl potolească pe cei trei tineri când a sosit ambulanţa, Paul deschisese un ochi şi se uita la Petru care stătea lângă el şi fuma o ţigară. L-au urcat pe o targă şi l-au băgat în maşină.

Petru s-a urcat şi el oftând.

— Hai, Paulică, tată, că am crezut că eşti gata, a spus Petru.

— E bine fata? a mormăit Paul.

— E bine, dă-o-n căcat, a spus Petru.

— Băi, mi-au rupt geaca ăştia, futu-i în gură să-i fut, a spus Paul privindu-şi mâneca care îi atârna.

— Las-o, mă, că oricum îţi rămăsese mică, a spus Petru.

— Băi, era geaca mea de Vamă, a scâncit de durere încercând să se aşeze mai bine pe targă.

— Asta e, tati, nu mai mergem în Vamă, a spus Petru zâmbind, mergem în Ibiza.

— Auzi, voiam să te întreb, a spus Paul încet, mai mergi la biserică duminica cum mergeai în timpul facultăţii?

— Da, vrei să îţi pun o vorbă? a spus Petru amuzat.

— Da. Spune-le că vreau să ajung acasă mâine-seară, că luni tre' s-o duc pe Alice la şcoală.

— Da, mă, o s-ajungi, a spus Petru.

— Băi, şi încă o chestie, dacă apostolii Petru şi Pavel s-ar fi cunoscut în zilele noastre unde crezi că s-ar fi cunoscut? a spus Paul.

— Unde, tati? a spus Petru.

— La Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării, a spus Paul rânjind cu gura plină de sânge.

Ambulanţa a pornit cu un sunet scurt de sirenă care s-a topit în întuneric. Focul ardea mai departe în faţa barului de pe plajă. Lumea îşi reluase locul lângă paharele abandonate prin nisip. Băiatul cu freză rasta făcea pipi în valurile mici care se spărgeau cu sfială de mai ca şi când nu ar fi vrut să deranjeze locul prea tare.

Fotografie din arhiva personală

CORINA SABĂU s-a născut în 1975, la Câmpulung-Muscel. Este absolventă a Facultăţii de Litere, Universitatea Bucureşti. Debutează cu romanul *Blocul 29, apartamentul 1* (Polirom, 2009), selecţionat la Festivalul Primului Roman de la Chambéry (Franţa) şi distins cu Premiul pentru debut în roman, în cadrul Colocviilor Romanului Românesc. Fragmente din acest roman au apărut în 2018 în antologia de proză românească contemporană *Dos Leben wie ein Tortenboden. Neue Rumänische Prosa* (*Viaţa ca un blat de tort*), publicată la editura germană Tranzit. În 2012 publică un al doilea roman, *Dragostea, chiar ea* (Polirom). Colaborează la scrierea scenariului care stă la baza filmului *Toată lumea din familia noastră* (2012), regizat de Radu Jude şi produs de Hi Film, câştigător a numeroase premii internaţionale.

Şi se auzeau greierii

Nici acum nu-mi amintesc dacă ea a spus am stat de atâtea ori la aceeaşi masă sau imediat ce am zărit-o cuvintele astea au ieşit iarăşi din mine, ca de fiecare dată când îmi aminteam. Cu cele zece bomboane chinezeşti pe care Ioana mi le strecurase în sacoşă aveam un oarece sentiment de mulţumire, poate chiar un pic mai mult, sentimentul că ziua n-a trecut degeaba, cum o să se

bucure Sonia când avea să le descopere, cum o să alerge la taică-su să se laude, uite ce mi-a adus mama, data viitoare promit Nutella, şi dacă nu-mi aduci mă laşi să mă dau pe scările rulante de la Victoria, juri pe roşu, jur pe roşu, cum o să renască, ajutată de mărci de dulciuri occidentale, complicitatea noastră, tocmai atunci, când anticipam cum staniolul acela auriu o să refacă încercatul nostru nucleu familial, mi-a ieşit în faţă, la doi paşi de mine, trupul ei masiv, barieră între mine şi restul lumii. Trebuia să fi înţeles că nu e de glumit cu o femeie cu braţe ca ale ei, doar le privisem de atâtea ori cum manevrau baloturile de material, le ridicau dintr-o mişcare şi le puneau pe transportor cu o grijă aproape părintească, pentru ca o secundă mai târziu să le abandoneze ca şi când despărţirea ar fi fost cel mai firesc lucru din lume, niciuna nu ştia mai bine ca ea, cu toate că şi celelalte făceau la fel, gura care căpăta un aer grav, cuta dintre sprâncene care se accentua, dar dintre toate, numai braţele ei mă făceau să-mi amintesc că sunt ceva mai mult decât o femeie cu halat albastru care trece printre mesele secţiei Ajustaj şi aprobă bonificaţiile, mai mult decât soţia unui bărbat frumuşel pe care, judecându-l după vesta de blugi şi rafturile cu viniluri, ai putea să-l crezi cel puţin RDG-ist, singurul bărbat de pe strada I.C. Frimu care ştie pe dinafară versurile melodiilor lui Leonard Cohen, mai mult decât mama Soniei chiar, o femeie a cărei viaţă începuse cu mult înaintea lor, care întâmpinase atâtea zile privind cum intră lumina pe ferestruica aceea acoperită cu două fâşii de in care dădea spre birtul lui nea Nae, o femeie care în primele zile de studenţie se urca în tramvai şi se lăsa dusă de el fără să-i pese unde ajunge. Eu la marginea bordurii, ea în stradă, cu un cap mai scundă, şi totuşi ţinându-mă pe loc, trupul meu deşirat şi nesigur, cochetăria caraghioasă a femeii care se simte încă tânără deşi păşeşte de o veşnicie pe aceleaşi străzi, sentimentele care au avut timp să se odihnească departe de ei, o zi în care crizantemele ce se iveau la fiecare colţ de stradă nu mă întristaseră, să lucrezi la Mătasea Populară şi să-ţi coşi

nasturii cu aţe de toate culorile e mai curajos decât a scrie măscări pe pereţi, nicio femeie care a petrecut zile şi nopţi acolo nu şi-ar coase nasturii cu aţe diferite, dar uite că ea a făcut-o, asta înseamnă că uitarea a fost mai puternică decât toate zilele şi nopţile petrecute la Ajustaj.

Şi ai mai fost şi singura care a venit la nuntă şi l-a văzut pe copil, credeam că toate astea înseamnă ceva pentru tine, aşa cum au însemnat pentru mine, toată lumea din sat m-a privit altfel după ce tovarăşa şefa de secţie a bătut atâta drum ca să mă vadă mireasă, nici eu nu înţelegeam de ce mă rugasem atâta de Cosmin să mergem, tăiem ţara în două mi-a arătat el pe hartă, nu străbătuserăm nici jumătate din dealurile şi văile care ne separau de ea şi deja începeam să-i dau dreptate, până la urmă am fost singura din secţie, da, cu toate că doar fetele care n-aveau nicio şansă de măritiş încercaseră o dezamăgire mai mare ca a mea când auziseră că se mărită, braţele ei care mă învăţau zi de zi cum se face când te desparţi aveau să fie contaminate de prezenţa unui bărbat, eşti încă tânără, i-am spus, n-are sens să te grăbeşti, atunci braţele ei s-au aşezat cuminţi pe lângă corp, aşa m-au înfruntat prima dată, abia când l-a văzut pe Alin gol până la brâu şi-a dat seama că viaţă înseamnă mai mult decât Mătasea Populară şi sandvişul pe care-l ţine în halat şi din care muşcă din când în când, între două transporturi, mai mult decât glumele între fete şi turneele cu grupul folcloric, şi celelalte i-au ţinut isonul, cine ar fi crezut câtă dragoste se află în afara secţiei Ajustaj, cât sens să freci nişte izmene până se albesc, cât sens să vezi cinci zile la rând, chiar la un cinematograf de cartier, *O floare şi doi grădinari*, şi când curge genericul de final să te ascunzi în sală şi să-l mai vezi o dată, o fi ceva viaţă şi la noi în secţie, nimeni nu zice nu, dar totuşi viaţă adevărată e atunci când el întoarce cheia în uşă şi inima îţi tresare cum n-o să-ţi tresară niciodată în hala asta, viaţă adevărată e când el îţi spune m-am gândit şi vreau să te iau de nevastă, fată. Generozitatea mea trebuie să fie mai mare decât nevoia de a o ţine lângă mine, de aceea am ales să

bat coclaurile, trebuie să înţeleg că în afara orelor de serviciu braţele ei sunt libere să facă ce doresc, când am văzut-o în rochia de mireasă nu mi-a mai părut rău, din când în când se oprea şi ofta, genul acela de oftat pe care ţi-l permiţi la capătul unui drum lung, îşi fixa diadema cu aceeaşi mişcare cu care îşi potrivea baticul în secţie, verişoara nu pierdea nicio ocazie să ne amintească, diadema e a ei, mai cu talent, fată, că nu smulgi buruienile de pe ogor, o dată eşti mireasă, se găsea câte o femeie să-i atragă atenţia, zâmbea încurcată neştiind ce să facă, atâta grijă care se revărsa dintr-odată asupra ei, aţi venit, atât mi-a spus, şi mi-am dat seama că măcar pentru replica asta a avut sens, n-am întrebat-o niciodată de ce mi-a spus aţi venit în loc de ai venit, în fabrică nu-mi vorbea niciodată aşa, lăutarii cântau la *o masă mai retrasă* şi două bătrâne cu baticuri înflorate se ţineau de mână şi zâmbeau emoţionate în timp ce se lăsau duse de horă într-o parte şi în alta. Când m-am ridicat de la masă şi m-am dus spre fundul curţii m-am simţit atât de singură, încât mi-am amintit şoaptele lor prieteneşti la capătul acelei zile în care nu m-am atins de mâncare, am învinuit-o atunci nu atât pentru că m-a lăsat să-i ţin piept singură, cât mai ales pentru că nu mai ştiam nici dacă am dreptate, de fapt, toată viaţa n-am făcut decât să încerc să răspund la această întrebare, până unde îi sunt datoare pentru că mâinile lui s-au spetit zi de zi pentru mine, în grădina aceea în care mi-am amintit iar el a venit după mine şi am simţit că trebuie să mă dezvi novăţesc de parcă eu aş fi fost responsabilă că la intrarea în sat copii murdari şi zdrenţăroşi alergaseră după maşina noastră strigând avion cu motor, ia-mă şi pe mine în zbor, că gura ştirbă a mamei ei nu ştia să spună decât tălică şi ici şa, eu aş fi fost vinovată pentru obiceiul de a le prinde mire lui şi miresei bani în piept, pentru bărbatul care a venit la noi să ne spună că şi el cunoaşte pe cineva la Bucureşti, pe unul Florin de la Arctic, pentru lăutarul care cânta la sticlă, pentru căsuţele încropite din chirpici, de parcă eu aş fi fost vinovată că pe lumea asta există oameni care au crescut

fără vase chinezeşti în sufragerie şi ascultă. Se *mărită Mona mea* în loc să asculte Leonard Cohen. Mâinile ei abandonează sacoşele şi ea se urcă lângă mine, pe bordură, mi-a vorbit ca unei femei cu suflet, dar iarăşi a fost o proastă, cum ar putea o femeie ca mine să o înţeleagă pe una ca ea, se apleacă şi scoate dintr-o paporniţă câteva păstăi de fasole, asta e dife renţa între mine şi ea, mâna care strânge păstăile mi-atinge geanta, diferenţa între nenorocita asta de fasole şi geanta mea din piele de antilopă Guban, în fabrică era altceva, halatul albastru ştergea diferenţele între noi, dar eu sunt asta de acum, cu părul coafat ca actriţele din revista *Cinema*, şi ea e cea de acum, cu sacoşele târâş ca să le pună ceva pe masă alor ei, cum aş putea eu să înţeleg o femeie ca ea, o femeie care zi de zi, timp de o lună, a venit la poarta fabricii şi s-a milogit să fie primită înapoi, şi ca femeie de serviciu dacă altceva nu se poate, chiar dacă ar fi furat materialul ăla prăpădit până la urmă n-a omorât pe nimeni, chiar dacă l-a furat, deşi nu e adevărat, ce vină are copilul ei, m-am gândit că sunt zile în care n-are ce să-i pună pe masă, au fost zile în care n-au mâncat decât cartofi, cartofi cu bulion, mă uit recunoscătoare în jur, ce bine că e zi şi că pe lângă noi trec oameni, oamenii ăştia nu mă zăresc decât o clipă, de aceea nu-mi detestă nici geanta, nici coafura. Şi dacă e pe turnate aş fi avut şi eu multe de turnat, cine n-a fost chemat măcar o dată să-şi toarne colegii, şi aş fi putut să-l tom pe Relu, că fura calorifere ruginite, şi pe Mioara, că făcea halate pentru Steluţa de la alimentara, nu există om fără pată în fabrica asta, şi pe Alina, că-şi face vacanţele în Bulgaria, şi pe Diamandiu, că i-am văzut în geantă cărţi de yoga, şi pe Alupuloaiei de la Finisaj, că scotea un ciubuc croind rochii după Neckermann.

*

Când am deschis uşa, ciucurii pantofului au mai săltat odată vioi, în sus, apoi s-au aşezat cuminţi unul lângă celălalt, pentru că şi piciorul sindicalistului s-a oprit, doar elicea ventilatorului de pe podea s-a mai învârtit o

dată sau de două ori. Gubalitu zace pe un scaun în faţa lui, când mă vede îşi adună picioarele şi le desface iar, nici acum nu-mi dau seama dacă puful de pe piept mi-l face mai simpatic sau, dimpotrivă, mai respingător, la una dintre şedinţele de partid am găsit soluţia asta, în loc să-i privesc faţa i-am privit numai puful de pe piept şi de atunci am rămas cu impresia că între puful ăsta şi Tezele din Iulie există o legătură inseparabilă.

Cum să treceţi pe la noi fără să ne faceţi onoarea să serviţi ceva, de dimineaţă suntem pe baricade, ne batem capul cu cazul Buzoi şi încă n-am biruit, între ei o farfurie cu brânză şi salam şi două sticle de Pepsi, Gubalitu deschide uşa de la birou şi mai apare o sticlă, îi scoate dopul prop tind-o de marginea biroului şi mi-o întinde, şi salam să iau, e salam de Sibiu adevărat, o tovarăşă ca mine merită tot ce-i mai bun, iau sticla şi beau în timp ce din gura lui ies realizările secţiei Ajusta j, secţia Ajustaj e fruntaşă pe fabrică, secţia Ajustaj n-a înregistrat accidente de muncă, secţia Ajustaj a ieşit prima la depănuşat porumb, şi ce dans tema tic cu eşarfe au făcut fetele dei Mai, toate aceste realizări mi se datorează mie, o adevărată mamă şi îndrumătoare pentru fetele din secţie.

Dacă am bătut drumul până aici trebuie să vorbesc, totul e să nu mă aşez, dacă accept şi mă aşez orice încercare de a aduce vorba despre Ema va fi sortită eşecului, îmi aud vocea nesigură şi din interiorul meu o altă voce mă întreabă ce naiba caut aici, unde s-a mai pomenit ca o femeie să fie rean gajată la rugămintea altei femei, de peretele cu portretul conducătorului se sprijină baloturi de finet şi manechine de vitrină cu sânii mici şi fermi.

Iarăşi cazul Ticuţă, se schimbă Gubalitu la faţă şi pune cu zgomot sticla pe birou, aproape o trânteşte, când în a văzut în pragul uşii se aştepta să mai cer ceva pentru fete, că tovarăşa le ţine pe fetele de la ea din secţie ca la pension, ba foarfece, ba mese, în curând o să ne ceară şi lăutari, se aşază din nou pe scaun şi se cocoşează spre masă, acum degetele lui grăsuţe mângâie gura sticlei şi

faţa îi devine melancolică, numai eu ştiu cât m-am chinuit să nu arunc o pată pe obrazul fabricii noastre, să o rezolvăm între noi, ca să nu ne arate toţi cu degetul, să ni se ducă buhul că avem printre noi elemente care fură din avutul obştesc, cu fiecare am vorbit, şi dacă nici eu nu ştiu să vorbesc, dacă nici eu nu v-am îndrumat şi nu v-am fost alături, dacă nici eu nu v-am trecut cu vederea copilăriile şi prostiile, dacă nici eu nu v-am luat cu duhul blândeţii când greşeaţi, cât mi-am dorit să fim o familie, cuvintele lui nu se mai opresc, cuvintele lui cad asupra mea din toate părţile, cine s-ar pune cu ele, cuvintele lui ştiu cel mai bine, ce cuvinte ar trebui să folosesc ca să-i înduplec cuvintele, ştiţi ce sunt astea, tovarăşa, deschide un sertar şi scoate de acolo im vraf de chitanţe pe care mi le vântură în faţă, ajutorul de înmormântare pentru Istrate I. Ion, aprobarea de butelie pentru a lui Câmu, biletele la băi, la Căciulata, pentru toată secţia Finisaj, zece CAR-uri aprobate, dacă am şti noi cum îşi pune el obrazul pentru noi, şi nu e genul lui să se laude sau să ne scoată ochii, nici urmă de asta, dar numai el ştie cât se zbate. Celălalt ascultă şi priveşte sucul pe care şi l-a turnat în pahar, sucul clipoceşte, el îşi plimbă privirea de la ciucurii pantofilor la faţa mea, pe cât de generos e Gubalitu faţă de cuvinte, pe atât de zgârcit este el, vorbeşte încet şi rar, şi când ia cuvântul în şedinţe se face linişte deplină şi toţi se apleacă în direcţia lui, preocupaţi să-i capteze orice sunet, cuvintele par nepreţuite în gura lui şi sunetele care le compun simt sunete care nu se nasc şi risipesc în secţii oarecare, sunt sunete care se nasc la mese împodobite cu funde roşii şi flori naturale şi gândurile primului bărbat al ţării, şi sunetele astea nu pot ieşi decât din gura unui tip finuţ, toate femeile din fabrică îl consideră aşa, un tip finuţ, ai văzut cum şi-a făcut freza, i-ai văzut brăţara, R. O fi iniţială soţiei. Deschide un sertar şi scoate de acolo un teanc de hârţoage, hârţoage diferite faţă de cele pe care mi le-a pus Gubalitu sub nas, cu un gest uşor plictisit îi opreşte prietenului său peroraţia şi atunci îmi dau seama că hârţoagele din mâna lui sunt calendare, înainte de a ne

arăta imaginea pentru care i-a dat de înţeles Gubalitului să tacă o mai contemplă odată cu un zâmbet larg, atât de larg că i zăresc şi dintele de aur, e fila pe luna mai a calendarului scos de fabrică şi mâinile lui o afişează demonstrativ, atârn suspendată de ele şi sunt forţată să mă privesc în reclama aceea penibilă la ciorapi, nici acum nu ştiu de ce am acceptat să o fac, la început a venit la mine maistrul Lică, apoi Dorcioman de la Finisaj, apoi m-a chemat la el în birou însuşi directorul, o lună întreagă conducerea fabricii mi-a lăudat picioarele şi mi-a dat de înţeles că fără ele nu se poate, lumea asta are nevoie de frumos, dacă e vorba de soţ se poate vorbi cu el şi sigur va înţelege, oameni suntem, ridic prestigiul fabricii, calen darul ăsta va ajunge şi pe masa secretarului de partid. Sin dicalistul ţine cu grijă calendarul, dacă foaia s-ar îndoi Gubalitul ar pierde detaliile, sub piciorul meu cocoţat pe un scaun scrie „recreere şi educaţie fizică pentru o viaţă sănătoasă”, înainte de a abandona calendarul sindicalistul mai fixează o dată imaginea, dar când se întoarce spre mine privirea lui e eliberată de strălucirea pofticioasă de adineauri, de ce o tovarăşă ca mine îşi bate capul cu probleme care nu o privesc, asta nu poate el să înţeleagă, pentru mărunţişurile astea sunt ei, toată lumea ştie că am o familie frumoasă, ce-ar fi să profit de vremea asta, să-mi iau soţul şi copilul să mergem la iarbă verde, el aşa face atunci când problemele nu-i dau pace, toată lumea ştie, e zgârcit cu complimentele, serviciul e serviciu pentru el şi nu vrea să încurce borcanele, dar problemele administrative nu sunt pentru femei frumoaşe, ia de pe un scaun nişte mostre de material şi le cercetează atent, se apropie de mine şi mâna care strânge materialul îmi atinge gâtul, cealaltă mă apasă sub sân, cu coada ochiului îi zăresc brăţara atârnând, în *bleumarin* m-ar vedea îmbrăcată, să zică şi Irinel dacă n-are dreptate, faţa Gubalitului e roşie şi şugubeaţă, dar sindicalistul continuă impasibil, cu ochii la fâşia de material lipită de mine, *bleumarin*, asta e nuanţa mea, celălalt îşi ascunde hohotul cu o mână, cunoaşte o croi torească meseriaşă, coase

pentru Rodica de la Contabilitate, se opreşte din vorbit cât să-şi admire brăţara de la mână şi să o potrivească pe încheietură, nu e păcat de bărbatul meu de acasă şi de vremea asta frumoasă?

Nu doar că nu mai deschid gura, nici măcar nu mă încu met să mai beau din sticla cu care am încremenit în mână, cine sunt eu să-i contrazic pe bărbaţii ăştia, şi totuşi trebuie să vorbesc, dacă aş fi fost întrebată aş fi răspuns că Ema n-a pus mâna pe nimic, n-a furat niciodată din avutul obştesc, dar dacă n-ai fost întrebată înseamnă că aşa a considerat comisia, că n-are sens să te întrebe, mi-o taie zâmbind sindicalistul, care între timp şi-a reluat locul la birou şi răsfoieşte distrat alt calendar, „bună, nu?”, i se adresează celuilalt, şi preţ de câteva secunde femeia aleasă de el domină biroul.

Mă întorc în secţie, fetele sunt în pauză şi roiesc în jurul Aurei, când mă apropii îmi dau seama că obiectul pe care-l ţine în mână e un stilou chinezesc cu cap de panda, de la Gelu îl are, şefa, strigă în cor fetele, credeţi că o s-o ceară de nevastă, toate privesc hipnotizate cerneala din rezervor, care urcă şi coboară pentru că Aura întoarce ursuleţul pe toate părţile. Din spate, fata care lucrează la masa Emei îl seamănă atât de bine, părul la fel de încăpăţânat în întunecimea lui, mă apropii de fereastră, o pisică albă şi-a băgat nasul într-un rest de conservă, o cioară încearcă să o apuce de coadă, pisica o ignoră şi împinge conserva cu lăbuţele, cioara tot în spatele ei, îi prinde coada cu ciocul, pisica abandonează, în sfârşit, conserva, şi dintr-un salt se întoarce spre cioară care îşi ia zborul şi se aşază pe o cracă de tei, o cracă uşoară care o leagănă, de acolo priveşte cum pisica rostogoleşte conserva când cu o labă, când cu cealaltă, soarele s-a aşezat deasupra magazinului de lapte, e momentul de strălucire al borcanelor aliniate pe rafturi şi al literelor care compun reclama, *Produsele lactate – Un izvor de sănătate*.

(fragment dintr-un roman în lucru)

SEBASTIÁN SIFFT (n. 1977) a debutat în anul 2004 cu volumul de poezii *Smintirea* (Editura Vinea). A primit Premiul Naţional de Poezie „Mihai Eminescu”, Opus Primum (2005). În anul 2017 a publicat un nou volum de versuri, *Dadi*, la Editura Nemira (colecţia Vorpal). Ro mânui *Câinele iubirii* a apărut în 2018, la Editura Humanitas.

Fuga

Let us not begin at the begining, not even at the archive…
J. Derrida, Archive Fever

Darmok and Jalad at Tanagra
Star Trek; The Next Generation, episodul 102

Mai demult, să zicem, când zorii inteligenţei artificiale, ai roboţilor, ai conştiinţei sintetice se iveau în rapoartele, pe atunci secretizate, ale managerilor de top, în studiile centrelor academice selectate pentru a analiza riscul existenţial, sau în planurile de afaceri ale antreprenorilor convertiţi la noul creştinism, cam pe vremea când neoliberalismul era la amurg, Europa începea să dea semne de destrămare, iar oamenii de ştiinţă anunţau că primele noastre amintiri nu ar fi decât pure

invenţii, la două zile, de fapt, după ce arterioscleroza se instalase simţitor în piciorul meu drept, iar mai apoi două dungi rozalii mi-au apărut pe sub sânii care mi se umflaseră binişor şi se alungeau, dolofani, deasupra burţii, semn ca Body Mass Index-ul depăşise de mult cota critică, într-o zi de marţi, adică, 29 aprilie, dacă totuşi mai ţin bine minte, m-am ridicat de pe scaunul de la biroul meu dintr-un cubicul aflat foarte aproape de cerul mereu înnorat al Bruxelles-ului, am închis computerul şi am plecat fără să spun nimic.

Aveam 45 de ani, era ora prânzului şi eram îndrăgostit.

Am închiriat o maşină şi, după zece minute, intram pe autostrada care leagă Bruxelles-ul de Anvers. Nu voiam să-mi aud gândurile, am dat drumul la radio. Pe singurul post legal cu acoperire naţională, care transmitea pe toate frecvenţele comerciale, acum interzise, o voce caldă anunţa închiderea graniţelor.

K. mă aştepta la un motel de la km 89. Cu o zi înainte îmi trimisese un Whatsăpp cu numărul camerei plus alte câteva detalii care mi s-au părut la început stranii, mai apoi ridicole de-a dreptul: că va lăsa uşa întredeschisă, iar dra peria va acoperi numai jumătate din geam; că în yala uşii va fi o floare galbenă, semn că ea a lăsat-o întredeschisă. Şi că, lucrul cel mai important, asta însemna că ea va fi acolo. Iar dacă nu va fi acolo, dacă uşa nu va fi întredeschisă, cu floarea galbenă în yală, şi draperia va fi trasă de tot, sau va acoperi tot geamul, atunci planul nostru eşuase, şi voi fi singur.

O cunoscusem cu opt ani în urmă, când am ajuns la Bru xelles, recrutat de o firmă internaţională de avocatură. Ocu pam un post mărunt, de asistent administrativ, într-un *office* de la etajul 24 al unei clădiri din Cartierul European. Inchi nasem, pentru mine şi familia mea, un apartament destul de dichisit, deasupra unui restaurant japonez din apropiere.

Când am primit e-mailul prin care eram invitat la inter viu am crezut la început că e o glumă. Lucram pe-

atunci la un Centru de copiere acte de pe lângă Judecătoria unui mic oraş românesc de provincie. Făceam copii xerox şi dactilo grafiam adeverinţe pentru cei care aveau nevoie. O muncă simplă, de care aveam şi eu nevoie. Absolvisem cu ani în urmă Facultatea de Drept, dar nici vorbă să fi putut intra stagiar pe lângă un avocat. Mi se cereau prea mulţi bani, nu aveam de unde. De barou, nici nu mai putea fi vorba, îmi luasem de mult gândul, iar ca notar, tot de stagiatură era nevoie, tot copii xerox făceai, tot îţi trebuiau bani să intri în breaslă, numai ca să îţi pui semnătura pe nişte documente pe care cineva tot le va pierde. Aşa că am simplificat.

Când încă stăteam în căminul studenţesc trăiam mai mult din traducerile pe care soţia mea le făcea pentru o firmă de distribuţie de telenovele turceşti, şi din tips-urile pe care le palmam de la băieţii care voiau să intre în clubul de noapte unde eram bodyguard, ca să închid ochii şi să nu le confisc pastilele Parka, acel minunat substitut pur românesc de Ecstasy, foarte la modă pe-atunci, când clubbingul era la început, iar de MDMA nu auzise încă nimeni.

Bătrânul obişnuia să mă sune de două ori pe zi. Vasile, portarul, mă striga de jos, din ghereta lui:

hai, băi, Alexandru, că iar e taică-tu la telefon, jos în hol. De ce naiba nu te sună pe mobil? A sunat pe ăla portocaliu de data asta. A nimerit. Ăla albastru e stricat. Un bou i-a tăiat cablul.

vin imediat, nea Vasile. Spune-i ca vin imediat. Cred că vă cunoaşteţi deja. Ştie.

Am coborât, nu prea în grabă, îmi amintesc. De când murise maică-mea, iar taică-miu rămăsese singur, în orăşelul acela pe care Borcea încă îl lăsa să respire, miloasă, pe faţa pământului, de fiecare dată când, revărsându-se, lua cu ea porcii, găinile, curcile, gunoaiele (oamenii locului numeau asta *spălare*), şi din care toată lumea plecase la muncă în străinătate, mai puţin bătrânii care se duceau şi ei, rând pe rând, însă nu la muncă, ci la odihnă veşnică, iar copiii copiilor lor, rămaşi singuri,

zburdau pe maidane, cu bărbile albe crescute până la pământ, fluturând în mâini pistoale din rădăcini de copaci, bătrânul obişnuia să mă sune o dată la două-trei zile (promisese el), adică de două ori pe zi, pentru că singurătatea lui avea întotdeauna un număr de telefon, al meu:

auzi, nici măcar eu nu ştiu cum se zice asta în latină: azi m-am căcat alb ca lutul uscat de soare. Şi ieri la fel, i-am auzit vocea în receptor când în sfârşit am coborât din cameră.

păi dacă nici măcar tu nu ştii… l-am luat peste picior pe domnul profesor de latină, acum pensionar. Eu cu atât mai puţin. Ce faci?

cum ce fac? încerc să traduc în latină cum m-am căcat, a râs.

Mi-ar fi plăcut să-i moştenesc simţul umorului. Datorită lui mă înscrisesem la Facultatea de Drept. De fapt, am vorbit în latină înainte să vorbesc în română. Copiii care vorbesc latină sunt simpatici. Horaţiu, Seneca, toţi au vorbit latină de mici, şi uite unde au ajuns, râdea bătrânul meu fă când mişto de mine în timp ce citea cu voce tare prin casă, iar eu repetam după el, ca prostul.

Mai târziu, când a venit vremea să aleg ce să fac în viaţă, mi-a zis: dă-o-n mă-sa de latină! Nu te face latinist, filolog din ăla scorţos, de catedră, care nu ştie nici măcar să se ştear gă la cur, o să mori într-un oraş mort, predând o limbă moartă. Acum lumea e plină de nenorociţi, măi băiete. Aşa că mai bine studiază dreptul. Fă-te avocat. Sau procuror. Măcar acolo o să te mai întâlneşti din când în când cu latina. E pură. Acolo e adevărul! I-auzi: *actori incumbit onus probatio*, bona fide *cogitationis poenam Nemo patitur*, *consuetudo pro lege servatur*, *cuius est solum eius est usque ad coelum et ad inferos*, *delegatus non potest delegare*, *dubla în meliorem partem inter*pretări *debent*.

Se suise pe masă, şi dădea ritmic din mână, un adevărat orator.

Râdeam şi îl imitam.

La o săptămână după ce s-a căcat alb ca lutul ars de soare, a murit.

L-am găsit la morgă, întins pe o masă de inox. Zâmbea. Nu-mi spusese că mă sună, de fapt, din spital. Era cusut ca o păpuşă veche, îl tăiaseră, îl ciopârţiseră şi-l scormoniseră cât era de mare, doar doar or mai găsi în el vreun organ funcţional, însă în el, înăuntrul lui, nu mai era nimic bun:

cancer pancreatic, îmi comunică doctorul, lăsându-şi mâna pe umărul meu. S-a întins peste tot. A refuzat mor fina, nici nu ştim cum a reuşit să se ducă aşa, cu zâmbetul pe buze. Ultima fază e extrem de dureroasă. *Extrem* de dureroasă, repetă.

L-am privit un timp cum stă întins pe masa aceea de inox, zâmbind.

Cuius est solum, eius est usque ad coelum et ad inferos.[2]

dar nu bea, nu fuma, mânca zece mere pe zi, era vesel, i-am spus doctorului. Cum dracu'?

păi ştiţi că şi Steve Jobs are, nu?

Zâmbetul lui şmecher îi rămăsese sculptat pentru totdeauna pe buze. Părea împăcat. Mi-am amintit cum, atunci când mi se făcea dor de el, intram pe Google Street şi introduceam adresa casei noastre. Navigam apoi cu mouse-ul pe stradă, şi când ridicam *privirea* îi puteam distinge silueta, în balcon, iar când zoomam, aproape că îi puteam vedea chipul pixelat, şi zâmbetul şmecher, RGB. Acelaşi zâmbet cu care, atunci când a aflat de la postul TV local că maşina Google va traversa oraşul, a convocat imediat o şedinţă a locatarilor şi i-a convins pe toţi vecinii să se îmbrace frumos în ziua aceea în care maşina Google va trece şi pe străduţa lor, să iasă în faţa blocului şi să facă cu mâna, sau să facă ce îi taie capul. Dacă panoramai, erau într-adevăr mai toţi acolo. Un tablou: madam Popescu, proaspăt vopsită mov, madam Alexe, cu găleata de gunoi în mână (o să vină ghinionul şi sărăcia peste ea, sărmana,

2 Al cui e pământul, al lui e drumul prin Ceruri, şi drumul prin Adâncuri.

zice madam Popescu), madam Priştină, baba hâtră de la 4 (a minţit tot blocul când a spus că nu face borşul în cadă, zice madam Popescu), madam Codrin (dacă mai spală o dată rufele dis-de-dimineaţă la 5, nu ştiu ce-i fac, zice madam Priştină), madam Puşcă (stă toată ziua pe geam, n-are treabă baba, îi bate bărbat-su covoarele, zice madam Codrin), până şi pe madam Sifft o puteam vedea, ţinând în mâini, deasupra capului, goblenurile pe care le cususe în nopţile ei lungi de singurătate, iar acum avea în sfârşit şansa de a le arăta nu numai vecinilor, ci lumii întregi. Erau toţi. Nu lipsea nimeni, nici măcar Giani, odată cel mai bun prieten al meu, de care mă despărţisem când plecasem la facultate şi care, acum, după ce se ratase ca fotbalist în echipa locală, devenise alcoolic, fără dinţi în gură, de nerecunoscut, iar tot ce mai strălucea din el erau ochii şi pantofii Adidas pe care îi peria în fiecare dimineaţă, zi de zi. Auzisem că, la un moment dat, a plecat şi el la căpşuni, în Spania, de unde s-a întors strivit, abulic, depresiv. Ne-am îmbătat într-o noapte, într-o vacanţă de vară, în amintirea prieteniei noastre tinere, şi atunci a vrut să mă sărute din nou, cum o făcea deseori când eram copii, însă l-am prins de gât şi l-am strâns cu putere:

ajunge! Ce-a fost a fost!

te-am aşteptat, s-a răstit arătându-şi dinţii stricaţi! Te-am aşteptat! Şi tu te-ai întors cu o muiere.

(Limba lui nu mai avea acum gustul acela, dulce-acrişor, de mure verzi, înmuiate în zahăr.)

Când ne-am mutat, aşadar, în apartamentul bătrânului, după moartea lui, am aruncat din casă tot. Am cumpărat o canapea şi o masă. Atât. Speram că nu e decât o situaţie tem porară, un context. Aveam să trecem peste asta. În fiecare dimineaţă mă duceam în cabina xerox şi, între două copii de certificate de moştenitor, câteva adeverinţe adresate Ad minstraţiei şi alte documente notariale pe care le redactam, trimiteam aiurea CV-uri, mai mult în glumă. Nu aveam ce să scriu, nu făcusem mare lucru, nimic notabil. Le umpleam de clişee găsite pe internet: aveam un bun spirit de echipă, eram proactiv,

creativ, discret, dispus să învăţ, rezistent la stres. Aveam şi experienţă multicultural-Giani era prietenul meu de o viaţă. Ştiam franceză, engleză şi un pic de ger mană, citeam bine în rusă, dar nu înţelegeam nimic. La limba maternă mi-am trecut latina şi româna. Încheiam cu hobby-urile: şah şi caiac canoe. Uneori treceam box, mai târziu l-am scos, de teamă să nu par un tip violent.

Iar într-o zi s-a întâmplat miracolul. Un e-mail în Arial de îi cu antet, extrem de politicos şi sofisticat, mă invita la un interviu. Când i-am citit propoziţia, *we are pleased to invite you*, Livia a leşinat A mai verificat o dată e-mailul, adresa *send*erului, să nu fie un spam, o cacealma, un trafic ascuns de persoane, a încercat să găsească adresa fizică pe Google, s-a plimbat prin Maps şi Street, visând, iar eu am început să conspectez minuţios sfaturile utile găsite pe internet, care te învăţau cum să vorbeşti eficient despre tine însuţi, cum să-ţi pui în valoare calităţile, cum să maximizezi impactul discursului prin postura corpului şi cum, dacă mai avea oare vreun rost să ţinteşti la rândul tău punctele vulnerabile ale interviatorului, calităţile lui umane care, odată ghicite, puteau fi chiar şi manipulate, te puteai programa neurolingvistic, citisem, să „mimezi” comportamentul celuilalt să-l *oglindeşti*, deşi unii teoreticieni-ai-succesului-la-interviu recomandau să îţi imaginezi pur şi simplu interlocutorul în chiloţi, dat fiind faptul că nuditatea ne face pe toţi mai vulnerabili, dacă nu mai umani, mult mai umani:

O să ne permitem un copil o să *avem* un copil. Marco-Wilhem va avea un viitor, mi-a spus Livia când m-a condus la aeroportul din Bucureşti. Gândeşte-te la asta: o să avem un copil. Un copil. Pula căpşuni! Nu o să mergem la căpşuni. Am scăpat:

aha, Marco-Wilhem Borceanu. Sună bine, am mormăit.

Am sărutat-o şi am plecat cu gândul la ochii ei privind insistent în ochii mei.

*

Marc avea un câine de pluş cumpărat de la Ikea. îl

cheamă Fluto. Banii sunt buni, nu mulţi, dar suficienţi. Livia face acum voluntariat la un ONG pentru persoane cu dizabilităţi, strânge semnături pe stradă împotriva bombardamentelor din Siria, sâmbăta mergem la piaţă cu coşuleţul şi bicicletele, duminica ne uităm pe Netflix, iar vara ne retrăgeam într-un sătuc de pe coasta Spaniei, unde lâncezeam. În afară de Ritz, Salim şi Yamoto, pe ceilalţi vecini nu-i prea cunoşteam. De la Yamoto, patronul restaurantului japonez de la parter, mâneam uneori *ramen*, şi nimic altceva, pe Salim l-am cunoscut mai bine într-una din zilele de sfârşit ale Rama danului, când ne-a bătut la uşă şi ne-a rugat să nu mai gătim cu geamul deschis pentru că i se face poftă, i-am spus că-l înţeleg şi, peste câteva zile, când Ramadanul s-a sfârşit, m-am trezit cu el la uşă ţinând în mâini o superbă pastramă de ber becuţ, Livia a încropit repede, sub îndrumarea lui, un cuşcuş cu legume, şi am mâncat împreună cu el şi soţia sa, o franţuzoaică din Sud, destul de acră. Ne-am împrietenit. Cât despre Ritz… ei bine, pe Ritz l-am cunoscut într-o noapte în care nu puteam dormi, m-am dus în beci şi am început să scormonesc în gunoaie, doar – doar voi afla ceva mai multe despre ei, vecinii mei, ceilalţi vecini ai mei, toţi vecinii mei. Acolo am dat de Ritz, făcându-şi poze în pielea goală, în pubele. Când m-a văzut, s-a speriat şi a început să vorbească repede într-o engleză cu accent puternic nemţesc, să se explice: că e artist ecologist; că luptă împotriva gaspiajului, a risipei: what the fuck is that? îl întreb, că face un experiment; că vrea să simtă cum e să fii gunoi, *The silence of garbage*, that’s the title of my exhibition, mi-a spus, îmbrâncindu-mă: raus!

fuck off, man!

Am fugit.

Nu l-am mai văzut şi nici nu am mai auzit nimic de el până în ziua în care un poliţist mi-a bătut la uşă şi a început să-mi pună întrebări. Nu ştiam nimic. Mai târziu am dat peste un articol în *La Voix* despre un cadavru despuiat, găsit în malaxorul de gunoi al oraşului, lângă nişte polaroide, poliţia avansa ideea unei crime pasionale,

dar nu excludea nici posibilitatea unei automutilări.

De atunci au trecut 8 ani.

*

Biroul lui K., într-un *office* închis, cu geamuri mari, din podea în tavan, era aşezat strategic la extremitatea de nord a etajului astfel încât să poată supraveghea activitatea cubiculelor. Când primea vizitatori geamurile deveneau fumurii. Era genul *classic-pom*, îmi amintea vag de Jeanie, starleta unui episod din *My first sex teacher*; un film porno piratat care umbla din mână în mână prin cămine, o tipă blondă, slăbănoagă, fermă, ochi verzi, ochelari dreptunghiulari, genul clasic. De la bun început am ştiut că voi avea de furcă cu K. Mă sperie răceala, ordinul, sunt un om slab, îmi amintesc că atunci când am fost chemat la recrutare în armată am făcut tot posibilul să bifez uciderea tuturor păsărelelor din testul psihologic, iar la vizita medicală, când m-au dezbrăcat în pielea goală şi mi-au cercetat curul, au găsit o biluţă chinezească de sticlă de la un joc de şah chinezesc pe care bătrânul mi-l dăruise când eram copil, chestie care i-a intrigat, m-au întrebat cum ajunsese acolo, le-am răspuns: cu greu, pentru că ştiam că domnilor de la armată nu le plac băieţii care au ceva în fund:

trădător de patrie, asta eşti, a răcnit un colonel gras, nervos că nu mai putea să măsluiască hârtiile pe care abia le bifasem şi le semnasem. Un trădător! Ai bifat la uciderea păsărelelor, futu-ţi gura mă-tii! Păi păsărele vrei să ucizi tu, în morţii mă-tii? Tu nu păsărele o să ucizi, pulane, tu o să ucizi duşmanii patriei.

I-am răspuns timid că la şcoală ne-au învăţat că patria e în suflet, nu în cur.

M-au lăsat, cu chiu cu vai, în pace, după câteva săptămâni de internare într-un sanatoriu, de unde am ieşit cu diagnosticul de tulburare fluctuantă de personalitate, în incapacitate de a satisface serviciul militar obligatoriu.

Aş fi vrut să o avertizez pe K. Încă din prima zi că am nevoie de căldură şi înţelegere, că nu mă pot supune ordinelor şi că până şi soţia mea a înţeles asta, că aş putea

fi ori un pudel drăgălaş care se ridică după un biscuit, ori un rottweiler turbat, gata de atac.

Banii erau buni, firma plătea bine, hotărâsem să fac frumos, mă *pudelizasem* până la urmă, oricum, îmi spuneam, K. pare a fi şi ea din Est, după accent, poate se va lega un soi de solidaritate complice între noi, poate şi ea a suferit în comunism, poate vom avea ce discuta, ceva ne ne leagă, mi-era teamă totuşi să o întreb. Colegii mei veneau din mai toate ţările Europei, iar asta îmi plăcea. În fiecare zi înotam într-o zacuscă gustoasă şi bine fiartă. Şi nimic nu mi se părea mai sublim decât un român şi un bulgar, discutând în engleză şi străduindu-se să imite accentul britanic.

Cu timpul, mă împrietenisem cu Andrej, un polonez roş covan, *slim-fit*, purta cămăşi albe, mereu drepte şi neşifonate, pe care le priveam întotdeauna cu nostalgie după aşternuturile fierte şi apretate cu amidon ale maică-mii. Eram sân gurii care fumam. Andrej vorbea mult, îmi plac oamenii care vorbesc mult şi te scutesc cumva de un dialog plictisitor. Fumam şi, din când în când, îl ascultam:

the est is a smoking paradise, my friend, mi-a spus într-o zi când încerca să găsească un subiect nou de conversaţie la ţigară, afară, în faţa buildingului. They are doing it like nobody else. It is good business. But they should introduce more prevention ideas in their heads. It will make them smoke more. The more you show them dying faces and such on cigarettes packs, the heavier they will smoke. Fear and anxiety, that's the trick! When I was în Senegal, I was flabbergsated to see…

flabber what? îl întrerup.

…gasted. Flabbergasted. Astonished, surprinsed, îmi explică, nervos că l-am oprit. Continuă:

to see that all the dying people on cigarettes packs were black aaa, flabbergasted, like in that movie, *Flubber*. Did you see it? îl tachinez. Robin Williams is quite amazing. He killed himself, you know. Depression.

Nu mă bagă în seamă:

It was se fucking strânge! For a moment, I felt happy.

It wasn't me, the white catholic guy surrounded by his loving family, on his hospital bed, Insurance-paid, feeling guilty because he was about to die with his lungs sucked-in by cigarettes. It was this black dude.

I like Robin Williams. How about you? îl întrerup din nou. It was this black dude, man, all by himself, alone, fucking alone, no family, no guilt, no nothing. Jesus! Do you know what's the life expectancy over there? Thirty-five! Thirty-fuckingfive! And we have to do something about it, we have to come up with a plan to increase it The longer they live the more they îl smoke, got it? Here, have one! I have only two packs left. The idiots should stop putting pictures of young white Christian dudes on the packs, I'm tellin you. Have one, god dammit, here…!

Andrej era ciudat, nu ştiam când glumeşte sau când vorbeşte serios.

I don't know, Andrej, you are the master puppeteer. I'm here just for the money. Just to fill în forms, compile documents and help you with the latin terminology, that's all. That's all I want to do. I'll have one cig though. For the sake of your argument.

Şi urcam înapoi cu liftul, 24 de etaje, departe de pământ, aproape de cerul înnorat.

*

Cum m-am aşteptat, cu K. am păţit-o din a treia zi de lucru. Nu ştiu cum a reuşit să se furişeze în spatele meu, şi m-am trezit cu ea privindu-mi peste umăr, în ecranul computerului: we have checked your Facebook activity prior to hiring you, so you don't have to hide it now, but we don't encourage our people to spend too much time on Facebook, nor to join groups or respond to new friend requests before we approve it.

Am făcut click şi am închis fereastra: ok, understood, i-am răspuns. But I think… we didn't hire you here to think. Could you shred this document for me? Please, one plece of paper? yes. Make it disappear.

OK, consider it done.

A zâmbit şi s-a întors în birou. A apăsat butonul şi

geamurile s-au făcut fumurii, de parcă acolo deja se înnoptase, şi ea putea să se ducă la culcare. Am rămas totuşi cu senzaţia că mă priveşte. Ceva în gât. Ceva:

what's wrong with her? îl întreb pe Andrej în şoaptă, ridicându-mă peste zidul de placaj subţire care ne desparte birourile, şi încercând să nu mă aplec prea tare ca să nu-l rup.

she's testing you, but don't worry. You just passed, did I? How come?

you' ÎI see. But I would suggest that you go shred that paper asap.

Seara, când am ajuns acasă, Livia gătise *Carbonade Flamande* şi era foarte fericită că îi ieşise: nici nu ştii ce simplu e, mi-a zis.

Marc îl călărea prin casă pe Fluto, câinele de pluş. Ne-am aşezat la masă.

Nu am vorbit mare lucru:

O să plouă din nou mâine, îmi spune Livia, chiar înainte de a adormi.

M-am prefăcut că sforăi.

Mai târziu am învelit-o, m-am dus în camera lui Marc, să-l ascult cum respiră.

Am coborât la pubele.

*

A doua zi, marţi, 22 martie, cu puţin înainte de ora 8 dimineaţa, doi jihadişti kamikaze se detonează în holul de plecare al aeroportului Bruxelles-Zaventeem. O oră mai târziu, în staţia Maelbeek a metroului bruxellez, un al treilea terorist detonează o bombă pe care o ascunsese în rucsac.

Eram la birou, îngropat în hârtii, când Livia m-a sunat:

am scăpat, mi-a spus plângând. Am scăpat! Dacă plecam de acasă cu zece minute mai devreme eram moartă.

de unde să scapi? Nu înţeleg! Eşti OK? Ce s-a întâmplat?

tu nu te uiţi la ştiri? Sau măcar pe geam? Eşti din

nou primul acolo, ce naiba?

n-am deschis internetul, şi ştii bine că nu am geam. Trebuie să termin de citit nişte documente până la 9. Avem şedinţă. Vorbim…

deschide!

Am deschis *La Voix*. Am văzut poza unei femei la bustul gol, plină de sânge. M-am gândit la Marc. îl lăsasem dimineaţa devreme la grădiniţă, şi nici nu apucasem să-i spun pa cum se cuvine, nici pupicul nu i-l dădusem.

Aveam un mesaj nou în Outlook. Era de la grădiniţă. Ne anunţau că totul e în ordine, dar că nu îl putem lua până la ora 16.00. *Duc to security measures*. Ne sfătuiau să nu ieşim pe stradă.

La 13.00 eram în faţa porţii. Portarii mă cunoşteau, nu m-au percheziţionat la început. După ce am făcut câţiva paşi, m-au întors din drum, m-au lipit cu faţa de perete şi m-au pipăit.

Eram OK.

Am orbecăit puţin până l-am găsit pe Marc, într-o încăpere de la subsol, alături de alţi copii, toţi cu capetele între picioare.

Plângeau.

L-am luat în braţe şi i-am dat pupicul.

Apoi m-am panicat.

Nu îmi găseam buletinul. Dacă l-am pierdut, şi dacă îl găsiseră teroriştii, iar acum se foloseau de el să intre în clădiri? Dacă Abdul, portarul, e unul dintre ei? Dacă Margot, care îmi călca pantalonii şi cămăşile o dată pe săptămână, e una dintre ei? Dacă toţi simt unul dintre ei? Dacă fiecare dintre noi suntem unul dintre ei? Dacă pastrama lui Salim era otrăvită? Dacă Ritz ştia ceva şi îl anihilaseră?

Am postat un mesaj pe Facebook: am să mă mut la popeşti şi am să cresc o vaca pe care am să o mulg să dau lapte familiei mele şi am să cresc găini şi am să fac omleta familiei mele din ooolele lor şi o oaie am să cresc şi am să fac pulovere şi mănuşi familiei mele din lina ei, şi am să manine mere din copac şi am să fac ţuica de prune de 70

grade şi am să stau pe spate şi am să privesc un cer pe care se vede numai fumul de la afumătoarea unde îmi afum cimaţii care vor fi foarte foarte foarte gustosi

Nu a reacţionat nimeni.

Livia sosise şi ea, şi încerca să mă calmeze.

hai, mergem să mâncăm *nişte Jriţi*. Asta facem, mergem să mâncăm cartofi prăjiţi.

cu multă maioneză, sper ca maioneza să ne ucidă, numai maioneza trebuie să ne ucidă, am încercat să glumesc. Dacă au pus ceva în maioneză?

Livia a început să plângă.

Marc a început din nou să plângă.

Un copil îi rupsese lui Fluto un picior.

Străzile erau goale, patrule de militari înarmaţi erau postate la fiecare intersecţie, lângă tancuri. Nu mai văzusem niciodată un tanc atât de aproape.

Ne-am strecurat printre ele. Încercam să găsim o friterie, un drum:

aş fi putut muri, spune Livia muşcând dintr-un cartof. Ar fi trebuit să mor, ştii? Am fi putut muri cu toţii. E un miracol că ne-au anulat, acum câteva zile, zborul în Spania. Un miracol! E un miracol că s-a ars becul de la toaletă în timp ce mă uscam la păr, şi a trebuit să-l schimb şi am ajuns cu zece minute mai târziu la metrou. Mă simt vinovată. *Fucking guiltrf*.

Îşi atinge faţa. Îşi duce instinctiv mâna sub masă, între picioare.

Am privit-o.

L-am mângâiat pe Marc pe păr.

Marc încearcă să îi dea şi lui Fluto cartofi prăjiţi.

Fluto nu are un picior, şi nimic nu mi se pare acum mai ridicol ca un câine de pluş fără un picior.

Un copil i-a rupt piciorul:

tata, de ce l-a rupt? mă întreabă Marc.

Cineva de la o masă alăturată cere răstit ketchup, iar vocea îi acoperă lui Marc întrebarea.

Mie, răspunsul.

*

Nu ştiu de ce mă îndrăgostisem de K., dacă mă îndrăgostisem. Poate pentru că atunci când a sunat Livia, ea era lângă mine? Şi poate pentru că atunci când am auzit-o pe Livia urlând la telefon, i-am strâns braţul tare, până s-a învineţit, iar ea a gemut?

Cearta a început când am ajuns în sfârşit în Spania, la o săptămână după atentate:

tu l-ai cărat 9 luni în burtă, eu de 5 ani îl car în spate, m-am cam săturat! m-am răstit, l-am luat pe Marc de pe umeri şi l-am pus în fund, pe nisip.

Eram nervos, obosit, flămând, transpirat. Nu îmi place căldura, am ajuns să urăsc nisipul, marea, concediile, citybreak-urile în general. Low-cost-urile care ne dau iluzia mobilităţii şi a libertăţii, cozile de la priority check-in, bagajele standard, locurile preferenţiale, lângă indivizi preferenţiali. Faptul că nu pot să dorm în low-cost pentru că mereu au ceva de vândut, sau zbiară un copil pe care părinţii îl duc să vadă marea sau bunicii, detest sandvişurile râncede, zâmbetul trist al stewardeselor, aplauzele de la aterizare. Citisem că pe oameni un singur lucru îi face fericiţi: trupul. Că, de fapt, liberul-arbitru nu există, iar toate acţiunile noastre nu simt decât rezultatul unor semnale neuronale care răspund unor stimuli, cu un singur scop: plăcerea, fericirea, bunăstarea trupului. Aşa era.

Aş fi vrut să stau liniştit la o terasă şi să beau o bere rece sau o cafea, ceva. Atât.

Bărcuţele din portul Cádiz tremurau.

Pescăruşii ciuguleau scoici.

bine, eroule! mi-a aruncat Livia privindu-mă în ochi.

L-a luat pe Marc de mână şi au plecat să găsească un loc bun de pus prosopul.

Plaja era goală.

Nicio umbreluţă.

Niciun prosop.

Am căutat din ochi o terasă deschisă la 8 dimineaţa. Soarele ardea, nisipul era deja fierbinte, îmi lipsea *un cortado*, sub o umbreluţă roz, la o masă, eventual cât mai

departe de malul mării, unde Marc, în fundul gol, culegea acum scoici şi sărea peste valurile mici strigând cât îl ţinea pieptul lui mic *ejhimooosl Voidim* să-l privesc de la distanţă, pentru că ştiam că el nu îşi va aminti nimic, dar eu îmi voi aminti tot, o umbră mică pe malul mării, un contre-jour dansând când scoicile îi înţeapă tălpile, un mare succes al vieţii mele mărunte, răzbunarea mea, cu care mă lăudam şi a cărei poză o lipisem cu scotch pe peretele de carton al cubiculului meu, 2 x2, e drept, ascunsă sub o altă hârtie cu numerele de telefon ale colegilor din birourile de la celelalte etaje. Mă simţeam totuşi norocos, iar despre fericire şi noroc îmi făcusem deja câteva idei, pe ultimele le conturasem zilele trecute, când primisem un e mail de la compania aeriană:

Dear Customer, we are glad that you are alive and well, and we apologise again for your flight being cancelled on the day of the tragic events în Zaventeem. Our Company deeply regrets and condemns those tragic events. Together, we stand by the victims and their families in these moments of grief and uncertainty. However, given the circumstances, we would like to inform you that our Company suffered an important financial loss, and therefore we will not be able to fully compensate or reimburse you for your missed journey.

It is our true ideal that we want our customers to be happy and to continue using our services. And we cum to always keep our promises and ideals at the highest standards. Therefore, we would like to offer you Free Meals for your next 10 (ten) flights with our company. Please use this code when booking your next flight: 0DHH70UGIU3 jdJUG4 lol UGY555. Please also note that we can offer vegan, kosher and halal meals, se do not forget, when entering the code above, to select your option.

We would like to remind you that this offer is strictly confidenţial, and this right cannot be transferred to peers. By clicking YES, I WANT A FREE MEAL! button at the bottom of this page you agree to our Terms and

Conditions, and you will not hold our company liable, financially and/or moraly.

But wait, that's not all! We also have another special offer: if you tattoo our company's logo on a visible place of any your body's parts, we are ready to offer you a 53% discount on all your future flights. Only one tattoo per family member. Download the graphics below and take them to your preffered tattoo shop. In this case, rights are transferable to any member of your family, but cannot be cummulated. Please check our Terms and Conditions.

I-a rupt piciorul pentru că tu l-ai lăsat să i-l rupă, îi răspund nervos lui Marc.

şi dacă-i rupea şi capul? continuă el.

atunci era un câine fără cap, îi răspund.

şi dacă-i rupea şi coada şi corpul? Unde se duc căţeii care nu mai au nici lăbuţe, nici cap, nici botic, nimic? Cine a mai văzut un câine fără cap, fără coadă, fără lăbuţe? Nu mai e câine.

Am privit încă o dată prima pagină a ziarului, cu femeia sfârtecată. I-am remarcat sutienul galben, plin de sânge, cum îi atârna rupt, pe burtă, pe sub cămaşa aproape carbonizată lipită de trupul ars.

Avea sâni frumoşi.

nu ştiu, iubire. Poate că se transformă în alt căţel. Sau în altceva. Ca la lego, când strici o maşinuţă, şi din piese faci altceva.

dar cam ce, tata? întreabă din nou Marc, privindu-mă insistent în ochi.

Bag rapid degetul în ketchup şi îi mânjesc în joacă, şi mai nervos, buzele.

Marc râde.

*

Copacii de pe marginea drumului bâzâiau prin geamul întredeschis al maşinii.

Am mai citit încă o dată mesajul lui K. din Whatsăpp, am verificat când fusese *last seen*, şi am apăsat şi mai tare acceleraţia. Timpul parcă încetinea pe măsură ce înaintam cu viteză. Nu voiam să-mi aud gândurile. Am dat radioul

mai tare. Postul naţional transmitea acum muzică simfonică. Din când în când, aceeaşi voce caldă anunţa frecvenţa unică pe care se puteau afla toate informaţiile reale.

Când am ajuns în parcarea motelului am frânat brusc şi roţile au scârţâit. Am ieşit din maşină şi am trântit portiera.

Acesta era semnalul pe care K. îl stabilise, încă unul din detaliile ei tâmpiţele: *we have to be as noisy as possible*.

Am hotărât să-i fac pe plac.

Am găsit uşor camera ioi, motelul nu avea decât patru, toate ocupate de tirişti obosiţi, care încercau să se ascundă. Prima cameră era cea pe care o rezervase. Adică ioi. One-ohone! repetase în mesajul vocal.

Am şters mesajul.

r în yală era o floare galbenă, uşa era întredeschisă, draperia acoperea jumătate din geam. Totul părea în regulă. Am intrat.

Mă aştepta pe pat cu o ţigară în mână. Nu fuma. this is such a bad movie, i-am spus, privind-o lung, you think se m-a întrebat, prefăcându-se că suflă fumul în sus, spre AC.

yup! i-am răspuns. But, nevermind, let’s roll!

Mi-am scos sacoul, l-am aruncat pe un scaun, m-am aşezat lângă ea.

what are the odds? am întrebat-o strângându-mi braţele pe lângă corp, ca să nu mi se vadă transpiraţia, the odds?

yes! The odds that we are here, together, în a motel ne-ar Antwerpen, on a bed, about to…

S-a întors către mine. Se machiase strident, nu mai semăna deloc cu şefa mea. Îmi plăcea aerul emo-punk pe care îl emana, un pic autoritar, un pic ambiguu-emoţional, totuşi cald şi înţelegător:

how de you say *to* juckin Romanian? m-a întrebat scurt, a fute, i-am răspuns, după ce m-am gândit puţin, neştiind unde bate.

and *to make love*? a continuat, a face dragoste.

let’s face dragoste then. We are fucked anyway.

Şi-a dat jos fusta, ciorapii, bluza, sutienul.

Când i-am dat jos chiloţii şi am privit-o, am ejaculat, you see, this is how all the good stories begin, mi-a spus zâmbind în timp ce privea atent pata care mi se contura pe pantaloni, o hartă a unei lumi noi, fosforescente.

Lumina reflectoarelor parcării îi brăzda corpul slăbănog, întins pe pat.

Vântul şuiera pe sub uşă.

(fragment din romanul în lucru *Copia Carbon*)

Fotografie din arhiva personală

TATIANA ŢÎBULEAC s-a născut la 15 octombrie 1978 în Chişinău, Republica Moldova. Absolventă a Liceului „Iulia Haşdeu” din Chişinău; licenţiată a Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării a USM. Devine cunoscută publicului larg în 1995, când iniţiază rubrica „Poveşti adevărate” în cotidianul *Flux*. Din 1999 face parte

din echipa PRO TV Chişinău în calitate de reporter, editor şi prezentatoare de ştiri. Stabilită actualmente la Paris, unde lucrează în domeniul audiovizualului. Debut editorial cu *Fabule moderne*, Editura Urma Ta, Chişinău, 2014; ediţia a II-a, Editura Libris Editorial, Braşov, 2016. Cea de-a doua carte, Vara în care mama a avut ochii verzi, Cartier, 2017, este distinsă cu Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, Premiul revistei *Observator cultural* şi Premiul Observator Lyceum (2018). Romanul a apărut şi în traducere franceză. *Grădina de sticlă* este al doilea roman al Tatianei Ţâbuleac (Cartier, 2018).

Accidentul

I

Ziua putea, în principiu, începe. Ninsoarea, adunată într-o buclă grea, stătea gata să cadă. Strada, aceeaşi, totuşi alta (mai tânără şi fără minte, cu caldarâmul ciobit la vedere), se unduise printre clădirile vechi, ca o piele năpârlită de şarpe. Culorile, neamestecate, în borcane. Frigul rămăsese de ieri, ca şi gheţuşul, iar cei doi gunoieri beţi porniseră deja camionul râzând, ca doi oameni care nu ştiau că vor muri până la amiază. Îşi pregătise şi circumstanţele: bărbatul cu dinţi de aur, pisica. Avea în rezervă o groapă, în cazul în care animalul nu şi-ar fi făcut treaba. Nu-i plăceau pisicile, le-ar fi scos pe toate din scenariu. Un câine, un porumbel, un cerşetor, la urma urmei. Oricare s-ar fi potrivit mai bine într-un oraş ca acesta. Mila însă nu se trezea, iar asta complica lucrurile.

Nu avea dreptul să greşească. Nici să o trezească nu putea. Visele oamenilor erau singurul loc în care nimeni nu avea nicio putere. Pentru un vis spulberat, chiar şi pentru unul întrerupt (!), pedeapsa era aspră. Prea aspră. O altă greşeală, ştia, l-ar fi doborât. S-a uitat încă o dată la desfăşurător, subliniind cu pana fiecare rând. Marja de eroare era un sfert de oră. O presimţire neagră îi înfioră aripa beteagă până în vârf. Era o prostie – să se teamă

tocmai acum. Supraveghease mii de accidente, mult mai complicate decât acesta. Vânătoarea de elefanţi, de exemplu, care declanşase o răzbunare de şaptezeci de ani. Sau înecul din Mexic – o bijuterie. Deşi îl gândise ca pe un accident de gradul trei, a ajuns, iată, la douăzeci de morţi *primari* Sau, preferatul lui: capcana de la Podul împletit. Peste trei sute de oameni, dacă îi numărăm şi pe *secundari* şi pe cei *opriţi din drum pentru totdeauna*. Avea mare nevoie de acest serviciu.

După ultima cădere nu l-a mai luat nimeni nicăieri. Nici în visele muribunzilor, nici măcar în vedeniile nebunilor, care, se ştie, se mulţumesc cu orice li se trimite. Încercase la un spital pentru copii, însă au râs toţi de el şi l-au împroşcat cu răutăţi. Şi-a jurat că nu va mai apărea în faţa lor. Nemernici mici, plini de sine şi câtă cruzime! într-un fel, aveau dreptate. Un înger cu o singură aripă…

Acum, la Accidente, îşi revenise. Se bucura că nu fusese trecut de *partea cealaltă*, aşa cum păţiseră mulţi. Acest gând l-a speriat. Frica a apărut imediat de după un nor şi, aşezându-i-se pe umăr, a început să-i povestească ceva incredibil de la Poluri. Limba ei lungă şi despicată l-a încolăcit strâns ca un fular. Nu avea ce să-i facă. Venea şi pleca doar când voia ea. Cu cât o alungai mai tare, cu atât venea mai des şi rămânea mai îndelung. O lăsă în grija urechilor şi se mai uită o dată la Mila. Fata dormea, zâmbind prin somn, ca toţi oamenii care provoacă minuni sau tragedii, fără voia lor.

Nu putea să rişte. La început şovăind, apoi cu zborul tot mai ferm, s-a apropiat de Orologiu şi, cu o smucitură de aripă, a oprit în loc acul cel scurt. Unu, doi, trei. Asta ar fi trebuit să le aranjeze pe toate. La trei secunde pagubele vor fi minime, s-a gândit, iar intervenţia (cu puţin noroc) va fi considerată justificată. Era mulţumit de sine şi îşi simţi umărul mai uşor. Se miră că scăpase atât de uşor de musafirul nepoftit. Dintr-odată, din spate, auzi un râs îngrozitor. Hohotele făcură ca lumina să pălească, iar norii au început să se adune în grămezi, ca nişte animale speriate. Cel mai prost semn din toate câte existau. Astfel

râdea doar ea.

Când Frica râde, toate vieţile îngheaţă – ştia de mic.

Îşi simţi toate inimile grele, bătând în acelaşi timp, iar ciotul de aripă începu să-i sângereze. Picăturile turcoaz se prelingeau pe umeri şi înfloreau imediat în aer. Dacă ar fi putut, în acea secundă, ar fi urât-o. La poziţia lui însă, nu avea dreptul. Începătorilor şi celor căzuţi li se încredinţa doar dragostea – cea mai simplă emoţie dintre toate. Zbură spre Orologiu şi văzu Frica dansând printre cifre. Apăsase prea tare. Acul încremenise şi ţinea Timpul în loc. Trecuse aproape un minut Un minut! Era mai mult decât o greşeală – era o catastrofă. Cifra 8 se umflase şi umpluse cadranul. Explozia era inevitabilă.

„Dacă îmi spui că mă iubeşti, te salvez”, a auzit într-o ureche şi-i simţi limba umedă mângâindu-l pe obraz. Ştia ce înseamnă, însă altă ieşire nu avea. Frica zâmbi larg, răspunsul îi plăcu. Faţa ei hidoasă se netezi şi, pentru o secundă, deveni aproape frumoasă. „Mă iubeşti, mă iubeşti, mă iubeşti”, începu ea să ţopăie printre nori cu cifra 8 în braţe. În câteva secunde aceasta s-a dezumflat, s-a cuminţit, şi i s-a culcat în palme ca o pisică. Optul deveni ¥.

Iar asta schimba absolut totul.

2

Accidentul era atât de bizar, încât nici nu mai conta dacă fata murise sau încă trăia. Paralizaţi de atâta frumuseţe, care se întâmpla pe strada lor banală, oamenii au lăsat-o să zacă exact unde căzuse. Şi Mila zăcea. Ca de o mie de ani, zăcea. Să o salveze tocmai atunci, când o minune se dezlănţuise şi pentru ei, ar fi fost o mare greşeală. Şi de ce? Nu erau ei oare nişte simpli trecători, iar ea o *străină*?

Când în sfârşit fata a început să se mişte, de sub paltonul roşu a apărut mai întâi o fustă galbenă, plisată, apoi şi un picior în ciorap de mătase. Părul negru, geanta de catifea, pensulele împrăştiate (detalii, detalii, care nu interesează pe nimeni), două mâini cu degete lungi. Nu murise. Mila a încercat să se întoarcă pe burtă, însă corpul

ei, învelit în piele tânără şi straturi de ţesături lunecoase, nu o asculta deloc. Mai mult decât atât: agrava lucrurile. Cu fiecare tentativă de a se repune pe picioare, culorile din jurul ei se amestecau, formând pe caldarâm o băltoacă multicoloră. Roşu – din piciorul drept, albastru din urechea stângă, gal ben din degete, verde din buzunare. Orice gest izvora culoare. Un singur borcan – cel cu vopsea neagră – se rostogolise pe marginea străzii şi rămăsese acolo intact, ca un antidot pentru toată această nebunie.

După câteva minute, care i s-au părut o veşnicie, Mila s-a resemnat. Se gândi, aşa cum fac toţi oamenii când ştiu că merită ajutor, dar nu îl primesc, la moarte. Va fi probabil rasă de pe caldarâm de poliţie. Apoi vreun stagiar va stabili sec motivele accidentului. Va putrezi, iar în urma ei vor rămâne câteva picturi neterminate, un rând de muşcate şi un peşte, într-o cameră străină. Faptul că nu îi ajungeau puterile nici măcar pentru un scenariu demn al propriului sfârşit o întristă. Privi în sus la frânghiile cu rufe îngheţate, la cei doi bătrâni de la azil, care o urmăreau de la balcoane îmbrăcaţi în pijamale. Se pare că unul din ei îi făcea poze. La mansardă îl observă pe pervers, gol-puşcă, ca de obicei, îşi aminti de ziua în care îi spusese tot ce credea despre el şi zâmbi. Trebuia să admită – nu era un bărbat urât

Singură într-un oraş singur – pentru asta venise?

Închise ochii şi întinse mâinile în părţi. Simţi cum vopseaua îi răzmuiase hainele şi îi intră în piele. Începu să râdă şi îşi mişcă mâinile de câteva ori, cum făcea în copilărie, când voia să deseneze îngeri pe zăpadă. „Ce porcărie, ce mizerie, cum strângem noi toate astea?” îi mai auzi pe gunoieri şi pe urmă nimic.

3

Grămada de mortăciuni s-a mişcat şi Marek a privit-o curios, în viaţa lui învăţase multe despre morţi şi ştia că un mort, chiar şi unul îngropat, nu încetează să creeze probleme. Totuşi, ca morţii să-şi schimbe singuri locul nu auzise nici măcar el Trânti roaba lângă furnicar, înjură şobolanul, se înjură pe sine, şi se lăsă grăbit pe vine.

Mişcarea, mai slabă, se repetă.

Beat nu era. Să se fi încarnat visul *babuşkăi* atât de repede? La nici două zile, un vis de joi? Zări pe pervaz pantofii puşi la uscat şi înjură din nou. Pierduse o oră întreagă ca să-i cureţe, dar oricum se pătaseră. Trebuia să o lase pe proastă unde căzuse. Mai stătu câteva secunde nemişcat, cu privirea aţintită spre mormanul cu gunoaie, însă nu se mai întâmplă nimic. Înjură scurt şi se întoarse la treabă.

Era ultima sâmbătă a lunii, ziua în care curăţa furnicarul şi camera insectelor. Aici se simţea mai bine decât în acvariu, unde totul în jur îi puţea a peşte. Aproape terminase. Adunase resturile de fructe mucegăite, tăiase frunzele şi plantele uscate, filtrase apa şi aerisise tunelul. Se bucură că otrava pe care o băgase atât de iscusit printre cabluri, cum îl învăţaseră băieţii, îi venise de hac şobolanului. Acela zăcea în roabă cu picioarele în sus. Se uită la ceas şi văzu că era aproape miezul nopţii. Trebuia să se grăbească, dacă voia să prindă ultimul tren. Sau putea să doarmă din nou în sera fluturilor. Sera era caldă şi mirosea a livadă. Livada de acasă. *Babuşka* spusese că visase ceva despre o *minune albastră*, *care îi va topi inima şi îl va ajuta să ierte*. Minune albastră, asta a spus, auzise bine.

Se gândi la ea. Şi-o imagină cum străbătuse tot satul pe frig, pe gheaţă, cu picioarele ei bolnave, în papuci de gumă. Cum urcase pe dealul blestemat, unde mişunau lupii, însă prindea semnalul telefonului I se făcu pe loc dor de casă, de animalele blânde, de mâncărurile ei simple şi săţioase. În cealaltă parte a creierului nu intră. Îşi scoase mănuşile şi şorţul din piele şi se întinse peste geam după pantofi. Tot uzi, tot murdari de vopsea. Nu mâncase nimic ziua întreagă şi stomacul îi aminti Trebuia totuşi să meargă acasă. Scotoci prin buzunare şi găsi bricheta. Îşi rulă o ţigară, îi turti capătul cu dinţii şi se îndreptă obosit spre uşă. Gândul care îi bâzâise în cap ca un tăune toată seara se înfiripă. Marek îşi privi cu neîncredere ţigara, înjură, desigur. Apoi trase hulpav trei fumuri pe care le

păstră în falei şi, dintr-o săritură, ajunsese lângă grămadă. Mişcarea reveni, de această dată violentă.

Încă un fum, încă unul. Până la trei. Mai întâi, din vâri se rostogoliră trupurile de furnici şi coaja unei libelule. Urmară bobiţele de poamă strivite, feliile de mere şi banane, amestecate cu smocuri de păr. Restimle de cărăbuşi. Marek începu să împrăştie gunoiul cu ambele mâini. Nu mai era o simplă întâmplare, era *un semn*.

Fluturele avea o culoare stranie, pe care nu o mai întâlnise niciodată. Ca un verde răscopt la un albastru neterminat Plin de admiraţie, Marek înjură.

4

Gustave se ridică din pat, trupul lui zvelt şi bronzat ascultându-l. Se uită la cheile de pe masă, deschise larg geamul şi scutură cu dosul palmei stratul subţire de zăpada de pe muşcate. Frigul de afară intră peste el şi îi întări carnea. Se gândi la noaptea trecută şi îşi aprinse o ţigară. Încremenire. Repetă în gând cuvântul de câteva ori şi încercă să-l traducă repede în limbile pe care le vorbea. Încremenire. Contrar prezicerilor Adei, nu simţi nimic. Nici golul cu care l-a blestemat în primul rând, nici vină, nici milă. Nu simţi nici măcar eliberare, cum s-ar fi aşteptat după atâta timp. Asta l-a deranjat.

Ar putea fi un titlu, *încremenire*.

Privi în jos, la stradă. Trebuie să fi nins chiar acum, dacă zăpada încă nu se topise. Cineva căzuse pe caldarâm şi spărsese nişte borcane cu vopsea. Măcar ceva frumos şi la ei în cartier. Doi bătrâni de la azil ieşiseră la balcoane. Cea care părea a fi femeie încerca să facă o fotografie. De la mansardă le vedea doar creştetele albite şi trupurile înguste, în pijamale dungate. Puteau fi orice. Vinovatul încă era acolo şi încerca să se ridice. O femeie, un bărbat? O fată! Recunoscuse paltonul şi zâmbi. Iată şi fusta plisată, a ei, galbenă. O bucurie neaşteptată, ca o pieliţă într-o cană cu lapte fierbinte, i se strecură în inimă. Era nebuna de la etajul trei, cea care nu-l saluta niciodată. „Pervers bătrân”, cred că aşa îl numise. Sau poate doar „pervers”, nu-şi mai amintea acum, mai ales că nu înţelesese aproape

nimic din cauza accentului. Probabil din Est. Poloneză, ucraineană, în orice caz – cineva cu r-ul pe dos. Milea, Mela, *aşa ceva*.

Cuvântul îi plăcea din ce în ce mai mult. Îşi făcu loc în el şi văzu că se simte bine. Chiar dacă nu însemna viaţă, nu însemna nici moarte. Ceea ce îi convenea. îi convenise mereu. Totuşi de ce nu o ajuta nimeni pe față? Era clar că voia să fie ridicată, altfel nu s-ar fi zvârcolit atât, făcând, iată, şi mai multă mizerie. La ce se uitau trecătorii, la vopsele? Şi dacă se lovise, dacă nu se putea mişca? De sus, Mila părea o infractoare ţinută captivă într-un cerc colorat.

Încremenire, repetă Gustave încă o dată, şi începu să se îmbrace.

5

Marie tăie cartoful în două părţi egale. Luă apoi cele două jumătăţi şi le tăie din nou în două părţi egale. Veni rândul morcovului şi al prazului, care au fost tăiate, pe rând, în părţi egale. Când termină de decimat totul, femeia împinse cu cuţitul carnea din farfurie direct pe podea şi îşi privi mama triumfătoare. Rita continuă să mănânce cu ochii lăsaţi. Pleoapele ei pătate de soare, ca două ouă de prepeliţă, tremurau. În lipsa unei reacţii, Marie mai întâi se enervă, apoi se pleoşti. O mai lăsă un minut şi trecu la etapa a doua. Îşi suflecă mânecile rochiei, prinse farfuria cu ambele mâini şi începu să o învârtească în dreapta şi în stânga, de parcă ar fi condus o maşină. Repede bucătăria lor mică s-a umplut cu sunete de motoare şi de frână. Calmă, Rita şi-a turnat un pahar cu apă din sticla de pe masă şi l-a băut în tăcere.

Bo, care în tot acest timp urmărise scena fascinat, strigă tare „Elefant!” şi prinse a se legăna cu tot cu scaunul de care era legat Capul lui mare, ca de statuie, se bălăngănea în toate părţile, iar din gură i se scurgea un pârâiaş de salivă vâscoasă, care se oprea în căuşul de silicon de la gât „Elefant, elefant, elefant”.

Rita vorbi.

— După mine poţi să trăieşti doar cu apă, dar să nu crezi că rămân să îngrijesc de doi.

Marie zâmbi victorioasă. Se ridică de la masă, deschise geamul şi culese din ghiveciul de pe pervaz singura roşie. Era verde şi mică cât o nucă. O puse repede în farfurie şi, privind-o pe Rita drept în ochi, o tăie în două părţi egale.

(fragment dintr-o carte în lucru)

Cuprins

Cuvânt înainte 5
de Andreea Răsuceanu
DIANA BĂDICA
Unfriend 9
LAVINIA BRANIŞTE
Cuiburi 19
VITALIE CIOBANU
Zilele după Oreste 29
DAN COMAN

Caolinul Rebrişoara 41
BOGDAN COŞA
Cât de aproape sunt ploile reci şi vremea rea 59
AUGUSTIN CUPŞA
Ceaţă (*making of*) 75
TUDOR GANEA
Iod 87
ADELA GRECEANU
Mutele 101
MIHAIMATEIU
debut & post 115
IOANA NICOLAIE
Vaca galbenă comunistă 133
Insigna cu stemă 140
VERONICA D. NICULESCU
Trezirea 149
COSMIN PERŢA
Însemnările unei fete căreia îi plăcea supa 165
BOGDAN RĂILEANU
Rime mici 177
O seară pe plajă 198
CORINA SABĂU
Şi se auzeau greierii 207
SEBASTIAN SIFFT
Fuga 217
TATIANA ŢÎBULEAC
Accidentul 237

Am gândit antologia de față ca pe una în care cititorul de astăzi să regăsească, în același loc, o serie din cei mai buni prozatori contemporani, să poată lua contact cu scrisul lor și să decidă dacă vrea să caute mai departe romane, volume de proză scurtă ale lor. Am ales fie autori care au publicat recent cărți cu ecouri bune din partea criticii, dar și a publicului, fie prozatori care au scris la un moment dat o carte valoroasă, s-au afirmat, apoi s-au retras din prim-planul vieții literare – pe aceștia i-am provocat să răscolească prin sertarele lor cu literatură și să scoată la iveală fragmente din textele la care lucrează. Câteva voci sunt deja consacrate, confirmate prin apariția mai multor volume care au avut parte de o bună receptare în presa culturală, de premii și distincții. Alți autori sunt la început de drum, proaspăt debutați cu romane sau volume de povestiri, care au avut de asemenea parte de o bună primire. Textele lor sunt diferite și ca formulă, și ca tematică, și rezervă nu de puține ori adevărate surprize. Scopul a fost de a oferi un eșantion reprezentativ din proza care se scrie astăzi, cu principalele ei tendințe, o proză din ce în ce mai diversă și mai plină de provocări.

ANDREEA RĂSUCEANU

32,00

ISBN 978-973-50-6290-3